John Fowles

TURNUL DE ABANOS

Editura UNIVERS

București, 1993

Coperta de: DAN STANCIU

Redactor: DENISA COMĂNESCU

JOHN FOWLES
THE EBONY TOWER
First published 1974 by Jonathan Cape Ltd, London
© John Fowles 1974

Toate drepturile asupra acestei versiuni sînt rezervate Editurii UNIVERS.

JOHN FOWLES

Turnul de abanos

Traducere de Livia DEAC

Editura UNIVERS vă propune
seria „JOHN FOWLES"
din care a apărut

MAGICIANUL

şi vor apărea în continuare:

COLECŢIONARUL
IUBITA LOCOTENENTULUI FRANCEZ
VIERMELE
MANTISSA
DANIEL MARTIN

ISBN 973-34-0261-3

TURNUL DE ABANOS

... Et par forez longues et lees
Par leus estranges et sauvages
Et passa mainz felons passages
Et maint peril et maint destroit
Tant qu il vint au santier tot droit...
CHRÉTIEN DE TROYES, *Yvain*

David ajunse la Coëtminais în cursul după-amiezii. În după-amiaza precedentă debarcase la Cherbourg, făcuse drumul cu maşina pînă la Avranches, unde rămăsese marţi noapte. Aceasta i-a permis să zăbovească pe tot restul drumului şi să se bucure de împrejurimi – o perspectivă de la distanţă a impresionantului vis în spirală de la Mont St Michael, o plimbare agale la St Malo şi la Dinan, apoi spre sud, traversînd un peisaj de ţară absolut inedit, pe o vreme minunată de septembrie. Se îndreptă spre ţinutul molcom cu fructele şi grînele culese, un peisaj ordonat şi aliniat, concentrat în sine, care emana un aer de fertilitate consumată. De două ori se opri pentru a reproduce în acuarelă anumite combinaţii de culoare şi adîncime – linii paralele subliniate de notaţiile în creion ale scrisului său îngrijit. Deşi aceste note se refereau la forma originală – cum o dîră de culoare corespundea unui cîmp, unui zid însorit, unei coline îndepărtate – de fapt, nu desenă nimic. Mai adăugă data, ora şi aspectul vremii, apoi demară.

Într-un fel, avea sentimentul vinovăţiei, pentru că se simţea atît de bine, pentru că se găsea absolut singur, într-un mod atît de neaşteptat, fără Beth, după ce mai făcuse şi atîtea

mofturi; dar această zi, sentimentul descoperirii, nemaisocotind faptul că ţinta întreprinderii sale îl speria şi îl atrăgea în acelaşi timp, totul la un loc îi dădea plăcuta senzaţie de libertate a celibatului. Parcurse ultimii kilometri ai drumului cu sentimentul unui răsfăţ absolut printr-una din cele mai întinse porţiuni de pădure străveche a Bretaniei, pădurea din Paimpont, pe drumuri de ţară învăluite în verdeaţă, întrerupte ici-colo de fîşii însorite tăiate printre copacii nesfîrşiţi. Dintr-o dată i se explicară anumite elemente din opera recentă mult admirată a bătrînului artist. Nici lectura, nici inteligenţa, indiferent de măsura lor, nu puteau înlocui experienţa directă. Cu mult înainte de a ajunge la ţintă, David era deja convins că nu făcuse drumul în zadar.

Porni pe un drum de pădure mai îngust, un fel de *voie communale* neumblată şi după aproape doi kilometri ajunse la semnul mult aşteptat – *Manoir de Coëtminais. Chemin privé*. Trebui să deschidă şi apoi să închidă o poartă albă. După încă un kilometru constată că drumul îi este din nou barat de o altă poartă, chiar în spaţiul în care copacii făceau loc unei livezi însorite, plină de ierburi. Prinsă în traversa de sus era o tăbliţă. Inscripţia îl făcu să zîmbească în sinea lui, căci dedesubtul cuvintelor în franceză: *Chien méchant*, se afla scris în engleză: *Vizitatorii sînt primiţi numai dacă au stabilit întîlnirea în prealabil*. Şi parcă pentru a i se confirma că avertismentul nu era o glumă, descoperi că poarta era prinsă cu un lacăt. Probabil că uitaseră că el trebuia să sosească în cursul după-amiezii. O clipă se simţi descumpănit, numai dacă al naibii bătrîn nu uitase complet de venirea lui. Stătea în umbra deasă cu ochii la lumina de dincolo de gard. Nu se poate să fi uitat, David îi trimisese chiar săptămîna trecută o scrisoare scurtă, atît pentru a-i reaminti, cît şi în semn de anticipată recunoştinţă. Din copaci, de foarte aproape, se auzea strigătul în trei silabe al unei păsări, ca şi sunetul produs de un flaut din tinichea cîntînd fals. Privi în jur, dar nu văzu nimic. Cîntul păsării era atît de puţin englezesc, încît, în chip nedesluşit, avu revelaţia propriei identităţi.

Indiferent că exista sau nu un cîine rău nu puteai să...; se duse înapoi la maşină, opri motorul, încuie uşile, se întoarse la poartă şi sări gardul.

Porni de-a lungul aleii traversînd livada de pomi fructiferi bătrîni, încărcaţi cu mere verzi şi dintr-acelea roşii bune pentru cidru. Nu apăru nici un cîine, nu se auzi nici un lătrat. *Manoir*-ul, pierdut în plin soare în mijlocul unui luminiş împrejmuit de stejari şi fagi imenşi, nu era chiar ceea ce-şi imaginase, pentru că el nu prea ştia bine franceza, nu prea cunoştea împrejurimile Parisului şi tradusese cuvîntul ca imagine şi sunet în sensul englezesc de *manor house*. Semăna mai mult cu o fermă cîndva opulentă, avînd faţada din tencuială ocru-deschis cu traverse din lemn uscat şi ferestre protejate de obloane cafenii. În partea de răsărit se afla o aripă construită în unghiuri drepte, aparent de dată mai recentă. În ansamblu, avea farmec; era o casă veche dar adunată, aspectul degaja căldură, dădea un sentiment de soliditate. De fapt, el se aşteptase la ceva mai impunător.

Pe latura de sud a casei se afla o curte pietruită. La baza peretelui erau muşcate, doi trandafiri bătrîni, căţărători, cîţiva porumbei împrăştiaţi pe acoperiş; toate obloanele erau lăsate, locul adormit. Dar uşa principală, deasupra căreia se afla o emblemă din piatră cu detalii roase de timp, în formă de scut, plasată excentric către partea de apus a casei, era deschisă. David înaintă pe drumul cu pietriş şi se apropie cu oarecare atenţie. Nu văzu nici un ciocănel, nici urmă de sonerie şi, slavă Domnului, nici un cîine rău. Văzu un salon cu pardoseală de piatră, o masă de stejar, nu departe de o scară veche din lemn cu balustrada roasă, crăpată, s-ar fi spus medievală, care ducea la camerele de sus. În capăt, o altă uşă deschisă încadra o grădină însorită. Ezită, avînd senzaţia că ajunsese mai devreme decît se precizase, apoi bătu cu pumnii în uşa masivă de la intrare. Cîteva clipe mai tîrziu, dîndu-şi seama de inutilitatea sunetului imperceptibil, făcu un pas dincolo de prag. În dreapta se desfăşura un salon lung ca o galerie, probabil că

fuseseră daţi jos cîţiva pereţi despărţitori, dar se păstraseră cîteva coloane negre, de o trufie sinistră, în dreptul pereţilor albi. Interiorul, care amintea de stilul Tudor, avea un aspect mai englezesc decît exteriorul. Camera era frumoasă, aerisită, deşi destul de plină cu mobilă veche în lemn sculptat, vase de flori, cîteva fotolii şi, mai spre capăt, două canapele, covoare vechi în nuanţe de roz şi roşu, bineînţeles, obiecte de artă..., care îl puteau surprinde cu mult mai puţin decît faptul de a putea circula aşa liber prin casă – căci David ştia că pe lîngă operele bătrînului pictor se mai afla aici şi o adevărată colecţie. Ensor, Marquet, acel peisaj de la celălalt capăt probabil că era un Derain din prima perioadă şi acolo, deasupra căminului...

Dar era cazul să-şi anunţe sosirea. Traversă încăperea trecînd pe lîngă scară pînă la cealaltă uşă. În faţă se întindea o pajişte imensă, răzoare de flori, pîlcuri de arbuşti, cîţiva copaci ornamentali. La nord grădina era protejată de un zid înalt, iar mai departe, ascuns de vederea celui care stătea în faţa casei, se afla un şir de clădiri joase, hambarele şi pătulele de pe vremea cînd aici fusese o fermă. În mijlocul pajiştii, un arbust exotic apărea modelat ca o imensă ciupercă la umbra căreia stăteau parcă de vorbă o masă de grădină şi trei scaune din împletitură de nuiele. Dincolo de acestea, două fete goale, învăluite în soarele fierbinte, erau culcate alături, în iarbă. Cea din planul mai îndepărtat, pe jumătate ascunsă privirilor, stătea pe spate, parcă dormind. Cea din planul apropiat stătea pe burtă, cu bărbia sprijinită în mînă şi citea. Pe cap avea o pălărie de pai cu boruri mari şi calota prinsă într-o panglică de un roşu intens. Trupurile celor două fete erau uniform bronzate; nu îşi dăduseră seama probabil de existenţa străinului, care acum se afla la umbra portalului, la zece metri de ele. David nu înţelegea cum de nu auziseră motorul în liniştea pădurii. Este adevărat că ajunsese înainte de ora ceaiului pe care el o menţionase în scrisoare, sau poate la uşă era totuşi o sonerie şi un slujitor ar fi trebuit să-l audă. Cîteva secunde privi atent tonurile calde ale trupurilor indolente ale fetelor, umbra verde a formei de ciupercă, iarba verde, carminul intens al

panglicii de la pălărie, zidul roz şi bătrînii pomi fructiferi în spalier. Apoi se întoarse la uşa principală mai mult amuzat decît intimidat. Se gîndi din nou la Beth, ce mult i-ar fi plăcut acest plonjon în legenda bătrînului, răului faun şi a celebrelor sale după-amiezi.

La uşa pe care intrase descoperi ceea ce din prea multă curiozitate nu observase iniţial: un clopot cu mîner de bronz se afla pe podeaua de piatră, lîngă canatul uşii. Îl ridică şi sună. Regretă, căci în liniştea din casă, parcă învăluită în soare, izbucni larma recreaţiei şcolare. Nu se întîmplă nimic, nu se auzi nici un zvon de paşi la etaj, nici uşa de la capătul camerei în care se afla nu se deschise. Aşteptă în prag. Să tot fi trecut o jumătate de minut. Una dintre cele două fete, nu ştia nici el care, apăru în uşa care ducea spre grădină şi se îndreptă spre el. De data aceasta avea pe ea o *galabiya* simplă, albă din bumbac. Fata, desculţă, era subţire, de înălţime aproape mijlocie şi avea douăzeci şi ceva de ani; păr castaniu-auriu, trăsături regulate, ochi cu o privire calmă, destul de mari. Era inconfundabil englezoaică. Se opri la cîţiva metri de el, în dreptul scării.

– David Williams?

El schiţă un gest ca pentru a se scuza.

– Ştiaţi că vin?

– Da

Ea nu schiţă gestul de a da mîna cu el.

– Nu am vrut să vă iau prin surprindere, dar poarta este încuiată.

Ea făcu un semn din cap.

– Trebuia tras zăvorul. Regret. Nu părea că regretă, nici că s-ar fi intimidat. Spuse în continuare: Henry doarme.

– Vă rog, nu-l treziţi, spuse el zîmbind. Eu am ajuns puţin mai devreme. Am crezut că o să fie mai greu să descopăr locul.

Se uită cu atenţie la el: simţi că-şi dorea un cuvînt de bun venit.

– Henry este aşa de scîrbos cînd nu-şi face siesta cum trebuie!

David schiţă un zîmbet forţat.

– De fapt, eu am luat scrisoarea lui în serios, că mă va găzdui, dar dacă...

Ea privi dincolo de el spre uşa din spate, apoi din nou la el şi cu un gest de aparentă indiferenţă întrebă:

– Soţia dumitale?

Îi povesti despre varicela lui Sandy, de criza apărută în ultimul moment:

– Vine vineri cu avionul la Paris. Dacă fetiţa a depăşit criza, o întîlnesc acolo.

Îl măsură din nou cu privirea ei calmă.

– Atunci să vă conduc la cameră.

– Dacă sînteţi sigură că...

– Nici o grijă!

Ea făcu un gest discret, invitîndu-l să o urmeze şi se îndreptă spre trepte; simplă, în alb, inexplicabil de modestă şi serviabilă, după prima impresie din grădină.

– Ce cameră minunată! spuse el.

Ea atinse balustrada înnegrită de vreme, de-a lungul căreia urcaseră.

– Se pare că este din secolul cincisprezece. Nu se uita nici la el, nici spre cameră, nu întreba nimic, ca şi cum maşina l-ar fi adus din vecini.

Cînd ajunseră la palierul de sus, o luă la dreapta, de-a lungul unui coridor acoperit pe mijloc cu un preş din papură. Fata deschise a doua uşă şi încă ţinînd mîna pe clanţă îi adresă o privire ciudat de asemănătoare celei a proprietăresei hotelului unde se oprise în noaptea precedentă. Aproape că se aştepta să audă preţul.

– Baia este alături.

– Perfect. Mă duc să-mi aduc şi maşina.

– Cum doreşti.

Ea închise uşa. Era neobişnuit de gravă, cu un aer cumva victorian, deşi purta *galabiya*. El îi zîmbi încurajator pe cînd se întorceau de-a lungul coridorului către scări.

– Şi dumneata eşti...?

– Henry îmi zice Şoricel.

În sfîrşit, o uşoară ironie sau o provocare, nu era sigur.

– Îl cunoşti de mult?

– Din primăvară.

El încercă să-i cîştige simpatia.

– Ştiu că nu se dă în vînt după asemenea lucruri.

Ea ridică uşor din umeri.

– Dacă eşti capabil să-i rezişti. Cîinele care latră...

Ea încerca să-i spună ceva, simplu şi direct; poate faptul că dacă *a văzut-o* cumva în grădină, aceasta era de acum adevărata distanţă pe care o impunea vizitatorilor. Părea să fie gazda, dar se comporta ca şi cum casa nu ar fi avut nimic de-a face cu ea. Ajunseră la picioarele scării şi ea se îndreptă spre grădină.

– Aici afară? Într-o jumătate de oră? Îl trezesc la ora patru.

El zîmbi forţat la tonul ei de asistentă medicală, indiferentă la tot ceea ce lumea de afară ar fi putut gîndi despre acela pe care el îl numea *Henry* sau *el*.

– Bine.

– Simte-tē *comme chez vous* ! Da?

Ea avu o clipă de ezitare, dînd impresia că ştie că este prea distantă şi sibilină. Se arătă uşor ruşinată şi schiţă, în fine, un vag zîmbet ca de bun venit. Privind în podea, se întoarse şi fără a mai spune nimic se îndreptă înapoi spre grădină; în dreptul uşii pînza din care era făcută *galabiya* îşi pierdu opacitatea pentru o clipă în faţa razelor solare; umbra unui nud plutitor. Uitase să întrebe de cîine, poate că s-a gîndit ea; încercă să-şi aducă aminte dacă fusese vreodată primit într-o casă străină cu mai multă răceală decît acum... ca şi cum ar fi luat prea mult, cînd de fapt nu luase de bun mai nimic, nici chiar prezenţa ei. Înţelesese că bătrînul depăşise aceste lucruri.

Făcu drumul înapoi prin livadă pînă la poartă. Cel puţin îi spusese adevărul, zăvorul se desfăcu la prima încercare. Intră cu maşina şi parcă la umbra unui castan în faţa casei, scoase sacul de mînă, mapa şi un costum obişnuit de bluejeans

pus pe umeraş. Înainte de a urca pe scări, aruncă o privire spre grădină pe uşa din spate, dar fetele se pare că dispăruseră. Sus pe coridor se opri pentru a vedea mai bine două tablouri pe care le observase cînd fata îl condusese sus, dar pe care nu reuşise să le identifice... acum însă, da, bineînţeles, Maximilïan Luce. Bătrînul avusese noroc, cumpărase obiecte de artă înainte ca ele să devină marfă supusă lăcomiei, investiţie abilă. David uită că fusese întîmpinat cu răceală.

Camera lui era mobilată simplu, un pat dublu, rezultatul unei încercări stîngace, rurale de a imita stilul Empire, un dulap din stejar găurit de carii, un şezlong a cărui pînză verde se învechise, o oglindă pătată cu ramă aurie. Mirosul camerei, uşor mucegăit, se explica prin faptul că aici se locuia rar. Totul provenea de la licitaţiile de mobilă din tîrgurile învecinate. Singurul element disonant era pictura de deasupra patului semnată Laurencin. David încercă să scoată tabloul din cui pentru a-l vedea mai la lumină, dar rama era prinsă în perete. Zîmbi şi dădu din cap, dacă biata Beth ar fi aici.

David fusese prevenit de cei de la editura londoneză – de către responsabilul proiectului – asupra recifurilor mai puternice decît porţile încuiate care străjuiau orice vizită făcută la Coëtminais. Suspiciunile, nume pe care nu era bine să le aminteşti, limbajul vulgar, capcanele – toate dădeau de înţeles că acest „om mare" putea fi un bătrîn al dracului de periculos. Putea, dacă te plăcea, să fie chiar încîntător. Cumva, îi spusese editorul naiv ca un copil. Şi: Nu discuta despre Anglia sau despre englezi, acceptă ideea că este un exilat de o viaţă şi că nu suportă să i se amintească lucruri pe care poate le-a ratat în viaţă. Şi, în fine: Ţine cu tot dinadinsul să-i facem cartea. David trebuia să nu se lase păcălit cum că bătrînului nu-i păsa de părerile celor de acasă.

Din multe puncte de vedere, călătoria lui nu era chiar atît de necesară. Îşi schiţase introducerea, ştia destul de bine ce avea de gînd să spună, erau principalele prefeţe ale cataloagelor, în special cea a retrospectivei din 1969 de la

Tate Gallery – reprezentînd o tîrzie ramură de măslin oferită de oficialităţile artei britanice; cele de la ultimele expoziţii din Paris şi din New York, mica monografie a Myrei Levey din colecţia *Modern Masters* şi corespondenţa cu Matthew Smith; mai multe interviuri publicate în reviste. Rămăseseră cîteva detalii biografice pe care, de fapt, ar fi putut să le lămurească prin corespondenţă. Sigur că ar fi dorit, i-ar fi plăcut să pună întrebări cu privire la artă, dar judecînd după trecut, la acest capitol bătrînul niciodată nu arătase bunăvoinţă, îţi refuza orice şansă răspunzînd ermetic, deliberat, inducînd în eroare sau fiind pur şi simplu dur. Era deci în esenţă marea ocazie de a-l întîlni pe omul căruia i-ai dedicat atîta vreme, a cărui operă ai admirat-o, cu foarte mici rezerve, sincer, ocazia de a putea spune mai tîrziu că l-ai cunoscut. În fond, era mare fără echivoc, putea fi pus la un loc cu Bacon, cu Sutherland sau cu oricare din categoria lor. Se putea demonstra faptul că în ceata aceasta selectă era, fără îndoială, cel mai important, deşi el ar spune despre sine că este cel mai puţin englez dintre toţi.

Născut în 1896, student la Slade în anii de glorie ai regimului Steers-Tonks, pacifist militant în momentul declaraţiei de război din 1916, aflîndu-se la Paris (spiritual despărţit pentru totdeauna de Anglia) în 1920, apoi vreo zece ani în greţosul – Rusia adoptase realismul socialist – tărîm al nimănui, între suprarealism şi comunism, Henry Breasley a avut de aşteptat încă un deceniu pentru a fi serios recunoscut acasă – revelaţia producîndu-se în timpul celor cinci ani de „exil din exil" petrecuţi în Ţara Galilor, în cel de-al doilea război mondial, prin desenele sale inspirate din Războiul Civil din Spania. Ca majoritatea artiştilor, Breasley o luase cu mult înaintea politicienilor. Expoziţia cu lucrările sale din 1937-1938 avea în 1942 o semnificaţie clară pentru englezii care învăţaseră ce era războiul, că fusese o nebunie amară faptul de a acorda avantajul dubiului fascismului internaţional. Privirile inteligente ştiau că desenînd agonia Spaniei nu deschidea o cale, ci îl continua, în spirit, pe Goya. Iar

forţa şi măiestria, minunata incisivitate plastică, ele nu puteau fi contestate. Fusese gata etichetat; astfel, deşi mai mult în cercuri intime, Breasley avea reputaţia de individ „dificil". Legenda despre furiile lui împotriva a tot ce era englezesc şi ţinea de convenţionalismul burghez – în special împotriva atitudinii oficiale, administrative faţă de artă – era bine cunoscută înainte de a se întoarce la Paris în 1946.

Apoi încă zece ani renumele său nu a suferit nici o modificare în ceea ce priveşte popularitatea. Devenise căutat de colecţionari şi atît la Paris cît şi la Londra numărul admiratorilor influenţi creştea, deşi, ca toţi ceilalţi pictori europeni, era depăşit de viteza cu care New Yorkul devenise arbitrul mondial al artei. În Anglia nu adunase faimă de pe urma impactului violent al celebrului „sarcasm negru" al desenelor spaniole, dar era considerat matur în lucrări, cu o autoritate crescîndă. Majoritatea celebrelor nuduri şi a interioarelor provenea din această perioadă; umanistul demult refulat se întrevedea deja, deşi, ca de obicei, publicul dorea să cunoască aspectul boem, poveştile despre băutură şi femei, aşa cum le afla din lătrăturile spasmodice ale presei de scandal şi de orientare şovină din Fleet Street. Spre sfîrşitul anilor '50 modul său de viaţă era o poveste ştiută de toţi ca plină de pitoresc. Vorbele şi dovezile despre stilul său decadent de viaţă, precum, bunăoară, dispreţul pentru ţara natală, au devenit amuzante... şi chiar de o originalitate încîntătoare pentru cei puţini la minte înclinaţi să confunde arta cu biografia colorată, acceptînd bucuroşi ca detaliul urechii tăiate din viaţa lui Van Gogh să transforme interpretarea artei într-un gest de melodramă siropoasă şi nu de purificare supremă; este adevărat că nici Breasley nu a făcut nimic pentru a refuza rolul care i se oferise, căci, dacă oamenilor le place să fie şocaţi, n-au decît. Prietenii apropiaţi ştiau însă că dincolo de inerţia exploziilor de exhibiţionism el se schimbase considerabil.

În 1963 a cumpărat vechiul *manoir* de la Coëtminais şi a abandonat Parisul lui iubit. Un an mai tîrziu i-au apărut

ilustrațiile la Rabelais, ultima operă a desenatorului pur, într-o ediție limitată, care a ajuns curînd una din cele mai valoroase cărți de acest fel ale secolului. În același an a făcut prima din picturile ultimei perioade care aveau să-i confere indubitabil celebritatea internațională. Deși respinsese întotdeauna noțiunea de interpretare mistică și mai păstrase destul din omul de stînga pentru a scoate din discuție orice intenții religioase, marile, literal și metaforic vorbind, pînze în dominante de verde și albastru ce ieșeau din noul său atelier își aveau rădăcinile într-un Henry Breasley pe care lumea de afară încă nu îl bănuise. Era într-un sens descoperirea propriului eu, mai tîrzie decît la majoritatea artiștilor la fel de talentați și experimentați. Nu devenise ceea ce s-ar numi un sihastru, dar nu mai era un *enfant terrible* de profesie. El își denumise cîndva picturile drept „visuri", reminiscență, evident, dintr-o componentă suprarealistă, ecou al anilor '20, o plăcere pentru suprapauneri anacronice. Cîndva le numise tapiserii și este adevărat că atelierele de la Aubusson realizaseră piese după desenele sale. Dădea senzația unei „imposibile cuplări dintre Samuel Palmer și Chagall", după cum scrisese un critic în comentariul asupra Retrospectivei de la Tate, a unui eclectism absorbit în totalitate, ceva scos în evidență pe tot parcursul carierei sale dar niciodată realizat în totalitate înainte de Coëtminais; te ducea cu gîndul la Sidney Nolan, deși subiectul era mai puțin explicit, mai misterios și arhetipal... Un termen des folosit era acela de „celtic" datorită repetiției motivului pădurii, a siluetelor enigmatice și a confruntărilor.

Chiar Breasley a confirmat aceasta atunci cînd cineva a avut curajul răsplătit de a-l întreba asupra principalelor sale surse și a primit un răspuns întrucîtva cinstit: Pisanello și Diaz de la Peña. Faptul că l-a menționat pe Diaz și Școala de la Barbizon era evident o autoironie. Trebuind să explice de ce Pisanello, Breasley s-a referit la o pictură din Galeria Națională de la Londra – *Viziunea Sf ntului Eusta iu*, mărturisind că l-a urmărit toată viața. La prima vedere legătura nu se

argumenta, dar dacă te gîndeai că Pisanello şi protectorii săi se îndrăgostiseră de *Ciclul lui Arthur*, lucrurile deveneau clare.

Tînărul David Williams (născut în chiar anul primului succes al lui Breasley în Anglia) fusese atras la Coëtminais în luna septembrie a anului 1973 cu siguranţă de acest ultim aspect al operei artistului. Nu se arătase prea convins de Breasley înainte de Retrospectiva de la Tate Gallery, dar a fost impresionat de conexiunea cu o artă sau, mai curînd, cu un stil: goticul internaţional, care-l preocupa pe cercetătorul din el. Doi ani după aceea şi-a expus ideile asupra acestui paralelism într-un articol. Breasley trebuie să fi primit articolul, care i s-a trimis, deşi nu a confirmat asta niciodată. Trecuse un an, David aproape uitase totul şi nici nu se mai ocupase de vreun aspect al operei bătrînului. Oferta editurii de a scrie un studiu biografic şi critic la *Arta lui Henry Breasley* (cu menţiunea că pictorul îşi dăduse acordul) veni pe neaşteptate.

Nu se putea spune că un tînăr necunoscut face o vizită unui bătrîn artist. Părinţii lui David Williams erau amîndoi arhitecţi, formau un cuplu-echipă, încă foarte activi şi bine cunoscuţi. De mic, fiul se dovedise talentat, cu simţul culorii şi fiind născut într-un mediu adecvat, nu a primit decît încurajări. Apoi a studiat la un Colegiu de Arte Frumoase, hotărîndu-se pentru pictură. În anul trei ajunsese o vedetă care deja îşi vindea lucrările. Nu era numai o *rara avis* în materie de pictură, dar, spre deosebire de colegii săi, avea o coerenţă extraordinară în expunerea ideilor. Fiind crescut într-o casă unde arta contemporană era subiect de permanente interpretări şi discuţii, nu era de mirare că el se exprima excelent fie în discuţii, fie în scris. Cunoştea foarte bine istoria artei din perioadele cînd stătuse la ferma modernizată a părinţilor săi din Toscana, nemaivorbind despre propriile entuziasme. Era conştient de norocul pe care-l avea şi de faptul că acesta stîrnea invidie printre colegii cu şanse sociale mai mici şi mai puţin înzestraţi de la natură. Din dorinţa de a fi iubit, se învăţase să se poarte onest şi cu tact. Poate cel mai remarcabil lucru în perioada studenţiei fusese

popularitatea de care se bucura, popularitate păstrată ca profesor de şcoală şi apoi la universitate. Nici cînd a devenit critic de artă, artiştii, victimele sale, nu l-au înjurát. Nu critica de dragul de a critica şi rar se întîmpla să nu găsească motiv de apreciere la un artist sau o expoziţie.

După Colegiu a hotărît să meargă la Courtauld Institute. Doi ani s-a ocupat de predarea picturii şi de cursuri generale de estetică. Lucrările sale erau rezultatul influenţei Op Art-ului şi a lui Bridget Riley, profitînd de steaua acesteia. Ajunsese să fie cumpărat de cei care nu-şi puteau permite preţurile lui Riley, un substitut de calitate. Apoi (asta era în 1967) s-a îndrăgostit de una din studentele lui din anul trei. Crezînd că era marea dragoste, s-au căsătorit şi au cumpărat cu ajutorul părinţilor o casă în Blockheath. David se hotărî să-şi încerce norocul trăind pe seama picturii. Naşterea Alexandrei, prima din cele două fetiţe şi multe altele – printre care o criză de incertitudine în ce priveşte propria operă în momentul despărţirii de influenţa lui Riley – l-au făcut să caute şi alte surse de cîştig. Nu vroia să meargă înapoi la atelierul de pictură pentru a preda, ci s-a întors la cursurile din învăţămîntul superior. După o întîlnire întîmplătoare a primit oferta de a scrie cronică; după un an, activitatea dovedindu-se lucrativă, a abandonat profesoratul. Aşa s-a desfăşurat viaţa lui de atunci.

Ieşind din conul de umbră al Op Art-ului, pictura lui David începu să cîştige în reputaţie, îndeajuns ca la fiecare expoziţie să i se reţină mai multe lucrări. Deşi rămăsese pictor abstract în sensul obişnuit al cuvîntului (*colour painter*, în jargonul momentului), ştia că se îndrepta spre natură distanţîndu-se de artificiul extrem al fazei Riley. Picturile sale dovedeau o precizie tehnică, o calitate arhitecturală sănătoasă, moştenită de la predilecţiile părinţilor şi o evidentă subtilitate a tonului. Sincer vorbind, ele stăteau bine pe pereţii camerelor de locuit, motiv (ştiut şi acceptat de David) ce-l făcea să vîndă la un preţ bun, un altul fiind faptul că lucra la proporţii mai mici decît majoritatea pic-

torilor nonfigurativi. Probabil moştenise de la părinţi şi neîncrederea în monumentalitatea de peste Ocean, acele picturi concepute de-a dreptul pentru imensele încăperi ale muzeelor de artă modernă. Nu se ruşina la gîndul că lucrările sale urmau să fie obiectul bucuriei intime în mici apartamente sau în vile – lucrări ale căror dimensiuni le hotăra el.

Nu-i lipsea ambiţia, chiar dacă nu era un preţios. Continua să cîştige mai bine pe seama picturii decît a scrisului, ceea ce conta foarte mult, ca de altfel şi locul pe care-l deţinea printre artiştii generaţiei sale. Nu-i plăcea ideea invidiilor segregaţioniste, dar era atent la rivali şi la relaţiile lor cu publicul. Era foarte conştient de acest lucru, în articolele critice exagera calităţile celor de care se temea cel mai mult.

Viaţa familială decursese foarte bine, cu excepţia unei perioade scurte cînd Beth se revoltase împotriva „sclaviei materne" şi ridicase steagul Eliberării Femeii; acum îi apăruseră două cărţi ilustrate pentru copii, o alta era în lucru, alta în perspectivă. David a admirat modul în care părinţii săi concepuseră căsătoria. Relaţia lui cu Beth începuse să se bazeze pe acelaşi fel de camaraderie şi sentiment de echipă. Cînd a fost abordat în legătură cu prefaţa la volumul Breasley s-a bucurat ca de un semn de bun augur.

Venind la Coëtminais se temea că Breasley nu îşi dăduse seama că el e pictor, – de fapt, ce fel de pictor – şi critic de artă. Editorul îi spusese că Breasley nu întrebase nimic despre el. Văzuse articolul, îi plăcuse cum sună şi se preocupase cu mult mai mult de calitatea reproducerilor colorate din albumul propus. Era bine cunoscută opinia lui Breasley că arta abstractă o luase pe un drum greşit, ceea ce explica faptul că nu avusese timp pentru lucrările lui David. Poate că acum se mai îmblînzise, deşi în 1969, la Londra, fusese destul de rău cu Victor Pasmore; poate că trăind atît de departe de scena artei londoneze nu ştia pe cine primeşte în casă. David spera să poată evita subiectul şi dacă nu se va adapta, îi va explica bătrînului că lumea nu mai judecă îngust. Ca o dovadă, el însuşi acceptase comanda. Faptul că opera

lui Breasley se susţinea într-un stil şi o atitudine total diferite de cele ale artiştilor secolului douăzeci pe care David îi prefera (De Stijl, Ben Nicholson şi ceilalţi – inclusiv Pasmore renegatul) nu însemna nimic.

David era mai presus de orice un tînăr drept, tolerant, cu un spirit curios.

Profită de jumătatea de oră dinainte de trezirea lui „Henry" pentru a contempla operele de artă de la parter. Din cînd în cînd arunca o privire pe ferestrele care dădeau în grădina din spatele casei. Pajiştea rămăsese pustie, casa în tăcere, cum fusese la început. În camera spaţioasă erau multe lucruri care trezeau admiraţia, printre care un singur Breasley. A recunoscut peisajul de Derain, trei desene excepţionale de Permeke. Un Ensor, un Marquet. Un Bonnard din perioada de început. O schiţă în creion, inconfundabilă, de Dufy, nesemnată, dar de o paternitate evidentă datorită febrilităţii liniei. Apoi un minunat Jawlensky (oare cum pusese mîna pe el?), un Otto Dix autentificat, care făcea pandant cu un desen de Nevinson. Doi Matthew Smith, un Picabia, o pictură cu flori, probabil un Matisse din prima perioadă, deşi nu prea era sigur... Pe lîngă toate acestea erau tablouri şi desene pe care nu le identificase. Acceptînd absenţa extremiştilor artei moderne, aici se afla o colecţie de la începutul secolului pentru care multe muzee mici ar fi făcut moarte de om ca să le aibă. Breasley colecţionase în mod evident înainte de război şi avusese probabil o oarecare avere. Copil unic, moştenise cu siguranţă în 1925 o sumă îndestulătoare în urma morţii mamei sale. Tatăl, unul din acei gentlemeni de tip victorian care trăise comod nefăcînd nimic toată viaţa, murise în 1907 în timpul unui incendiu la un hotel. Şi el colecţionase tablouri, dar la modul diletant.

Pentru propriul său tablou, Breasley reţinuse cel mai bun loc deasupra căminului, în centrul încăperii. Tabloul *Vînătoare sub clar de lună* era mare şi probabil cel mai bine cunoscut printre cele realizate la Coëtminais. Pe acesta

David intenţiona să-l comenteze amplu şi avea nevoie de timp să-l studieze în linişte... poate pentru a se încredinţa că nu îl supraapreciază. Era fericit că lucrarea rezista după ce nu o mai văzuse timp de patru ani – ultima dată fusese la Tate Gallery – şi chiar impresiona mai mult decît imaginile din memorie şi din reproduceri. Ca şi în cazul altor lucrări ale lui Breasley, exista o iconografie anterioară – *Vînătoare nocturnă* a lui Uccello şi toate picturile influenţate de ea de-a lungul secolelor – prin asta tabloul participînd la o competiţie îndrăzneaţă, asumîndu-şi un risc deliberat; aşa cum desenele spaniole înfruntau umbra puternică a lui Goya, acceptîndu-i prezenţa, chiar integrînd-o şi parodiind-o, tot aşa memoria lucrării lui Uccello – aflată la Ashmolean Museum – adîncea şi dădea forţă tabloului în faţa căruia se afla David. Degaja o tensiune elementară: misterul, ambiguitatea (lipseau copoii, lipseau caii, lipsea prada... siluete nocturne ascunse printre copaci, făcînd explicitarea titlului necesară), precum şi modernismul elementelor de suprafaţă mascau în acelaşi timp admiraţie şi dispreţ faţă de o tradiţie îndelungată. Era greu de spus dacă se afla în faţa unei capodopere, unele spaţii erau prea înecate în pastă, la o privire mai atentă se observa o tuşă sacadată, în general lucrara părea cam statică, îi lipsea relieful tonal (dar şi în aceasta se simţea memoria lui Uccello). Şi totuşi avea forţă, prezenţă, rezistînd cu brio la comparaţia cu tot ce se pictase după război în Anglia. Era o enigmă faptul că un artist la vîrsta lui a fost capabil să realizeze acest tablou şi celelalte din aceeaşi serie. *Vînătoare sub clar de lună* fusese pictat în 1965, cînd artistul avea şaizeci şi nouă de ani. Şi trecuseră exact opt ani de atunci.

Pe neaşteptate, parcă pentru a rezolva enigma, pictorul apăru în persoană în dreptul uşii care dădea în grădină şi se apropie de David.

– Williams, dragul meu!

Se apropie cu mîna întinsă, în pantaloni albaştri, cămaşa avînd nuanţă mai închisă, cu un aer de personaj de la

Oxford sau Cambridge. Purta în jurul gîtului un fular de mătase roşie, avea părul alb, sprîncenele încă gri, nasul umflat, pungi sub ochi, expresia gurii înşelător dispreţuitoare, o privire deschisă. Se mişca vioi, conştient că fusese întrucîtva neatent. Judecînd după fotografii, David îl crezuse mai corpolent şi nu chiar atît de îngrijit.

– Sînt onorat că mă aflu aici.

– Prostii, prostii! David simţi cum îl prinde de cot şi observă zîmbetul şi ironia privirii sub sprîncene şi bucla albă, căutătoare şi indiferentă. S-au ocupat de dumneata?

– Da. Splendid!

– Nu te lăsa păcălit de Şoricel! Este puţin dusă cu sorcova. Bătrînul, în picioare, cu mîinile în şold, încerca să arate vioi, tînăr, ca de vîrsta lui David. Crede că este Lizzie Siddal, întreţinuta lui Rossetti. Ceea ce-nseamnă că eu sînt acel groaznic italian mic şi fraier. Umilitor, nu-i aşa?

David rîse.

– Am observa o oarecare...

Breasley ridică privirea în tavan.

– Dragul meu, nu te pricepi. Totuşi, fetele la vîrsta asta. Bem un ceai, ce zici? Da. În grădină.

Cînd trecură spre uşă David făcu un gest înspre *Vînătoarea sub clar de lună*.

– Sînt fericit că pot să-l revăd. Mă rog la Dumnezeu ca reproducerea să fie la nivelul operei.

Breasley dădu din umeri a nepăsare; sau de parcă era imun la complimente prea directe. Îl săgetă pe David cu o altă privire ironică.

– Dumneata? Am auzit că eşti bine privit.

– Nu prea.

– Ţi-am citit articolul despre artiştii de care eu nu am auzit niciodată. Bine scris.

– Dar neadevărat?

Breasley îl prinse de braţ.

– Eu nu sînt erudit, dragă tinere. Probabil că ai fi şocat de faptul că eu nu cunosc lucruri pe care tu le-ai supt cu lap-

tele mamei. Nu are importanţă. Trebuie să mă iei aşa cum sînt.

Ieşiră în grădină. Fata poreclită Şoricel, tot în picioarele goale şi cu veşmîntul arab, traversa oblic pajiştea dinspre capătul îndepărtat al casei, aducînd o tavă cu ceaiul şi tot ce mai trebuia. Parcă nici nu observase prezenţa celor doi bărbaţi.

– Înţelegi ce vreau să spun, şopti Breasley. Vrea să-şi bronzeze fundul.

David îşi muşcă buzele. Apropiindu-se de masa de sub catalpa, o văzu pe cealaltă fată care venea dinspre o zonă a pajiştii ascunsă după un pîlc de arbuşti. Citise probabil pînă în acel moment, căci avea cartea în mînă, iar pălăria de pai cu panglică roşie rămăsese în iarbă. Şoricel părea o fată bizară, dar cealaltă era complet aiurea. Era mai minionă, foarte subţire şi sub o claie de păr roşu vopsit cu henna, faţa îi era istovită. Făcînd o oarecare concesie bunelor moravuri, trăsese pe ea un maiou negru bărbătesc. Îi ajungea doar cît să o acopere pînă la coapse. Pleoapele îi erau negre de fard. Arăta ca o păpuşă de cîrpă, un negrişor de pluş, o apariţie din zona boemă de pe King's Road.

– Ea este Anne, spuse Şoricel.

– Alias Zurli, adăugă Breasley.

Breasley îl invită cu un gest să ia loc lîngă el. David ezită deoarece lipsea un scaun. Zurli se aşeză pe jos cu un gest nesigur lîngă locul prietenei ei. Maioul negru alunecă în sus lăsînd să se vadă slipul roşu. Şoricel turna ceaiul în ceşti.

– Eşti pentru prima dată prin aceste locuri, Williams?

O primă ocazie pentru David să fie politicos, de fapt vorbea sincer de entuziasmul abia născut pentru Bretania şi peisajul de aici. Bătrînul avea aceeaşi părere, începu să povestească despre istoria casei, cum o găsise, de ce părăsise Parisul. Dezminţi reputaţia de prost crescut. Era fericit că are ca interlocutor un bărbat. Întorsese spatele fetelor ignorîndu-le complet, ceea ce îl făcea pe David să aibă senzaţia că acestea nu-l pot suferi, fie pentru că nu erau ele centrul interesului, fie pentru că obliga la formalism, sau

pentru că auziseră aceleaşi poveşti de multe ori – nu era sigur. Bătrînul continuă – din nou contrazicîndu-şi reputaţia – să vorbească despre peisajul din Ţara Galilor, copilăria, vremurile dinaintea lui 1914. David ştia că mama lui era de fel din Ţara Galilor, ştia de anii din timpul războiului petrecuţi la Breconshire, dar nu ştia că îndrăgise acele locuri, că-i era dor de dealuri.

Bătrînul artist vorbea cu intermitenţe, autoritar şi nesigur în acelaşi timp, într-un jargon straniu, învechit, cu aluzii obscene, nici intelectual, nici sentimental, mai curînd (descoperi David, amuzîndu-se în sinea lui) ca un amiral ieşit la pensie. Clişeele demodate ale marii burghezii britanice sunau prost în gura unui individ care toată viaţa respinsese ceea ce aceasta apărase. Constată acelaşi paradox în felul cum îşi pieptănase părul alb, peste frunte, într-un stil păstrat din tinereţe – cel lansat pe vremuri de Hitler în rîndul tineretului. Aceasta îi dădea un aer tineresc, în contrast cu faţa roşiatică, uşor colerică şi ochii spălăciţi, semne de bătrîneţe şi de agresivitate. Se vedea clar că dorea să dea impresia unui bătrîn mai ţicnit şi mai blînd decît era în realitate.

Şi dacă cele două fete nu ar fi stat atît de tăcute – Zurli se sprijinea de scaunul celeilalte, îşi luase cartea şi citea iar –, David s-ar fi simţit foarte relaxat. Şoricel, elegantă în ţinuta ei albă, asculta cu mintea dusă aiurea, poate într-o compoziţie de Milais. Cînd David încercă să-i întîlnească privirea, ea îşi transformă expresia, făcînd un efort să pară că era acolo, ceea ce arăta şi mai clar contrariul. Deveni curios să afle adevărul de dincolo de aparenţă. Nu era deloc pregătit. Editorul îi spusese că bătrînul trăieşte acum singur – cu o îngrijitoare, o franţuzoaică mai în vîrstă. În timpul ceaiului fetele se comportau mai mult ca nişte fiice. O singură dată bătrînul leu îşi arătă ghearele.

David menţionase numele lui Pisanello, ştiind că nu făcea nici o gafă şi frescele recent descoperite la Mantua. Breasley văzuse reproducerile, părea sincer curios să afle părerea cuiva care le studiase. David nu-l crezuse, dar era

într-adevăr inocent în privinţa tehnicilor folosite. Abia se ambalase David în complexităţile procedeelor *arricio, intonaco, sinopie* şi celelalte, că Breasley îl întrerupse.

– Ascultă, Zurli, lasă dracului cartea aia nenorocită şi ascultă şi tu!

Ea ridică privirea, aşează cartea alături şi îşi încrucişă braţele.

– Pardon!

Se adresase lui David, ignorîndu-l pe bătrîn cu o expresie evidentă de plictiseală şi de: eşti un nasol, dar dacă el insistă...

– Dacă tot zici vorba aia, pentru Dumnezeu, spune-o mai convingător.

– Nu am ştiut că ne priveşte şi pe noi.

– Paştele!

– De fapt, ascultam.

Fata avea un uşor accent Cockney, obosit, hărţuit.

– Nu mai fi obraznică!

– Zău ascultam!

– Paştele!

Zurli făcu o strîmbătură şi o privi pe prietena ei.

– Henry!

David zîmbi:

– Ce carte este?

– Dragul meu, nu te băga! Dacă nu te superi. Se aplecă puţin îndreptînd un deget spre fată.

– Gata, s-a terminat! Învaţă şi tu ceva!

– Da, Henry.

– Nu te supăra, dragă! Continuă, te rog!

Micul incident provocă o reacţie neaşteptată.

Şoricel îi făcu lui David un semn discret în spatele bătrînului, dar nu era clar dacă vroia să spună că era un lucru obişnuit sau să-l îndemne să termine înainte de a se declanşa un scandal. Continuînd, observă cum fata îl asculta cu ceva mai mult interes. I-a pus chiar şi o întrebare, din care se vedea că ştia ceva despre Pisanello. Probabil că bătrînul vorbise despre el.

Puţin mai tîrziu Breasley se ridică şi-l invită pe David să-i vadă camera de lucru în clădirile din spatele grădinii. Fetele nu mişcară. Urmîndu-l pe Breasley pe sub poarta arcuită, David aruncă o privire în spate şi văzu micuţa siluetă bronzată în maioul negru luînd din nou cartea în mînă.

Traversau pietrişul spre clădirea din stînga, cînd bătrînul îi făcu cu ochiul.

– Curviştinele, toate sînt la fel. Bagă-le în pat şi pierde simţul realităţii!

– Sînt studente?

– Şoricel da. Cealaltă Dumnezeu ştie ce şi-o fi închipuind că este!

Era clar că nu dorea să vorbească despre ele – le trata ca pe nişte fluturi pe lampă, două punkiste de soi. Începu să explice cum restaurase şi transformase casele, cum arătau înainte. Intrară pe uşa principală în atelierul central – un fel de grajd fără tavan, doar cu acoperiş, o masă lungă tixită cu schiţe şi hîrtie în dreptul ferestrei imense modernizate, dînd spre curtea cu pietriş, o masă pentru tuburile de culori, recuzita obişnuită şi mirosurile familiare. La capătul încăperii, dominînd tot spaţiul, un tablou de patru metri pe doi din seria *Coëtminais*, terminat pe trei sferturi, se sprijinea pe un şevalet comandat special, împreună cu cîteva trepte mobile pentru partea de sus a lucrării. Era tot o scenă într-o pădure, dar cu un luminiş central, cu mai multe siluete decît picta de obicei şi cu mai puţin din atmosfera subacvatică, sub un albastru de excepţie, aproape negru, sugerînd în acelaşi timp ziua şi noaptea, arşiţa şi furtuna, o ameninţare nedesluşită planînd asupra componentei umane. De data aceasta se simţea influenţa clară a celor doi Breughel (pentru cineva obişnuit s-o detecteze); şi chiar ecouri palide din propriul tablou, *Vînătoarea*, expus în salon.

– Şi în ce priveşte sensul?

– Chermesă, poate. Nu este sigur. Bătrînul se uita la pictură. Femeia se sfieşte. Este încă în aşteptare – ştii cum este.

– Mi se pare foarte bună, deja.

– Pentru asta am nevoie de femei în jurul meu, un simţ al timpului, sîngerarea şi toate celea. Învеţi cînd să te opreşti din lucru, eeea ce face nouă părţi din zece regula jocului. Se uită la David. Dar ştii şi dumneata, doar eşti pictor!

David îşi făcu curaj şi înaintă pe acest teren periculos, explicînd cum împărţeau el şi Beth atelierul de acasă, înţelegea ce spune Breasley. Bătrînul desfăcu braţele a aprobare, dar nu dădu nici un semn că ar vrea să continue discuţia despre pictura tînărului. Se întoarse şi se aşeză pe un taburet lîngă banca de la fereastră, apoi îi arătă o natură moartă, un desen în creion reprezentînd flori de cîmp: scaieţi şi ciulini răspîndiţi pe o masă. Desenul era realizat cu acurateţe energică, dar lipsită de viaţă.

– Şoricel. Merge, nu?

– Are linie bună.

Breasley arăta cu capul spre pînza cea mare.

– Am luat-o de ajutor – treabă de ucenic.

– La imensitata asta... murmură David.

– Nu e proastă Williams! Să nu te laşi păcălit. Nici să nu o iei peste picior! Bătrînul era cu ochii pe desen. Ar merita ceva mai mult. Apoi: Nu aş putea fără ea.

– Ea învaţă o grămadă.

– Ştiu ce spune lumea. Bătrîn destrăbălat şi mai ştiu şi eu ce. La vîrsta mea.

– Şi ce contează răspunse David zîmbind. Breasley nu mai părea să audă.

– Mă doare-n cot! Niciodată nu m-am sinchisit. Dacă începi să gîndeşti cu mintea celorlalţi...

Continuă să vorbească despre viaţă întorcîndu-se lîngă David care contempla pînza, spunîndu-i că imaginaţia, puterea de a concepe nu se atrofiau, aşa cum crezi la tinereţe. Forţa fizică şi psihică de a le materializa slăbeşte. Aceasta trebuie ajutată. Părea ruşinat de propria-i confesiune.

– Gestul milostivirii la romani este exprimat prin imaginea bătrînului care suge lapte din sfîrcul unei tinere. Adesea mă gîndesc la asta.

– Nu numai una din părţi are de cîştigat, aşa cum vreţi să mă faceţi să cred. David menţionă desenul. Nici nu ştiţi cît de puţină cultură au de acasă tinerii astăzi.

– Crezi?

– Sînt sigur. Majoritatea studenţilor nici nu ştiu să deseneze.

Breasley îşi aranjă părul alb, era emoţionant, cu un aer adolescentin, nesigur. Îl cucerise pe David acest mai timid dar mai adevărat Breasley – ascuns la adăpostul limbajului şi al comportamentului exterior; care părea că luase hotărîrea să se încreadă în el.

– Ar fi trebuit să o gonesc. Nu am avut curaj.

– Nu depinde de ea?

– Nu ţi-a spus nimic la venire?

– A jucat rolul îngerului păzitor.

– Plata o fac eu.

O spuse cu tristeţe sarcastică; şi taina lui rămase nedezvăluită, căci adunîndu-şi energia, se ridică şi îl bătu pe David pe umăr ca pentru a-şi cere iertare.

– Ducă-se dracului! Ai venit să mă torturezi, nu?

David îl întrebă despre fazele preliminare ale picturilor sale.

– Merg pe sistemul eroare şi încercare. Desenez mult. Poţi să vezi.

Îl conduse pe David la un capăt al mesei. Schiţele erau făcute cu acelaşi amestec ciudat de îndrăzneală şi timiditate atît de evident cînd vorbise despre fată – ca şi cum s-ar teme de critică, dar nici nu i-ar conveni lipsa ei.

Această lucrare izvorîse, se pare, dintr-o amintire îndepărtată din fragedă copilărie; fusese la un tîrg, nu mai ştia unde, avea cinci sau şase ani, aşteptase evenimentul cu nerăbdare, se bucurase cu o intensitate de nedescris, îşi amintea sentimentul copleşitor de dorinţă – memoria îi era plină de dorinţă – să se uite la fiecare cort, la fiecare tarabă, să vadă şi să guste din tot. A venit o furtună cu fulgere la care cei mari se aşteptaseră, dar care pentru el a fost o surpriză şi

un şoc, o decepţie îngrozitoare. Toate detaliile exterioare ale temei tîrgului dispăruseră pe măsura elaborării lor de la o schiţă la alta, mai lucrate şi mai variate decît crezuse David că vor fi, în final devenind un exorcism al ultimei imagini, ca şi cum literalitatea stîngace, un corelativ conceptual al modului în care vorbea bătrînul, trebuia încet anihilată printr-o constantă recompunere şi sublimare din verbal. Naraţiunea explica strania interioritate, evidenţa uitării din scena centrală a picturii. Paralelele metafizice, mici planete luminoase în nesfîrşitele nopţi şi tot restul, rămăseseră ca o fracţiune prea vizibilă. Totul constituia o umbră prea întunecat-olimpiană; tradus în cuvinte – un truism pesimist despre condiţia umană. Dar tonul, spiritul, forţa argumentativă erau convingătoare – îndeajuns pentru a contracara prejudecăţile lui David cu privire la conţinutul literar din pictură.

Discuţia se extinse, David reuşind să-l ducă pe bătrîn în trecut, în perioada anilor '20, a timpului petrecut în Franţa, la prieteniă cu Braque şi Matthew Smith. Sentimentele sale de veneraţie pentru Braque erau arhicunoscute, dar vru să se asigure că ştia şi David de ele. Diferenţa dintre Braque şi Picasso, Matisse şi „echipă" era ca cea dintre o personalitate şi nişte puştani.

Asta o ştiau şi ei. Şi el, toată lumea, în afară de publicul imbecil.

David nu-l contrazise. Vorbise de Picasso, numindu-l Cur, dar pe măsură ce stăteau de vorbă, numărul de cuvinte obscene se reducea. Masca de ignoranţă căutată începuse să dispară pentru a face loc bătrînului cosmopolit. David începu să aibă senzaţia că se află în faţa unui tigru de hîrtie; sau, în orice caz, în faţa unui om trăind încă într-o lume ce existase înainte ca el să se nască.

Exploziile de agresivitate erau provocate de idei învechite, caraghioase, despre ceea ce putea şoca publicul, zdrenţe fără efect. Cu alte cuvinte, era ca şi cum ai face pe matadorul în faţa unui taur orb. Numai un nebun fălos putea să se lase păcălit de astfel de coarne.

Înainte de ora şase se îndreptară agale spre casă. Fetele dispăruseră iar. Breasley îi arătă parterul cu lucrările de acolo. I-a relatat anecdote, declaraţii peremptorii de afecţiune. Lucrarea semnată de un nume celebru primi notă proastă, fiind fuşerită, al naibii de uşurică.

– Ar fi putut lucra pe bandă. Leneş pînă în măduva oaselor. Asta l-a salvat. Pretenţios, pe dracu!

A răspuns cinstit cînd David l-a întrebat ce l-a determinat să-l cumpere.

– Investiţie, dragul meu. Un fel de asigurare. Nu m-am gîndit niciodată că eu voi ajunge la cotă. Ce zici de asta?

Se opriseră în dreptul lucrării de mici dimensiuni, floarea pe care David o atribuise lui Matisse. David dădu din cap.

– După asta a pictat numai porcării.

În compania de faţă era greu de ghicit. David se mulţumi să zîmbească.

– Sînt depăşit.

– Miró. Pictat în 1915.

– Doamne sfinte!

– Foarte trist.

Scutură din cap ca şi cum ar fi vorbit de un mort în plină tinereţe.

Mai erau şi alte valori pe care David nu reuşise să le identifice: un Sérusier, un peisaj à la Gauguin de Filiger... dar cînd ajunseră la capătul camerei, Breasley deschise o uşă.

– Aici am ceva şi mai grozav, Williams! *Vei vedea. Diseară la cină.*

Uşa ducea într-o bucătărie; un bărbat cu părul alb, cu o bărbie îngustă stătea la masă şi curăţa zarzavaturi, o femeie în vîrstă stătea în dreptul unei maşini de gătit moderne; le zîmbi. Se făcură prezentările: Jean-Pierre şi Mathilde aveau grijă de casă şi de grădină. Se afla acolo şi un cîine alsacian pe care bărbatul îl potoli cînd se ridică. Se numea Macmillan, chipurile să rimeze cu Villon, căci, spunea Breasley trăgîndu-şi nasul, era un „mare escroc". Acum îl auzi pe Breasley pentru prima dată vorbind în franceză, avea o altă voce, limba

curgea de la sine ca a unui vorbitor nativ, engleza îi era mai străină în acest moment. Îşi dădu seama că se discuta meniul. Breasley lua capacele şi mirosea ca un ofiţer la popotă. Îi arătară ştiuca, bărbatul din bucătărie îi povesti ceva. O prinsese chiar în acea după-amiază; cîinele fusese cu el şi se repezise la peşte de cum îl aruncase pe pămînt. Breasley se aplecă şi-l mustră cu degetul, colţii n-avea decît să şi-i păstreze pentru hoţi. David se bucura că sosise cînd animalul nu era prin jur. Vizita la bucătărie părea că face parte dintr-un ritual zilnic. Atmosfera domestică, de familie, a celor doi, soţ şi soţie, alcătuia un contrast liniştitor cu uşoara notă de perversitate pe care o dădea vizitei sale prezenţa celor două fete.

Se întoarseră în încăperea cea mare şi Breasley îl invită pe David să se simtă ca acasă. Avea de scris cîteva scrisori. Urmau să se întîlnească la şapte şi jumătate pentru un *apéritif*.

– Sper că nu ţineţi prea mult la etichetă!

– Este o Casă Liberă, dragule. Vii şi-n pielea goală dacă vrei. Făcu cu ochiul. Fetele n-or să se supere.

David zîmbi.

– Bine.

Bătrînul ridică o mînă şi se îndreptă spre scări. La jumătatea distanţei se întoarse şi exclamă:

– Ce, nu umblă tot globul în curu' gol?

David aşteptă discret cîteva minute şi urcă şi el. Se aşeză în şezlong ca să-şi scrie notele. Păcat că nu putea să-l citeze direct, dar aceste două ore s-au dovedit utile; şi acesta era doar începutul. După un timp se întinse pe pat cu mîinile sub cap şi ochii în tavan. Era cald, înăbuşitor, deşi deschisese obloanele. Nu-şi explica din ce cauză, dar simţise o oarecare dezamăgire: bătrînul vulpoi prea juca teatru, omul era în disonanţă cu opera şi nu era normal; şi, deşi David nu a adus vorba, îl deranja faptul că nu-l întrebase nimic despre ceea ce picta el. Sigur, era absurd, dar era o reacţie la monomania evidentă a celuilalt şi nu fără o geană de invidie – locuinţa veche atît de mare, spaţiile pentru ateliere, colecţia, jocurile ambigue din întreaga atmosferă a casei, atît de diferită de

viaţa lui lipsită de surprize, cu Beth şi cu copiii. Ce departe se afla, totul era străin, curioase clipe de onestitate, patină... fecunditate, o zi întreagă în cîmp, atîtea mere în pîrg!

S-a purtat însă nedrept cu Beth, care se dovedise, în fond, mult mai cu scaun la cap decît el în timpul micii certe dinaintea plecării, luni dimineaţă, cînd varicela lui Sandy nu mai era o ameninţare, ci o certitudine. Mama ei, care venise deja, gata să preia grijile gospodăriei în absenţa lor, putînd să se descurce foarte bine de una singură... şi chiar dorind să o facă, îi ţinuse partea lui David. El a dat vina pe conştiinciozitatea lui Beth, pe încăpăţînarea ei tipică – adăugîndu-i-se poate, o suspecta, o urmă de remuşcare faţă de scurta ei revoltă împotriva tiraniei copiilor de după naşterea Louisei. Chiar dacă nu se vor ivi complicaţii, insistase ea, nu va avea nici o clipă de linişte departe de copil. Oricum, David trebuie să-şi vadă de treburi. Puteau să reia ideea de a petrece împreună o săptămînă în Ardèche după ce se întorcea el din Bretania. În sfîrşit, luni seara, înainte de plecarea lui spre Southampton, se înţeleseră ca, dacă joi nu primeşte nici o telegramă de contramandare, ea să fie a doua zi la Paris. David mai avu timp să se repeadă pînă în oraş şi se întoarse acasă cu flori, o sticlă de şampanie şi biletul pentru Beth. Soacra îi dădu nota zece. Beth fu mai reţinută. În frustrarea lui, pusese cu prea multă insistenţă pe primul plan neplăcerea de a călători singur şi uitase de îndatoririle de tată. Ultimele ei cuvinte fuseseră: „Te iert la Paris".

Uşa camerei în care se retrăsese Breasley se deschise cîteva clipe şi auzi muzică de la un radio sau un patefon – parcă Vivaldi. Apoi se aşternu din nou liniştea. Se simţea ca un vizitator marginalizat, nedorit. Mintea îi alunecă din nou la cele două fete. Sigur că nu şoca pe nimeni faptul că se culcau cu el pentru a-i oferi ce se poate oferi unui bătrîn. Probabil că erau bine plătite pentru servicii, literal şi la figurat, ştiau ele preţurile la care ajunseseră lucrările pictorului şi, în plus, valoarea colecţiei într-o licitaţie. Prezenţa lor îl irita pe David. Trebuie să urmărească ele ceva, să exploateze

slăbiciunile bătrînului. Erau ca un paravan. Avea sentimentul că-i ascundeau un secret.

Ar fi fost bine să fie cu Beth. Ea nu-şi făcea probleme că deranjează, era mai directă şi ar fi obţinut de la ele cu mult mai mult decît el.

Cînd coborî, se felicită că se schimbase în costumul de jeans, cu cămaşă şi fular. Şoricel, într-o bluză gălbuie cu guler înalt şi fustă lungă roşiatică, punea masa în celălalt capăt al încăperii. Afară amurgea, lămpile erau aprinse. David observă din spate capul alb al lui Breasley, care stătea pe canapeaua de lîngă cămin şi apoi ciuful creţ al lui Zurli rezemat de umărul lui. Lăsată pe spate, cu picioarele pe un scăunel, citea cu voce tare dintr-o revistă franţuzească. Purta o rochie neagră din satin, cu umerii goi, terminată în volane în stil spaniol. Mîna care o ţinea îmbrăţişată alunecase sub mătase şi se odihnea pe sînul ei stîng. Bătrînul nu-şi schimbă poziţia la venirea lui David, făcu doar un semn cu mîna liberă înspre Şoricel.

– Bea ceva, dragule!

Se schimbase şi el; avea o haină deschisă de vară, o cămaşă albă, papion roşu. Fata întoarse capul şi-i aruncă o privire lui David – ochi negri, gura de un roşu intens, o uşoară grimasă – apoi începu încet să traducă în englezeşte ceea ce citise înainte.

David zîmbi, ezită stîngaci şi se îndreptă spre Şoricel, care se învîrtea în jurul mesei. Fata îl privi rece.

– Ce să-ţi dau?

– Orice.

– Noilly Prat?

– Perfect!

Fata se apropie de un *armoire* vechi, sculptat, lîngă uşa care ducea la bucătărie; pahare, multe sticle, un bol cu cuburi de gheaţă.

– Lămîie?

– Te rog!

Îşi luă paharul şi o urmări cum îşi pregăteşte unul la fel

pentru ea; apoi o băutură acidulată de fructe; şi, la sfîrşit, un whisky turnat cu mare grijă, drămuit – îl ridică în sus şi măsură două degete înainte de a adăuga tot atîta sifon. Bluza sa dintr-un material ţesut cu găurele prin care se vedea pielea, de culoarea dantelei, era croită în stil eduardian, cu mîneci lungi strînse la încheietură şi guler înalt; modestă ar fi spus el, cuminte, dacă nu ar fi observat că nu mai purta nimic pe dedesubt. În timp ce ea servea băuturile, el îi contempla profilul liniştit. Mîinile agile erau la ele acasă în acest rol domestic. David se întreba de ce oare bătrînul trebuie să-şi rîdă de ea; părea mai de grabă inteligentă şi rafinată. Şi nu avea nimic din genul prerafaelit; era pur şi simplu o fată atrăgătoare din anii şaptezeci... mai plăcută decît absurditatea de pe canapea – păpuşa sexi – care citea iar în franceză. Din cînd în cînd bătrînul îi corecta pronunţia şi ea repeta cuvîntul. Şoricel le aduse băuturile şi se întoarse la David, care o aştepta. David îi întinse paharul şi surprinse o privire directă, cercetătoare, ca şi cum i-ar fi citit pe jumătate gîndurile. Apoi, fără a spune nimic, ridică paharul şi sorbi. Cu o mînă îşi sprijinea cotul. Şi, în sfîrşit, îi zîmbi.

– Aţi fost băieţi cumi ţi?

– Absolut. M-a încurajat.

– Mai dă-i timp!

David zîmbi. Începu să-i placă fata. Avea trăsături frumoase, regulate şi proporţionate, o gură frumoasă şi ochii foarte deschişi, de un albastru-cenuşiu, erau mai expresivi datorită tenului bronzat şi mai puţin reci decît după-amiază. Îi plăcea privirea aceasta directă. Se fardase accentuînd puţin linia prelung-orientală. Una din teoriile lui începu să nu se mai ţină. Era greu de presupus că fetele stăteau pe lîngă bătrîn pentru a-l exploata la modul mercantil.

– Mi-a arătat unul dintre desene. Ciulinii? Mi-a plăcut. O clipă, fata se uită în jos spre pahar – o ezitare deliberată – apoi îl privi direct în ochi.

– Şi mie mi-a plăcut expoziţia de la Redfern din toamna trecută.

Surprinderea afişată de el era departe de a fi falsă; zîmbi din nou.

– De unde să fi ştiut?

– Am fost de două ori.

– Unde erai? o întrebă.

– La Leeds, ca să-mi iau diploma pentru design de artă, apoi am urmat două semestre la Colegiul Regal de Artă.

David exclamă sincer impresionat.

– Bine, dar atunci nu ar trebui să...

– Aici învăţ mai mult.

David lăsă în jos privirea, căci nu era treaba lui, îndrăzni să-i spună totuşi că a fi acceptat de comisia severă de la Colegiul Regal de Artă nu era un titlu de lepădat.

– Îmi convine. Henry consideră că e norocos să-mă aibă aici.

Zîmbetul ei nu era nici ironic, nici înfumurat. David îşi revizui părerea încă o dată. Fata îi oferise detalii care o ridicau în ochii lui. Se înşelase rău de tot cînd se lăsase stîrnit la început. Înţelese imediat cît îl ajuta ea pe bătrîn în atelier – de serviciile amoroase se ocupa doar cealaltă.

– Pictura la care lucrează este excepţională. Mă întreb cum poate crea încontinuu.

– Nu se gîndeşte decît la el sau aproape...

– Asta înveţi?

– Eu doar mă uit la el.

– Spunea că-ţi este recunoscător.

– Este chiar ca un copil. Are nevoie de jucării, de afecţiune, ca să aibă ce să distrugă.

– Şi ţie ţi-a distrus-o?

Dădu din umeri:

– Trebuie să-i facem un pic jocul. Să ne prefacem îngrozite de reputaţia lui odioasă – jocul de-a haremul.

David zîmbi şi lăsă privirea în jos.

– Să-ţi spun drept, m-am întrebat şi eu ce se petrece aici.

– Predecesorul tău a aflat la zece minute după ce so-

sise că ne posedase pe amîndouă de cîte trei ori în noaptea precedentă. Să nu-i pui vorbele la îndoială cînd discută despre asta!

– Am înţeles, rîse David.

– Ştie că nu-l crede nimeni, dar nu despre asta este vorba.

– S-a înţeles.

Ea îşi sorbi vermutul.

– Şi ca să-ţi spulber orice iluzii, să ştii că Anne şi cu mine nu-i refuzăm nimic din acel minim de viaţă sexuală de care mai este capabil.

Îl privea drept în ochi apărîndu-se în spatele onestităţii. Era un fel de avertisment. Amîndoi priveau în jos, ochii lui oprindu-se la sînii ei goi de sub bluză şi apoi depărtîndu-se. Ea nu manifesta nici un fel de cochetărie sau înclinaţie sexuală flagrantă, aşa ca prietena ei. Controlul propriei persoane era atît de puternic, încît nu acorda nici o importanţă frumuseţii ei, repetatei expuneri a nudului său, dar atrăgea atenţia asupra lor.

Ea continuă:

– Nu este tipul care să verbalizeze. Probabil ţi-ai dat seama, în parte pentru că a trăit în străinătate atîta timp. Are ceva care vine dintr-un strat mai profund. Trebuie să vadă şi să palpeze, literal. Umbra fetelor în floare nu-i ajunge.

– Încep să înţeleg ce noroc are.

– Nu-ţi dau decît imaginea debitului.

– Îmi dau seama şi de asta.

– Fata se uită pe furiş în direcţia bătrînului, apoi înapoi la David.

– Dacă devine scîrbos, nu te speria! Nu e bine să dai înapoi, îi este silă de aşa ceva. Stai cu arma la picior! Fii calm! Ea zîmbi. Ştiu că am un aer atotştiutor. Iartă-mă, dar eu îl cunosc!

El îşi tot clătina paharul în care nu mai rămăsese decît lămîia.

– Mă întreb ce l-a determinat să mă primească, dacă ştie ceva despre ceea ce fac.

– Pentru asta te şi previn. El m-a întrebat pe mine, a trebuit să-i-spun. Oricum ar fi aflat.

– Hristoase, Dumnezeule!

– Nu-ţi face probleme! Se va mulţumi, cred, cu vreo două lovituri sub centură, la care ar fi bine să nu ripostezi.

Se uită la ea necăjit.

– Cred că te plictisesc de moarte.

– Pentru că am avut azi după-amiază mutre plictisite? Pentru că nu am fost amabile?

Ea zîmbi şi el îi răspunse:

– Da, dacă tot ai adus vorba.

– Noi sîntem fericite că ai venit. Dar nu este bine să ne manifestăm de faţă cu Henry.

– Acum înţeleg.

Pentru o clipă ochii ei luciră cu păcat.

– Va trebui să o cunoşti pe Anne. Ea este mai dificilă decît mine.

Dar nu au avut timp să vorbească despre Anne. Uşa bucătăriei se deschise şi apăru capul cenuşiu al menajerei.

– *Je peux servir mademoiselle?*

– *Oui, Mathilde, je viens vous aider.*

Fata se duse în bucătărie. Cealaltă sări în picioare ajutîndu-l şi pe Breasley să se ridice. Spatele îi era gol, avînd decolteul neobişnuit de adînc. Se îndreptau spre David mînă în mînă. Este adevărat că avea stil. Se fîţîia umblînd ca o maimuţică, încercînd să nu fie prea veselă, ci ostentativ artificială, alături de partenerul cu părul alb şi mersul cuminte. David se îndoia că va ajunge să o „cunoască" vreodată.

Masa era pusă numai la un capăt. Breasley stătea în capul mesei, fata se aşeză la dreapta. Bătrînul făcu un semn cu mîna.

– Williams, dragă!

Locul lui era la dreapta fetei. Mathilde şi Şoricel veniră cu un castron mic de supă, o farfurie de crudităţi, o alta cu felii roz de diverse feluri de salam, o untieră. Supa era

pentru Breasley. El rămase în picioare aşteptînd după codul manierelor galante demodate ca Şoricel să se aşeze. Se aplecă apoi şi o sărută în creştet. Fetele schimbară între ele o privire indiferentă. Deşi atît de diferite ca inteligenţă şi ca înfăţişare, era evident că între ele exista o apropiere, o legătură care nu avea nevoie de cuvinte. Şoricel îl servi pe bătrînul pictor cu supă. El introduse între doi nasturi de sus ai cămăşii colţul unui şervet pe care-l netezise în poală. Zurli îl invită printr-un gest pe David să se servească primul. Menajera se duse într-un colţ al camerei şi aprinse o lampă cu gaz, apoi o aşeză pe masă în faţa lui David.

În drum spre bucătărie învîrti un comutator şi toate luminile se stinseră. În celălalt capăt al încăperii lumina unei lămpi ascunse pe coridorul de la etaj reliefa silueta diagonală a balustradei medievale. Afară, pe deasupra copacilor, se mai zărea o ultimă palidă lumină fosforescentă a serii; figurile lor se scăldau în lumina difuză, lăptoasă. Şoricel turnă vin roşu dintr-o sticlă fără etichetă în trei pahare, pentru David, pentru bătrîn şi pentru ea. Zurli se părea că nu bea şi nici nu mînca mare lucru. Stătea cu braţele bronzate sprijinite în coate pe masă şi ciugulea bucăţele de legume crude, cu ochii negri aţintiţi la Şoricel. Nu se uita la David. Se lăsă un moment de tăcere, de parcă aşteptau ca Breasley să dea semnalul de început. Lui David îi era foame şi acum că fata din faţa lui pusese lucrurile la punct, se simţea cu mult mai la largul lui. În lumina lămpii scena calmă amintea de Chardin, de Georges de la Tour. Ca din senin Zurli se înecă. David aruncă o privire spre ea – nu se înecase cu mîncare, o apucase rîsul.

Şoricel murmură:

– Idioato!

– Scuze!

Încercă să-şi controleze ieşirea ţinîndu-şi gura strînsă, lăsîndu-se pe spate, apoi duse şervetul alb la faţă şi ridicîndu-se, părăsi masa. Stătea la cîţiva paşi cu spatele către ceilalţi. Breasley îşi mînca supa netulburat. Şoricel îi zîmbi lui David peste masă.

– Nu tu.

– I-ar trebui o bătaie la fund, interveni Breasley la fel de calm.

Fata nu se mişcă arătîndu-le şira spinării lungă, ca o sperietoare de ciori, gîtul lung şi umbra unui ciuf roşu. Apoi se retrase spre cămin în întuneric.

– Şoricel este una din admiratoarele picturii dumitale, Williams. Ţi-a spus?

– Da, am şi înfiinţat o societate de admiraţie reciprocă.

– Şoricel nu uită nici un amănunt.

David zîmbi.

– Sîntem pe urmele lui Pitagora? Aşa e?

Bătrînul se concentră asupra supei. David ceru ajutor din priviri peste masă.

– Henry întrebă dacă pictezi abstracţionisme.

Cu ochii în lingura plină, bătrînul adaugă scurt:

– Obstrucţionisme.

– Ştiu şi eu, da ... mă tem că da.

Greşise, şi-a dat seama înainte ca fata să i-o spună din priviri. Bătrînul zîmbi cu ochii la el.

– Şi de ce ne temem, dragul meu băiat?

David răspunse degajat:

– Nu a fost decît o figură de stil.

– Am auzit că sînt lucrări mintoase. Şoricel spune că au şi succes.

David răspunse cu glas pe jumătate:

– *Als ich kann.*

Breasley mai ridică privirea o dată:

– Cum ai spus?

Pe neaşteptate, Zurli apăru în dreptul scaunului. Ţinea în mînă trei crizanteme roşii pe care le luase dintr-un vas pe care David îl remarcase pe cămin. Puse una în dreptul lui, una în faţa bătrînului şi a treia lîngă Şoricel. Se aşeză cu mîinile cuminţi în poală, ca un copil care se pedepseşte singur. Cu un gest patern, Breasley o bătu uşurel pe braţ.

– Ce spuneai, Williams?

– Cum pot şi eu. Apoi continuă: Speram să merg umil pe urmele lui... nu termină, dîndu-şi seama că este pe cale să facă o a doua greşeală.

– Pe urmele cui, dragul meu?

– Braque.

Mare greşeală. David îşi ţinea respiraţia de frică.

– Te referi la absurdităţile alea cubiste?

– Mie nu mi se par absurdităţi.

Bătrînul nu răspunse, continuînd să mănînce.

– Cînd eşti tînăr laşi în urmă tot felul de bastarzi. David zîmbi, dar se abţinu. Am văzut imens de multe atrocităţi în Spania. Lucruri de nedescris! Ca la război. Şi ei şi noi. Mai înghiţi o lingură de supă, apoi aşează lingura în farfurie, se lăsă pe spate şi-l privi pe David: Războiul s-a terminat, omule! Nu-mi face mie chestii de-astea cu sînge rece! Nu te sfătuiesc.

– Am fost averizat, domnule Breasley!

Bătrînul se mai linişti. Privirea avea sclipiri de bună dispoziţie.

– De vreme ce ştii, băiatule...

Afirmativ, David îndepărtă palmele în sus.

– Henry, mai doreşti supă? interveni Şoricel.

– Are prea mult usturoi.

– Este la fel ca cea de-aseară.

Bătrînul mormăi, apoi apucă sticla de vin. Zurli îşi ridică braţele pentru a-şi reface moţul de parcă îi era teamă să nu i se fi turtit, apoi, în aceeaşi poziţie, se răsuci spre David.

– Îţi place tatuajul meu?

La subsuoara epilată avea o margaretă sinilie.

În tot timpul cît a mai durat masa, în alianţă tacită cu Şoricel, David reuşi să evite orice subiect despre artă. I-a venit în ajutor şi mîncarea: *quenelles* de ştiucă în *beurre blanc*, o experienţă gastronomică nouă pentru el, la fel, miel *pré salé*. Au discutat despre plăcerea de a mînca, despre bucătăria franceză, despre Bretania, despre caracterul

breton. Se aflau în Haute-Bretagne, spre deosebire de Basse sau Bretagne Bretonnante, spre vest, unde se vorbea în dialect. *Coët* înseamnă pădure iar *minais* – a călugărilor. Pădurea din jur aparţinuse unei mînăstiri. Localnicii între ei o numeau Coët. Conversaţia avea loc mai mult între Şoricel şi David, deşi ea mai întorcea capul spre Breasley pentru ca acesta să confirme sau să mai adauge cîte un detaliu. Zurli nu spuse aproape nimic.

David constata o diferenţă de credit acordat fetelor: Şoricel se putea manifesta cu deplină personalitate, Zurli era tolerată. A reieşit la un moment dat din discuţie că şi ea urma cursuri de artă – de artă grafică. Se întîlniseră la Leeds. Nu prea părea să se sinchisească de propria calificare, nu se integra grupului de la masă.

Bătrînul, după accesul lui de agresivitate, părea mulţumit, pregătit să reintre în starea de dinainte. Dacă Şoricel avusese abilitatea de a menţine o conversaţie călduţă, nu reuşise în schimb să-i ia lui Breasley sticla din faţă. Ea bău foarte puţin, David abandonase cursa. A doua sticlă adusă din *armoire* s-a dus pînă la fund înainte de sfîrşitul mesei, schimbînd privirea bătrînului. Nu părea beat, nici nesigur în mişcări – avea doar în ochi expresia unui posedat de diavol. Răspunsurile deveniseră laconice, parcă nici nu-i mai urmărea pe ceilalţi. Şoricel începu să se plîngă de faptul că nu vedeau nici un film şi conversaţia alunecase spre ceea ce văzuse David la Londra. Bătrînul interveni brusc:

– Mai adu o sticlă, Şoricel!

Ea se uită la el, dar bătrînul îi ocoli privirea.

– În cinstea musafirului nostru!

Fata ezită. El se uită la paharul gol, îl ridică şi apoi îl aşeză din nou pe masă fără forţă sau furie, doar cu oarecare nerăbdare. Ea se ridică şi se duse la *armoire*. În acel moment era mai bine să cedeze decît să se opună. Breasley se lăsă pe spate în scaun, aruncîndu-i lui David o privire de sub şuviţa albă, înţelegător, cu un zîmbet fix. Zurli, cu privirea îndreptată spre masa din faţa ei, întrebă:

– Henry, pot să mă ridic?

– De ce? întrebă el continuînd să se uite la David.

– Vreau să citesc.

– Eşti o puştoaică enervantă.

– Te rog!

– Şterge-o!

Nu se întorsese înspre ea. Şoricel veni cu cea de-a treia sticlă. Zurli o privi cu oarecare enervare de parcă ar fi trebuit să-i ceară şi ei permisiunea. O primi. David simţi o strînsoare pe coapsă. Zurli întinsese mîna pe sub masă ca pentru a-i da curaj. Ea se ridică, traversă camera şi urcă scările. Breasley împinse sticla spre David nu din ospitalitate, ci mai curînd a provocare.

– Nu, mulţumesc. Îmi ajunge.

– Coniac, Calvados?

– Nu, mulţumesc.

Bătrînul îi mai turnă un pahar de vin.

– Droguri. Făcu semn cu capul spre scări. Asta vrea să citească.

– Ştii că s-a lăsat. Ştii foarte bine, interveni Şoricel calmă.

El dădu o înghiţitură pe gît.

– Credeam că generaţia voastră teribilă nu se dă în lături.

– Eu unul nu servesc, spuse David, fără să-i dea mare importanţă.

– Nu te ajută la munca cu teul. Aşa-i?

– Probabil, dacă eu nu sînt matematician.

– Dar cum îi spui?

Şoricel tăcea aşteptînd cu privirea lăsată în jos. Nu-l putea ajuta acum decît ca un martor tăcut. Era clar ce înţelegea el prin „îi". David întîlni privirea bătrînului.

– Domnule Breasley, majoritatea dintre noi am ajuns la concluzia că termenul abstracţionism şi-a pierdut semnificaţia, din moment ce noţiunea de realitate s-a schimbat într-atît în ultimii cincizeci de ani.

După ce răsuci în minte vorbele lui David, bătrînul le respinse.

– Eu numesc asta trădare. Cea mai mare trădare din istoria artei.

Vinul îi înroşise nasul şi obrajii, iar privirea i se tulburase de tot. Stătea mai mult răsturnat decît sprijinit în scaunul pe care-l împinsese puţin ca să-l poată vedea pe David. Aşa se afla mai aproape de fată. David îi dăduse prea multă atenţie în timpul cinei, discutaseră prea mult – acum îşi dădea seama că bătrînul i-a urmărit de cînd stătuseră de vorbă înainte de masă. Trebuia cumva să reintre în stăpînirea ei.

– Victoria nenorocitului de eunuc.

Deci în felul acesta.

– Cel puţin mai bine decît victoria nenorocitului de dictator.

– Elan, curaj, de orice fel, chiar şi al lui Hitler, ori nimic.

Şoricel zise fără a se uita la David:

– Henry consideră că abstractul reprezintă o fugă de responsabilitate umană şi socială. David crezu că asta era şi părerea ei, dar îşi dădu repede seama că făcea pe interpreta bătrînului.

– Dar dacă filozofia are nevoie de logică? Dacă matematicile aplicate au nevoie de o formă pură? Poate că şi arta trebuie să apeleze la elemente fundamentale!

– Rahat! Care fundamentale? Fundumentale! Făcu un semn spre fata de lîngă el. Două ţîţişoare şi un poponeţ! Şi tot restul. Asta este realitate! Nu micuţele teoreme goale şi culori de curve homosexuale! Ştiu eu de ce sînt buni artiştii ăştia ai tăi!

Şoricel interveni din nou ca interpret cu voce indiferentă:

– Trupul de om vă sperie.

– Poate că ne interesează mai mult creierul decît sexul.

– Mi-e milă de nenorocita aia de nevastă-ta.

– Credeam că subiectul este pictura, spuse David pe un ton plat.

– Cu cîte femei te-ai culcat, Williams?

– Asta nu vă priveşte, domnule Breasley!

Cît de deconcertantă era privirea fixă din timpul formulării răspunsului; parcă duela cu încetinitorul.

– Castraţi! Ăsta-i jocul vostru! Să nimiciţi!

– Nu dintre artiştii abstracţi s-au recrutat majoritatea distrugătorilor.

– Pe dracu'!

– Asta să le-o spuneţi celor de la Hiroshima sau celor care au cunoscut napalmul pe pielea lor.

Bătrînul pufni, după care tăcu pentru scurt timp.

– Ştiinţa nu are suflet. Nu are ieşire. E ca şoarecele în labirint.

Bău paharul pînă la fund şi făcu nerăbdător semn lui Şoricel că mai vrea. David se abţinu, deşi îi venea să se repeadă să întrebe de ce fusese invitat la Coëtminais, în definitiv şi la urma urmei. Deşi fusese avertizat, era destul de speriat din cauza atacului violent, personal, care nu admitea o discuţie raţională, o argumentaţie, căci asta ar fi pus paie pe foc.

– Ceea ce voi ăştia... bătrînul nu-şi termină fraza cu ochii la pahar. Aţi abandonat, aţi vîndut. Ziceţi că sînteţi avangardă. Experiment. Pe dracu'! Înaltă trădare! Ghiveci ştiinţific! Restul, la canal!

– Pictura abstractă nu mai este avangardă. Nu este cel mai bun argument pentru libertatea omului de a crea aşa cum îi place?

După o pauză:

– Apă de ploaie!

– Deci ne întoarcem la realismul socialist. Controlul de la centru, spuse David cu un zîmbet chinuit.

– Pe tine cine te controlează, Wilson?

– Williams, îl corectă fata.

– Nu-mi vinde braşoave liberale! Am înghiţit porcăria asta o viaţă. *Le fairplay* Vorbe în vînt! Îndreptă un deget spre David. Sînt prea bătrîn pentru aşa ceva, băiete! Am văzut prea multe. Prea mulţi oameni îşi dau sufletul pentru cinste. Toleranţi! De frică să nu intre în rahat.

Termină vinul într-o înghiţitură plină de năduf, apoi întinse mîna să ia sticla. Gîtul sticlei zăngăni la contactul cu marginea paharului, el lăsă să curgă prea mult pînă ce vinul se revărsă. Fata îi luă paharul şi turnă puţin într-al ei, apoi şterse repede vinul de pe masă din faţa bătrînului. David nu mai spuse nimic. Era calm, dar se simţea stingher.

– Ştii ce fac cu vinurile bune? Se pişă în ele. Se pişă în budane.

Cu mîna tremurînd duse paharul la gură, apoi îl aşeză pe masă. Pauzele dintre exploziile de furie se lungeau.

– Zece englezi nu valorează cît un francez. Urmă alt hiat. Fără ulei. Pigment. Rahat. Dacă-i bun la ceva. *Merde.* Rahat. *Excrementum.* Asta iese. Ăsta este fundamentalul vostru! Nu micuţele exemplare scîrboşele de bun-gust abstract. Se opri din nou căutînd o ieşire, dar reveni: nici la fund nu m-aş şterge cu ele.

Se aşternu o tăcere grea. Afară se auzi o bufniţă. Fata stătea pe scaunul puţin depărtat de masă, cu mîinile în poală, ochii în jos, gata să aştepte pînă la infinit ca bătrînul să înceteze cu aiurelile. David se întreba de cîte ori fusese fata pusă în situaţia de a suporta astfel de scene hidoase provocate de băutură. Toate bătăliile vechi care trebuiau reluate, deşi, *de facto* şi *de jure*, ele se terminaseră cu mult înainte ca David să se nască. Forma, oricare ar fi, nu este naturală şi culoarea nu are funcţie mimetică... aceste idei nu pot fi negate, după cum nu mai poate fi negată faimoasa ecuaţie a lui Einstein. Fisiunea materiei a avut loc. Principiul nu mai putea fi discutat, numai modul de aplicare. Acestea erau gîndurile lui David şi probabil că i se citeau pe figură. Băuse mai mult decît de obicei.

– Te-am dezamăgit, Williams? Crezi că sînt beat criţă? Că vinul mă face să vorbesc porcării?

David scutură din cap.

– Cred că exageraţi.

Tăcură din nou.

– Tu chiar eşti pictor, Williams? Sau doar un

răstălmăcitor de vorbe, bun de nimic?

David nu răspunse. Tăcerea se lăsă din nou. Bătrînul îşi punea vin în continuare.

– Spune ceva!

– Nu ne mai putem permite luxul furiei sau al urii, indiferent la ce nivel.

– Atunci, Dumnezeu să te ajute.

David schiţă un zîmbet.

– Şi el este dincolo de obţiune.

Şoricel se întinse şi mai turnă vin.

– Ştii ce gîndeam la tinereţe despre obrazul întors? Despre cel care întoarce şi celălalt obraz?

– Nu.

– Un curist. Eşti şi tu curist, Wilson?

Nici Şoricel nu se osteni să-l pună la punct şi nici David să-i răspundă.

– În genunchi, cu pantalonii jos. Rezolvă totul, nu-i aşa?

– Nu rezolvă, dar nici frica nu rezolvă.

– Ce anume?

– Frica de a pierde... ceea ce nici nu se discută.

Bătrînul îl privea fix.

– Despre ce dracu' vorbeşti?

Şoricel răspunse calm.

– Spune că opera ta şi opiniile tale despre artă nu sînt în pericol, Henry. Este loc pentru toată lumea.

Nu se uită la David, dar se deplasă un pic în faţă şi mai într-o parte faţă de bătrîn; îşi aşeză un cot pe masă şi-şi sprijini bărbia în mînă. Duse un deget la buze, oprindu-l pe David să mai continue. De afară, Macmillan se auzea lătrînd; paroxisme sălbatice ale bănuielii. Soţul femeii de serviciu strigă la el. Nici bătrînul, nici fata nu îi dădeau nici o atenţie, pentru ei aceste zgomote erau familiare. David le simţea ca simbolice ecouri ale tensiunilor resimţite de bătrîn.

– Aşa se poartă acum?

Fata se uită la David. În ochi îi sclipea un zîmbet.

– Părerea lui Henry este că nu trebuie să accepţi ceea ce crezi că nu este bine.

– Aceeaşi poveste. Mai întîi eşti tolerant şi pînă la urmă votezi cu Hitler.

După o oarecare pauză, brusc, ea izbucni:

– Henry, nu pot pune stavilă ideilor totalitariste cu metode totalitariste! Nu faci decît să le încurajezi.

Undeva, în subconştient, i se insinuase senzaţia că fata îi lua apărarea lui David. Ochii bătrînului priveau vag în întunericul de la capătul mesei. Cînd îi umpluse ultima dată paharul, pusese sticla în stînga ei, unde el n-o putea ajunge.

Bătrînul spuse lent:

– Încercam să-ţi spun ceva. Nu era clar dacă spunea: nu am vrut să te insult sau am uitat ce vroiam să-ţi spun.

– Da, înţeleg, şopti David.

Privirea bătrînului se întîlni cu a lui, dar nu se putea concentra.

– Cum te cheamă?

– Williams. David Williams.

– Termină-ţi vinul, interveni fata. El o ignoră.

– Nu mă pricep la vorbe. Nu e genul meu.

– Înţeleg ce vreţi să spuneţi.

– Dacă nu urăsc, nu iubesc. Dacă nu iubesc, nu pictez.

– Înţeleg.

– Mama ei de geometrie! Nu este bună. Nu funcţionează. Toţi au încercat, dar au dat chix. Se agăţa cu privirea de David ca un disperat. Simţea că pierde teren.

Şoricel îi suflă.

– A face este a vorbi.

– Nu poţi scrie fără vorbe. Rînduri.

Privind de-a lungul camerei fata răspunse calmă:

– Arta este o formă a vorbirii. Vorbirea trebuie să se bazeze pe nevoile individului, nu pe teorii gramaticale abstracte. Pe orice, dar nu pe cuvîntul scris. Pe cuvîntul real.

– Altceva. Idei. Nu mă priveşte.

David dădea din cap cu o mină serioasă. Şoricel continuă:

– Ideile sînt periculoase în sine pentru că neagă faptele omului. Singura replică la fascism este fapta.

– Maşina, ce altceva este ea decît pur şi simplu un computer?

– Eu înţeleg, spuse David.

– Taşism, Fautrier, Wols ăla. Ca nişte oiţe speriate. Căcăreze. Poţi să înnebuneşti. Se opri, tăcu şi apoi: Tipu', americanu', cum îi zice?

David şi fata răspunseră într-un glas, dar nu auzi bine. Şoricel repetă.

– Jackson Polock! Jackson Bulache; şi cu privirea pierdută în întunericul odăii continuă: mai bine bomba decît Jackson Bulache.

Nu au mai spus nimic. David privea fix suprafaţa veche a mesei din faţa lui; stejar înnegrit, crăpat, tocit cu patina de secole de folosinţă; voci de demult, aducînd la ordinea cea veche o maree ameninţătoare, necruţătoare, ca şi cum tipul ar cunoaşte refluxul.

Apoi bătrînul vorbi cu o luciditate curioasă, parcă pînă atunci se prefăcuse că este beat, iar acum rezuma totul într-o ultimă extravaganţă.

– Turnul de abanos! Eu aşa îi spun.

David aruncă o privire peste masă, spre fată, dar nu-i întîlni ochii. Acum era mai important să recupereze decît să traducă sensul cuvintelor. Breasley nu se prefăcea, David îi vedea ochii tulburi căutînd paharul sau paharele de dinaintea sa. Întinse mîna, cu un vădit ultim efort de a părea lucid, stăpîn pe mişcări. Şoricel îl prinse de mînă şi-i aşeză cu atenţie piciorul paharului între degete. Abia ridică paharul la gură, apoi încercă să dea vinul pe gît într-o înghiţitură scurtă. Vinul i se scurse pe bărbie şi se întinse pe cămaşa albă. Şoricel se aplecă spre el şi-l tamponă cu şervetul ei.

– La culcare! spuse ea cu blîndeţe.

– Încă unul.

– Nu. Luă sticla pe jumătate plină şi o aşeză pe jos, la piciorul scaunului ei. Nu mai este.

Ochii bătrînului dădură peste David.

– *Qu-est-ce qu'il fout ici?*

Fata, în picioare, îl apucă de un cot să-l facă să se ridice.

– La pat, spuse el.

Da, Henry.

Nu se mişcă din scaun; uşor aplecat în faţă, avea înfăţişarea unui om extrem de bătrîn descumpănit. Fata aşteptă cu răbdare. David citi în privirea ei gravă teama de a nu fi dispreţuită pentru rolul pe care-l juca. David o întrebă, prin gesturi, dacă vrea s-o ajute. Fata scutură din cap şi ridică un deget; încă nu. În clipa următoare se aplecă şi-l sărută pe bătrîn pe tîmplă.

– Hai! Încearcă să te ridici.

Ca un băieţel timid, ascultător, se sprijini cu mîinile pe masă. O dată ridicat în picioare, îşi pierdu echilibrul şi se lăsă pe marginea mesei. David se repezi pe partea cealaltă. Bătrînul se prăbuşi înapoi pe scaun. Trebuiră să-l tragă în sus. De-abia cînd l-au pornit pe picioare spre scări şi-au dat seama cît era de beat. Parcă era în comă, cu ochii închişi; doar picioarele i se mai tîrşîiau înainte dintr-un ancestral instinct sau din obişnuinţă. Fata îi desfăcu papionul, apoi îi descheie cămaşa la gît. Au reuşit să-l urce şi să-l ducă în camera lui, care se afla în partea de vest a casei.

David văzu în cameră un pat dublu şi unul de o persoană de pe care, la intrarea lor, se ridică Zurli. Purta aceeaşi rochie neagră, dar îmbrăcase pe deasupra o jachetă albă. Văzu dintr-o privire tablouri şi desene pe pereţi, o masă în dreptul geamului care dădea înspre vest, unde se aflau borcane pline cu creioane şi cărbune de desen.

– Vai, Henry, răule!

Şoricel îi spuse lui David pe deasupra capului aplecat al bătrînului:

– Ne descurcăm singure.

– Eşti sigură?

– Pipi, abia se desluşi dinspre bătrîn.

Fetele îl sprijiniră ocolind paturile înspre o altă uşă. Dispărură toţi trei în cealaltă încăpere. David rămase o clipă pierdut, apoi brusc remarcă tabloul de deasupra patului. Era un Braque, îl mai văzuse într-o reproducere. Trebuie să fi existat menţiunea „colecţie particulară", dar el nu-l asociase niciodată cu Breasley. Ce ironie, folosise numele lui Braque, asemeni unui adolescent naiv, ca pe un argument de autoapărare! Zurli ieşi din baie şi închise uşa după ea. Uimit, constată că ironia nu se oprea aici, tabloul care la orice licitaţie ar fi urcat la preţuri etalate în şase cifre şi fufiţa asta haioasă şi prostuţă care se uita la el din cealaltă parte a camerei. Se auzi un vomitat.

– Aşa face-n fiecare seară?

– Numai cîteodată. Fata zîmbi vag. Nu din cauza dumitale. A altora.

– Să vă ajut să-l dezbrăcaţi?

Ea refuză din cap.

– Nu-ţi face probleme! Zău! Sîntem obişnuite. El nu era sigur, aşa că ea adaugă: Zău! David ar fi vrut să spună că le admiră pentru ceea ce fac, dar descoperi că nu-şi găsea cuvintele.

– Atunci... spune-i noapte bună – de fapt, nu ştiu cum o cheamă.

– Di. Diana. Somn uşor!

– Şi ţie.

Fata salută scurt din cap. Avea buzele strînse. David părăsi camera.

Se afla din nou la el în cameră, în pat, în pijama, sprijinit într-un cot, cu ochii la un roman poliţist pe care-l adusese. Îşi zicea că trebuie să fie gata să dea o mînă de ajutor dacă fetele vor avea nevoie; şi, deşi era obosit, nu se punea problema să doarmă. Nu putea nici să citească, nu înainte de a scăpa de adrenalină. Fusese o seară formidabilă; şi pentru prima oară era bucuros că Beth nu venise cu el. N-ar fi suportat, probabil; deşi lupta fusese crudă, scosese în

evidenţă toate slăbiciunile bătrînului. De fapt, aveau de-a face cu un copil rîzgîiat. Şi apoi, Şoricel-Diana – impresionant cum l-a manevrat pe bătrîn; o fată extraordinară, de fapt, amîndouă, căci trebuia să recunoască că, în ciuda aparenţei, şi cealaltă manifesta fidelitate, curaj. Acum avea încredere în cuvintele Dianei, în judecata ei, îl ajutase cu sînge rece; se întreba dacă şi el fusese la înălţime. Îşi aduse aminte de glumele sceptice pe care le făcuseră el şi Beth în legătură cu reputaţia bătrînului. Beth zicea că numai după două atacuri directe îl va lua în serios pe bătrîn... nu ar fi fost dezamăgită. Va avea ce să-i povestească la întoarcere. Încercă să citească.

Trecuseră probabil douăzeci de minute de cînd le lăsase pe fete singure cu despotul. Casa era cufundată în linişte. Auzi cum cineva ieşea din dormitorul lui Breasley, apoi nişte paşi uşori, scîrţîitul scîndurii din faţa uşii sale. După o clipă de ezitare, auzi un ciocănit în uşă.

– Intră!

Şoricel băgă capul pe uşă.

– Am văzut lumină. Este în regulă. Doarme.

– Nu mi-am dat seama cît de tare s-a abţiguit.

– Trebuie să-l lăsăm uneori. Ai fost la înălţime.

– Bine că m-ai prevenit.

– Mîine se va pocăi. Va fi blînd ca un miel. Fata zîmbi. Micul dejun la ora nouă? Ştii, poţi să dormi cît vrei.

Fata dădea să se retragă cînd o opri.

– Ce Dumnezeu voia să spună cu turnul de abanos?

– A! zîmbi ea. Nimic, una din păsărelele din capul lui. Este ceea ce, zice el, a luat locul turnului de fildeş.

– Arta abstractă?

– Tot ceea ce nu-i place la arta modernă, spuse fata dînd din cap. Ceea ce este obscur, pentru că artistului îi este frică de claritate, înţelegi? La un moment dat respingi tot ce vîrsta nu-ţi mai permite să înţelegi. Nu trebuie să te simţi ofensat. El explică ce simte doar insultîndu-i pe ceilalţi. Ascunsă după uşă, îi zîmbi. O.K.?

David îi întoarse zîmbetul şi dădu din cap afirmativ.

Fata se îndepărtă de uşa lui nu spre camera bătrînului, ci mai departe, pe coridor. Se auzi uşa închizîndu-se. David ar fi avut chef să mai stea de vorbă. Îşi aduse aminte de vremea cînd preda – studentele care-ţi plăceau te plăceau şi ele, atmosfera de aici de la Coët îi amintea de zilele dinainte de a se însura cu Beth – nu că ar fi mers prea departe cu studentele. Se comportase ca un soţ cuminte chiar şi înainte de căsătorie.

Mai citi puţin, apoi stinse lumina şi, ca de obicei, adormi pe loc.

Şoricel avusese încă o dată dreptate. Chiar în clipa cînd David a apărut jos, punctual, la ora nouă, începu scena căinţei. Breasley însuşi se apropie dinspre grădină văzîndu-l pe David nesigur, în capul scărilor, fără a şti unde se va lua micul dejun. Pentru unul care nu cunoştea forţa de revenire a băutorilor de o viaţă, Breasley arăta extraordinar de vioi, de vesel, îmbrăcat în pantaloni de culoare deschisă şi cămaşă sport de un albastru-închis.

– *Dragul* meu! *Nu pot să-ţi spun* cît de rău îmi pare de cele întîmplate aseară. Fetele mi-au spus că am fost *infernal* de prost crescut.

– Ba deloc. Credeţi-mă!

– Am fost beat mort. Tare de tot.

– Nu-mi amintesc, zîmbi David.

– Blestemul vieţii mele, ce ştii tu! Nu am ştiut niciodată să mă opresc.

– Nu vă faceţi probleme!

Prinse mîna întinsă brusc.

– Foarte drăguţ din parta ta, dragul meu. Reţinînd mîna lui David, ochii-i luceau cu maliţie. Ele sînt de părere să-ţi spun David. Este nasol să te adresezi pe numele de familie. Aşa este? Îl folosea pe „nasol" ca pe cine ştie ce expresie argotică de mare efect.

– Spuneţi-mi David!

– Minunat! Bun. Şi eu sînt Henry. Da? Acum hai la masă. Dimineaţa halim în bucătărie.

Traversînd camera spre bucătărie, Breasley mai spuse:

– Fetele aveau ideea unui *déjeuner sur l'herbe*. Bună idee, nu? Picnic. Afară era soare, o ceaţă uşoară plutea deasupra copacilor. Sînt foarte mîndru de pădurea mea. Merită să-i arunci o privire.

– Aş vrea.

Fetele se treziseră şi plecaseră la Plélan, satul cel mai apropiat – să tîrguiască mîncare... şi, eventual, sau cel puţin aşa îşi închipuia David, pentru ca să-i acorde bătrînului timp să se căiască. După micul dejun, Breasley, mîndru de grădină, îi arăta lui David proprietatea sa. Părea că învăţase cu puţin timp în urmă denumiri şi metode de a cultiva pămîntul. Se întîlniră cu Jean-Pierre, pe care-l găsiră prăşind în grădina de legume din spatele casei, dinspre est. Auzindu-l pe bătrîn şi pe soţul îngrijitoarei discutînd cum să ajute un pui de magnolier căruia nu-i mergea bine, David avu o senzaţie de bucurie constatînd că în viaţa lui Breasley existau lucruri mai importante decît demonstraţia regresivă de *spleen* din seara precedentă. Era evident faptul că se deprinsese să trăiască la Coët, îi plăceau anotimpurile de aici; puţin mai tîrziu, după ce au ajuns în livadă, dincolo de legume, era acolo un păr cu fructe coapte din care David trebuia să guste – căci aşa sînt bune, direct din copac, bătrînul începu să spună şi mai multe – recunoştea că fusese un prost să-şi petreacă atît de mult timp la oraş; şi să-i rămînă atît de puţin spre a se bucura de tot ce-i aici. Între două îmbucături, David îl întrebă de ce îi trebuise atît de mult ca să descopere asta. Breasley pufni de autodispreţ, apoi lovi cu vîrful bastonului un fruct căzut.

– Curva aia de Paris, băiete. Ştii poezioara aia? Contele de Rochester, aşa-i? „Unde omul în neagră mizerie trăieşte, dar pămîntul de-nsămînţat nu-i lipseşte". Frumos şi bine zis.

David zîmbi şi-şi continuară plimbarea.

– Trebuia să mă fi însurat. M-ar fi costat mai puţin.

– Dar aţi fi pierdut mai mult.

Acelaşi pufăit de reproş la adresa propriei persoane.

– Ori una, ori cincizeci, tot aia e.

Suna ironic, deşi nu pricepea că nici acum nu-i ajunge o singură femeie. Ca la comandă, un Renault mic, alb, apăru la capătul aleii domeniului, venind parcă din altă lume. La volan era Şoricel. Scoase o mînă pe fereastră în direcţia lor, dar nu opri. David şi Breasley se întoarseră spre casă. Bătrînul îndreptă bastonul spre maşină.

– Măi puştilor, ce vă invidiez! Cînd eram eu tînăr, fetele nu erau aşa.

– Eu credeam că fetele în anii douăzeci erau extraordinare.

Ridică bastonul, protestînd indignat:

– Aiurea! Nici gînd, dragul meu! Pierdeai jumătate din viaţă ca să le faci să-şi desfacă picioarele şi cealaltă jumătate regretînd că ai reuşit. Sau altfel. Te pricopseai cu un şancru de la vreo poamă. Viaţă de cîine. Nu ştiu cum de-am răbdat toate astea.

David nu era prea convins şi ştia că fusese în intenţia bătrînului să-l convingă. Bătrînul nu regreta nimic deadevăratelea; poate cel mult imposibilul, o altă viaţă. Cumva, trupul său mai emana ceva din elanul sexual de odinioară; nu dădea impresia să fi fost frumos în tinereţe, mai curînd impetuos, un demon care se lua la harţă cu monogamia. Şi-l putea imagina refuzat de nenumărate ori, dar rămînînd indiferent; îngrozitor de egosit la pat şi nu numai, un tip imposibil – motiv de a crede în el. Acum chiar acei mulţi care au refuzat să creadă în el nu mai sînt siguri: ajunsese în cele din urmă la celebritate, avere, femei, libertate de a fi ceea ce a fost totdeauna, purtînd un nimb în jurul egoismului, o întreagă lume gata să-i accepte orice capriciu, restul lumii necontînd, dincolo de marea împădurită. Lui David, înclinat să-şi evalueze viaţa (ca şi pictura) în termenii unui proces logic, evoluţia viitoare depinzînd de opţiunile prezente făcute cu inteligenţă, asta nu i se părea drept. Desigur, ştia şi el că piscul nu este cucerit cu cartea în mînă, că întîmplarea şi toate celelalte joacă un rol, aşa cum pictura aleatorie sau de tip *action* constituiau, cel puţin teoretic, un sector important

în interiorul spectrului artei moderne. Dar în mintea lui persista imaginea unui alpinist ultraechipat care, privind în sus, zăreşte ajuns pe culme un satir bătrîn în papuci de casă ce rîde satisfăcut că a dejucat bunul simţ şi toate calculele.

La ora unsprezece erau *en route*. Fetele mergeau în faţă, cu coşurile, pe o cărare de pădure; în urma lor, David cu bătrînul cărau un fotoliu pliant cu ramă de aluminiu – canapea portabilă pentru bătrîni senili, cum îl numea Breasley în silă –, pe care Şoricel insistase să-l ia cu ei. Breasley ducea o haină împăturită pe braţ; purta pe cap o pălărie de panama cu boruri largi veche şi fantezistă; păşea cu amabilitate seniorială, îndreptînd bastonul în direcţia umbrelor, a luminilor, spre calităţile picturale ale perspectivelor din pădurea „lui".

Vizita revenise la scopul iniţial. Liniştea, curioasa absenţă a păsărilor – cum poate fi redată oare tăcerea în pictură? Ca şi la teatru, observase oare David efectul unei scene goale?

David remarcă faptul că aceste lucruri puteau fi folosite în introducere: *Oricine are norocul de a face o plimbare cu maestrul, nu, cu Henry Breasley, în pădurea atît de dragă lui din Paimpont, evocare încă puternică...* ceaţa se spulberase, era surprinzător de cald, o căldură mai mult de august decît de septembrie, o zi fără pereche; nu puteai scrie aşa ceva. Se bucura de bunele sentimente ale bătrînului, dîndu-şi seama că botezul focului fusese doar o mască a binecuvîntării. Importanţa literaturii medievale bretone, chiar dacă evidentă în atmosferă, slabă la nivelul simbolismului din seria lucrărilor de la Coëtminais, era acum fapt general acceptat, deşi David nu a putut să stabilească măsura influenţei nici cu Breasley. Se documentase înainte de a veni, dar acum se prefăcea că nu ştie mare lucru; şi descoperi că Breasley era mai citit şi mai bun cunoscător în materie decît lăsase să se înţeleagă prin stilul lui laconic, grăbit.

Bătrînul explică, în felul său dezinvolt, pasiunea bruscă pentru legendele romantice din secolele doisprezece şi treisprezece; misterul Insulei Britanice („un fel de Nord

sălbatic, cu cavaleri în loc de cowboy") insinuîndu-se în toată Europa *via* Bretania franceză; interesul neașteptat pentru dragoste, aventură, magie, importanța pădurii cîndva nesfîrșite – ca cea prin care înaintau acum, Paimpont, cunoscută sub numele de Broceliande în *lais*-ul lui Chrétien de Troyes, era un exemplu de matrice a acestor teme; evoluția grădinii închise din alte forme de artă medievală, fabuloasa căutare simbolizată de cavaler rătăcitori, domnițe răpite, balauri și vrăjitori, Tristan și Merlin și Lancelot...

– Aiureli! spuse Breasley – spații, aici, acolo – știi și dumneata, David. Avem nevoie de ele. Inspiră, stimulează, asta este. Apoi trecu la Marie de France și *Eliduc*: Doamne, ce poveste frumoasă! Am citit-o de mai multe ori. Cum îl cheamă pe cabotinul acela elvețian, Jung, nu? Cam ce spunea el, arhetipuri și toate celelalte.

În fața lor, fetele s-au îndreptat spre o cărare laterală mai îngustă și mai umbroasă. Breasley și David erau la vreo zece metri în urmă. Bătrînul agită bastonul.

– Fetele astea! Două fete din *Eliduc*.

Începu să spună povestea. Narațiunea lui, în stil de stenogramă, de care poate era conștient, aducea mai mult cu o farsă gen Noel Coward decît cu o poveste tristă de amor medieval. De două ori David trebui să-și muște buzele ca să nu rîdă. Nici cele două fete din față, Zurli – în bluză roșie, pantaloni negri și cizme de cauciuc – și Șoricel – într-un jerseu verde-închis (nu toate sutienele fuseseră aruncate în foc, observă David) și pantaloni pastel – nu contribuiau la poveste. Șoricel avusese dreptate, problema bătrînului era că nu se pricepea deloc la cuvinte. Dacă nu minimaliza, în orice caz distorsiona ceea ce dorea să descrie. Dacă te gîndeai la cum ar fi reprezentat același lucru în pictură, diferența ar fi fost enormă. Pictura îl definea ca pe un om sensibil și complex, lucru negat de toate celelalte elemente de ordin exterior. Deși nu i-ar fi plăcut comparația, nu era departe de acei membri demodați ai Academiei Regale de Artă care se complăceau mai degrabă în rolul de stîlpi ai unei societăți

apuse decît să reprezinte valorile unei arte serioase. Acesta trebuie să fi fost motivul exilului prelungit; probabil că bătrînul ştia că în Anglia anilor '70 un astfel de personaj nu ţine. Aici era singurul loc unde-l putea juca. Fireşte, acestea erau lucruri pe care nu le putea scrie în studiu, dar care erau fascinante. Bătrînul, ca şi pădurea, ascundea mistere de demult.

Fetele oprindu-se, le ajunseră din urmă. Se întrebau în ce loc să părăsească drumeagul pentru ca, traversînd prin pădure, să ajungă la locul stabilit pentru picnic, pe malul eleşteului. Era pe undeva un semn cu vopsea roşie pe trunchiul unui stejar. Şoricel avea impresia că au trecut de el, dar bătrînul ştia că trebuie să mai meargă – aşa şi era. La cîteva zeci de metri au găsit stejarul şi de acolo au luat-o în josul unei pante line printre copaci. Frunzişul de sub picioare se îngroşase şi la orizont începuse să se zărească apa; după cîteva minute au ajuns la marginea apei. Era mai curînd un lac micuţ decît un eleşteu, cu peste patru sute de metri pînă la malul celălalt, rotunjit în dreapta şi în stînga, în mijlocul căruia se zbenguia un pîlc de raţe sălbatice. Pădurea străjuia de jur împrejur şi nu se zărea nici o casă; apa, de un albastru delicat în lumina soarelui de septembrie, era lină ca oglinda. Locul, existent în două din picturile recente, îi dădea lui David impresia de *déjà vu*. Era frumos şi ca prin minune neîntinat. Se aşezară în umbra vagă a unui brad solitar. Mulţumit că aduseseră fotoliul pliant, Breasley se aşeză de cum îl montară şi ridică picioarele, apoi ceru să i se înalţe puţin spătarul.

– Hai, voi două, jos chiloţii şi la baie!

Zurli aruncă o privire pe furiş înspre David, apoi în altă parte.

– Ne e jenă.

– Tu nu înoţi, David? Mergi cu ele.

David aştepta un îndemn din partea lui Şoricel, dar ea stătea cu capul în jos căutînd într-un coş. Se simţi luat prin surprindere. Nimeni nu-i spusese nimic de înot.

– Poate... poate mai tîrziu.

– Vezi, spuse Zurli.

– Eşti cumva la menstruaţie?

– Henry, pentru Dumnezeu!

– Draga mea, e om însurat, a mai văzut păsărici.

Şoricel se îndreptă de şale şi se uită la David.

Cerea iertare şi era ironică în acelaşi timp.

– Costumele de baie sînt imorale. Dacă le purtăm sîntem şi mai caraghioase. Un zîmbet îndreptat către bătrîn îndulci sarcasmul cuvintelor.

– Bineînţeles, spuse David cu glas scăzut.

Întoarse privirea spre Zurli şi îi propuse:

– Haide la promontoriu, Anne! Fundul este mai solid acolo. Luă un prosop şi se îndepărtă. Dintre ele două, Zurli era mai timidă. Se uita înciudată la cei doi.

– Spre bucuria bătrînilor de la galerie.

Bătrînul chicoti, ea scoase limba la el, apoi luă un prosop şi îşi urmă prietena.

– Stai jos, dragul meu. Te duce cu preşul. Ruşinoasă, pe dracu'!

David se aşeză în iarba plină de ace de brad. Avea impresia că scena fusese montată pentru a-i demonstra la ce erau supuse, deşi întîmplarea din noaptea precedentă fusese destul de concludentă în acest sens. Se simţea tachinat, ţinta unei conspiraţii, acum ele doreau să-l şocheze. Pe cînd fetele înaintau prin iarbă către capătul promontoriului îngust, lung de douăzeci de metri, raţele sălbatice ţîşniră din mijlocul lacului şi-şi luară zborul pe o traiectorie curbă deasupra copacilor. Fetele se opriră aproape de capăt, iar Şoricel îşi trase tricoul peste cap, îl întoarse pe faţă, apoi îl lăsă pe jos şi scoase şi sutienul. Aruncînd o privire pe deasupra luciului apei înspre cei doi bărbaţi, Zurli zvîrli cizmele şi lăsă în jos bretelele pantalonilor. Şoricel scoase chiloţii o dată cu blugii pe care-i aşeză lîngă restul hainelor. Făcu cîţiva paşi spre apă şi intră direct în lac. Cealaltă îşi dădu şi ea jos pantalonii şi bluza. Asta era tot ce avusese pe ea. Mergînd spre apă, se roti spre cei doi cu braţele în aer, într-o poză tipică de

striptiseză. Bătrînul tuşi cu înţeles şi împunse uşor cu bastonul braţul lui David. Aşezat ca un sultan pe tron, contempla cele două tinere sclave, două trupuri goale, siluete calde, conturate din spate pe apa azurie, înaintînd spre mijlocul lacului. Fundul apei cobora încet, dar Şoricel plonjă şi se îndepărtă înotînd craul cuminte, frumos. Cealaltă, mai ezitantă, înaintă în picioare, menajîndu-şi ciuful încreţit deasupra apei; cînd se întinse uşor pe apă, alunecă timid înotînd bras.

– Ce păcat că eşti însurat! spuse Breasley – nu le-ar strica un futai ca lumea.

Către sfîrşitul dejunului David se simţea deja mai relaxat. S-a intimidat la început ca un caraghios. Dacă, de exemplu, Beth ar fi fost aici... înotau aşa împreună în vacanţă, căutau chiar plaje pustii, ea nu ar fi ezitat să meargă cu fetele.

Îşi revenise şi datorită bătrînului, care trecuse la conversaţia lor cînd fetele începuseră să înoate şi, ca un ultim gest de căinţă, îl provocase pe David să vorbească despre sine. A evitat să spună ce şi cum picta, dar pe Breasley părea că-l interesează felul în care ajunsese la pictură, viaţa şi condiţiile familiale, Beth şi copiii. I-a adresat chiar şi o invitaţie: vino cîndva cu Beth şi cu puştoaicele, aş vrea să le întîlnesc, îmi plac fetiţele... şi David se bucură în vanitatea lui. Ceea ce s-a întîmplase după cină fusese, în contextul subiectelor mediocre discutate la plimbare, un fel de probă din care el ieşise învingător. Se întrebase dacă succesul nu i se datora lui Şoricel. Probabil că ea-i spusese bătrînului direct cîteva adevăruri, amintindu-i că celebritatea lui se afla cel puţin temporar în mîinile lui David.

Între timp fetele ieşiseră din apă, se şterseseră cu prosoapele şi acum stăteau întinse la soare una lîngă cealaltă pe promontoriu. Proba trecută de David fusese ca traversarea unui recif, ca un imens efort urmat de pătrunderea în apele liniştite, interioare ale unei lagune. Ecoul unei alte amintiri, de data aceasta a lui Gaugain; sînii cafenii şi grădinile Edenului. Era interesant cum viaţa la Coët se com-

punea atît de firesc din asemenea momente, cumva mitice şi atemporale. Din care contemporaneitatea lipsea. Un astfel de moment se ivi din nou. Fetele se ridicară. Ajunseseră la o hotărîre, după ce tot ezitaseră, ţinînd cont de limba ascuţită a bătrînului, dacă să afişeze pudoare sau nu, căci se întoarseră goale cum erau, cu hainele în mînă, fără o stinghereală vizibilă, dar cu indiferenţa nenaturală a celor dintr-o colonie de nudişti.

– Hei, ne este foame! spuse Zurli.

Părul de pe pubis îi era vopsit roşu ca şi cel de pe cap. Aerul de copil părăsit era mai accentuat de nuditate. Fetele se aflau în genunchi, în plin soare şi despachetau coşurile, iar David îl ajută pe Breasley să se mute mai la umbră. Amintirea lui Gauguin dispăru, făcîndu-i loc lui Manet.

Foarte curînd, în timpul mesei, trupurile goale ale fetelor păreau un lucru normal, ceea ce îi dădea şi bătrînului o stare de linişte. Plutea în aer o mulţumire liniştită, păgînă, fără obscenităţi. Pîinea franţuzească minunată, cutiuţele cu bunătăţi pe care fetele le aduseseră de la Pléan,... fără vin, bătrînul bea apă de Vichy, fetele lapte, pentru David aveau o sticlă de bere. Zurli stătea în fund cu picioarele încrucişate. Avea o înfăţişare oarecum negroidă, primitivă şi androgină datorită părului de culoare exotică şi a bronzului. Continua să-i inspire lui David un fel de repulsie pe care nu şi-o putea explica... ceea ce la Şoricel era un gest de inteligenţă caritabilă, era umbrit la ea de o neputincioasă perversitate. Deşi se abţinea de la remarce licenţioase, dădea impresia că o provoacă şi o amuză implicaţiile sexuale ale comportamentului lor. Acesta putea fi pentru ceilalţi un mod „civilizat" de a se comporta, dar pentru ea era altceva, nu o inhibiţie morală, bineînţeles, dar o atitudine care lăsa de înţeles că David căpăta ceva pentru nimic, ceea ce se potrivea şi cu senzaţia lui că va trebui să-i cîştige sentimentele. Ea continua să nu-i suporte prezenţa. David se întreba ce putea să afle despre ea în afară de faptul că ştia să dărîme false monumente, că manifesta un narcisism de suprafaţă, că avea un stil de viaţă care evident camufla un eşec. Era un soi de parazit

pe seama echilibrului şi a cinstei celeilalte, singura ei virtute evidentă fiind faptul de a fi tolerată.

Repulsia lui era probabil provocată şi de contrastul fizic. Şoricel, deşi mai zveltă, avea o siluetă mai feminină, cu picioare lungi, sînii mici, tari, atrăgători. Era aşezată lîngă David, sprijinită într-un braţ, cu picioarele îndoite într-o parte. Îi privi trupul cînd fata se răsuci ca să servească ceva, cînd nimeni nu-i putea urmări privirea. Discuţia era banală, dar umbra infidelităţii se insinuă din nou – nu direct, că dacă nu ar fi fost însurat, dacă Beth... adică, dacă Beth nu ar greşi uneori, dînd dovadă de neînţelegere, cîteoda ă chiar brutală, de un simţ practic exagerat, de care aceas.ă fată atît de inteligentă, stăpînă detaşată şi onestă a oricăror situaţii, nu s-ar prevala, ascunzîndu-l cu abilitate (vedea în această fată ceea ce el căuta în propria sa pictură, detaşare şi în acelaşi timp simplitate obişnuită). Nu că nu ar fi dorit-o pe Beth, ideea unei întîlniri cu ea în Franţa, ei singuri, fără copii (în ideea că Beth acceptase tacit o a treia maternitate, pentru fiul pe care amîndoi îl doreau)... dar simţea o tentaţie. Ar fi putut, dacă fiecare n-ar fi fost ceea ce era, dacă i s-ar fi oferit – adică, exista o imposibilitate normală şi o probabilitate foarte îndepărtată.

Soarele strălucea pe pielea bronzată a lui Şoricel, pete luminoase alternate cu zone mai întunecate, mai dulci în umbră. Sfîrcurile, linia subraţului. O cicatrice vindecată pe un deget de la picior. Felul în care-şi lăsa părul blond să se usuce, în şuviţe, la întîmplare, delicateţea stil Quattrocento, fustele lungi pe care le purta erau înşelătoare, în contrast cu palma de păr dintre coapse, dovadă a animalicului. Stătea pe o rînă, cu faţa spre lac şi curăţa un măr, oferi un sfert bătrînului, alt sfert lui David, gest inocent dar tulburător.

Henry trebuia să-şi facă siesta. Zurli se ridică şi potrivi fotoliul pliant. Apoi îngenunche şi îi şopti ceva la ureche. El întinse o mînă, o cuprinse de talie; îşi plimbă mîna încet în sus pe braţul ei, apoi o trase către el; ea se aplecă şi

îi atinse buzele cu gura. El îi lovi uşor fundul cu palmele şi îşi încrucişă mîinile pe burtă, în timp ce ea îi acoperi ochii cu o batistă roşie. Rămăseseră descoperite gura frumoasă şi vîrful roşu al nasului. Fata se ridică, îl privi o clipă, apoi se strîmbă la ceilalţi doi.

Şoricel zîmbi spre David şi spuse încet:

– Pe loc repaus. Hai mai departe să nu-l deranjăm.

Se ridicară. Fetele îşi luară prosoapele, iar Zurli scotoci într-un coş, după carte. Se întoarseră spre promontoriu, la vreo zece metri, de unde nu puteau fi auziţi. Întinseră pe jos prosoapele, fetele se aşezară pe burtă cu picioarele spre lac, cu bărbia sprijinită în mîini. David se aşeză la vreo doi metri, rezemîndu-se în cot. Scena îi reaminti absurd un tablou din Anglia elisabetană în care doi puşti ascultă poveştile unui marinar. De aici vedea titlul cărţii – *Magicianul*. Probabil era despre astrologie, nici o mirare că o interesează aiurelile. Fata îi zîmbi.

– Îţi pare rău că ai venit?

– Nici gînd!

– Diana mi-a spus tot. Aseară. Îmi pare rău. Eu ştiam, dar m-a depăşit.

– Dacă mi-aş fi dat seama, aş fi cerut voie să abandonez, spuse David zîmbind.

Zurli îşi duse două degete la buze şi depuse sărutul pe umărul lui Şoricel.

– Biata Diana! Întotdeauna o las singură.

Biata Diana zîmbi privind în pămînt.

– Cît crezi că poţi rezista?

Zurli îi făcu un semn să răspundă. Fata dădu din cap.

– Nu mă gîndesc la viitor.

– Ca fost profesor de pictură...

– Ştiu.

Zurli se strîmbă la David şi spuse:

– Cu raţiunea nu ajungi nicăieri.

– Nu despre asta este vorba, spuse Şoricel.

– Ţi-este greu să pleci?

– Soarta, cred. Ştii. Dacă te aduce aici, te şi duce de aici.
– Cum te-a adus aici?
Fata aruncă o privire conspirativă spre Zurli.
– Hai, spune-i!
– Este absurd. Ocolea privirea lui David.
– Te ascult.
Fata întinse o mînă şi smulse cîteva fire de iarbă; cu sînii ascunşi în umbră; ridică din umeri.
– Vara trecută în august eram aici în Franţa cu un prieten, un student la arte, sculptor. El avea un fix cu neoliticul şi făceam autostopul spre Carnac. Fata ridică ochii spre David. Căile megalitice. Din întîmplare, un învăţător din Ploermel ne-a luat în maşină de la Rennes, pe N 24. I-am spus că sîntem englezi, studenţi la arte plastice şi el ne-a spus de Henry. Noi bineînţeles că-l ştiam, auzisem tot felul de lucruri despre el. Ştiam că locuieşte în Bretania pe undeva. Fata ridică un picior în aer. Curbura spatelui, fesele frumos bronzate. Dădea din cap. A fost o chestie aiurea, cum se întîmplă. Am zis: hai să-i facem o vizită! Am campat la Paimpont. Am ajuns în faţa casei lui Henry pe la ora unsprezece, a doua zi. Ne-am prefăcut că nu am văzut pancarta de la poartă. Ne aşteptam să ne trîntească uşa în nas, ceea ce aproape s-a întîmplat. Ne-am repezit ca nebunii. Ce mult îl admiram! Toate generaţiile au ce învăţa de la el. Şi altele. Omul s-a prins. Noi eram de un tupeu absolut. Toată scena s-a petrecut la intrare. Am intrat, ne-a plimbat puţin prin casă – obiectele din camera mare de jos. Ne ţineam să nu rîdem. Vorbea ca un babalîc. Fata îşi întinsese mîinile în iarbă şi le privea. Apoi în atelier, i-am văzut pictura. Poate ai avut ieri aceeaşi senzaţie. Alei, hap! Eşti într-o altă lume. Îşi ţinu din nou obrazul în mîini şi privi la copacii care se aflau în spatele lor. După ce ţi-ai petrecut trei ani învăţînd ce ai de făcut ca să devii pictor şi ai ajuns să ştii chiar mai puţin decît ştiai la început, îl întîlneşti pe caraghiosul ăsta bătrîn care face exact ce nu trebuie! Toate micile tale victorii, tot progresul sînt reduse la justa valoare. Apoi adăugă: Nu te supăra! Nu am

vrut să spun că şi tu trebuie să simţi acelaşi lucru. Eu aşa am simţit.

– Nu. Ştiu ce vrei să spui.

– Tu nu aveai de ce să simţi asta. Eşti mai presus de micile succese – îi zîmbi fata.

– Nu sînt sigur, dar nu are importanţă.

– Cam asta a fost. Nu, cînd vizita se terminase, Tom ieşise să-şi aducă aparatul de fotografiat din sacii pe care-i lăsaserăm la uşă. Henry mi-a spus că sînt „o puştoaică" atrăgătoare şi că regretă că nu este mai tînăr, eu am rîs şi i-am spus că aş fi vrut să fiu mai în vîrstă. Pe neaşteptate, m-a prins de mîini şi mi-a sărutat mîna. Ca pe vremuri! S-a întîmplat aşa repede.

Tom s-a întors, a făcut cîteva fotografii. Henry ne-a întrebat dacă nu stăm cu el la masă. Am avut senzaţia că o făcea din complezenţă şi că trebuie să refuzăm. Mare prostie! El nu face gesturi amabile de dragul gesturilor. Cred că mi-am dat seama de atunci după o sclipire din ochii lui.

Ştiam că Tom vrea să ne vedem de drum. Oricum se stricase totul. Înţelegi cum este să refuzi pe cineva crezînd că nu contează şi să-ţi dai seama mai tîrziu că totuşi contează. Fata se uită pieziş spre un brad. Cred că i-am lăsat impresia că ne jucaserăm, că nu ne interesa persoana lui. De fapt, era adevărat, pînă la un punct. Era un nume celebru. Ce prostie să vînezi celebrităţi! Ea se opri puţin. Straniu. Chiar atunci, îndepărtîndu-ne, m-am simţit prost. Am vrut să mă întorc.

Se opri din povestit. Zurli îşi întinse coatele în lături, stătea cu capul pe o parte uitîndu-se la Şoricel.

– După două semestre, nouă luni mai tîrziu, mă aflu la Londra, nefericită. Cu Tom o terminasem. Simt că facultatea nu mă duce nicăieri. Nu din vina lor. Aşa sînt eu. Întinse mîna şi mai rupse cîteva fire de iarbă. Te întîlneşti cu un om celebru, începi să vezi şi opera respectivului altfel. O vezi. Nu puteam uita acea zi de august. Ce urît ne purtaserăm cu un bătrîn singur, lipsit de arta vorbirii! Şi multe altele, problemele mele de pictură. Într-o zi m-am aşezat şi i-am

scris, despre mine şi despre faptul că regret că nu am rămas atunci la masă, că am plecat aşa, şi dacă are nevoie de vreun ajutor în casă, de cineva să-i combine culorile, orice.

– Şi-a adus aminte de tine?

– I-am trimis o fotografie din cele făcute de Tom. Henry cu mine în picioare. Fata zîmbi ca pentru sine. Era o scrisoare care-ţi produce fiori de jenă pe şira spinării în momentul în care-i dai drumul în cutia poştală. Eram sigură că nu va răspunde.

– Dar el a răspuns.

– O telegramă: „O fată frumoasă este oricînd bine venită. Cînd?"

– Dragul de el! Fix la obiect – interveni Zurli.

Şoricel se strîmbă.

– Am venit ca o naivă. Sigur că-i cunoşteam trecutul, aflasem ce reputaţie are. Eu am crezut că voi fi stăpînă pe situaţie. Să fiu ca o nepoată sau să plec dacă nu se poate. Îşi ţinea privirea în pămînt. Henry are o calitate fantastică, un soi de putere magică pe lîngă cea a picturii. Face să dispară nişte lucruri din interiorul tău. Încep să nu mai conteze. Ca, de exemplu, faptul că te înveţi să nu-ţi mai fie ruşine de propriul trup, fiindu-ţi în schimb ruşine de ideile convenţionale. A explicat odată foarte bine faptul că excepţiile nu întăresc regula, ele sînt excepţii ale regulii. Fata îi zîmbi lui David. Este greu să explici asta oricui. Trebuie să fii ca noi să poţi înţelege.

– Cum să spun? Sîntem mai curînd un fel de asistente medicale, adăugă Zurli.

– Tu cum ai ajuns aici, Anne? o întrebă David.

Şoricel răspunse pentru ea.

– Începuse să-mi fie greu. Nu aveam cu cine sta de vorbă. Împărţisem cu ea un apartament la Leeds. Ţineam legătura cu ea şi ştiam că nu este mulţumită cu ceea ce face. Aşa că îndată ce şi-a luat diploma de profesoară de desen...

– Am venit pentru o săptămînă. Ha! Ha!

David zîmbi spre obrazul culcat al fetei.

– Oricum, pare mai interesant decît în învăţămînt.

– Şi mai bine plătit.

– Are de unde.

– Va trebui să-i dau înapoi. Nu am făcut nici un aranjament. Azvîrle banii cînd este vorba de noi. Ne umple de bani. Cîte o sută, două de lire dintr-o dată. Cînd mergem împreună la Rennes evit să mă uit la ţoale, ca să nu cumpere, spuse Şoricel.

– Este un drăguţ, spuse Zurli, întorcîndu-se pe spate. Sîni mici ca de băiat cu sfîrcuri întunecate, un pămătuf de păr roşu; fata ridică un genunchi şi se scărpină deasupra lui, apoi îl lăsă în jos.

Şoricel continuă:

– Cînd lucrezi cu el este foarte straniu. Nu-şi pierde răbdarea cu nici un tablou, cu nici un desen. Ştii, eu uneori îmi urăsc cîte o lucrare. Ţi se întîmplă să o distrugi? Henry mai dă de-a azvîrlita prin atelier, dar cu regret în suflet. Pentru el arta are ceva sacrosanct, chiar şi cînd nu iese cum vrea. Se comportă aşa cum nu se comportă cu lumea. Tăcu, apoi, dînd din cap, continuă: În atelier nu vorbeşte. De parcă ar fi mut, de parcă vorbele ar strica totul.

Zurli vorbi cu ochii la cerul de deasupra.

– Dar şi cum le foloseşte, Doamne! Imită vocea bătrînului:

– Eşti la menstruaţie, spune, te întreb. Întinse o mînă în sus, vrînd să îndepărteze amintirea.

– Trebuie să compenseze.

Zurli plescăi afirmativ.

– Da, ştiu. Amărîtul! Trebuie să fie groaznic! Se rostogoli pe un cot şi se adresă lui Şoricel: Curios, Di, nu? Încă mai este sexi, în felul lui caraghios, demodat. Se uită la David. Ştii, prima dată... eşti cu mintea la tipii de vîrsta ta. Trebuie să fi fost fantastic la tinereţe. Merită să-i auzi poveştile. Se strîmbă iar ca un clovn la David. Despre vremurile bune. Despre ce vorbea aseară, Diana?

– Nu fi caraghioasă! Bătea cîmpii.

– Sper c-aşa a fost.

– Important este contactul cu celălalt, nu relaţia sexuală. Amintiri. Elementul uman. Asta încerca să ne spună aseară.

David constată că există o diferenţă între cele două fete. Una încerca să elimine elementele de sex, cealaltă le accepta. Simţea că Zurli profita de prezenţa lui pentru a scoate la lumină divergenţele dintre ele, el fiind în acest context de partea ei.

– Îngrijitoarea şi bărbatul ei trebuie să ştie multe.

Şoricel privea iarba.

– Să nu spui altcuiva, dar ştii unde a fost Jean-Pierre între 1945 şi 1960, cu aproximaţie? David făcu semn din cap că nu ştie. În închisoare. Pentru crimă.

– Groaznic!

– Şi-a omorît tatăl. Un conflict de familie pentru pămînt. Ţărani francezi. Mathilde s-a îngrijit de casă cînd Henry s-a întors la Paris în 1946. El cunoştea povestea lui Jean-Pierre. Mathilde mi-a povestit asta. Henry nu face nimănui rău. El i-a ajutat.

– Şi chiar mai mult. A trăit cu Mathilde, pufni Zurli.

– Nu ştii modelul greoi din nudurile de după război? întrebă Şoricel.

– Doamne, nu mi-am dat seama!

– Nici ea nu vorbeşte niciodată de asta. Doar că „Monsieur Henry" i-a dat încredere în viaţă. Ca să aştepte, zicea ea. Este singura persoană cu care Henry nu se enervează. Ieri şi-a ieşit din sărite cu Anne, nu ştiu de ce. S-a dus în bucătărie. L-a urmat după cinci minute. Stătea acolo. Era la masă cu Mathilde, o asculta citind o scrisoare de la sora ei. Semăna cu un preot aflat lîngă enoriaşul preferat. Fata zîmbi spunînd mai departe: Cum să nu fii geloasă?

– Pe voi două vă foloseşte ca modele?

– Acum îi tremură mîna prea tare. Există cîteva crochiuri ale Annei. Unul este nostim. Ştii afişul lui Lautrec, al lui Yvette Guilbert. O parodie a acelui afiş.

Zurli îşi trecu mîna prin ciuf, apoi şi-o întinse în sus.

– Ce repede l-a desenat! Nici treizeci de secunde. Poate un minut, nu Diana? Formidabil! Zău!

Se rostogoli din nou pe burtă, cu bărbia în mîini. Unghiile vopsite în roşu puternic.

Şoricel îşi îndreptă privirea din nou spre David.

– A discutat cu tine articolul?

– Da, a spus că nu cunoaşte numele pictorilor la care mă refer, în afară de Pisanello.

– Nu-l crede! Are o memorie extraordinară cînd este vorba de pictură. Am pus deoparte cîteva schiţe. Uneori, cînd se referă la vreo pictură, nu ştii despre ce este vorba şi el le desenează. Cum spune Anne. Ca o strălucire. O memorie aproape perfectă.

– Asta mă linişteşte.

– Nu ar fi acceptat să-i faci cartea dacă nu ai fi fost foarte aproape de adevăr.

– Mă gîndeam şi eu.

– Ştie ce face mai bine decît ai crede, chiar şi atunci cînd este revoltător. L-am luat la Rennes într-o zi înainte de venirea Annei ca să vedem *Moartea la Veneţia*. M-am gîndit eu că lui Henry, adevăratul, îi va plăcea planul vizual. S-a comportat minunat la început, timp de douăzeci de minute. Apare băieţelul superb. La a doua apariţie, Henry exclamă: „Frumoasă fetiţă – a jucat în multe filme".

David izbucni în rîs. Ochii fetei străluceau veseli, rîzînd. Acum, fără expresia serioasă, îşi arătă cu adevărat vîrsta tînără.

– Groaznic! Imaginează-ţi! Începe să discute dacă este fată sau băiat, cu voce tare – în englezeşte, bineînţeles. Se ia de pederaşti şi decadenţă. Lumea din jur strigă la el să tacă. El continuă în franceză. Spune că nu ştia că la Rennes sînt atîţia homosexuali. Fata îşi duce degetele la tîmplă în chip de revolver. A urmat o revoltă aproape generală. A trebuit să-l trag afară înainte de venirea poliţiştilor. Pe drum, pînă acasă, mi-a spus că pentru el cinematograful începe şi se termină cu Douglas Fairbans-Senior şi cu Mary Pickford. Un încuiat. Nu a văzut mai mult de zece filme în ultimii douăzeci de ani. Dar se pricepe. Ca şi cu tine aseară. Cu cît eşti mai raţional, cu atît nu te ascultă.

– Joacă teatru!

– Destul de curios, dar este un stil – nu lipsit de onestitate. De fapt, este un fel de a afirma: nu am de gînd să fiu de vîrsta voastră, eu sînt bătrîn, sînt ceea ce sînt şi nu vreau să înţeleg.

Zurli interveni.

– Mie-mi place cum vorbeşte. Tot îmi spune că mă port ca o damă de consumaţie. Cînd îi spun rîzînd că o damă de consumaţie purta corset şi chiloţei cu danteluţe se înfurie. Nu-i aşa, Diana?

– Nu este lipsit de sens. Ştie că ne trebuie ceva de care să rîdem, sau să detestăm, în fond.

– Să-l iertaţi.

Şoricel îşi desfăcu braţele.

Tăcură o bucată de vreme. Soarele de toamnă încălzea locul. Un fluture, un amiral roşu, trecu pe lîngă ei şi se opri o clipă dînd din aripi deasupra spatelui cambrat al lui Şoricel. David ştia ce se petrecea: o bruscă nostalgie pentru vechea relaţie de la Facultatea de Arte. Nevoia de adevăr, de revoltă, de a pune profesorul la încercare pentru omenire în general, ca să vezi pînă unde se poate merge, nu atît pentru actul confesiunii, cît pentru a profita de acesta.

Şoricel vorbea uitîndu-se la iarbă.

– Sper să nu te şochezi.

– Îmi place că îl trataţi cu inteligenţă.

– Uneori ne întrebăm dacă aşa este. Adăugă apoi: Dacă numele pe care ni le-a dat nu cumva chiar ni se potrivesc.

– Nu-mi pari o timidă, zîmbi David.

– Prima dată am întins-o.

– Ziceai că aici înveţi mai mult.

– Despre viaţă, dar...

– Nu despre artă?

– Încerc să o iau de la început. Încă nu ştiu.

– Un şoricel n-ar spune aşa ceva.

– Cui ce-i pasă? Mai bine mă iau la harţă cu bătrînul decît să mă lupt cu patruzeci de ţînci enervanţi, spuse Zurli.

Şoricel zîmbi şi cealaltă îi dădu un brînci cu umărul.

– Tu n-ai probleme. Se uită la David. Am fost un dezastru în studenţie, zău! Mă apucasem de droguri. Nu din cele slabe. Mă culcam cu oricine. Diana ştie, m-am încurcat cu tot felul de tîmpiţi. O împinse pe Diana cu piciorul. Ţi-aduci aminte? Şoricel confirmă din cap. Zurli se uita pe lîngă David spre bătrînul care dormea. Cel puţin cu el nu te gîndeşti că te călăreşte şi trece la alta. Cel puţin este recunoscător. Nu o să uit cum odată un tip – tocmai mă... iaca mare brînză. Ştii ce a zis? David făcu un semn că nu. A zis: Ce dracu' eşti aşa slăbănoagă? Fata se lovi peste frunte. Îi mulţumesc lui Dumnezeu, Doamne cîte am înghiţit! Bietul Henry are lacrimi în ochi cînd reuşeşte. Fata lăsă privirea în pămînt dîndu-şi seama că spusese prea mult, apoi rîse către David. O să faci bani la *News of the World*.

– Cred că drepturile îţi aparţin.

Fata îi aruncă o privire scurtă, întrebătoare, pătrunzătoare. Ochii bruni erau ceea ce obrazul micuţ al fetei avea mai frumos, dacă-i cunoşteai mai bine erau direcţi şi blînzi. David îşi dădu seama că după patruzeci de minute de cînd luaseră masa împreună începuse să o cunoască. Limbajul liber ascundea afecţiune şi onestitate, altfel decît a lui Şoricel, produsă de o burghezie emancipată bazată pe inteligenţă şi talent, experienţa ei era mai muncitorească, ajunsese la ea aflînd pe propria piele toate porcăriile. Prietenia, relaţia dintre cele două deveni clară, ţinea de identitate şi complementaritate.

Poate din cauza goliciunii fetelor, a soarelui, a apei, a vocilor şoptite, a locului pierdut în tăcere, se simţea atras în ţesătura vieţilor necunoscute ale acestor trei persoane ca şi cum le-ar fi cunoscut de mai mult sau ca şi cum vieţile celor pe care îi cunoştea demult s-ar fi estompat în ultimele douăzeci şi patru de ore. Acum însemna o certitudine, ieri şi mîine erau mit. Avea senzaţia unui privilegiu, metafizic în definitiv, de a se fi născut într-un mediu şi o perioadă care permiteau schimbări rapide – şi chiar, mai banal, a faptului

că şi profesiunea îi oferă astfel de experienţe. Dacă l-ar fi văzut prietenii în acest moment! Şi se gîndi la Beth.

Îşi mută privirea de la Zurli, care şi ea, la rîndul ei, îl privea; urmă o pauză. Şoricel se uită spre apă, nu ca din întîmplare, dînd mai mult de înţeles faptul că se ajunsese prea departe cu intimităţile, apoi îi spuse prietenei ei:

– Mă duc să mai înot.

– Bine.

Şoricel se ridică în capul oaselor cu spatele la David. Zurli îi zîmbi.

– Hai cu noi!

Prevăzuse asta şi ştia ce avea de făcut.

Se uită spre locul unde dormea bătrînul.

– Dacă nu risc să provoc cine ştie ce.

Ea ridică din sprîncene ca unul din fraţii Marx – cu o strîmbătură.

– Doar pe noi.

Şoricel întinse o mînă şi îi dădu una peste fund, apoi se ridică în picioare şi porni spre apă. Tăcură. Zurli stătea întinsă mai departe cu ochii la iarbă. Spuse cu vocea scăzută:

– Se iroseşte, nu-i aşa?

– Am impresia că ea ştie ce face.

– Glumeşti! Fata zîmbi sceptică.

Se uita la Şoricel cum înainta în apă. Diana, cu silueta ei fragilă, cu forme rotunde, călcă pe ceva, se dezechilibră apoi merse mai departe în apă.

– Vrei să pleci?

– Eu sînt aici pentru ea. Se uită în jos. Dintre noi trei, ea este altfel. Bătrînul Henry şi cu mine trăim de pe o zi pe alta. Înţelegi, nu? Noi nu putem fi inocenţi nici dacă ne dăm silinţa. Diana este exact invers.

Fata din apă plonjase şi se îndepărta înot.

– Şi ea nu-şi dă seama?

– Nu cred. Ea este o proastă. Aşa cum numai fetele deştepte pot fi proaste. Este adevărat, ea vede prin bătrînul Henry. Persoana prin care nu poate vedea este ea însăşi.

Zurli evita ochii lui David parcă din timiditate. Dacă am reuşi să o facem să vorbească! Poate diseară. Îl ducem pe Henry devreme la culcare. Ea are nevoie de cineva din afară.

– Da, sigur... voi încerca.

– O.K. Ea tăcu, apoi se împinse înainte şi se aşeză în genunchi, sprijinindu-se în tălpi. Zîmbi. Te place. Are o impresie grozavă despre pictura ta. Ieri după-amiază a făcut pe nebuna.

– Mi-a spus.

Îl măsură o clipă, apoi se ridică. Cu un gest de Venus pudică îşi acoperi cu o mînă coapsele, cu cealaltă sînii.

– Nu ne uităm.

Se duse în apă. David se ridică şi-şi scoase hainele. Ajunse în dreptul lui Zurli cînd apa îi era la talie. Îi zîmbi scurt, apoi ţîşni înainte chicotind. În clipa următoare se lăsă şi el în apă înotînd spre fata care se vedea mai departe.

Cinci ore mai tîrziu, acelaşi cap stătea în faţa lui la masă; începea să-i fie tot mai greu să nu se gîndească decît la ea. Înainte de cină ea apăruse foarte puţin, fusese ocupată la bucătărie cu Zurli. Acum se schimbase într-o bluză neagră şi o altă fustă lungă în dungi maron şi portocaliu-închis, culori ale nopţii şi ale toamnei. Se pieptănase cu părul ridicat, reuşind să arate elegantă în stil clasic, dar părînd naturală. Parcă ar fi vrut să dea gata pe cineva; reuşise, pe el. Cu cît o cunoştea mai bine, cu atît nu-şi putea lua ochii de la ea, cu atît îl atrăgeau temperamentul, gustul, sentimentele ei, femeia obiect. Era conştient de asta, dar se ascundea, nu numai de ea, dar, în parte, şi de sine. Analiza motivele care-l atraseseră pe neaşteptate spre ea – de ce, se întreba, aceste calităţi fizice şi psihice, rezerva şi sociabilitatea, eul controlat (începuse să creadă ceea ce îi spusese Zurli), firea ezitantă, se potriveau atît de bine cu ceva din eul său intim? Este straniu cum aceste lucruri care vin ca din cer existau de fapt în propriul eu înainte de a le vedea la orizont. Se simţea vrăjit, posedat, punînd aceasta pe seama faptului că Beth nu

era cu el. Ei doi erau atît de apropiaţi, încît uitase cum era să fii bărbat liber. Poate că simţea nevoia să se elibereze de sentimentele acumulate în cursul acelei zile. În retrospectivă, fusese o zi minunată, ţesută dens şi totuşi simplă – plină de noi experienţe, în acelaşi timp primitivă, atavică, atemporală. Şi, mai cu seamă, simţea că fusese acceptat ca unul de-ai casei.

Faptul că înotase cu fetele îi adusese în ochii lor acreditarea; înţelese mai tîrziu că fusese nevoie de aceasta pentru a-i dovedi lui Zurli că este un băiat de viaţă, şi lui Şoricel că îi accepta opţiunea ca rezonabilă. O ajunsese din urmă la aproape o sută de metri de mal. Înotînd la mică distanţă unul de celălalt, vorbiseră despre lac, temperatură, cît erau de plăcute. O văzu pe Zurli întorcîndu-se pe mal. Breasley părea că doarme în continuare sub brad. Ei înotaseră fără grabă spre silueta slăbuţă care se ştergea cu prosopul pe mal. David ieşi din apă cu Şoricel şi luă din mîna celeilalte prosopul încă umed. Soare, copaci, senzaţia că era privit, fiind jenat nu din cauza fetelor, ci doar pentru că avea pielea albă în comparaţie cu ele.

Nu se îmbrăcase imediat, se aşezase lîngă grămada de haine, uscîndu-se la soare. Fetele stăteau pe spate, cu capul spre el şi picioarele spre apă. Cîtă linişte pe lac, ce izolare stenică; sau nu tocmai, către linia de orizont se mişca ceva, un pescar, o undiţă aruncată, o pată albastră de îmbrăcăminte de ţară. David tăcea simţindu-se cuprins de o lascivitate mintală, aproape abstractă, un val sinuos al visului primar al bărbatului tînjind după promiscuitatea permisă, poligamia, două trupuri în mîngîieri de harem. Remarca răutăcios insinuantă a bătrînului despre ce le-ar trebui fetelor îi provocase o stare de vis diurn, o pauză într-o existenţă responsabilă, o alunecare în percepţia a ceea ce eşti, a ceea ce înăbuşi. Cu nici douăsprezece ore în urmă aproape că le respinsese, le condamnase la indiferenţă şi acum ceea ce păruse o simplă ipoteză la vremea prînzului luase amploare, căpătase contur, devenise mult mai uşor de imaginat. Era ca atunci cînd zilele sau chiar săptămîni necesare pentru a

realiza o pictură se condensează în cîteva ore. Şi ştia de ce. Se afla sub presiunea timpului scurt pe care-l avea la dispoziţie înainte de lungul drum spre Paris; mîine cam la ora asta va fi acolo. Poate bătrînul avusese o adevărată sclipire genială înţelegînd nevoia de a scăpa de oraş drept o atracţie spre locuri îndepărtate unde vechile surse de verde celtic erau în continuare viabile. Ce fericit trebuie să fi fost bătrînul, care era încă permeabil la toate senzaţiile şi profund amoral, să-şi cumpere această comodă singurătate şi grijă afectuoasă cu propria celebritate! David aruncă o privire în spate. Bătrînul continua să doarmă; parcă era mort. Fetele întinse pe iarbă ştiau că privirea lui David alunecă de-a lungul trupurilor lor. Menajîndu-i pudoarea – dacă i-ar fi vorbit s-ar fi întors cu faţa spre el – avantajul era de partea fetelor. Căpătase conştiinţa unei brutalităţi complet străine lui, nevoia bărbatului de a viola. Îl răscolea profund această lipsă de apărare, tandră şi provocatoare totodată.

David se ridicase în picioare şi se îmbrăca. Avea să-i spună lui Beth, căci pînă la urmă întotdeauna îi spunea totul; îi va spune după ce vor fi făcut dragoste.

Şi apoi întoarcerea agale prin pădure, oare ce le apucase pe fete să o ia pe alt drum, să-i arate într-un luminiş neîngrijit o fermă în ruină, plină de pitoresc? Vroiau să culeagă mure, să le amestece în plăcinta cu mere, după o reţetă veche englezească. Bătrînul pretindea că nu are nevoie de „porcăriile" alea, dar participa bombănind şi trăgînd cu bastonul crăcile în jos. Vreun sfert de oră au cules mure ca nişte copii. Un alt moment de anticipare a nostalgiei pentru David – nu va mai fi acolo să se bucure de plăcintă; eroare, asta le reţinuse pe amîndouă în bucătărie. Şoricel făcuse coca. Anne pregătise fructele. Special pentru el, i-au spus, parcă pentru a atenua o nedreptate, starea de inferioritate în care-l puseseră. David era impresionat.

După ce au cules mure, restul drumului pînă acasă el merse alături de Şoricel, în faţa celeilalte fete şi a bătrînului. Brusc, ea devenise timidă, ca şi cum ar fi ştiut că Zurli

spusese ceva – fata ar fi vrut să vorbească, dar era în acelaşi timp în gardă să nu dezvăluie prea mult. Vorbiră despre Colegiul Regal, de ce îl abandonase, în termeni generali, neutri. Se pare că simţise un fel de claustrofobie printre atîtea talente de elită strînse într-un spaţiu atît de restrîns, devenise prea conştientă de sine, prea conştientă de ceea ce ceilalţi făceau – fusese greşeala ei. Fata de lîngă el ascundea, simţea el, o alta, plină de tensiuni interioare, furibund-autocritică, perfecţionistă, aşa cum o arăta şi lucrarea ei din atelierul pictorului. Avea grijă să nu insiste prea mult asupra viitorului ei în artă şi nici nu dorea să-l plictisească cu asta. Discutară mai departe despre învăţămîntul artistic. Constată că singură, fără Zurli pe rol de catalizator, era mai greu de înmuiat. Se oprise chiar la un moment dat pentru a-i aştepta pe ceilalţi să-i ajungă din urmă. Nu pentru a-i menaja lui Henry gelozia. Într-un fel conversaţia fusese un eşec, ceea ce nu o făcea mai puţin atrăgătoare.

Poate că nimic nu rezuma starea lui de spirit mai bine decît problema telegramei convenite cu Beth. Ce rost avea să se prefacă? Spera din tot sufletul nu ca Sandy să fie mai rău, ci ca Beth să nu fi vrut să plece. Discutaseră că s-ar putea să mai amîne o zi sau două. Atît îşi dorea, încă o zi. Dorinţa nu i s-a îndeplinit: nu venise nici o telegramă.

În schimb a avut un ultim *tête-à-tête* foarte folositor cu Breasley. În stilul care-l caracteriza, pictorul a dat răspunsuri la toate întrebările cu privire la biografia sa. David înţelese că nu încearcă să ascundă adevărul; din contră, era onest, convingător.

La întrebarea lui David despre cum explica atitudinea sa pacifistă din 1916 în raport cu faptul că în timpul Războiului Civil din Spania făcuse parte din Brigada Internaţională ca sanitar, răspunse:

– Frica, băiete, la propriu. Am avut o întreagă colecţie... Nu m-am implicat, a fost un fel de joc. Russell, el m-a convertit cînd a ţinut o conferinţă publică. Este unic. Nu am mai întîlnit asemenea inimă, asemenea minte.

Erau la masa de lîngă fereastra din dormitor cînd David ceru să vadă mai bine tabloul lui Braque şi află despre un alt Braque pe care Breasley îl avusese, dar pe care a trebuit să-l vîndă pentru a plăti Coëtminais şi transformarea acestuia. Bătrînul îi zîmbi.

– Trec anii, te tot gîndeşti, ştii cum este. Dacă totul nu a fost doar o chestiune de laşitate. Trebuie să afli în cele din urmă. S-o scoţi din sistemul tău. Înţelegi?

– Îmi închipui.

Bătrînul se uita pe fereastră; soarele apunea printre copaci.

– Muream de frică. Tot timpul. Era groaznic. Trebuia să desenez. Numai aşa am scăpat. Zîmbi. Nu de moarte. Te rugai să vină. Dar durerea o aud şi acum. O retrăiesc. Doream să o fixez, să o omor. Nu o puteam desena.

– Nu în raport cu intenţia personală, dar pentru noi ceilalţi, aţi reuşit.

Bătrînul scutură din cap.

– Sare pe coadă. Aiurea!

David îl dusese în zonele mai puţin vulnerabile ale vieţii sale şi riscă spre sfîrşit să-i dea bătrînului propria replică. Cum se face că nu-şi aminteşte de comparaţiile din articolul lui David, cînd fetele îi lăudau extraordinara memorie artistică? Breasley îi aruncă o privire ironică şi se trase de nas.

– I-auzi, curviştinele m-au dat de gol, i-auzi!

– Le-am răsucit mîinile cînd dormeaţi.

Bătrînul privea în jos şi mîngîia marginea mesei.

– În viaţa mea nu am uitat nici un tablou. Se uita afară în grădină. Nume, da. Ce este un nume? O mîzgăleală într-un colţ. Asta este tot. Ridică un deget criptic spre Braque şi îi făcu cu ochiul. Imaginea supravieţuieşte, numai ea contează.

– Deci nu va trebui să mă exclud din bibliografie?

– Spînzuratul. Nu cel din Verona. Cred că Foxe. Acum nu-mi amintesc.

Se referea la un detaliu din fundalul unui Pisanello, *Sfîntul Gheorghe şi Prinţesa* şi ecoul acestuia într-unul din

cele mai întunecate tablouri din seria de la Coëtminais, fără titlu, căruia i s-ar fi potrivit acela de *Dezolare* – era o pădure plină de spînzuraţi şi de oameni care păreau că-şi doresc să fie spînzuraţi.

– Foxe îmi scapă.

– *Cartea Martirilor.* Gravuri în lemn. Aveam o copie veche acasă. Mă înspăimînta. Cînd eram de şase, şapte ani. Mai mult decît realitatea – decît Spania. David riscă încă un pas.

– De ce ezitaţi să vă recunoaşteţi sursele?

Întrebarea îi făcu plăcere bătrînului. Ca şi cum David ar fi căzut în capcană.

– Dragul meu, toată viaţa am pictat ca să pictez. Pentru ca să nu ofer unor puţoi deştepţi ca tine ocazia să se dea mari. Cînd te caci, întrebi de ce te caci? Cum? Nu, altfel mori, că ţi se înfundă curu'. Ce-mi pasă de unde-mi vin ideile? Niciodată nu m-am întrebat. Îi dai drumul. Asta-i tot. Nu-ţi pot spune nici cum îmi vin, nici pe jumătate ce înseamnă. Nu vreau să ştiu. Era cu ochii la Braque. Bătrînul Georges avea o vorbă *Trop de racine*. Nu? Prea multă origine. Trecutul. În locul florii – Prezentul. Tabloul de pe perete. *Faut couper la racine*. Trebuie tăiată rădăcina. Aşa spunea pictorul.

– Pictorii nu trebuie să fie intelectuali?

Bătrînul zîmbi.

– Dragii de ei! Nu am cunoscut nici un pictor mare care să nu fie intelectual. Mare ticălos! Infernal individ! Are nişte colţi! Mai bine să te încrezi într-un rechin.

– Dar era destul de articulat cînd venea vorba despre opera lui.

Bătrînul pufăia în violent dezacord.

– Apă de ploaie, dragul meu. *Fumisterie*. De la un capăt la celălalt. Apoi adaugă – un tip foarte rapid. Toată viaţa a produs mai mult decît trebuia. A trebuit să ducă lumea de nas.

– *Guernica?*

– Bună de monument funerar. Hai, dacă toţi cei care nu au dat doi bani pe ce s-a întîmplat ar face paradă de frumoasele lor sentimente.

O clipă de amărăciune – o luminiţă roşie, un punct sensibil. David îşi dădu seama că ajunseseră iar la subiectul relaţiei dintre arta abstractă, realism şi propriul record al bătrînului în Spania. Aşa se explica ranchiuna lui împotriva lui Picasso. Breasley fu cel care bătu în retragere.

– *Si jeunesse* savait... o ştii?

– Sigur.

– Asta-i tot. Pictează! Ascultă-mi sfatul. Lasă-i pe amărîţii care nu sînt în stare să picteze să facă pe deştepţii.

David zîmbi şi îşi îndreptă privirea în jos. Puţin după aceasta se ridică să plece, dar bătrînul îl opri înainte de a se mişca.

– Îmi pare bine că te-ai înţeles cu fetele, David. Vroiam să-ţi spun. Se mai bucură şi ele de o pauză.

– Amîndouă sînt tare drăguţe.

– Par fericite, nu?

– Nu s-au plîns de nimic.

– Nu le dau cine ştie ce. Bani de buzunar, nu prea mulţi. Dorea să fie aprobat. Nu mă pricep niciodată să plătesc.

– Nu cred că de asta au venit.

– Poate ar trebui să le plătesc la date fixe. Nu ar fi mai bine?

– De ce nu o întrebaţi pe Şoricel?

Bătrînul era cu ochii afară pe fereastră.

– Este foarte sensibilă cînd e vorba de bani.

– Să încerc eu să aflu de la ele?

Breasley ridică o mînă ca pentru a-l opri.

– Nu dragă, nu. Vroiam un sfat. Ca de la bărbat la bărbat. Apoi brusc ridică privirea spre David: Ştii de ce-i zic Şoricel?

– M-am întrebat şi eu.

– Nu-i vorba de animal.

Bătrînul ezită, apoi luă o foaie de hîrtie pentru corespondenţă dintr-un sertar de lîngă el. În picioare, în dreptul umărului lui, David îl urmărea – parcă ar fi avut în

față un document oficial; dar tot ce a făcut a fost să scrie cu litere de tipar, în creion, întîi un M, apoi, lăsînd un spațiu liber, un U, un S și un E. În spațiul dintre M și U, mîna plină de zbîrcituri desenă, din cinci sau șase trăsături rapide, o vulvă în formă de O. Apoi Breasley aruncă o privire uscată în sus către David. Clipi cu subînțeles, vîrful limbii i se mișcă afară din gură ca al unei șopîrle. Chiar înainte ca David să priceapă, foaia era ruptă în bucățele.

– Nu trebuie să-i spui ei.

– Bineînțeles.

– Știi, mi-e frică să n-o pierd. Încerc să nu se vadă.

– Cred că ea înțelege.

Bătrînul dădu din cap și ridică din umeri, ca și cum ar fi știut că vîrsta și destinul vor avea cîștig de cauză, iar el nu va mai avea nimic de adăugat.

Mai tîrziu, în cursul acelei după-amiezi, așezat în cada din baie, David medita asupra acestei legături care rezista în virtutea distanței, a unui număr de neînțelegeri și reticențe acoperite de o franchețe de suprafață. Dacă ar fi fost o combi-nație modernă, un *ménage à trois* între indivizi tineri, frumoși, neinhibați, probabil că ar fi eșuat. Ar fi intervenit gelozii, preferințe, nepotriviri. Erau într-o lume atît de închisă în sine, izolată, departe de forfota zilnică, reală a vieții lui David, Blackheath și traficul la ore de vîrf, petrecerile, prietenii, expozițiile, copiii, cumpărăturile sîmbăta, părinții... Londra, efortul de a cîștiga bani și apoi de a-i cheltui! Doamne, cît își dorea așa ceva... bineînțeles, adaptat! Vor trebui, Beth și cu el, să încerce, poate în Țara Galilor, sau în Cornwall, oricum nu la St. Ives, loc plin de cabotini și cu numai cîțiva oameni serioși.

Amărîții care nu sînt în stare! Da.

În final David își va aminti de Breasley în asociație cu atributul sălbatic, în sensul definit de științele naturii. Sălbăticia de suprafață în limbaj și comportament era înșelătoare ca și demonstrațiile agresive ale unor animale, motivul de fapt fiind acela de a cîștiga liniște și spațiu,

teritoriu, nicicum demonstrația gratuită de virilitate. Bătrînul etala tot felul de măşti groteşti pentru ca eul său adevărat să se bucure de libertate. În realitate, el nu trăia în *manoir*, ci în pădurea din jur. Probabil că toată viața căutase un loc unde să poată ascunde o timiditate profundă, ezitări; şi-a impus să se comporte exact invers. Aceasta l-a gonit din Anglia la început, dar odată aflat în Franța, a trebuit să-şi pună masca de englez. Impresionant, cînd te gîndeai bine, cum îşi păstrase personalitatea britanică în tot cursul acestui lung exil, cum reuşise să se ascundă de această cultură franceză care amenința să-l cuprindă. David menționase în prima versiune a studiului său introductiv specificul englezesc al seriei realizate la Coëtminais, dar acum avea de gînd să amplifice şi să adîncească acest aspect, care i se părea esențial, cheia problemei: bătrînul haiduc ascuns după paravanul orbitor al comportamentului scandalos, cosmopolit; era inconfundabil englez în măsura în care şi era Robin Hood.

Atunci, la cină predominase o atmosferă distantă. Henry îşi bău paharul de whisky înainte, dar în timpul mesei nu bău decît două pahare de vin, şi acela îndoit cu apă. Părea obosit, retras, avînd un fel de mahmureală amînată. I se vedea vîrsta şi David îşi dădu seama de contrastul accentuat dintre tinerețea fetelor şi a sa pusă în celălalt taler. Zurli avea chef de vorbă şi îi povestea, în stilul ei argotic, eliptic, infernul din perioada cursurilor de pedagogie. Bătrînul urmărea uimit explozia de vioiciune a fetei... parcă venea din adîncul ființei lui. Înțelegea numai pe jumătate ce auzea: microfilme, forme sistemice în artă, psihoterapie, pentru el acestea veneau de pe altă planetă.

David se gîndea că acestui artist care continua lupta titanică a artei începutului de secol douăzeci îi era greu să înțeleagă cum teorii entuziaste şi practici revoluționare puteau fi reduse la tehnici de educație generală aşezate ca materie între limba engleză şi matematică – *Les Demoiselles d'Avignon* şi mii de cutii de vopsea pentru afişe.

Bătrînul rămase tăcut în timpul cafelei. Şoricel îi spuse să meargă la culcare.

– Nici gînd! Am chef să vă ascult pe voi ăştia tineri.

– Nu te mai preface! Eşti obosit, spuse fata blînd.

Mai bombăni puţin, aşteptă ca David să-i ia apărarea – fără succes însă. În cele din urmă Şoricel îl duse sus. Cum au dispărut, Zurli se mută în capul mesei în locul bătrînului. Îi mai turnă cafea lui David. În seara asta purta o rochie mai puţin aiurită – o rochie neagră imprimată cu floricele roz şi verzi, gen Kate Greenaway. Simplitatea rustică a rochiei îi venea mai bine, era potrivită cu imaginea pe care David începuse să şi-o formeze despre ea.

– Cînd se întoarce Di trebuie să mergem sus ca să-i vezi lucrările.

– Cu plăcere.

– Este o caraghioasă, o timidă.

– Ce face prietenul ei? întrebă David, mestecînd cu linguriţa în cafea.

– Tom? Ridică din umeri. Ca de obicei. Nu i-a picat deloc bine atunci. Cînd ea a fost acceptată la facultate, el era cel care se credea c-o să intre.

– Se întîmplă.

– Este tipul care le ştie pe toate – cu şcoală particulară şi cîte altele. Eu nu-l înghiţeam. Era, al dracului, atît de sigur pe sine! Numai Di nu-şi dădea seama.

– A afectat-o?

Dădu din cap afirmativ.

– Ce-ţi spuneam eu? Este o naivă – în anumite privinţe. Urmă o pauză, lăsă linguriţa cu care se jucase şi îndreptă spre el cea mai sinceră privire.

– Pot să-ţi spun un secret, David?

– Bineînţeles, răspunse el zîmbind.

– Încercam să-ţi spun după-amiază. Aruncă o privire spre capătul camerei spre scări, apoi spre el şi cu voce mai scăzută adăugă: Vrea să se însoare cu ea.

– Doamne...!

– E nasol, cu...

– Doar nu vrei să spui că...

Scutură din cap.

– Nu o cunoşti. Din multe puncte de vedere este mai deşteaptă decît mine, dar zău că ia nişte hotărîri nasoale. Fata zîmbi fără veselie. Două tipe bine ca noi! Trebuie că ne-am ieşit din minţile noastre de găină. Apoi adăugă: Ne-a trecut şi cheful de rîs. Ba da, cu tine azi, dar e prima dată după nu ştiu cît timp...

– Ea a refuzat?

– Aşa pretinde. Dar tot aici se află, nu? Parcă a făcut o fixaţie paternă. Poţi să ştii? Se uită în ochii lui şi continuă: Este o fată nemaipomenită, David! Zău, n-ai idee! Ai mei, mama şi tata, sînt Martori ai lui Jehova. Le lipseşte o doagă. Vai, ce am păţit acasă! De fapt, acolo nu se poate numi acasă. Fără Di nu ştiu ce mă făceam. Anul ăsta, cel puţin, am avut cui să-i scriu. Fata continuă să vorbească înainte ca el să o întrerupă. Este atît de imprevizibilă! Roti braţul pentru a arăta ceea ce-i înconjura. Ăsta-i unul din motivele pentru care a refuzat. E nebună! Să-ţi mănînci viaţa fără să obţii nimic.

– Aici nu o să întîlnească nici un bărbat tînăr.

– Asta spun şi eu. Se întinse pe un cot, pe masă, cu ochii la David. Continuau să vorbească încet. Dar şi cînd apare vreunul, nu se uită la el. Să-ţi spun, săptămîna trecută am fost la Rennes după cumpărături. Doi francezi s-au luat de noi. Într-o cafenea. Studenţi, glume, chestii – destul de nostim. Erau drăguţi. Am mai vorbit. Di le-a spus că sîntem în vacanţă la un prieten de familie. Anne se strîmbă. Băieţii zic că vin într-o zi să ne vadă. Fata îşi trecu degetele prin păr. Fantastic! N-o să crezi. Di se transformă în jandarm ori mai ştiu eu ce şi îi pune la punct. Şi mergem direct acasă şi zdup în pat, că bietul Henry a fost singur şi are nevoie să fie mîngîiat. Apoi adăugă: Vorbesc serios. Ştii, nu este vorba de dragoste fizică, el abia dacă mai poate. Ştii, David, în ce mă priveşte, am asistat la scene mai tari, dar Di, ea l-a cunoscut pe tipul din Leeds. Zău! Eu nu-i sînt de

folos. Ea crede că viaţa este ori aşa cum o duce cu Henry ori cum trăiam eu înainte. Ea nu ştie despre ce este vorba. Cum poate să fie.

– Dar tu ai...

Dar David nu avea să afle dacă ea nu se gîndise cumva să plece singură. O uşă se auzi închizîndu-se cu grijă sus. Zurli se lăsă frumos în scaun, iar David se întoarse ca să vadă subiectul discuţiei lor coborînd scările pe întuneric. Ea făcu un semn cu mîna în direcţia cercului de lumină unde stăteau ei, şi veni în cameră; zveltă, calmă, echilibrată, contrazicînd ceea ce se vorbise înainte. Se aşeză în faţa lui David cu un aer de uşurare.

– Azi a fost cuminte.

– Cum ai prevăzut.

Fata ridică degetele încrucişate.

– Şi despre ce discutăm noi?

– Despre tine. David adăugă apoi: Dacă o să-mi arăţi ce lucrezi.

Ea lăsă privirea în jos.

– Nu este mare lucru de văzut.

– Atîta cît este.

– Mai mult desene. Nu am prea pictat. Zurli se ridică.

– Lasă că-i arăt eu lui David. Tu stai aici dacă vrei.

Cele două îşi întîlniră privirile, o provocare şi o ezitare, umbra unei confruntări fără martori. Cea ezitantă zîmbi şi se ridică.

David le urmă în sus pe scări, pe coridor pe lîngă camera lui pînă la o cameră la capătul dinspre est al casei. Era o cameră spaţioasă cu un pat, dar ar fi semănat mai mult cu o cameră de lucru, studenţească, dacă tablourile de pe pereţi nu ar fi fost originale şi excepţionale, nu reproduceri sau copii. Zurli răscolea printre discuri lîngă pick-up. Fata de lîngă el spuse: „Acolo".

Avea o masă de lucru lungă plină cu cerneluri, acuarele, o planşetă aplecată cu o schiţă pe jumătate terminată prinsă în pioneze. Masa era perfect ordonată, în contrast cu cea a bătrînului din atelier... aceasta foarte

asemănătoare cu a lui David, de acasă. Şoricel luă o mapă şi o aşeză pe masă, dar nu o desfăcu imediat.

– Acum, după Leeds, m-am lăsat cu totul de figurativ. Cu astea am intrat la facultate. Astea sînt mai vechi. Zîmbi timidă. Este ceea ce am pierdut, cred.

Desenul era realizat din punct de vedere tehnic, în ciuda faptului că-i lipsea individualitatea. Detaşarea plăcută a personalităţii ei devenea expresie rece pe hîrtie, ceva prea elaborat şi căutat. Era curioasă lipsa aproape totală a liniei bătrînului maestru, liberă şi fluidă, sigură şi riguroasă. Comparaţia nu a venit din memorie, căci desenul despre care vorbiseră, acea parodie avînd-o pe Zurli ca model, realizată în stilul lui Lautrec, se afla în mapă. Se simţea viteza mişcării şi măiestria înnăscută de a realiza o linie plină de viaţă. Bineînţeles, o complimentă, îi puse întrebările clasice cu privire la intenţii, cum ajunge să obţină ceea ce vrea. Zurli stătea şi ea lîngă el. Se aşteptase la muzică pop, dar era Chopin, lăsat să cînte încet, ca o muzică de fundal.

Ajunseră la un teanc de desene cu acuarele suprapuse, nefigurative, jocuri de culori în genul asemănător celui abordat de David. Acestea îi plăceau mai mult, erau în cîteva tonuri, contrastante, purtînd amprenta de încercări de atelier, după schiţele meticuloase de desen propriu-zis.

Şoricel se îndreptă spre un dulap de unde reveni cu patru pînze.

– A trebuit să le ascund de Henry. Îmi pare rău dacă seamănă cu nişte David Williams-uri mai slabe.

Căută un loc să le agaţe, apoi desprinse din perete un desen în creion şi i-l dădu lui David să-l ţină. Era un Gwen John. Tîrziu văzu că modelul era Henry cam la vîrsta lui David de acum. Stătea ţeapăn, într-un scaun de lemn, ca la teatru, plin de importanţă în contrast cu îmbrăcămintea modestă; era o figură de modernist furios de la sfîrşitul anilor douăzeci.

Şoricel înclină o lampă mobilă pentru a lumina locul ales, iar David aşeză desenul jos.

Pînzele nu semănau perfect cu lucrările lui David.

Aveau în comun eventual execuţia precisă, delicată, a formei abstracte şi dimensiunea ceva mai redusă decît a altor lucrări în genul ăsta. El nu ar fi observat influenţa dacă ea nu ar fi menţionat-o. A remarcat fără efort calitatea pînzelor, problematica lor şi viabilitatea soluţiilor – domeniu în care se simţea ca acasă.

– Acum ştiu de ce te-au admis la facultate.

– O zi merg. A doua zi nu.

– Normal. Merg.

– Hai, spune-i! Spune-i că sînt extraordinare, interveni Zurli.

– Nu pot, sînt invidios.

– Cere doar cinci sute pe bucată.

– Anne, termină cu prostiile!

– Hai s-o vedem pe aceea de lîngă schiţă!

Schiţa reprezenta un trandafir căţărător pe un zid, nişte zăbrele din rozuri, cremuri şi griuri – o paletă riscantă, evitată de obicei. El s-ar fi temut să o folosească, sentimentul inerent fiind acela al lipsei de accent. Culorile zodiei lui David erau mai mult printre culorile pe care Şoricel le purta; culorile toamnei şi ale iernii.

Vreme de douăzeci de minute şi mai bine au vorbit despre pictură: despre cum lucra David, despre materiale, faptul că acum era din nou atras de litografie, modul în care îşi prelucra ideile... vorbea ca pe vremea cînd fusese profesor, un obicei pe care-l pierduse. Beth se afla prea aproape de el pentru ca să mai aibă nevoie de explicaţii, lucrurile erau de la sine înţelese şi în materie de stil aveau drumuri diferite. David înţelegea intuitiv şi critic ceea ce încerca să facă această tînără. Se putea face o analogie cu arta lui, dar stilul era mai feminin, mai decorativ, ea deducea formele abstracte dintr-o paletă mai mult naturală decît artificială. Spunea că Henry o influenţase direct, pretinzînd că se poate desena culoarea şi astfel ea a învăţat în efortul de a demonstra că nu se poate.

Se aşezară, David într-un fotoliu, fetele în faţa lui pe o canapea.

Află acum diverse alte lucruri despre familiile şi prietenii lor. Pentru moment, conveniseră tacit să nu discute despre Henry şi prezent.

Zurli vorbi iarăşi mult, era caraghioasă cum descria bigotismul de groază al părinţilor ei, revoltele de tot felul ale fraţilor ei, pe sora ei mai mică, iadul copilăriei şi adolescenţei petrecute în străzile de mahala ale cartierului Acton din Londra. Şoricel era mai rezervată cu privire la familia ei. Era, se pare, singură la părinţi, tatăl ei fiind proprietarul şi directorul unei mici fabrici de utilaje din Swindon. Mama ei avea gusturi „artistice" şi ţinea un magazin de antichităţi, un hobby al ei, la Hungerford. Aveau o casă nemaipomenită, adăugă Zurli, în stil georgian, elegantă. David îşi dădu seama că erau bogaţi, că părinţii erau inteligenţi, descuiaţi şi că fiica lor nu dorea să vorbească despre ei.

Urmă un moment de tăcere; şi tocmai cînd David căuta să le aducă într-un fel înapoi la prezent şi viitor, Zurli se ridică şi aplecîndu-se peste scaunul lui, spuse:

– Eu, David, mă duc să mă culc. Tu poţi să stai, Di este pasăre de noapte.

Suflă un sărut în direcţia lui şi dispăru. Plecase prea brusc, prea evident regizat. Rămase descumpănit. Diana nu se uita la el din acelaşi motiv.

– Eşti obosită? o întrebă.

– Nu, dacă tu nu eşti. Momentul era penibil. Ea continuă pe o voce scăzută: Henry are coşmaruri. Dormim cu rîndul în camera lui.

David se aşeză mai relaxat în scaun.

– Şi cum naiba a trăit înainte să apăreţi voi?

– Ultima tipă l-a părăsit acum doi ani. Era suedeză. L-a înşelat, nu ştiu cum. Banii. Nu ştiu, el nu vorbeşte despre ea. Mathilde spune că din cauza banilor.

– Deci s-a descurcat singur un timp.

Fata înţelese şi răspunse cu un zîmbet vag.

– Anul trecut nu a pictat mai deloc. Are nevoie de ajutor în atelier.

– Presupun că de acum încolo nu o să ducă lipsă. Era mai mult o afirmaţie decît o întrebare; ea lăsă privirea în jos.

– Anne ţi-a spus.

– Da, puţin. Dar dacă...

– Nu, este doar...

Fata se întoarse şi-şi ridică picioarele desculţe pe canapea, sprijinindu-se cu spatele de un braţ. Se juca cu un nasture de la bluza neagră. Era din mătase, puţin lucioasă, ornamentată la guler şi la mîneci cu un fir de aur...

– Ce ţi-a spus?

– Că este îngrijorată.

Fata păstră tăcerea o clipă lungă, apoi întrebă cu voce şoptită:

– Pentru că bătrînul vrea să se însoare cu mine?

– Da.

– Te-a şocat?

El ezită.

– Un pic.

Fata înţelese.

– Nu m-am hotărît. Ridică din umeri. Cred că atunci cînd faci tot ceea ce face o soţie...

– Reversul este adevărat?

– Are nevoie de mine.

– Nu la asta m-am referit.

Ea tăcu, iar David simţi bătălia dintre dorinţa ei de a vorbi şi teama pe care o observase după culesul de mure. Fata se hotărî.

– David, este greu de explicat. Sigur că nu-l pot iubi fizic. Ştiu şi că cel puţin jumătate din dragostea lui pentru mine este pur egoism – doreşte să-i organizez viaţa. Nu mai corespunde imaginii sale mitice de odinioară. Bătrînul dulău neserios este un rol pe care-l joacă de faţă cu vizitatorii străini. În fond, este un bătrîn singur, înspăimîntat. Dacă l-aş părăsi, nu ar mai picta. Asta l-ar omorî şi cred că nu numai ca artist.

– De ce problema se pune între căsătorie sau abandon?

– Nu. Numai că eu știu că în acest moment nu sînt în stare să-l părăsesc. Ce contează? Dacă asta-l face fericit. Se juca tot cu nasturele; capul și-l ținea ușor înclinat, ca un copil vinovat. Sătea cu genunchii în sus, cu gleznele și tălpile goale. Ce pieptănătură frumoasă!

– Anne mi-a spus că-ți faci probleme să nu se creadă că umbli după banii lui.

– Nu-i vorba de ceea ce ar crede lumea. Mai mult mă gîndesc la ce mi s-ar întîmpla mie. Și adăugă: El știe foarte bine cît valorează colecția. Cînd va muri, tabloul de Braque va trece în patrimoniul galeriei Maeght. Dar chiar fără asta, este ridicol de nepotrivit. Ca recompensă. De fapt, știe și el.

– Ce rău poate să-ți facă?

Fata zîmbi ironic.

– Eu vreau să fiu pictoriță, nu o văduvă bogată; și adăugă blînd: Çoët, îndepărtează-te de mine!

– Artistul de la mansardă este o formulă depășită.

– Și virtuțile luptei?

– Nu știu de care parte a baricadei să trec. Ea zîmbi iar, evitîndu-i privirea. Nu am decît douăzeci și trei de ani. Este cam devreme pentru mine să spun că nu vreau să trăiesc în nici un alt loc sau altfel.

– Te atrage?

Răspunsul veni greu.

– Toată lumea asta de dincolo. Nici la Rennes nu vreau să mai merg. Mulțimea mașinilor, lumea, tot ce se întîmplă. Ar trebui să mă duc să-mi văd părinții curînd. Amîn cît pot. Este absurd. Am impresia că mi s-au făcut vrăji. Mi-a fost groază cînd am aflat că sosești. Expoziția ta îmi plăcuse. Și totuși, eram hotărîtă să nu te accept, tocmai pentru că veneai din această lume exterioară, și am crezut că o să mă răscolești și... știi cum este.

Lăsase unul din tablourile ei pe perete în dreptul canapelei, nu din trufie. Se spulberaseră toate dubiile față de adevărul celor spuse de Anne. Autoritatea distantă afișată în prima seară fusese o poză ca și indiferența de altfel. Tabloul

de pe perete constituia o dovadă a asemănării dintre ei, o asemănare din ce în ce mai mare. Tăcerile nu mai contau.

– Părinţii tăi ştiu ce se întîmplă?

– Nu chiar tot... dar ei nu sînt ca ai Annei. Aş putea să-i fac să înţeleagă. Se cutremură. Nu despre asta este vorba. Cînd mă gîndesc să-mi părăsesc matricea din pădure! Aici pare că totul rămîne posibil. Mi-este frică să iau o hotărîre. Oricare ar fi. Se auzea un sunet ritmat, un fluture se lovea de abajur, dincolo de canapea. Fata se uită într-acolo, apoi din nou în poală. Mă întreb dacă poţi deveni un pictor bun fiind... o persoană normală.

– Nu vei picta cu nimic mai bine impunîndu-ţi să fii anormală.

– Să fac lucruri previzibile.

– Ceea ce simţi că vrei să faci, asta trebuie să faci. La naiba cu toţi ceilalţi.

– Nu ştiu cum să renunţ. Asta-i problema. Indiferent cît îmi este de greu, de obicei merg pînă la capăt.

– Ai renunţat la facultate.

– Contrar firii mele. Este greu să înţelegi. Am vrut să-mi dovedesc faptul că nu sînt cum sînt. Am căzut din lac în puţ. Acum este mai rău.

Fata se lăsase puţin pe spate, genunchii erau în aceeaşi poziţie. Singura sursă de lumină se afla pe podea, în spatele ei. David nu-şi lua ochii de la profilul din penumbră. Liniştea profundă a nopţii cuprinsese casa şi grădina; ca şi cum ar fi fost singuri acolo şi singuri pe lume. David simţea că ajunsese unde nu se gîndise, într-un spaţiu obsesiv, imprevizibil, totuşi imanent. Aşa trebuie să fie, cauze existau prea invizibile, prea complicate pentru a le descoperi în trecut sau pentru a fi analizate acum.

– Combinaţia asta a ta... a sfîrşit prost?

– Da.

– A fost vina ta?

– Nu chiar. Eu am vrut prea mult. El a fost gelos că am fost admisă la facultate.

– Da, mi-a spus Anne.

Tăcură amîndoi.

– Nu te prea pot ajuta, spuse el

– Ba da.

– Cu vorbe goale.

– Nu.

Liniştea era atît de profundă ca şi cum s-ar fi aflat într-adevăr într-o pădure, vorbind intermitent, ca ciripitul temător de păsărele între două fîlfîiri neauzite.

Fata reluă.

– Anne are o extraordinară putere de a se dărui. Nu-şi pierde speranţa. Într-o bună zi un bărbat ca lumea o să o descopere aşa cum este în realitate, dincolo de această absurditate.

– Ce o să se întîmple dacă te va părăsi aici?

– Nici nu vreau să mă gîndesc.

– De ce?

Ezită să răspundă.

– Am senzaţia că ea este ultima mea legătură cu... lumea reală. Apoi adăugă: Ştiu că o exploatez. Îi exploatez afecţiunea, aiureala. Ea este prototipul veşnicului student. Mîngîia marginea canapelei. Uneori mă întreb dacă nu sînt pe dos – ştiu şi eu?

Exprimase ceea ce David gîndise de cîteva ori în cursul zilei. Asumarea atributului de zurlie în locul celeilalte conţinea, de fapt, un sîmbure de adevăr. Aspectul fizic al relaţiei cu Henry era într-un contrast absolut cu eul său „inocent".

Gîndind astfel, ea era mai perversă decît Anne. Totuşi, ceea ce reprima fata era dorinţa unei sexualităţi normale, o feminitate care-şi cerea drepturile.

El răspunse blînd.

– Nici gînd! Dacă e să judec eu.

– Glumeam. Am discutat chiar. Noi... dar se opri dintr-o dată.

– Cred că această excepţională onestitate care te caracterizează este un fel de pericol. Instinctul este important.

– Nu mă bizui prea mult pe instinct.

– De ce?

– Fiind singură la părinţi. Nu am avut cu cine să mă compar. Te poţi înşela cu cei de vîrsta ta. Aşa mi s-a întîmplat cu Anne la început. Locuiam în aceeaşi casă, dar luni de zile nu mi-a plăcut. Vedeam în ea o uşuratică. Într-o zi m-am dus la ea în cameră ca să împrumut ceva. Plîngea, din cauza surorii ei – se întîmplase ceva acasă. Am stat de vorbă. Mi-a povestit totul despre ea. Ce gîndisem despre ea nu a mai contat. Tăcu un moment. Aşa s-a întîmplat şi cu Tom. Invers. La început mi-a fost milă de el. Avea un fond vulnerabil. O dată întorci spatele unei inimi de aur, data viitoare te dai trup şi suflet cui nu merită. Adăugă: Am încercat, după Tom, la facultate, cu un alt băiat din anul întîi. Era simpatic, dar... o relaţie de pat, decurgînd din sentimentul singurătăţii.

– Poate vrei prea mult.

– Un om care să mă înţeleagă?

– Nu este uşor, din moment ce te ascunzi.

Dădu din cap.

– Poate că nu vreau să se întîmple. Nu mai ştiu.

A urmat o altă clipă de tăcere. Ea îşi privea fusta. El contempla un posibil nud, gîndindu-se la cel pe care-l văzuse, cuvintele deveneau de prisos, oricît de directe, oricît de înţelegătoare, nu se mai potriveau cu scena. Fluturele se lovea uşor în continuare de abajur. Alţii formau o constelaţie de cealaltă parte a geamului, deasupra mesei de lucru, trupuri fragile, străvezii tînjind în van la imposibil. Conştiinţe. Cruzimea sticlei: transparenţă ca aerul, de nepătruns ca oţelul.

– Am ajuns să-mi fie frică de necunoscuţi. Este caraghios. Ieri cînd ne-am dus la Rennes, ne-au agăţat doi studenţi la drept. Ţi-a spus?

Acum se uita la el; el dădu din cap.

– Mi s-a făcut groază că vor descoperi Coëtminais, că vor dori să vină aici – ca şi cum aş fi fost fecioară, călugăriţă. Efortul de a cunoaşte oamenii este mare, trebuie să treci de sîrme întinse, nemaivorbind de cele pe care le întind eu însămi.

Lui David îi veni să rîdă. Afirmaţia contrazicea relaţia

dintre ei. Ea își dădu seama și adăugă cu voce scăzută:

– Persoanele de față se exclud.

– Eu nu sînt altfel decît alții – spuse el blînd.

Dînd din cap, fata nu răspunse. Parcă era încremenită pe canapea, hipnotizată de propriile mîini, de nevoia de a nu-l privi.

– Am vrut să te întîlnesc, în noiembrie, după expoziție. Am vrut să vin și să-ți cer sfatul în legătură cu arta mea.

El se aplecă puțin.

– De ce Dumnezeu... ar fi fost atît de ușor să stabilim o întîlnire! Descoperiseră în cursul după-amiezii că David îl cunoștea pe profesorul ei de la facultate.

– Pentru motivul care m-a făcut să-ți spun asta abia acum, zîmbi ea și adăugă: și din cauza experienței de a fi intrat nechemată în viața unui pictor celebru.

David își dădu seama că viața e condusă de întîmplare; cît de puțin ar fi trebuit, un telefon din partea ei și s-ar fi întîlnit atunci. Și ce dacă? Aceleași probleme la Londra? Era greu de știut. Ceea ce știa era că acum întîlnirea era mai încărcată, mai izolată, inevitabilă. Acum știa, ajunsese să o cunoască, știa de ce nu dăduse telefon – mai curînd din mîndrie decît din timiditate. În Catalogul expoziției, pe lîngă fotografie erau menționate familia, soția și cei doi copii. Probabil că acest lucru contribuise: o fugă de eventualitatea apariției gardului de sîrmă împletită. Pentru a nu se lovi de el, a renunțat la telefon.

– Îți pare rău?

– Prea tîrziu.

Căzură iar în muțenie. Fata își lăsă capul pe genunchi. Cîteva clipe, deși ar fi dorit, el se temu să nu o vadă izbucnind în plîns. Brusc, schimbîndu-și starea de spirit și reacția la ceea ce gîndea, ea își lăsă picioarele jos de pe canapea, se ridică și se îndreptă spre masa de lucru. Se uită la mapa cu desene, apoi pe fereastră, în noapte.

– Îmi pare rău. Nu pentru asta ai venit.

– Aș vrea din tot sufletul să-ți fiu de ajutor.

Ea legă mapa.

– Ai fost, mai mult decît ai crede.

– Nu se vede.

Ea tăcu cîteva clipe.

– Ce ar trebui să fac?

El ezită, apoi zîmbi.

– Caută un bărbat ca mine, necăsătorit, dacă nu ţi se pare prea fără sens.

Ea prinse cele două capete de şnur negru într-o fundă.

– Şi cu Henry ce fac?

– Nici chiar un Rembrandt nu are dreptul să distrugă viaţa altuia.

– Nu ştiu dacă nu este deja distrusă.

– Asta aduce a autocompătimire. Nu este în firea ta.

– E laşitate.

– Nici asta nu este în firea ta. O vedea cum priveşte cu ochii în noapte. Ştiu că lui îi este teamă să nu te piardă. Mi-a spus, înainte de cină. Dar a pierdut multe femei în viaţă. Cred că este mai pregătit decît îţi închipui. Apoi adăugă: Poate putem aranja să-i fie mai uşor, cel puţin să-i găsim pe cineva să-l ajute în atelier.

Se simţise un trădător, dar cauza merita. Ea luă mapa în mînă, o împinse în spatele mesei şi aşeză scaunul la loc, pe centru. Ea se opri cu mîinile pe spetează, cu spatele la David.

– Nu mi se pare fără sens, dar unde oare îl pot găsi?

– Cunoşti răspunsul.

– Nu ştiu dacă mai am dreptul să mă întorc la facultate.

– Cînd ajung acolo, mă pot interesa.

Fata îşi schimbă locul, venind lîngă canapea, privindu-l.

– Pot să te caut? În caz că...?

– Henry are adresa mea. Oricînd. Vorbesc serios.

Ea lăsă privirea în jos. El ştia că ar trebui să se ridice. Ea nu se aşezase după ce pusese mapa la loc, gestul însemnînd că seara se terminase. Totuşi, el era conştient că ea nu dorea ca el să plece şi nici el nu dorea asta. Acum în special, un adevăr rămăsese nerostit, în ciuda relaţiei deschise, sfaturilor ca de la profesor la student. Silueta fetei, ascunsă pe jumătate în lumina lămpii de pe jos, tăcerea, patul din colţ, fantomele

camerelor vechi ascundeau conştiinţa unui gînd împărtăşit dar nemărturisit. Uimitor cît de brusc se produce revelaţia, ca şi cum ea ar aparţine unui spaţiu, nu sieşi. Cu cîtă nerăbdare depăşea bariere şi obstacole, cum adevărul şi dorinţa se confundau pierzîndu-şi haina distinctivă! Dorinţa era adevăr, adevărul dorinţă, gîndurile se lăsau citite, dorinţa era puternică, fizică şi psihică. Şi apropierea zilei de mîine, sfîrşitul acestei întîmplări erau insuportabile. Trebuia să se agaţe de acest gînd cu tot penibilul schimbării la faţă a bunului predicator în împăratul fără haine.

El spuse în şoaptă:

– Cred că trebuie să mă retrag.

Ea îi zîmbi normal, fără legătură cu ceea ce gîndeau.

– M-am obişnuit să fac o plimbare în grădină, ca şi Maud, înainte de a merge la culcare.

– Este o invitaţie?

– Promit să nu mai vorbesc despre mine.

Tensiunea secretă dispăru. Fata traversă camera şi scoase o jachetă de lînă dintr-o comodă pictată, se apropie de el suflecîndu-şi mînecile, eliberînd o meşă de păr din spate. Zîmbea, îşi recăpătase veselia.

– Ai pantofi buni? E rouă din belşug.

– Nici o grijă!

Fără nici o vorbă în plus au coborît la uşa de serviciu. Nu ieşeau prin faţă din cauza vacarmului pe care-l făcea Macmillan. El aşteptă pînă cînd ea îşi trase cizmele de cauciuc, apoi ieşiră din casă. Luna era deasupra acoperişului lung, cocoşată în aburul nopţii, o planetă luminoasă între stelele palide. O singură fereastră era luminată, cea de la coridorul din faţa camerei lui Henry. Traversară pajiştea, apoi curtea atelierului. Portiţa de la capăt ducea la o livadă nu prea mare. Între copaci, pe centru, exista o cărare cosită la capătul căreia se ridica zidul întunecat al pădurii. Roua se aşternea în perle bogate. Era totuşi cald, acalmie, una din ultimele nopţi de vară. Merii – fantome fără culoare, ţîrîit de greieri.

David se uită pe furiş la fata de alături. Ea privea în pămînt, tăcea, ţinîndu-şi promisiunea. Nu şi-ar fi închipuit

niciodată. Ceea ce nu-şi spuneau rămăsese şi acum între ei. O ştia cu fiecare nerv, cu toate fibrele lui premonitorii. Era rîndul lui să joace – reveni la cuvinte.

– Am senzaţia că sînt aici de o lună.

– Efectul vrăjii!

– Crezi?

– Toate legendele. Eu nu mai rîd de ele.

Vorbeau pe şoptite, ca hoţii, ferindu-se de cîini invizibili. Ar fi vrut să o prindă de mînă. Făcu un ultim efort înainte de sosire.

– Cavalerul tău rătăcitor va apărea.

– Pentru două zile, după care va pleca.

Cuvintele fuseseră spuse. Cîteva secunde s-au prefăcut că nu se spusese nimic, tăceau şi înaintau.

– Diana, nu am curaj să-ţi răspund. El îşi ţinea mîinile crispate în buzunare.

– Dacă am avea două vieţi!

– Fata Morgana. Aşa este aici la Coët.

– Unde nu orice este posibil. Apoi adăugă: Din păcate.

– Mi-am închipuit atîtea cînd am auzit că vii. Orice, dar nu şi că o să doresc să rămîi.

– Nici eu.

– Numai de nu ai fi venit singur!

– Da.

Simţea iar sentimentul curios de timp dizolvat şi de normalitate, de impuls de vrajă şi legendă. Se afla dincolo de locul în care era sau unde ar fi trebuit să se afle.

Se gîndi la Beth, era probabil în pat la Blackheath, într-o altă lume, dormind, la certitudinea faptului că nici un alt bărbat nu se afla alături de ea. Îi era groază să nu piardă această siguranţă. Ce copilărie! Dacă el era necredincios, ea de ce nu ar fi fost? Lipsă de logică. Nu-şi interziseseră nici o altă bucurie, o masă bună, să-şi cumpere o haină, o vizită la o expoziţie. Nu se opuneau libertăţii sexuale la alţii, la prietenii lor. Nu erau de acord cu ideile morale care judecau faptele altora. Fidelitatea era o chestiune de gust şi din

întîmplare gusturile lor coincideau, ca şi cum ar fi fost vorba de o mîncare sau de modelul unei perdele. Ceea ce îţi plăcea să ai în viaţă sau să consumi. De ce ar fi făcut acum o excepţie? De ce să interzică o experienţă eului său de artist, ignorînd în continuare întreaga încărcătură a vieţii bătrînului? Ia ce poţi. În fond, atît de puţin, o apropiere, o îmbrăţişare, o pătrundere scurtă într-un alt trup. O uşoară eliberare. Îi era groază să nu distrugă ceea ce construise cu atîta grijă.

Se opriră în faţa unei alte porţi de la capătul livezii, mai departe se vedea cărarea întunecoasă care ducea în pădure. Fata spuse:

– A fost vina mea, eu...

– Ce?

– Am adus vorba despre poveşti cu prinţese din pădurea adormită.

– Ei avèau voie să trăiască împreună. După.

Dar el se întrebă în gînd: oare există vreun prinţ cu mintea întreagă care să refuze prinţesa sub pretextul că nu se poate?

Aşteptînd, ea nu spuse nimic – sau poate totul. Fără nici o condiţie. Dacă vrei.

El îşi propusese ca apropierea lor să fie foarte scurtă. Dar după ce îi găsi gura, îi simţi trupul, iar braţele ei îl înconjurară, nu mai părea deloc că va fi aşa. Dintr-o dată, totul devenise erotism pur. El era dorit atît fizic, cît şi emoţional; şi la fel dorea şi el cu disperare. Se rezemau de poartă – trupul ei apăsat de al lui. David simţea împingerea coapselor, limba şi toate mişcările în ritm cu ale sale şi nu mai rezistă. Ea se smulse brusc ascunzîndu-şi faţa în umărul lui. Stăteau îmbrăţişaţi. El o sărută pe păr. Au rămas aşa, fără să spună nimic, un minut. O bătu uşor pe spate o dată sau de două ori şi apoi privi în noapte şi înspre copaci, se văzu pe sine acolo, un altul, într-o altă viaţă. Ea se desprinse uşor, se întoarse spre poartă cu spatele la el şi capul aplecat. El o prinse pe după umeri şi o trase din nou înspre el sărutînd-o pe păr.

– Iartă-mă!

– Şi eu te-am dorit.

– Nu numai asta. Mă refer la tot.

– Totul este o minciună, nu-i aşa?

– Da.

Tăcură.

– În timp ce noi stăteam de vorbă eu gîndeam că dacă vrei să te culci cu mine eu spun da şi totul va fi perfect. Ştiam. Totul urma să fie aşa de simplu!

– De-ar fi simplu.

– Atîtea „de-ar fi"-uri. El îşi contractă braţul strîngînd-o mai aproape. Ce ironie! Citeşti despre Tristan şi Isolda, culcîndu-se în pădure cu sabia între ei. Prostii medievale – aiureli despre castitate şi apoi...

Ea se desprinse şi se rezemă de stîlpul porţii.

– Te rog, nu plînge! –

– Nu-i nimic, David. Lasă-mă o clipă! Nu-mi explica nimic. Înţeleg.

El căută cuvinte dar nu găsi, de fapt nu le găsi pe acelea care să explice. Simţi un impuls dincolo de atracţia sexuală, de dorinţă, către zona numită de ea Fata Morgana. În paralel îşi aduse aminte de o scenă, o confruntare pe care o analizase cîndva, din centrul unei capodopere a lui Pisanello, nu cea mai importantă, dar poate cea mai obsesivă şi mai plină de mister din arta europeană, despre care venise vorba cînd stătuse cu bătrînul, cîndva, în cursul după-amiezii. Privirea pierdută, extraordinară a sfîntului, patron al cavalerismului, evitînd ochii plini de reproş ai prinţesei din Tretizonda sacrificată şi salvată. Ea acum luase înfăţişarea lui Beth. Exprima ceea ce el nu fusese în stare să vadă înainte.

Silueta fragilă a fetei în rolul balaurului se întoarse spre el cu zîmbetul pe faţă. Ea întinse mîna.

– Ne facem că nu s-a întîmplat nimic? El o prinse de mînă şi plecară înapoi spre casă.

– Aş putea să-ţi spun atîtea! şopti el.

– Ştiu.

Ea îi strînse mîna ca să nu spună nimic. După cîţiva paşi, degetele se împletiră într-o strînsoare care nu slăbi, ca şi cum ceva le-ar fi tras în direcţii opuse, iar ele nu vroiau să se despartă, mîinile ştiind ce proşti sînt muritorii cu intenţiile şi vorbele lor. El o vedea goală, îi vedea toate rotunjimile pe iarbă, îi simţea buzele şi dăruirea. Capcana căsătoriei transforma atracţia fizică în afecţiune, în atitudini familiare, jocuri familiare, artă şi ştiinţă mutuală, fără riscuri, se pierdea starea de curiozitate disperată, de dorinţă sălbatică de aflare, de a oferi, de a ţi se oferi.

Mîna fetei rămase liberă cînd el deschise şi închise poarta livezii spre curte. Zăvorul ţăcăni metalic şi Macmillan începu să latre în curtea din faţă. Îi prinse din nou mîna. Trecură în tăcere prin faţa atelierului, unde se putea vedea prin fereastra dinspre nord umbra neagră a tabloului neterminat *Chermesa* – o pînză dormind pe şevalet. Grădina. Cîinele bănuitor pînă la nevroză lătra ca un nebun. Ajunseră şi intrară în casă fără să fi scos nici un cuvînt. Ea îşi eliberă mîna pentru ca să se poată apleca să-şi scoată cizmele. O lumină slabă cobora pînă la ei de la coridorul de sus. Cînd se îndreptă, el îi căută privirea în umbră. El spuse:

– Nu rezolvă nimic, dar dă-mi voie să te conduc în pat.

Ea se uită la el un timp, apoi privi în jos şi refuză dînd din cap.

– De ce nu?

Cavalerii rătăcitori nu au voie să-şi piardă armura.

– Chiar dacă este falsă?

– Nu am spus asta.

– Ar fi un exorcism.

– Nu vreau ceva exorcizat.

El dorise doar să facă explicit ceea ce afară, venind spre casă, în liniştea aceea cu degetele înlănţuite fusese implicit. Trupurile spun mai mult decît vorbele; astăzi contează mai mult decît toate zilele de mîine.

– Ştii că nu este numai... mai spuse el.

– Tocmai de aceea.

El mai căuta ieşiri, argumente.

– Pentru că eu am ezitat?

Ea făcu un semn că-nu, apoi îl privi drept în ochi.

– Nu te voi uita niciodată. Nici zilele astea două.

Făcu un pas brusc şi îi opri braţele care vroiau să o cuprindă. David simţi apăsarea fugitivă a gurii ei aşezate pe buzele lui, după care ea se îndreptă sus pe scări. Întoarse spatele ca să urce, ezită, simţindu-l că o urmează, continuă, pe lîngă camera lui Henry, apoi pe coridor. Nu se uită în spate, dar pesemne îl auzea urmînd-o. În faţa camerei lui, se opri cu spatele la el.

– Lasă-mă să te îmbrăţişez.

– Nu faci decît să agravezi lucrurile.

– Dar acum o oră tu...

– Era cu altcineva. Eu eram o alta.

– Poate că ei aveau dreptate.

Privirea îi era îndreptată spre camera ei.

– David, unde vei fi mîine la ora asta?

– Dar doresc să mă culc cu tine.

– Din milă creştinească?

– Te doresc.

– Te culci cu cineva şi pe-aici ţi-e drumul!

Tăcu jignit.

– De ce trebuie să fii brutală?

– Pentru că nu sîntem brute.

– Nu va fi ca între brute.

– Mai rău! Nu vom putea uita.

El se apropie de ea şi îi luă umerii în mîini.

– Ascultă, obstacolele sînt făcute din cuvinte. Doresc să te dezbrac şi...

Preţ de un moment i se păru că găsise rezolvarea. Ceva în ea era indecis. Apropierea înnebunitoare, complicitatea tăcută din jurul lor, numai după cîţiva paşi îşi vor fi smuls hainele în întuneric, se vor fi prăbuşit, se vor fi cunoscut, descoperit, avut, eliberat.

Fără să se întoarcă, ea îi desprinse scurt mîna dreaptă. Apoi se îndepărtă. El îi şopti numele neputînd să-şi creadă ochilor, disperat. Ea nu se opri, el rămase îngheţat, nemaiputînd să facă un gest. O vedea intrînd în cameră, uşa se închise, rămăsese prăbuşit în agonia bărbatului care ajunsese la o decizie hotărîtoare pentru a o vedea brusc respinsă. Ajuns în întunecimea camerei simţi furia ocaziei pierdute. Îşi distingea vag silueta în oglinda cu ramă aurie în care vedea o fantomă, nu un om. Trăia infernul instinctului irezistibil, al pierderii de sine, al conştiinţei de sine, aşa cum se întîmplă să citeşti sau să-ţi imaginezi fenomene psihice, dar pe care nu le sesizezi cînd le trăieşti. Într-un fel, acea tendinţă a lui de a minimaliza lucrurile îl făcea să considere că este vorba de un refuz pervers, pe de altă parte simţea un sentiment insuportabil al ratării, de a fi fost zdrobit, lovit pentru totdeauna... şi înşelat. Dorise din toată fiinţa lui, acum era prea tîrziu – era marcat cu fierul roşu, însuportabil, de ceva care nu exista, răscolit de emoţii care dispăruseră din lume. Ştia, stînd acolo, că nu era vorba de o experienţă sexuală, era ceva care răsturna logica, evoluţia, dădea naştere la noi sori, noi lumi, noi universuri din nimic. Era de ordin metafizic, ceva care depăşise legătura lui cu fata, un supliciu, luîndu-i-se libertatea a cărei esenţă de-abia o descoperise.

Pentru prima dată în viaţă aflase mai mult decît faptul de a fi: pasiunea de a exista.

Şi în acest aici şi acum simţea o dorinţă violentă de a pedepsi: pe fata aflată la doi paşi, pe Beth, departe la Londra, în noapte, pe sine. Cuvîntul pe care-l folosise... o vedea aşezată pe canapea, cu capul sprijinit la poartă, obrazul încă viu în umbrele de la parter... insuportabil, insuportabil, insuportabil.

Ieşi pe coridor şi aruncă o privire spre camera lui Henry, apoi se îndreptă spre camera de la celălalt capăt. Nu bătu la uşă, dar nici uşa nu se deschise. Puse mîna pe clanţă şi încercă; aşteptă cîteva secunde, apoi ciocăni. Nici un răspuns.

Se trezi auzind cum cineva deschide o uşă pe care nu o încuiase. Era opt fără un sfert. David se ridică în capul oaselor, cînd Zurli se apropie de pat cu un pahar de suc de portocale pe care i-l întinse. O clipă uitase, apoi îşi aminti.

– Domnu', trebuie să vă sculaţi.

– Mulţumesc.

El sorbi din paharul cu suc. Fata purta un tricou cu guler întors, iar fusta pînă la genunchi îi dădea un aer neobişnuit de cuminte. Îl privi o clipă, apoi, fără să ceară voie, se aşeză la picioarele lui pe pat. Citi de pe foaia unui bloc notes pe care-l ţinea în mînă:

„Spune-i lui Henry că am plecat la cumpărături. Mă întorc la prînz".

Ea privea spre peretele din dreptul uşii, evitînd deliberat ochii lui David, apoi aşteptînd o explicaţie.

– A ieşit?

– Aşa se pare, tu ce zici? El tăcea, ea aştepta. Ce s-a întîmplat?

El ezită.

– Un fel de neînţelegere.

– O.K. Şi după?

– Mai bine să-ţi spună ea.

Nu era persoana care să se lase descurajată de o voce aspră. Ea reluă.

– I-ai vorbit? El nu spuse nimic. Aş vrea să ştiu de ce a întins-o aşa.

– Nu este clar? Nu vrea să mă vadă.

– Dar *de ce,* pentru numele lui Dumnezeu? Îi aruncă o privire tăioasă, acuzatoare. Dar ce a fost ieri? Doar nu sînt chioară. Se uită în altă direcţie. Diana nu stă de vorbă cu necunoscuţii. Trebuie să fie un motiv serios care să spargă gheaţa.

– Nu că nu aş fi observat.

– Doar aţi stat de vorbă. Îl împunse cu privirea. Zău că eşti un ticălos! Ştii că nu este vorba de sex. Are nevoie de un om drăguţ cu ea, care să-i arate că este atrăgătoare, că este normală, că atrage bărbaţii.

– Cred că ştie asta.

– Atunci de ce a plecat?

– Pentru că nu mai este nimic de spus.

– Şi nu ai putut să-ţi dai dracului principiile măcar pentru o noapte?

El răspunse cu paharul în mînă.

– Nu este cum ai înţeles tu.

Ea se uită la el şi se lovi cu palma pe frunte.

– Hristoase! Ea nu a ...

– Nu a vrut, spuse el cu voce joasă.

Ea se aplecă ţinînd în sus moţul roşu.

– Mă dau bătută.

– Nu trebuie. Ea are nevoie de tine. Mai mult decît pînă acum.

În clipa următoare fata se lăsă pe spate şi-l privi cu un zîmbet ironic apucîndu-l de un picior pe sub cearşaf.

– Iartă-mă! Trebuia să fi ghicit.

Se ridică de pe pat şi se duse la fereastră, deschise obloanele, apoi rămase cu privirea la ceva de afară.

– Bătrînul Henry?

– Ca de obicei.

– Deci nu a fost imaginaţia mea.

David se sprijinea într-un cot cu privirea spre cearşaf. Era stînjenit, dezbrăcat în toate sensurile, avînd conştiinţa dorinţei de a fi chiar gol.

– Nu credeam că aşa ceva se poate întîmpla.

– Aici se poate. Cînd sosești, zici că este formidabil. Mai tîrziu constaţi că nu este în regulă.

Se făcuse linişte.

– Doamne, ce încurcătură, reluă fata cu ochii spre cerul albastru de afară. Sadicul, un jeg! Vă potriveaţi. Dădeaţi impresia că aveţi nevoie unul de celălalt. Îl privi cu reproş. Trebuia să fi avut curaj, David. Doar o dată. Să-i faci bătrînului în necaz. Aşa, de dragul meu.

– Nu avem curajul tău, Anne. Asta este, ce vrei?

– Bineînţeles. Eu care am mintea doar la o singură treabă...

– Aiurea! spuse el calm.

Ea se întoarse la piciorul patului cu privirea spre el.

– Nu ţi-a plăcut de mine cînd ai venit, nu?

– Am uitat.

După ce verifică dacă zîmbetul şi privirea lui erau sincere, îşi muşcă buzele şi brusc trase marginea puloverului în sus, lăsînd să se vadă o fîşie de piele bronzată deasupra fustei.

– Nu mă vrei pe mine în loc? Acum, pe loc.

El rîse.

– Eşti nemaipomenită!

Fata ridică un picior pe pat, încrucişă braţele ca pentru a-şi trage tricoul peste cap, se aplecă deasupra lui cu o privire jucăuşă.

– Ştiu o grămadă de şmecherii.

El îi întinse paharul gol.

– O să mi te imaginez în timp ce mă bărbieresc.

Ea îşi împreună mîinile în dreptul inimii şi-şi dădu ochii peste cap. Apoi se ridică şi apucă paharul. O clipă se mai aplecă deasupra lui.

– Cred că Diana nu este normală. Întinse un deget şi-l atinse pe nas. Eşti un tip destul de viteaz, avînd în vedere că eşti cuminte din născare.

A mai urmat o lovitură. Băgînd capul înapoi pe uşă adăugă:

– Iartă-mă, dar am observat că eşti şi bine înzestrat.

Era drăguţă, directă, Dumnezeu cu mila cît era de lipsită de gust. În momentul cînd zgomotul paşilor ei nu se mai auzi, vaga senzaţie de căldură şi afecţiune dispăruse. David se întinse în pat cu privirea în tavan încercînd să înţeleagă ce se întîmplase, cu ce greşise, de ce îl condamnase ea aşa. Se găsea înecat în decepţie, îngrozitor de deprimat şi de afectat. Cît de insuportabilă i se părea ziua care abia începuse! Trupul ei, obrazul, fiinţa ei, puterea de atracţie! O vedea acolo printre copaci aşteptîndu-l. Incredibil, dar se îndrăgostise, dacă nu chiar pe de-a-ntregul de ea, în orice caz pe de-a-ntregul de ideea de dragoste. Dacă acum ar fi

apărut în uşă şi l-ar fi rugat să nu plece sau să plece cu ea... greu de spus. Poate că dacă s-ar fi culcat împreună, dacă ar fi avut-o în noaptea asta scurtă, senzaţia de eşec, de şansă pierdută pentru totdeauna nu ar fi fost atît de dureroasă.

Şi asta era o iluzie. O despărţire categorică ar fi fost în acest caz imposibilă. Chiar dacă ar fi trebuit să plece la Paris, cum de fapt chiar trebuie; de oriunde ar fi putut să se desprindă pentru totdeauna, dar nu de aici... s-ar fi reîntîlnit cu siguranţă. Cumva, undeva. Fusese scutit de soartă, dar se simţea pedepsit, nu iertat.

Pe la prînz parcursese o treime din cele patru sute de kilometri pînă la Paris, fără să-şi fi revenit. Numai automobilul care înregistra parcurgerea pe *la route nationale* se îndepărtase de Coët. Bătrînul fusese cît se poate de amabil la micul dejun. David trebuia să revină la Coët împreună cu soţia, să-i ierte defectele de om bătrîn, trăncăneala... îi ură succes în cariera de pictor. Nimic din toate acestea nu compensa amărăciunea de a şti că răspunsese din complezenţă. Era condamnat pe viaţă să nu vină aici cu Beth. Dădură mîna înainte ca el să urce în maşină. O sărută pe Anne pe amîndoi obrajii şi îi mai şopti un ultim mesaj:

– Spune-i... ce am vorbit împreună – fata făcu un semn afirmativ din cap – şi sărut-o din partea mea.

Umbra unei strîmbături batjocoritoare.

– Hei, sîntem chiar aşa de disperaţi?

Ochii negri infirmau dezinvoltura; acum, pentru ultima dată, îi venea să zîmbească.

Ziua debutase prost; la aproape trei sute de metri de poarta care se închisese în urma lui la Coët, un fel de şoarece mai mare, brun gălbui, sinuos cumva ca un şarpe dar prea mic, i-a traversat drumul în fugă. Dispăru între roţi. David încetini şi aruncă o privire în spate; pe caldarîmul de culoare închisă al drumului pustiu din pădure se afla o pată mică. Dintr-o vagă curiozitate, un masochism, un pretext oarecare, frînă şi se duse pînă acolo. Era o nevăstuică.

Trecuse cu o roată peste ea, acum era moartă, zdrobită. Numai capul se mai vedea întreg. Un ochişor deschis, supărat, îl fixa; un fir de sînge, o floare roşie, se prelingea din gura deschisă. Privi animalul mort încă o dată şi se întoarse la maşină. Ziua bună se cunoaşte de dimineaţă.

De-a lungul şoselei spre Rennes căuta cu privirea o siluetă aşteptînd lîngă un Renault alb. Continuase să spere pînă cînd ajunsese în autostrada care ocolea oraşul prin sud. În acel moment simţi disperarea de a nu o mai vedea niciodată. Era ca o pedeapsă. Dovadă era plecarea ei în cursul dimineţii. El purta vina. Greşise pentru că înţelesese prea tîrziu, la portiţa livezii cînd se rupsese de lîngă el, o lăsase – şi decizia i-a fost fatală. Chiar şi cînd se întorseseră în casă, eul său lăuntric pe care ea îl intuise, nu vroia să fie luat ad litteram, în serios. Dăduse greş în sensul medieval, dar şi în sensul modern; ca unul care dorise să facă dragoste şi apoi renunţase.

Îşi imagina tot felul de scenarii. Avionul cu care venea Beth cădea la sol. Nu era căsătorit. Era căsătorit, dar în locul lui Beth era Diana. Diana se căsătorea cu Henry care murea imediat. Ea venea la Londra, neputînd trăi fără el, iar el o părăsea pe Beth. Toate ipostazele se terminau la Coët într-o perfectă armonie între dragoste şi muncă, cu livada la lumina lunii.

Gînduri zadarnice, de care şi un adolescent ş-ar fi ruşinat, compensau pustiirea în care se afla. Era uimit cum acest lucru care i se întîmplase tocmai lui, deşi realitatea primelor minute după ce ea îl părăsise coborîse deja în subconştient, îl putea amărî într-atît, răscoli atît de profund; scotea în evidenţă liniştea sufletească din trecut. Acum descoperea ce-şi dorea. Henry ştia că a păcătui înseamnă a te lua la harţă cu viaţa, nu fără raţiune, era o faptă de curaj şi imaginaţie. El păcătuia din nevoie şi instinct, nu de frică. Anne spusese: ca să-i facă în necaz ticălosului bătrîn. Pe el îl obsedau mijloacele, nu scopul, părerea oamenilor despre el, nu a lui despre sine. Profesiunea de critic de artă, care-i dădea atîtea satisfacţii, îi oferea posibilitatea de a disimula în termeni ca „onestitate“ şi „imparţialitate“ teama de trufie

şi egoism. Dar pentru artist, ultimă formă de trufie şi nebunie este de a disimula trufia. Astfel, în pictura lui un rol important îl avea sensul implicit, echilibrul tehnic în acord cu limbajul său critic din absurdele cronici imaginare pe care le făcea propriilor lucrări chiar în timpul elaborării lor. Toate duceau la aceeaşi cauză: teama de confruntare.

De fapt, asta i se întîmplase, o provocare mai presus de moralitate sau sex. Acum o înţelegea ca pe o capcană. Trecuse pe lîngă o stîncă acum atît de clară, prima întîlnire din acea seară cu bătrînul, cînd orbirea, suficientă, aşa-zisa urbanitate, dorinţa de a se face plăcut au intrat în joc. Stînca adevărului se afla dincolo de laguna albastră.

Cu cît înainta pe şosea, cu atît găsea mai puţine motive de a-şi acorda circumstanţele atenuante. Simţea o mulţumire superficială la gîndul că întîlnirea cu Beth va fi cinstită pînă la un punct, un premiu de consolare nemeritat. Era „nevinovat" ca o consecinţă a unei uşi încuiate. Faptul că a fi nevinovat formal avea importanţă, trăda esenţa vinovăţiei: evita, ocolea, fugea.

Coët fusese o oglindă, existenţa la care se întorcea se reflecta în ea, disecînd-o fără milă, cît de nefericită, cît de insipidă şi anodină, paşnică. O viaţă fără riscuri, acum, de exemplu, conducea cu o viteză care o depăşea pe cea obişnuită. În afara oraşelor, drumurile nu erau prea aglomerate, avea timp, blestematul de avion ateriza de-abia la ora şapte. Cînd eviţi orice risc, refuzi orice confruntare, te transformi într-un individ artificial. Secretul bătrînului: nimic nu avea voie să se insinueze între sine şi exprimare, ceea ce nu era o chestiune de mijloace exterioare de exprimare, stil, tehnici, teme. Important era modul în care acest lucru se petrecea, cît de deplin era, cît curaj aveai să te confrunţi cu permanenta ţi devenire.

Încet, inexorabil, David află că eşecul nopţii precedente fusese simbolul, nu fondul problemei. Îşi aminti de calamburul crud şi grosolan al bătrînului despre cuvîntul Mouse; ca şi cum ai avea nevoie de semne pentru a exprima esenţa neacceptării. Mistificarea aventurii trupului ţinea de trivia-

litate, partea comediei sexuale. Nu avusese şi nici nu-şi acordase şansa unei trăiri de mare profunzime. Trăise dubii asupra creaţiei sale artistice, în schimb nu avusese îndoieli asupra propriei naturi fundamentale şi nici că nu ar poseda acea forţă care să lupte cu obsesiile inerente oricărei naturi artistice – obsesiile perenităţii. Avea revelaţia îngrozitoare a sfîrşitului.

Se născuse într-o lume pe care secolele viitoare o vor socoti terminată, aşa cum în a doua jumătate a secolului trecut arta lui Constable, a lui Turner, a Şcolii din Norwich degenerase într-un academism steril. Arta a evoluat întotdeauna în valuri. Ştim oare dacă sfîrşitul secolului douăzeci nu se afla în cel mai jos punct al valului? Ştia că bătrînul nu avea dubii. Sau poate că putem să nu ajungem atît de jos dacă ne luptăm cu disperare cu cele mai apreciate valori sau presupuse succese.

Poate însuşi cuvîntul abstracţiune dezvăluie sensul jocului. Nedorind să reflecţi în pictură modul tău de viaţă; sau viaţa ta părîndu-ţi atît de compromisă, atît de aşezată în confort, singura soluţie este să-i camuflezi realitatea goală cu măiestrie şi gust rafinat. Geometrie. Siguranţa este o mască a nimicului.

Bătrînul deţinea în plus o legătură vitală cu trecutul, un pas înapoi care-l aşeza alături de Pisanello, în spirit, în orice caz. David, el se închisese în cunoştinţe livreşti, în teoriile artei ca instituţie socială, ca ştiinţă, ca materie de învăţămînt, subiect pentru acordări de burse şi discuţii de comitet. Aceasta era explicaţia extraordinarei libertăţi naturale a bătrînului. David şi generaţia sa şi cei care-i vor urma puteau contempla printre gratiile cuştii, întocmai ca animalele născute în captivitate, libertatea vitală din arta epocilor anterioare. Astfel se putea descrie experienţa acestor ultime două zile: maimuţei cobai i s-a permis o privire în interiorul propriului eu. Artistul era indus în eroare de exagerările la modă, indisciplina în artă la umbra binecuvîntării oficiale, libertăţile de suprafaţă ale artei contemporane, rezultate ale unui sentiment de frustrare profundă, conştiinţa încă vie a lipsei de libertate. Aşa s-au petrecut lucrurile şi în ultimii ani în învăţămîntul de artă în Anglia.

Fusese celebră expoziţia studenţilor de la arte plastice care expuseseră pînze goale drept cel mai evident comentariu asupra ipocriziei predării şi a falimentului fără salvare al materiei predate. Nu poţi trăi din artă şi atunci predai principiile ei de bază în travesti; minţind că geniul nu este rezultatul muncii solitare de-a lungul unor ani nesfîrşiţi, ci efectul unui experiment obţinut peste noapte – cabotinaj; că succesul instantaneu, producerea iepuraşului din interiorul pălăriei, constituie o raţiune a înşelării perverse a mii de studenţi naivi; că preţul absorbant al şcolii, mereu repetata poveste, nu ajută cu nimic sistemul. Cînd şcolile ajung să mintă...

Poate acelaşi lucru se întîmpla şi în alte domenii – în scris, în muzică. David nu avea idee, dar îi era silă, scîrbă de situaţia artei proprii – castrare, triumful eunucului. Acum vedea cît de clară era batjocura exprimată stîngaci a bătrînului, dispreţul faţă de *Guernica*. Legătura dintre pictor şi public fusese grav distorsionată atunci cînd natura şi realitatea încetaseră să mai conteze. Acum se picta de dragul teoriilor şi a intelectualilor, nicidecum pentru oameni şi nici pentru propria persoană. Artistul cîştiga bani şi renumele de a fi la modă. Înlăturarea trupului şi a percepţiilor produsese o spirală, o vîltoare, o dispariţie în nimic, în mijlocul căreia pictorul şi criticul afirmau de comun acord că numai ei există şi au valoare – o piatră funerară excelentă pentru drojdia socială nepăsătoare.

Noţiunea de „deschidere" faţă de noile curente contemporane era un paravan. Se uita însă ce viteză enormă căpăta noţiunea de progres şi acceptarea noului, cît de repede avangarda a devenit *art pompier*, îndrăzneală, platitudine. Nu numai propria formă de artă abstractă constituia o greşeală, întregul lanţ de după război: expresionismul abstract, neoprimitivismul, op-art, pop-art, conceptualismul, fotorealismul... *il faut couper la racine*; aşa este, dar nu în zborul orbital într-un spaţiu îngheţat; imposibil ca cineva să fi vrut aceasta. Erau ca lemingii în goană sinucigaşă, în

căutarea unui *Lebensraum* într-o mare înghețată în noaptea fără de sfîrșit, orbi, conduși doar de o iluzie.

Turnul de abanos.

Cerul se înnorase pe măsură ce se apropia de Île de France și de cîmpiile triste, secerate din jurul orașului Chartre, ca o prelungire a negurii din sufletul lui. Vara se terminase, era toamnă. Ca natura, viața lui își trăise perioada verde, o încheiase. Ridicol, își mai spusese, dar nu scăpa de durerea deprimării.

Ajunse în sfîrșit la marginea Parisului. Căutînd locul unde trebuia să ajungă, uită de propria mîhnire sufletească. Trecuse de ora cinci, cînd luă o cameră într-un hotel destul de convenabil de lîngă Orly. Nu rămîneau la Paris, destinația lor era căsuța unui prieten în Ardèche, după ce vor fi parcurs încă o zi lungă în mașină. Se puteau opri undeva pe drum, dar îi era oricum silă de ziua de mîine.

După un duș se obligă să recitească prima variantă a studiului introductiv *Arta lui Henry Breasley*, cît impresiile erau încă proaspete, pentru a verifica ce urma să schimbe, să extindă, să accentueze. Inutil. Expresii și judecăți de valoare care îi plăcuseră în urmă cu cîteva zile apăreau lipsite de sens, improvizate. Banalități, infatuare, limbaj prost ales. Realitatea de la Coët se impunea cuvintelor răsuflate. Se întinse pe patul de hotel și închise ochii. Nu trecu mult timp și se ridică uitîndu-se pe geam. De foarte mulți ani nu mai simțise în ochi înțepătura lacrimilor gata să-i izbucnească. Absurd, absurd. Simțea că moare dacă nu o vede. Căută hîrtie de scris, dar nu exista în cameră, fiind într-un hotel unde oamenii veneau pentru o noapte. Scoase caietul de schițe; se așeză doar, cu ochii la el. Nu mergea. Era ca atunci cînd nu ai curajul să abandonezi o pictură ratată la care nu trebuie să te întorci, pe care trebuie s-o lași fără nici o privire înapoi, îndepărtîndu-te pe ușa care vă desparte în noapte.

Și totuși știe că nu se va schimba, că va picta ca înainte, va uita această zi, va găsi pretexte de a o interpreta altfel, ca pe o aventură trecătoare, ca pe o slăbiciune de moment. Rana

va fi acoperită de o crustă, aceasta va cădea şi pielea va fi ca înainte. Era handicapat de propria raţiune, nu credea în ocaziile fatidice de care trebuie să profiţi. Ocazia pe care o ratase va deveni în cele din urmă o hotărîre raţională, de bun-simţ; va interpreta focul mistuitor ca pe un vis, o iluzie de o clipă a cărei realitate nerealizată va sta împreună cu schiţele din vechiul caiet de crochiuri din fundul dulapului din atelier.

Dar cel puţin ştia: refuzase şansa unei noi existenţe, chiar dacă nu ar mai fi revăzut-o niciodată. De hotărîrea lui depindea calitatea finală şi permanenţa operei sale. Cu întîrziere simţi că-l invidiază pe bătrîn. Pînă la urmă totul se reducea la datele cu care omul venea pe lume: sau era egoist, despărţind necruţător sentimentul de gîndire sau nu era. David nu era capabil să le despartă.

Nedreptatea consta în faptul că arta este esenţialmente amorală. Indiferent cît ai fi luptat, handicapul este fără speranţă, porcii capătă totul, cei care merită, nimic. La Coët învăţase lecţia dură a cunoaşterii de sine, se născuse şi rămăsese un tip cu bun-simţ căruia nu-i era hărăzită eternitatea.

Această idee l-a obsedat cîteva ore privind înspre linia de fugă din faţa hotelului, pe deasupra mării de acoperişuri indiferente, umede de burniţă, o linie descendentă pentru ceea ce era el lîngă linia ascendentă a ceea ce ar fi putut deveni.

Cînd ajunse la Orly află că avionul avea o întîrziere de o oră din cauza ceţii de la Heathrow. Nu suporta aeroporturile chiar şi atunci cînd era fericit, erau prea impersonale, aglomerate, locuri nesigure de tranzit impersonal. Se afla în picioare în dreptul geamului privind pe deasupra întinderii nesfîrşite. Amurg. Coët aparţinea unui alt univers, la distanţa unei eternităţi de o zi parcursă în maşină.

Încercă să-şi imagineze ce făceau ei acolo. Diana punea masa. Anne îşi făcea lecţia la franceză. Liniştea, pădurea, glasul bătrînului, lătratul lui Macmillan. Îl chinuia durerea celei mai cumplite privaţiuni – nu de a poseda ci de

a cunoaşte: ceea ce ea spunea, ce simţea, ce gîndea. Erau întrebări mai percutante decît cele despre artă, arta lui, propriul destin. Cîteva clipe insuportabile se văzu pe sine, îşi văzu menirea foarte clar. În speranţa salvării, eul său liber o clipă simţi nevoia să ardă corăbiile, să fugă înapoi. Dar corăbiile refuzau focul, vechii maeştri vegheau ca el să rămînă acolo nemişcat, gata să plece spre casă, un englez care privea la şirurile de lumini indiferente care duc la infinit.

Cînd se anunţă sosirea avionului, coborî să o poată vedea la ieşire. Bagajul ei se afla în maşină, aşa că Beth apăru printre primii pasageri. Un semn cu mîna. El ridică mîna: un pardesiu nou – surpriză pentru el, un pas de dans vesel, dezinvoltură bine jucată, Parisul vesel. Sînt o femeie liberă – vezi, fără copii.

Ea se apropie cu inevitabila înfăţişare a prezentului, o mină bucuroasă, ca şi cum faptul că el e acolo constituia o mică minune. În replică, el îşi compune o faţă mulţumită.

Ea se opreşte la cîţiva paşi de el.

– Bună.

Ea îşi muşcă buzele.

– Groaznic, mi s-a părut doar o clipă...

Pauză.

– Că erai soţul meu.

Teatru. El zîmbeşte.

El o sărută pe gură.

Pornesc amîndoi vorbind despre copii. David are senzaţia unei treziri încete, ca după o operaţie, cînd îţi revii dar nu pe de-a-ntregul, o stare amorţită dar conştientă de inexorabila distanţare de altceva. Umbra unui obraz, părul împletit cu aur, închiderea unei uşi. *Te-am dorit.* Ştii că ai visat, dar nu-ţi mai aminteşti. Ţipătul se stinge, zi condamnată.

– Şi tu, dragul meu? întrebă ea.

Se lăsă dus de ceea ce-i mai rămăsese, o abstracţiune.

– Am supravieţuit.

ELIDUC

O intervenţie personală

Titlul de lucru al acestui grup de povestiri a fost *Variaţiuni*, şi prin el am dorit să sugerez atît ideea de variaţiuni pe teme ale unor cărţi anterioare, cît şi de tehnici narative – deşi nu ar trebui să pun cititorii în situaţie de inferioritate în cazul în care nu-mi cunosc opera sau nu se pot jura cu mîna pe inimă că ar şti diferenţa dintre *récit* şi *discours*. Să fie liniştiţi. Unul din motivele pentru care titlul de lucru a căzut a fost faptul că primii cititori avizaţi, cei care-mi cunosc cărţile, nu au văzut nici o justificare în *Variaţiuni*, în afara unei fantezii a autorului. M-am supus judecăţii lor şi cu toate că dezvălui acest fapt acum, am păstrat fantezia pentru mine.

Şi totuşi, *Turnul de abanos* constituie şi el o variaţiune mai directă, iar sursa atmosferei, cît şi, în parte, a temei şi a locului este într-atît de veche şi uitată – deşi, cred eu importantă în istoria romanului – încît aş dori să reînvii un fragment al acesteia. Pe deasupra, misterul neelucidat, fapt ştiut de agnostici şi de romancieri, este dovada evitării responsabilităţii creatoare. Am pe conştiinţă moartea unei nevăstuici; şi... mai profund, moartea unei femei.

Pe cînd studiam franceza la Oxford, citeam cu aviditate mai mult din ignoranţă decît din inteligenţă. Nu-mi prea dădeam seama de adevăratele mele gusturi, deoarece

asimilasem credinţa care circula pe atunci că doar profesorii au dreptul la preferinţe personale. Astăzi nu aş mai putea vinde aşa ceva nici unui student, dar atunci, mie mi-a oferit un avantaj. Raţiuni strict pragmatice stăteau la baza aprecierii pozitive sau negative; am învăţat să consider valoroase acele opere pe care de-a lungul anilor nu le-am putut uita. A fost cazul supravieţuirii în mintea mea a romanului *Le Grand Meaulnes* de Alain Fournier. Mulţi cercetători, lucrînd la teze de doctorat, mi-au spus că nu pot stabili paralele semnificative între *Le Grand Meaulnes* şi romanul meu *The Magus*. Fie eu am fost cel care a tăiat cordonul ombilical – metafora este determinată de felul de a fi al legăturii dintre ele – mai simplu decît aş fi crezut; sau critica modernă este oarbă în faţa legăturilor mai curînd sentimentale decît structurale.

De la început am fost atras de Henri Fournier. Nu a fost cazul cu restul programei universitare. Franceza veche, abundent latină, cu o ortografie infernală şi forme dialectale bogate, trebuie să fie fascinantă pentru specialist, dar pentru cel care vrea să citească povestea, să afle sensul, citirea greoaie este enervantă. Totuşi, aveam să descopăr mai tîrziu că o parte a literaturii vechi franceze refuza dispariţia în uitarea pe care i-o hărăzisem după ce aveam să-mi obţin diploma. Această zonă literară – pădure ar fi cuvîntul potrivit – este cea a legendelor celtice.

Extraordinarele schimbări apărute în cultura europeană sub influenţa imaginaţiei britanice – în sensul original celtic – nu au fost niciodată total identificate şi urmărite în timp. Obsesia cavalerismului, a dragostei de curte, a cruciadelor creştine mistice, sindromul Camelot, toate aceste aspecte de care sîntem conştienţi – poate în exces, în cazul unor travestiuri de dată recentă ale istoriilor în momentul central. Sîntem foarte dependenţi de această stranie mentalitate timpuriu-medievală din nord – cel puţin sentimental şi imaginativ – în formele ficţiunii literare, romanul şi genurile înrudite. S-ar putea ca

naivitatea şi tehnicile primitive ale unor povestiri cum este *Eliduc* să provoace zîmbete; dar nu cred că este cinstit din partea nici unui prozator să le privească astfel – pentru simplul fapt că în ele îşi contemplă propria-i naştere.

Biografic, nu se ştie aproape nimic despre Marie de France. Chiar şi numele ei nu este decît concluzia desprinsă din una din fabliourile ei, *Marie ci nun, si suis de France*. Numele meu este Marie şi vin din... dar nu sîntem siguri că ea înţelegea prin France ceea ce înţelegem noi azi. Mai aproape de realitate ar putea fi regiunea din jurul Parisului, Île de France. Ar mai fi temeiuri de ordin lingvistic şi altele care să ne facă să bănuim că ar veni din acea parte a Normandiei denumită Vexin, care se învecinează cu bazinul parizian.

La un moment dat a fost în Anglia, probabil cu sau la curtea reginei Eleanor de Aquitania. Regele căruia ea îi dedică *Lais* sau poveştile de dragoste ar putea fi soţul lui Eleanor de Aquitania, regele Angliei Henric al II-lea, crucea lui Thomas Becket, şi mai există o posibilitate plauzibilă ca Marie să fi fost sora neligitimă a lui Henric. Tatăl regelui, Geoffrey Plantagenetul, a avut o fiică naturală cu acest nume, care a devenit stareţa mînăstirii Shaftesbury pe la 1180. Nu toate stareţele medievale au dus o viaţă monahală plină de devoţiune; oricum, poveştile de dragoste au fost compuse în decada anterioară. Identificarea aceasta este argumentată şi de existenţa a două lucrări care au supravieţuit şi sînt de factură religioasă şi datate cu precizie după 1180. Dacă „Marie de France" a fost într-adevăr fructul neligitim al Angevinilor, care a devenit stareţă la Shaftesbury, ea trebuie să se fi născut cîndva înainte de 1150 şi ştim că a trăit pînă aproximativ în 1216.

Este greu să ne imaginăm că *Lais* a fost scrisă de altcineva decît de către o tînără cu o educaţie aleasă (care, în epoca respectivă, nu putea să fie decît de rang înalt); că era romantică şi că avea o cultură rafinată e uşor de dedus. Bogăţia manuscriselor contemporane ca şi traducerile stau mărturie pentru imensul succes literar rapid. Am putea chiar să mer-

gem mai departe să o vedem ca pe o victimă a şovinismului masculin, trimisă la Shaftesbury spre a obţine iertarea pentru că o apucase pe căi greşite. Se ştie clar că poveştile ei nu erau acceptate de Biserică. Puţin timp după ce *Lais* a ajuns să fie cunoscută, un domn pe nume Denis Piramus – de fapt călugăr, evident născut pentru a fi cronicar literar – a comentat succesul operei cu sarcasm acru. El ştia de ce audienţa aristocrată simţea o plăcere atît de dubioasă – ei auzeau ceea ce doreau să li se întîmple lor înşile.

Evident, în *Lais* Marie a dorit să salveze de la uitare unele povestiri celte aparţinînd unui corpus difuz denumit de cercetători *matière de Bretagne*, din care ciclul legendelor arturiene şi legenda despre Tristan şi Isolda sînt cele mai vii în memorie. Nu se ştie dacă le-a aflat din surse franceze sau englezeşti din modul în care ea face descrierea provenienţei lor – *bretun* nu era termen geografic şi denumea rasa celtic-britanică, referindu-se la populaţia galeză, cornică şi bretonă. Există dovezi atestînd spaţiul traversat de menestrelii celţi înainte de perioada cînd scria Marie, deci ar fi putut să vadă spectacolele lor la oricare din marile curţi ale vremii.

Mai importantă decît această contribuţie cvasiarheologică însă a fost modificarea produsă în momentul în care Marie a altoit vechiul text cu propria experienţă de viaţă. Ea a adus efectiv un element absolut nou în literatura europeană. Se caracterizează printr-o deosebită francheţe faţă de problemele sexuale şi o conştiinţă feminină a comportamentului uman şi a modului de a exprima gesturi şi probleme morale prin dialog şi acţiune. Ea a făcut pentru urmaşi ceea ce a făcut Jane Austen pentru literatura engleză, în sensul că a impus un nou model de evaluare corectă a emoţiilor şi a implicaţiilor lor iraţionale. Comparaţia poate fi extinsă, deoarece locul comun al tuturor povestirilor Mariei (ceea ce ea ar fi numit *desmesure* sau exces al pasiunii) este impresionant de apropiat de ceea ce Jane Austen a numit raţiune şi sentiment. O altă dimensiune comună,

mai complicată pentru cititorul contemporan, este umorul. Povestirile ei plasîndu-se la o distanţă atît de considerabilă de noi azi, avem tendinţa de a uita faptul că materialul pe care ea îl repovestea se afla la o distanţă egală de secolul doisprezece în care a trăit ca şi textele ei de secolul nostru. Noi îi subestimăm atît pe ea cît şi pe contemporanii ei în materie de rafinament, imaginîndu-ni-i ca pe nişte receptori creduli cu feţe serioase şi grave. Ca şi cum noi am citi propriile romane de suspans, westernurile şi povestirile ştiinţifico-fantastice fără nici un grăunte de sare.

Un alt motiv de factură istorică împiedică descoperirea ironiei în textele scrise de Marie. Ele nu erau menite să fie citite în gînd sau ca o proză. Ele au fost scrise iniţial în cuplete octosilabice cu rimă şi erau interpretate, cîntate, mimate, probabil pe un fundal de melodie lentă, sau mai multe, ori prezentate ca un recitativ acompaniat de arpegii în sunete de coarde. Probabil că instrumentul muzical era harfa, tipul breton denumit *rote*. Romanticii au minimalizat arta menestrelilor, dar fără şanse de recuperare; dovezile vagi care ne-au parvenit indică o artă de calitate, pe care astăzi noi am pierdut-o chiar şi din amintire. În cazul unor scriitori ca Marie de France, citirea pur şi simplu a textului tipărit se compară cu citirea unui scenariu de film. Îndelunga evoluţie a romanului s-a legat în mare măsură de găsirea unor mijloace pentru ca vocea autorului să se poată exprima, pentru ca starea de spirit, părerile personale, firea lui să se poată materializa prin folosirea cuvîntului şi a tiparului, dar înainte de Gutenberg sîntem pierduţi. Vă voi face cunoscut un scurt element al povestirii pe care o veţi citi. De două ori Marie descrie exact modul în care eroul său face o vizită capricioasei prinţese: acesta nu dă buzna în apartamentele ei, ci îşi anunţă sosirea aşa cum se cuvine. Am putea să o interpretăm ca pe un ornament al textului, ca pe un gest convenţional în eticheta de la curte. Înclin să cred că este un apropo ironic la adresa primilor receptori, şi dacă este adevărat ceea ce ştim despre Henric al II-lea, şi că

Marie a avut o legătură cu el, aş îndrăzni să spun la cine s-a referit această micuţă şopîrlă.

În traducerea mea am încercat să redau, pe cît posibil, calitatea orală a textului, textul H (Harley 978), ediţia Alfred Ewert* de la British Museum. Îmi mai rămîne să amintesc cititorilor de cele trei sisteme de viaţă reală pe care se proiectează povestea spusă anacronic.

Primul este sistemul feudal cînd legăturile prin jurămînt între senior şi vasal erau de importanţă vitală. Nu era numai faptul că structura puterii depindea de omul care-şi onora cuvîntul dat; întreaga civilizaţie depindea de aceasta. Astăzi ne adresăm legii în cazul unui contract nerespectat; în vremurile acelea singura soluţie erau armele. Al doilea context este cel creştin determinant numai în finalul povestirii *Eliduc*; pe Marie o interesează evident mai puţin nemurirea sufletului decît sentimentele umane. Al treilea sistem, al dragostei de curte, impunea aceeaşi credinţă, dar în relaţiile sexuale. Secolul douăzeci are foarte puţin în comun cu această idee. *Amour courtois* se impunea cu disperare pentru a aduce mai multă civilizaţie (mai multă inteligenţă feminină) într-o societate violentă, de fapt, orice civilizaţie se bazează pe coduri şi simboluri comun acceptate ale unei încrederi reciproce. Unei epoci în care ceea ce aş numi o *desmesure* a Watergate-ului – după părerea mea, o tragedie culturală mai curînd decît politică – poate avea loc nu-i este deloc greu să înţeleagă aceste lucruri.

---

* Se cuvine să-i mulţumesc domnului profesor dr.Nicholas Mann, de la Pemproke College, Oxford, pentru ajutorul pe care mi l-a dat la descifrarea unor pasaje complicate (n.a.).

De un mut ancïen lai bretun
Le cunte e tute la reisun
Vus dirai .....

-

Vă voi reda o foarte veche poveste celtă, aşa cum am înţeles-o eu.

A fost odată în Bretania un cavaler pe numele său Eliduc. Era un model în felul lui, unul din cei mai viteji oameni din ţară şi avea o soţie de familie înaltă şi cunoscută, bine crescută şi credincioasă lui. Trăiau fericiţi de mulţi ani, avînd o căsătorie bazată pe dragoste şi încredere reciprocă. Dar a izbucnit un război şi el a plecat să lupte. Acolo s-a îndrăgostit de o micuţă prinţesă tînără, încîntătoare, care se numea Guilliadun. Numele celt al soţiei rămase acasă era Guildelüec şi astfel povestea se numeşte *Guildelüec şi Guilliadun*, după numele lor. Titlul original era *Eliduc*, dar a fost schimbat pentru că este vorba despre două femei. Acum vă voi spune cum s-au întîmplat lucrurile.

Stăpînul lui Elîduc era regele Bretaniei care-l îndrăgea pe cavaler şi se îngrijea de toate trebuinţele acestuia. Eliduc îl slujea cu credinţă – cînd regele se afla în străinătate, Eliduc rămînea să se ocupe de teritorii şi să le păzească, căci era un luptător neîntrecut. În schimb, primea favoruri. Îi era permis să vîneze în pădurile regale. Nici un vînător, cît ar fi fost de viteaz, nu îndrăznea să i se împotrivească, nici să se plîngă de el. Dar invidia celorlalţi pe norocul său a produs efectul cunoscut. A fost calomniat şi trădat, ceea ce l-a adus în relaţii proaste cu regele. În cele din urmă a fost gonit de la curte fără nici un

motiv. Rămas fără căpătîi, Eliduc a cerut de nenumărate ori să fie primit la rege – era acuzat pe nedrept, îl slujise pe rege cu credinţă şi de bunăvoie. Dar nu primi nici un răspuns de la curte. Convins că nu va obţine nici o întrevedere, Eliduc se hotărî să ia calea exilului. Se duse deci acasă şi-şi strînse prietenii laolaltă. Le spuse cum stăteau lucrurile cu regele, despre supărarea acestuia pe el. Eliduc făcuse tot ce putuse; regele nu avea temei să-l îndepărteze. Cînd plugarul îşi aude vorbe usturătoare din partea stăpînului, spune: „Să nu te încrezi în iubirea stăpînului". Dacă poţi fi raţional în situaţia lui Eliduc, el se încrede mai mult în dragostea vecinilor. Aşa că acuma spune * că este sătul de Bretania; că va trece marea în Anglia pentru a se simţi bine acolo; că-şi va lăsa acasă soţia de care vor avea grijă servitorii şi prietenii. Zis şi făcut. S-a pregătit de drum frumos, cum se cuvine, luînd cu sine zece călăreţi. Prietenii s-au întristat văzîndu-l cum pleacă; cît despre soţia lui, l-a însoţit în prima parte a drumului cu ochii în lacrimi, căci simţea că-l pierde. Dar el i-a jurat solemn credinţă. Apoi îşi ia la revedere şi înaintează călare pînă la mare. Acolo se îmbarcă pe o corabie, traversează marea fără peripeţii şi ajunge în portul Totnes.

În această parte a Angliei se aflau mai mulţi regi care erau în război unii cu alţii. Înspre Exeter se afla un rege puternic. El nu avea moştenitor pe linie bărbătească, ci doar o fiică nemăritată. Aceasta era explicaţia războiului care tocmai se desfăşura, căci îi refuzase mîna fiicei sale unui egal dintr-o altă dinastie şi celălalt rege îi lua tot pămîntul. Îl prinsese pe bătrînul rege într-una din cetăţile sale fortificate**. Nimeni nu a mai avut curajul să iasă să-l înfrunte pe invadator în luptă, în grup sau individual. Eliduc află toate

---

* Trecerile la prezentul narativ (ca şi cele din dialog) se află în original ca atare (n.a.).

** În text apare „într-un castel", dar pare evident că se referă la Exeter, la vremea aceea oraş-cetate. Se pare că Marie îi cunoştea importanţa din perioada saxonă, cît şi faptul că a fost asediat de Wilhelm Cuceritorul în anul 1068. Saxonii au luat zona de răsărit a Devonului şi Exeterului de la celţi în a doua jumătate a secolului şapte, deci sursa primară a lui *Eliduc* antedatează acest moment. Din întîmplare, Totnes este un port adesea menţionat în *matière de Bretagne* (n.a.).

acestea şi hotărî că, de vreme ce era război, el va sta prin părţile locului. Dorea să-l ajute pe regele asediat care era într-o situaţie din ce în ce mai grea şi nu-l aştepta decît ruina şi dezastrul. Se hotărî să se angajeze ca mercenar*.

Trimise soli la rege explicîndu-i într-o scrisoare că-şi părăsise propria ţară şi că venise să-l ajute; că era la dispoziţia lui şi că dacă nu avea nevoie de serviciile pe care i le oferea, atunci îi cerea un zapis de liberă trecere prin ţara sa pentru a-şi oferi serviciile altcuiva. Cînd regele văzu mesagerii, se bucură şi îi întîmpină cu căldură. Îl chemă pe comandantul castelului şi dădu ordin să i se trimită o escortă lui Eliduc pentru a fi adus dinaintea lui. Apoi regele dădu ordin să i se pregătească locuinţa şi i se aranjă totul pentru o lună de şedere.

Escorta înarmată călare se duse după Eliduc. A fost primit cu mare cinste după un drum fără peripeţii. Fu adăpostit în casa unui locuitor bogat, om cu minte şi purtare aleasă, care oferi cavalerului camera lui cea mai frumoasă, ornamentată cu tapiserii.

Eliduc ceru să i se pregătească mîncare bună şi îi invită pe ceilalţi cavaleri nerăbdători care locuiau în oraş. Le interzise oamenilor, chiar şi celor mai lacomi, să accepte orice cadou sau plată timp de patruzeci de zile. A treia zi după sosirea lui, în Exeter se împrăştie vestea că inamicul pătrunsese de jur împrejur în ţinut şi se pregătea să atace porţile oraşului. Eliduc auzi mulţimea speriată şi se îmbrăcă în armură, iar oamenii lui făcură la fel. Nu erau în oraş decît paisprezece cavaleri capabili de luptă, restul fiind răniţi sau capturaţi. Văzîndu-l pe Eliduc că încalecă, se duc la locuinţele lor şi-şi pun armura. Nu vor aştepta chemarea, vor ieşi împreună cu el din cetate.

– Te urmăm, stăpîne, îi spun ei, ce vei face tu, vom face şi noi.

Eliduc răspunde:

– Vă mulţumesc. Este cineva aici care cunoaşte vreun loc

---

* *...en soudees remaneir.* Cavalerul *soudoyer* trebuie înţeles (cel puţin în spaţiul romanelor cavalereşti) ca un luptător cinstit, îndemnat de o motivaţie mai onestă decît cea pe care o asociem acum ori chiar şi în Renaştere noţiunii de mercenar. Poate că termenul japonez de samurai este cel mai adecvat (n.a.).

bun de ambuscadă? Poate un defileu? Un loc unde să-i luăm prin surprindere. Dacă rămînem aici, urmează o bătălie îngrozitoare care nu va fi în avantajul nostru. Aveţi vreun plan mai bun?

– Există un drum de căruţe îngust dincolo de pădure, de-a lungul cîmpului de in. Se vor retrage pe acolo după ce-şi vor fi luat prada. De obicei nu mai sînt prudenţi după ce au înhăţat tot ce se putea înhăţa. Îşi vor găsi un sfîrşit năprasnic.

– Prieteni, spuse Eliduc, un lucru este sigur. Dacă nu rişti, chiar şi atunci cînd lucrurile par fără nădejde, nu cîştigi nimic, fie în război, fie în faimă. Voi sînteţi oamenii regelui şi îi datoraţi credinţă absolută. Deci urmaţi-mă şi faceţi ce fac eu. Vă promit că nu vom da înapoi dacă ne va fi în putere. S-ar putea să ne întoarcem fără pradă, dar nu ne va uita nimeni dacă astăzi noi îi vom înfrînge pe duşmani.

Încrederea lui îi cuprinse şi pe cavalerii care-l conduseră spre pădure. Se ascunseră de-a lungul drumului şi rămaseră în aşteptarea duşmanului. Eliduc plănuise totul, le arătă cum să atace în galop şi ce să strige. Cînd duşmanul ajunse la loc îngust, Eliduc dădu strigătul de luptă, apoi îşi îndemnă prietenii să fie curajoşi. Loviră straşnic şi nemilos. Luaţi prin surprindere, duşmanii care nu căzură seceraţi o luară la fugă. Încleştarea a durat puţin. Comandatul şi alţi cavaleri au fost capturaţi şi puşi sub paza scutierilor. De partea lui Eliduc fuseseră douăzeci şi cinci de oameni care au luat treizeci din rîndul duşmanilor. Au luat şi multă armură şi multe alte lucruri de valoare. Acum se întorc triumfători la cetate, încărcaţi de această minunată victorie. Regele se afla sus pe turn şi era îngrijorat de soarta oamenilor săi. Se tînguia amarnic, spunîndu-şi că Eliduc era un trădător care-i dusese la pieire pe toţi cavalerii.

Grupul se apropia, unii împovăraţi, alţii legaţi, cu mult mai mulţi decît plecaseră, ceea ce îl nedumerea pe rege, care nu mai ştia ce să creadă. Dă ordin să se închidă porţile cetăţii, oamenii să se pregătească pe ziduri cu arcuri, săgeţi şi alte arme, gata de apărare. Nu vor avea nevoie de acestea. Eliduc trimise un

mesager înainte să povestească cele întîmplate. Acesta îi spuse regelui cum mercenarul breton îl gonise pe duşman, cît de frumos se comportase. Nu mai văzuseră asemenea luptător călare. El însuşi îl capturase pe comandantul duşmanilor, luase douăzeci şi nouă de prizonieri şi mai rănise şi omorîse mulţi alţi duşmani.

Cînd regele auzi vestea cea bună, nu mai putu de bucurie. Coborî din turn şi se duse să-l întîmpine pe Eliduc, apoi îi mulţumi pentru tot ce făcuse şi îi dădu toţi prizonierii pentru a-i răscumpăra. Eliduc împărţi armurile tuturor cavalerilor neplătrînd pentru oamenii lui decît trei cai care le reveneau de drept. Împărţi tot restul, chiar şi ce i se cuvenea, la prizonieri şi alţi oameni.

După această vitejie Eliduc deveni marele favorit al regelui. Îl opri împreună cu oamenii care-l însoţeau pentru anul care urma şi Eliduc depuse jurămîntul de slujire cu credinţă. Apoi deveni protectorul ţării.

Fiica cea tînără a regelui află şi ea despre Eliduc şi vitejia sa, despre cît era de frumos, cavaler mîndru, civilizat şi generos. Ea trimisese unul din pajii apropiaţi să-l invite, *să-l roage* pe Eliduc să vină la ea să o distreze. Trebuiau să stea de vorbă, să se cunoască şi dacă nu ar veni, ea s-ar simţi foarte jignită. Eliduc răspunse: sigur că va veni, că aşteaptă cu nerăbdare să o întîlnească. Se urcă pe cal şi luînd un servitor se duse ca să stea de vorbă cu fata.

Cînd ajunse la uşa camerei fetei, trimise pajul înainte. Nu dădu buzna şi aşteptă puţin pînă cînd pajul veni înapoi. Apoi cu o expresie blîndă, cu sinceritate şi gesturi măsurate de bună creştere, se adresă tinerei doamne mulţumindu-i pentru invitaţie. Guilliadun era foarte frumoasă. Îl luă pe cavaler de mînă * şi îl conduse la

---

* Rangul ei înalt îi permitea să acorde un astfel de favor. În Evul Mediu bărbaţii de rang obişnuiau să prindă mîna stîngă a femeii doar atingîndu-i degetele. În Renaştere nu se cunoştea încă mersul la braţ, degetele rafinate ale doamnelor fiind doar prinse uşor. Aceasta explică importanţa erotică acordată mîinii feminine în perioada Evului Mediu şi chiar pînă la Holbein. S-ar putea adăuga aici rolul pe care îl aveau în seducţie materialele străvezii,

canapea, unde se aşezară şi vorbiră de una şi de alta. Ea îi privea pe furiş obrazul, trupul, fiecare detaliu al feţei... şi-şi spuse că este atrăgător, atît de aproape de bărbatul ideal. Amor îşi slobozeşte săgeata şi ea se îndrăgosteşte peste poate. Fata suspină, paloarea îi cuprinde obrajii, dar nu-i poate spune nimic, ca să nu o dispreţuiască cumva.

Eliduc stătu la ea îndelung, dar trebui să-şi ia rămas bun şi plecă. Guilliadun nu se îndura să-l lase să plece, dar nu avu încotro. El se întoarse la locuinţa lui căzut pe gînduri, fără să zîmbească. Fata îl făcu să intre la griji, căci ea era fiica regelui, iar el servitorul acestuia. Îi păruse timidă, dar i-a direct îi reproşa ceva. Să se afle de atîta vreme în ţara aceasta fără să o fi întîlnit pînă acum – se simţea ruşinat. Îşi aminti însă de soţia lui şi de faptul că îi promisese să se poarte aşa cum se cuvenea unui soţ.

Acum ea îl întîlnise pe Eliduc şi dorea ca el să-i fie iubit. Nu-i plăcuse într-atît nici un alt bărbat; ce bine ar fi dacă şi el ar vrea! Nu dormi toată noaptea gîndindu-se la el, fără somn, fără odihnă. A doua zi se sculă în zori, se duse la fereastră şi chemă un paj. Îi dezvălui tot.

– Dumnezeule, spune ea, în ce stare mă aflu, vai în ce capcană am căzut! Îl iubesc pe Eliduc, mercenarul care a luptat atît de minunat. Nu am dormit o clipă toată noaptea, ochii mei au refuzat să se închidă. Dacă el ar fi cu-adevărat îndrăgostit de mine, dacă ar dovedi că este serios, aş face orice îi este pe plac. Are ce să spere, ar putea fi rege aici într-o bună zi. Sînt nebună după el. Este atît de inteligent, atît de curtenitor! Dacă nu mă iubeşte, voi muri de disperare.

După ce ascultă tot ce avea să-i spună, tînărul paj o sfătui să nu renunţe atît de curînd la speranţă.

---

rol atestat de surse masculine din acea perioadă. Pentru a o imagina pe Guilliadun – *Guilli* semnifica „de aur" – trebuie să împrumutăm un pasaj dintr-o altă povestire a lui Marie *Lanval*): „Era îmbrăcată astfel: într-o cămaşă albă din pînză, prinsă larg pe laturi în şiret, lăsînd pielea trupului liberă la vedere de sus pînă jos. Avea un trup atrăgător şi talia fină. Gîtul ei era alb ca zăpada de pe ramura unui copac, pe obrazul palid ochii îi străluceau, avea o gură frumoasă, un nas perfect, sprîncene negre şi părul ondulat, de culoarea grîului, strălucea în soare mai frumos decît firul de aur" (n.a.)

– Doamna mea, dacă eşti îndrăgostită de el, atunci spune-i. Trimite-i un cordon sau o panglică ori un inel să vezi dacă-i face plăcere. Dacă este bucuros şi acceptă darul, este fericit să aibă veşti din partea ta şi atunci ai cîştigat. Te iubeşte. Arată-mi mie împăratul care nu ar dansa de bucurie aflînd că-l îndrăgeşti.

Fata rămase pe gînduri la acest sfat.

– Dar cum pot să aflu doar dîndu-i un dar dacă mă doreşte cu adevărat? Nu te gîndeşti? Un gentilom trebuie să accepte un dar chiar dacă nu-i place persoana care i-l trimite. Astfel de lucruri trebuie primite cu bunăvoinţă. Mi-ar fi urît să ştiu că-şi rîde de mine. Poate tu eşti capabil să afli ceva din felul în care te va primi. Grăbeşte-te! Hai, du-te!

– Sînt gata.

– Du-i acest inel de aur. Şi asta, du-i şi cordonul meu. Şi cînd îl saluţi din partea mea, să o faci cu căldură.

Pajul se îndepărtă lăsînd-o într-o asemenea stare, încît îi venea să-l cheme înapoi. Dar îl lăsă, după care începu să se zbuciume.

– Vai, Doamne, m-am îndrăgostit de un om străin! Nici nu ştiu dacă este de neam ales. Poate dispare într-o bună zi. Voi rămîne neconsolată. Ce nebunie să mă dezvălui aşa! Pînă ieri nici nu ştiam de el şi acum mă arunc în braţele lui. Cred că mă va dispreţui. Nu, nu mă va dispreţui; dacă este bun, mă va aprecia exact pentru asta. Totul este în mîna zeilor. Dacă nu mă place, mă voi simţi ca o caraghioasă. Nu voi mai fi niciodată fericită.

În timp ce ea se agita astfel, pajul îşi grăbea calul. Îl găsi pe Eliduc şi cînd fură singuri îl salută aşa cum îl îndemnase stăpîna. Apoi îi înmînă cordonul şi inelul. Cavalerul îi mulţumi, puse inelul în deget şi se încinse cu cordonul în jurul taliei*. Nu-i spuse nimic pajului, nu puse nici o

* În Evul Mediu era modern un soi de cordon cu cîrlig. Se prindea aşa încît un capăt atîrna liber într-o parte. La Victoria and Albert Museum se găseşte un exemplar minunat din lemn de trandafir făcut pentru o doamnă dintr-o familie bretonă.

întrebare, în schimb îi dădu propriul inel şi propriul cordon. Pajul nu le acceptă şi se întoarse la a lui tînără stăpînă. O găsi în cameră, apoi trecu la vorbele de mulţumire şi de salut pe care Eliduc i le trimitea înapoi.

– Pentru numele lui Dumnezeu, spune-mi adevărul! Mă iubeşte de-adevăratelea?

– Cred că da. Nu este omul care să te înşele. Eu cred că o face pe politicosul şi este iscusit – ştie cum să-şi ascundă sentimentele. I-am transmis salutul tău şi i-am dat cadourile. S-a încins cu cingătoarea şi a fost atent cum şi-o pune. Apoi şi-a pus inelul în deget. Eu nu i-am spus nimic. Nici el mie.

– Şi-a dat seama ce înseamnă? Dacă nu, sînt pierdută.

– Zău că nu ştiu. Dacă vrei părerea mea, fără glume, atunci, ce să spun, din moment ce nu a strîmbat din nas la ceea ce i-ai trimis, înseamnă că nu te urăşte.

– Obraznicule, nu-ţi rîde de mine! Ştiu prea bine că nu mă urăşte. Cum aş putea eu să-i fac vreun rău? Decît cu dragostea mea. Dacă mă urăşte, merită să piară. Nu voi mai avea de-a face cu el pînă nu-i vorbesc eu însămi. Nici prin tine, nici prin altcineva. Îi voi dovedi cît mă chinuieşte faptul că îl doresc. Dacă aş şti cît mai stă aici!

– Doamna mea, regele a făcut înţelegere cu el pe un an. Ai îndeajuns de mult timp pentru a-i arăta ce simţi.

Cînd află că Eliduc nu se pregăteşte de plecare, fata se extazie: Ce bine că mai rămîne! Ceea ce ea nu ştia era cît de tare se chinuia Eliduc din clipa în care o văzuse pentru prima dată. Soarta îl lovise crud – îi promisese soţiei sale cînd plecase de acasă că nu se va uita la nici o altă femeie. Inima lui se afla într-un cleşte. Ar fi vrut să rămînă credincios, dar nimic nu putea ascunde faptul că fata îl prinsese în mrejele frumuseţii ei. De-ar mai vedea-o, să stea cu ea de vorbă, să o sărute, să o ţină în braţe... Dar nu-i va fi permis să-i dezvăluie fetei dorul de ea căci ar cădea în dizgraţie, pe de o parte pentru ruperea legămîntului faţă de soţia lui şi pe de alta din cauza legăturii sale cu regele. Se simţea rupt în două. Urcă pe cal şi nu se mai zbuciumă. Îşi cheamă prietenii, apoi se duce

la castel pentru a vorbi cu regele. Dacă se poate, va încerca să o întîlnească pe fată, ceea ce-l face să se grăbească.

Regele tocmai se ridicase de la masă şi se dusese în apartamentul fiicei sale, iar acum juca şah cu un cavaler de pe alte meleaguri. De cealaltă parte a taberei de şah fiica lui trebuia să-l înveţe pe străin mutările. Eliduc se prezentă. Regele îl salută frumos şi îl invită să se aşeze alături de dînsul, apoi se adresă fiicei sale:

– Draga mea, trebuie să-l cunoşti mai bine pe acest cavaler. Să-i dai toată cinstea. Nu există cavaler mai vrednic în această ţară.

Fata se arată fericită la auzul îndemnurilor din partea tatălui său. Se ridică şi îl invită pe Eliduc să se aşeze împreună cu ea mai departe de ceilalţi. De atîta dragoste nici unul nu poate glăsui nimic. Ea nu îndrăzneşte să i se explice, iar el se teme să vorbească... atîta doar, îi mulţumeşte pentru daruri, care l-au bucurat ca nici un dar pînă atunci. Ea îi spune că se bucură că el se bucură. Apoi brusc îi spune motivul pentru care i-a trimis inelul şi cingătoarea – trupul ei îi aparţine, nu a putut altfel, îl iubeşte la nebunie, i se va dărui oricum va dori el. Dacă nu o vrea, să ştie că este adevărat, nici un alt bărbat nu o va avea.

Acum era rîndul lui Eliduc.

– Prinţesă, sînt fericit că mă iubeşti. Este peste poate. Cum ar putea fi altfel cînd mi-arăţi atîta drag? Nu voi uita aceasta niciodată. Ştii că am un legămînt cu tatăl tău pentru un an şi nu voi pleca înainte ca acest război să se fi terminat. Apoi voi merge acasă. Dacă tu îmi vei îngădui. Aici nu vreau să rămîn mai mult.

– Eliduc, îţi sînt recunoscătoare pentru cinstea ta. Eşti de bună credinţă, ştii atîtea lucruri. Cu mult înainte de a pleca vei şti ce ai să faci cu mine. Te iubesc, mă încred în tine ca în nimeni altul.

Acum ştiau că pot fi siguri unul de celălalt; şi cu acel prilej nu au mai spus nimic.

Eliduc se întoarce la locuinţa lui fericit de felul în care

totul se rezolvase; poate vorbi cît de des vrea cu Guilliadun, căci se iubesc nebuneşte.

Îşi puse iscusinţa la încercare în război şi îl luă pe regele duşman în captivitate şi astfel eliberă ţara regelui său. Cîştigase faimă de bun luptător, inteligent şi generos. Din acest punct de vedere, viaţa îi dădea satisfacţii.

În tot acest timp, regele Bretaniei trimisese trei mesageri peste mare să îl găsească pe Eliduc. Acasă lucrurile mergeau prost. Toate fortăreţele erau asediate, ţara cotropită. Cu amărăciune crescîndă regele se căia de faptul că-l izgonise pe Eliduc. Judecata îi fusese întunecată de sfaturile ranchiunoase pe care le ascultase. Înlăturase clica de trădători care-l ponegrise pe Eliduc, surghiunind-o pe viaţă. Acum, la ceas de cumpănă, îi ordonă lui Eliduc, îl somă, îl rugă să vină, în numele încrederii pe care o avuseseră unul în celălalt, să vină să salveze situaţia. Se afla la cumplită strîmtoare.

Eliduc citi veştile care-l mîhniră adînc. Se gîndi la Guilliadun. O iubea cu fiecare fibră a trupului, şi ea pe el. Dar între ei nu se petrecuse nici o nebunie, nimic nelalocul său, aceasta nu era o legătură obişnuită. Mîngîieri şi vorbe, cadouri pe care şi le făceau unul celuilalt, pasiunea nu-i împinsese mai departe. Era voinţa ei de a lăsa lucrurile aşa, nutrind o anume speranţă. Se gîndea că dacă va juca corect îl va cîştiga doar pentru ea.

Ea nu ştia că există o soţie.

„Ce nenorocire! îşi spune Eliduc. Am luat-o razna. Am stat aici prea mult. Blestemată a fost ziua în care am pus piciorul în această ţară. M-am îndrăgostit ca un nebun şi ea la fel. Dacă ar trebui să mă despart de ea acum, unul din noi va muri. Poate amîndoi. Dar trebuie să plec, scrisoarea regelui Bretaniei îmi ordonă aceasta şi sînt legat cu promisiuni de el. Şi mai este şi jurămîntul faţă de nevasta mea. Trebuie să mă hotărăsc. Nu mai pot sta, nu am încotro. Dacă ar fi să mă însor cu Guilliadun, biserica nu va accepta asta niciodată. Oricum, totul este încurcat. Şi cînd mă gîndesc, Dumnezeule, că nu o voi revedea niciodată! Trebuie

să mă destăinui ei, indiferent cît mă va costa. Voi face orice hotărăşte ea, după cum vede ea lucrurile. Îi voi arăta cît de mult are nevoie de mine regele Bretaniei şi îi voi cere îngăduinţa de a mă lăsa să plec înainte de lăsarea nopţii. Şi va fi cum am hotărît – mă voi întoarce cînd aici se va fi instalat pacea. Voi merge la Guilliadun să-i explic. Să-mi spună ce doreşte şi voi face tot ce-mi stă în putinţă să se realizeze."

Fără întîrziere, Eliduc se duse la rege pentru a-i cere permisiunea de a pleca. Îi explică situaţia din Bretania şi îi arătă scrisoarea regelui – strigăt de ajutor. Bătrînul rege citeşte ordinul, îşi dă seama că-l va pierde pe Eliduc şi este necăjit şi îngrijorat. Îi oferă moşie, a treia parte din averea sa, comorile sale. Îi va fi recunoscător în veci dacă nu pleacă.

Eliduc rămîne de neînduplecat.

– În acest moment critic, regele meu este în pericol şi s-a străduit într-atît să mă găsească; eu trebuie să-l ajut. Nimic nu mă va putea opri aici. Dacă vreodată veţi avea nevoie de ajutorul meu, voi fi gata să mă întorc aici şi să aduc mulţi alţi cavaleri.

La aceasta, regele îi mulţumi şi îi dădu permisiunea de plecare fără a i se opune. Îi oferă lui Eliduc toată averea casei sale, aur, argint, copoi, cai şi mătăsuri minunate. Eliduc nu luă mai mult decît îi trebuia. Apoi, politicos, îi ceru regelui permisiunea de a vorbi cu fiica lui.

– Îmi face plăcere să consimt, spuse regele.

Eliduc trimite o tînără doamnă ca să deschidă uşa apartamentului prinţesei Guilliadun. Apoi intră să-i vorbească. Cînd îl văzu, ea îl strigă pe nume şi îl îmbrăţişă cu pasiune. Trecură apoi la subiect şi el îi explică de ce trebuia să plece la drum.

După ce explică totul clar, fără a-i cere şi ei permisiunea de a pleca, de a fi liber, fata aproape leşină. Se albi la faţă. Cînd o văzu cum se chinuieşte, aproape că înnebuni şi el. O sărută neîncetat pe gură şi începu să plîngă de mila ei. O luă în braţe şi o ţinu aşa pînă cînd fata îşi reveni.

– Draga mea fată, ascultă-mă, tu eşti şi viaţa şi moartea pentru mine, eşti existenţa toată. De asta am venit, ca să-ţi vorbesc, ca să putem avea încredere unul în altul. Trebuie să

mă duc acasă. Tatăl tău mi-a dat încuviinţarea. Dar voi face ce vrei tu, indiferent ce mi se va întîmpla.

– În acest caz, ia-mă cu tine, dacă tu nu poţi rămîne. Astfel eu îmi curm viaţa. Nu voi mai avea parte nici de bine, nici de nimica bun de acum înainte.

Cu blîndeţe, cavalerul îi spune cît o iubeşte, cît este ea de frumoasă.

– Dar m-am legat să-ţi ascult tatăl. A te lua cu mine înseamnă a-mi călca jurămîntul faţă de el. Îţi promit din inimă că dacă te învoieşti să plec un timp, şi spune tu ziua cînd vrei să fiu înapoi, nimic pe lumea aceasta, dacă sînt viu şi teafăr, nu mă va împiedica să revin. Viaţa mea este toată în mîinile tale.

Ea îl iubea nespus. Astfel, îi dădu o dată anume cînd urma să se întoarcă să o ia cu el. Se despărţiră în lacrimi şi tristeţe, schimbînd inelele de aur şi sărutîndu-se cu drag.

Eliduc se îndreptă călare spre corabie. Vîntul a fost prielnic şi traversarea iute. Acasă, regele Bretaniei nu mai poate de bucurie, ca şi rudele şi prietenii şi toată lumea, mai cu seamă soţia lui atrăgătoare, pe măsura lui, mai mult ca oricînd. În tot acest timp Eliduc stătea închis în sine din pricina neaşteptatei lovituri pe care dragostea i-o dăduse în Anglia. Nimic nu-l mai bucura, nu zîmbea şi ştia că fericirea o va simţi doar la vederea lui Guilliadun. Soţia lui se simţea deprimată de comportamentul lui misterios, căci nu ştia ce provocase aceasta. Se tînguia pe sine şi se întreba dacă nu cumva i se spusese cum că ea nu s-ar fi purtat cum trebuie cît el a fost în străinătate. Oricînd ea se va putea apăra în faţa lumii dacă el o va dori.

– Doamna mea, nimeni nu te-a acuzat de nici o purtare nelalocul ei. Eu am jurat regelui acelei ţări unde am fost că mă voi întoarce la el. Are mare nevoie de mine. I-am spus că de îndată ce regele Bretaniei va fi din nou în pace, într-o săptămînă mă pun la drum. Am o grea însărcinare înainte de a mă întoarce. Nu mă voi putea bucura de nimic pînă nu mă întorc acolo. Nu-mi voi călca promisiunile.

Atîta i-a spus soţiei. Se duse şi îi dădu mare ajutor regelui Bretaniei. Regele adoptă strategia lui Eliduc şi salvă

regatul. Cînd se apropia ziua pe care Guilliadun o numise, Eliduc interveni să încheie pacea. Acceptă toate condiţiile duşmanului, se pregăti de drum şi îşi alese însoţitorii: doi nepoţi pe care-i îndrăgea, unul din paji, băiatul care-i cunoştea secretul, căci dusese mesajele între Eliduc şi Guilliadun. Şi-a mai luat şi propriii scutieri; nu a mai vrut pe nimeni. I-a obligat să jure că vor păstra secretul.

Fără a mai zăbovi, porneşte pe mare şi ajunge la Totnes. În sfîrşit, ajunse unde era aşteptat cu dor. Eliduc folosi şiretenia. Găsi un han în afara portului, căci nu dorea să fie văzut şi recunoscut. Îşi pregăti pajul şi îl trimise la Guilliadun pentru a-i spune că se întorsese şi-şi ţinuse promisiunea. Noaptea, după căderea întunericului, ea urma să se strecoare afară din cetate, pajul o va însoţi şi Eliduc îi va ieşi în întîmpinare. Băiatul se deghiză şi făcu drumul pe jos pînă la Exeter. Fiind isteţ, găsi calea de a ajunge în apartamentul fetei, apoi o salută pe prinţesă anunţînd-o că i-a venit iubitul înapoi. O găsi tristă şi nefericită; dar cînd află vestea, începu să plîngă, apoi îl sărută şi-l tot sărută pe băiat. Îi spuse că va trebui să plece cu el la noapte şi petrecură toată seara punînd la cale fuga în toate amănuntele.

La venirea nopţii ieşiră pe furiş din cetate. Se temeau amîndoi să nu-i descopere cineva. Ea purta o rochie de mătase, delicat brodată în aur şi o manta scurtă.

La mică distanţă de poarta oraşului se întindea o grădină frumoasă încercuind un pîlc de copaci. Eliduc o aştepta în dreptul gardului. Pajul o duse într-acolo. Eliduc sări jos din şa, o sărută. Ce fericire să se revadă! O ajută să se suie pe un cal, urcă şi el pe al lui şi apucă şi hamul ei. Călare, se duseră în grabă la portul Totnes şi se urcară pe o corabie unde nu erau decît oamenii lui. Vîntul le-a fost prilenic şi vremea calmă, dar chiar în dreptul coastei, în Bretania, fură întîmpinaţi de o furtună. Vîntul îi împinse înapoi în larg. Catargul se rupse şi îşi pierdură toate vîslele. De disperare se rugau lui Dumnezeu, sfîntului Nicolae şi sfîntului Clement, Fecioarei Maria, să ceară îndurare de la Hristos pentru ei, să-i

salveze de la înec. Furtuna urla în jur împingîndu-i înainte şi înapoi de-a lungul coastei. Unul din marinari începu să strige:

– Ce facem? Stăpîne, fata pe care ai adus-o la bord ne va duce la fundul apei. Nu mai ajungem să vedem pămîntul. Ai o nevastă acasă. Acum vrei altă femeie. Este împotriva lui Dumnezeu şi a legii, împotriva bunei-cuviinţe şi a religiei. O aruncăm în mare şi ne salvăm pielea.

Eliduc aude strigătele omului şi îşi pierde firea.

– Pui de căţea, duşmane, şobolane, ţine-ţi gura! Dacă ea ajunge în mare, te fac eu să plăteşti!

O ţinea pe Guilliadun în braţe încercînd să o liniştească. Prinţesa avea rău de mare şi năucită de ceea ce abia auzise, că iubitul ei avea o nevastă acasă, leşină căzînd pe punte, livid ă ca moartea, rămînînd aşa fără respiraţie, parcă lipsită de viaţă. Eliduc ştia că ea se afla pe corabie din cauza lui şi o crezu moartă. Era disperat. Se ridică, se repezi la marinar şi-l lovi cu o vîslă. Omul se prăbuşi pe punte şi Eliduc îl împinse cu piciorul în mijlocul valurilor care-l înghiţiră, apoi se duse la cîrmă conducînd corabia cu atîta iscusinţă, că intrară în port. Ajunşi cu bine, aruncară ancora şi lăsară pasarela la ţărm. Guilliadun continua să zacă şi părea că e moartă. Eliduc plîngea fără oprire – dacă ar fi putut ar fi murit alături de ea. Neştiind unde să o ducă, se sfătui cu însoţitorii săi. Refuza ideea de a o lăsa fără a fi înmormîntată cu cinstire, după lege, în pămînt sfinţit. Era fiică de rege şi i se cuvenea. Oamenii, pierduţi cu totul, nu ştiau ce să-l sfătuiască. Eliduc se gîndi singur. Casa lui se afla aproape de mare, la nici o zi călare. Era în mijlocul unei păduri – întinsă pe zeci de mile. Un sihastru locuia acolo de patruzeci de ani şi avea o capelă. Eliduc fusese de multe ori să se sfătuiască cu el.

„O voi duce acolo – îşi spuse Eliduc – şi o voi înmormînta în capela sihastrului. Voi dărui teren şi voi zidi o mînăstire de călugări sau de călugăriţe care se vor ruga pentru ea zilnic, ca s-o ierte Dumnezeu."

Aduse cai şi le dădu ordin oamenilor săi să urce în şa, apoi le ceru promisiunea că nu-l vor trăda niciodată. Purta

trupul lui Guilliadun în faţa lui pe cal. Luară cel mai scurt drum şi curînd intrară în pădure. Ajunseră în sfîrşit la capelă şi bătură la poartă. Nimeni nu răspunse şi uşa rămase închisă. Unul din oameni sări de cealaltă parte şi deschise poarta. Găsiră un mormînt proaspăt. Sfîntul sihastru murise săptămîna care trecuse. Trişti şi deznădăjduiţi, oamenii se gîndeau să pregătească mormîntul în care Eliduc trebuia să o părăsească pe Guilliadun pentru vecie, dar el îi goni din capelă.

– Nu-i drept. Trebuie să aflu de la cei care ştiu mai bine cum să cinstesc acest loc, punînd temelia unei mînăstiri. Acum o vom aşeza pe Guilliadun în faţa altarului şi o vom lăsa în grija lui Dumnezeu.

La ordinele lui, făcură aşternut pentru odihna prinţesei, apoi o întinseră deasupra şi o lăsară crezînd-o moartă. Cînd veni rîndul lui Eliduc să părăsească lăcaşul, crezu că va muri de durere. Îi sărută ochii, faţa.

– Draga mea, să mă ajute Dumnezeu să nu mai ridic armele şi nici să mai trăiesc viaţă lumească. Fie blestemată ziua în care m-ai văzut. Draga mea, de ce ai venit cu mine? Nici o regină nu ar fi putut iubi mai sincer, mai profund. Mi se rupe inima după tine. În ziua înmormîntării tale eu voi intra la mînăstire şi voi veni aici în fiecare zi şi-mi voi plînge disperarea deasupra mormîntului tău.

Se depărtă brusc de trupul fetei şi închise uşa capelei.

Trimise un mesager înainte pentru a-i anunţa nevasta că se afla în drum spre casă, însă-i obosit şi epuizat. Fericită de veste, ea se îmbrăcă să-l întîmpine cu dragoste. Dar nu se bucură deloc. El nu-i adresă nici un zîmbet, nici o vorbă bună. Nimeni nu avea curaj să întrebe de ce. Cîteva zile stătu aşa. Devreme, dimineaţa după slujbă, lua drumul pădurii, la capela unde Guilliadun zăcea... tot fără cunoştinţă, fără suflu, fără a da nici un semn de viaţă. Ceva îl uimea, fata nu-şi pierduse culoarea, pielea ei era încă albă-roză, doar puţin palidă. Disperat, Eliduc plînse şi se rugă pentru sufletul ei. După aceasta se întoarse acasă.

A doua zi, cînd ieşi de la biserică după slujbă, un ser-

vitor tînăr căruia nevasta lui Eliduc îi promisese cai şi arme, dacă-l va urmări de la distanţă pe soţul ei fără a fi observat, era pregătit să-l spioneze. Băiatul se ţinea cu calul la o oarecare distanţă de stăpîn. Văzu foarte bine cum Eliduc intră în capelă, îi auzi disperarea. Cînd Eliduc ieşi, servitorul se duse acasă pentru a-i spune stăpînei totul – toate vorbele de jale ale soţului ei în capelă. Supărarea ei se transformă în tandreţe.

– Să mergem acolo cît mai repede. Stăpînul tău va veni din clipă în clipă pentru a se întîlni cu regele. Sihastrul a murit cu puţin timp în urmă. Ştiu că Eliduc l-a îndrăgit, dar aceasta nu-i justifică comportamentul şi nici adînca amărăciune.

Un timp nu-şi mai bătu capul cu acest mister. Chiar în acea după-amiază Eliduc plecă să stea de vorbă cu regele Bretaniei. Soţia lui fu condusă de slujitor la capela sihastrului. De cum intră, văzu patul şi fata care se afla întinsă acolo, frumoasă şi tînără ca un boboc de trandafir. Trase cuvertura de pe trupul firav – braţele-i erau delicate, mîinile albe cu degete netede. Şi-a dat seama de adevăr, cauza suferinţei ce se vedea pe faţa lui Eliduc. Îl chemă pe slujitor şi îi arătă minunăţia neînsufleţită.

– O vezi pe această fată, frumoasă ca un giuvaer. Ea este iubita soţului meu. De asta este atît de nefericit. Nu mă mir㠠Atît de frumoasă... moartă atît de tînără. Nu simt decît milă faţă de ea. Pe el îl iubesc în continuare. Este o tragedie pentru noi toţi.

Ea începu să plîngă de mila lui Guilliadun. Pe cînd se afla alături de catafalc cu lacrimi în ochi, o nevăstuică sări din spatele altarului. Slujitorul o lovi cu un băţ ca să nu treacă peste cadavru. O omorî şi aruncă trupul micuţ pe podea, în mijlocul capelei. După scurt timp apăru şi perechea nevăstuicii şi o văzu. Animalul viu dădu tîrcoale celui mort şi-l atinse de cîteva ori cu lăbuţele. Nereuşind să o pună pe picioare se întristă, dar se repezi afară în iarba din pădure. Aduse de acolo o micuţă floare roşie pe care o aşeză în gura nevăstuicii. Pe loc animalul îşi reveni. Văzînd aceasta, soţia cavalerului Eliduc îi strigă slujitorului:

– Apuc-o! Hai, n-o lăsa să-ţi scape!

Aruncă băţul după nevăstuică şi o lovi.

Soţia lui Eliduc se aplecă şi culese ceva de pe jos, apoi se întoarse şi aşeză minunata floare în gura lui Guilliadun. În primele clipe nu se întîmplă nimic, apoi fata se mişcă, suspină şi deschise ochii.

– Dumnezeule, şopti ea, oare de cînd dorm?

Cînd soţia cavalerului o auzi, mulţumi cerului. Apoi o întrebă pe Guilliadun cine este.

– Doamnă, sînt născută în Britania, sînt fiica regelui acestei ţări. M-am îndrăgostit fără speranţă de un cavaler, un viteaz mercenar numit Eliduc. M-a făcut să fug cu el. A fost un ticălos, căci m-a înşelat. Era însurat şi nici nu mi-a spus, nici nu m-a lăsat să înţeleg. Cînd am aflat, de durere am căzut în nesimţire. Acum m-a părăsit neajutorată în această ţară străină. M-a păcălit. Nu ştiu ce se va întîmpla cu mine. Femeile sînt nebune să se încreadă în bărbaţi.

– Draga mea, îi spuse doamna, a fost neconsolat. Te asigur. El crede că ai murit, este nebun de durere. A fost aici să te privească în fiecare zi. În tot acest timp tu erai fără cunoştinţă. Eu îi sînt soţie bună, dar mi-este milă de el. A fost atît de nefericit... Am vrut să aflu unde pleacă, aşa că l-am urmărit şi astfel te-am găsit. Acum mă bucur că eşti în viaţă. Te voi lua cu mine şi te voi reda lui. Voi spune lumii că el nu trebuie învinovăţit. Apoi eu voi lua drumul sihăstriei.

Vorbindu-i astfel, fata se simţi încurajată şi o însoţi acasă. Slujitorul se pregăti şi se duse după Eliduc. Nu se opri pe drum şi ajunse cît putu de repede la Eliduc pe care-l salută cu respect, apoi îi povesti totul. Eliduc sare în şa fără a-l mai aştepta pe prietenii săi. Ajunse acasă chiar în acea noapte şi o găsi pe Guilliadun readusă la viaţă. Îi mulţumeşte cu bunătate soţiei sale. Este în al nouălea cer de bucurie, nu a mai cunoscut astfel de bucurie. O sărută pe Guilliadun fără oprire, ea răspunzîndu-i cu şovăială. Nu-şi pot ascunde bucuria reîntîlnirii lor. Cînd soţia lui Eliduc văzu cum stau lucrurile, îi împărtăşi soţului său intenţiile sale. Îi ceru

consimţământul oficial de a se despărţi fiindcă ea intenţiona să intre la mînăstire pentru a se dedica lui Dumnezeu. El urmează să-i dea o parte a pămînturilor sale şi ea va întemeia acolo o mînăstire. Apoi el va trebui să se căsătorească cu fata pe care o iubea într-atîta, căci nu se cuvenea şi nici legea nu o îngăduia să trăiască în acelaşi timp cu două neveste. Eliduc nu încercă să o contrazică, va face exact cum doreşte ea şi îi va da pămîntul pentru mînăstire.

În pădure, nu departe de castel, unde se afla capela sihastrului, cavalerul construi o biserică şi toate clădirile necesare unei mînăstiri. Apoi făcu danii şi o înzestră.

Cînd totul fu gata, soţia lui se călugări şi se instală cu încă treizeci de călugăriţe. Astfel, întemeie propriul ei ordin şi începu un nou mod de viaţă.

Eliduc făcu nuntă cu Guilliadun cu mare pompă, cum se cuvine şi trăiră fericiţi în armonia dragostei mult timp. Au fost generoşi şi au făcut multe fapte bune, aşa încît în cele din urmă trecură şi ei la viaţa religioasă. După multă socoteală şi judecată, Eliduc construi o biserică de cealaltă parte a castelului şi o înzestră cu bani şi o mare parte a pămînturilor sale. Îşi duse slujitorii şi alţi oameni de credinţă să se îngrijească de ordin şi de clădirile mînăstirii. Cînd totul fu pregătit, el se îndreptă împreună cu slujitorii săi spre atotputernicul Dumnezeu. Iar pe Guilliadun, pe care o iubea într-atît, o trimite la un loc cu fosta lui soţie. Guildelüec o primi ca pe o soră şi îi dădu cinstire, arătîndu-i apoi cum să-l slujească pe Dumnezeu şi cum să trăiască viaţa religioasă a ordinului. Ele se rugară pentru salvarea sufletului lui Eliduc, iar el, la rîndul lui, se rugă pentru ele două. Află de la soli cum se simţeau, cum se consolau una pe cealaltă. Fiecare îşi găsi propriul mod de a-l iubi pe Dumnezeu, cu credinţă adevărată şi, în cele din urmă, cu mila lui Dumnezeu, singurul cunoscător al tuturor adevărurilor, fiecare a avut parte de o moarte liniştită.

Nobilii celţi au compus această poveste pentru a păstra cu sfinţenie cuvioasa aventură a acestor oameni, spre a nu fi niciodată uitată.

SĂRMANUL KOKO

„Byth dorn re ver dhe'n tavas re hyr,
Mes den hep tavds a-gollas y dyr.

Unele situaţii melodramatice din cărţile poliţiste şi din romanele de suspans au fost reluate la nesfîrşit în cinematografie şi la televiziune, încît eu cred că s-a statornicit o lege nouă şi absurdă a probabilităţii inverse: cu cît o astfel de situaţie apare mai des pe ecran, cu atît şansele ca ea să aibă loc în viaţă reală sînt mai puţine. Cu numai o lună-două înainte să aibă loc întîmplarea extrem de nefericită care constituie subiectul povestirii mele, am argumentat foarte ironic ceva de genul acesta unui tînăr geniu de la B.B.C. Cam lipsit de umor, el fusese tulburat de declaraţia mea cinică conform căreia cu cît o ştire e mai groaznică, cu atît e mai liniştitoare pentru cel care o primeşte, întrucît evenimentul care s-a petrecut în altă parte dovedeşte că el nu s-a petrecut, nu se petrece şi prin urmare, nici nu se va petrece aici. Nu e nevoie să mai spun că a trebuit să cedez şi să recunosc că pentru noi, cei care considerăm tragedia un privilegiu al altora, modernul Pangloss dinlăuntrul fiecăruia din noi este o creatură extrem de mîrşavă şi complet antisocială.

Cu toate acestea, cînd m-am trezit, la început, în noaptea aceea de chin, eram plin de îndoială dar şi de teamă. Mi-am spus că visasem, că dacă auzisem ceva sfărîmîndu-se, asta se întîmpla în subconştientul meu nocturn, şi nu în realitatea

exterioară. Sprijinit într-un cot, mi-am rotit privirile prin camera întunecată, apoi am continuat să ascult cu auzul încordat. Şi totuşi raţiunea îmi spunea că era de o mie de ori mai probabil ca lucrul de care mă temeam să se întîmple la Londra decît acolo unde mă aflam eu în acel moment. Într-adevăr, eram pe punctul de a mă culca la loc şi de a pune reacţia mea oarecum copilăroasă pe seama faptului că era prima noapte pe care o petreceam de unul singur într-o casă relativ străină.

Nu mi-a plăcut niciodată tăcerea, nici a oamenilor şi nici a locurilor şi duceam dorul zgomotelor familiare pe care toată noaptea le aud venind de-afară, în locuinţa mea din Londra.

Atunci însă, se auzi venind de jos un zornăit sau un clinchet, ca şi cum ceva metalic ar fi lovit din întîmplare marginea unui pahar sau a unui vas de porţelan. Un simplu scîrţîit sau bufnitura surdă a unei uşi care se izbeşte cu un zgomot uşor ar fi putut da naştere şi la alte interpretări. Acesta era, însă, un sunet care nu putea fi interpretat decît într-un singur fel. Panica mea vagă se transformă foarte rapid într-o spaimă intensă.

Un prieten de-al meu susţinea odată că există o categorie de experienţe prin care ar trebui să trecem cu toţi înainte de a muri, dacă vrem să declarăm că am trăit din plin. Un exemplu era să simţi că te îneci şi că nu mai ai nici o scăpare; să fii prins în pat cu nevasta altuia era alt exemplu (discuţia avea loc la o petrecere cam frivolă); al treilea era să vezi o fantomă şi al patrulea, să omori un om. Îmi amintesc că deşi am adăugat şi eu la rîndul meu vreo două idei personale la fel de ridicole, mi-am ieşit puţin din fire fiindcă am fost nevoit să recunosc, în sinea mea, că în realitate niciodată nu trecusem prin nici o astfel de experienţă. Am avut şi eu problemele mele în viaţă, dar niciodată n-am socotit că moartea ar putea fi o soluţie viabilă – sau, cine ştie, mi-a trecut prin minte numai pentru o clipă, atunci cînd mi s-a întîmplat să citesc critici absolut nedrepte la adresa cărţilor

mele. În cel de-al doilea război mondial n-am putut îndeplini nici un fel de serviciu militar activ din cauza vederii mele extrem de slabe. M-am culcat cu nevasta altuia – în timpul aceluiaşi război – dar pe toată durata scurtei noastre legături amoroase soţul se afla în siguranţă, în Africa de Nord. Neputinţa de a înota m-a ferit de orice pericol de înec, iar fantomele, manifestînd eu o inexplicabilă lipsă de interes faţă de cauza lor, par să evite cu hotărîre sceptici ca mine.

Dar iată-mă, în sfîrşit, după şaizeci şi şase de ani de viaţă, trecînd totuşi printr-una din acele experienţe „vitale": aceea de a şti că nu eşti singur într-o casă în care credeai că eşti singur.

Dacă din cărţi n-am învăţat că în activitatea scriitoricească trebuie să caut şi să preţuiesc adevărul înseamnă că mi-am irosit viaţa în zadar. Şi în această povestire, ultimul lucru pe care l-aş face ar fi să mă prezint altfel decît sînt. Niciodată n-am pretins că sînt un om de acţiune. Însă mi-ar plăcea să cred că ironia şi un anume simţ al autoironiei fac atributul de pedant să fie nemeritat.

Am învăţat foarte de timpuriu, cînd eram la internat, că dacă ţi se duce puţin vestea că eşti ironic (sau că ai măcar o anume abilitate în a-i înţepa pe snobi), asta îţi poate compensa, în parte, unele etichetări dispreţuitoare precum „tocilar" sau „şoarece de bibliotecă". Lucrul este valabil pentru toţi, exceptîndu-i pe cei nemaipomenit de vînjoşi. Fără îndoială că m-am consolat cu maliţia caracteristică celor pe care fizicul nu prea îi ajută şi, evident, nu pot spune că n-am savurat întotdeauna (ba mă tem că uneori am ajutat chiar să se răspîndească) acel tip de bîrfă care contribuie la discreditarea altor scriitori. Iar maculatura mea de mare succes, *Piticul în literatură*, nu e chiar ceea ce pare – un model de analiză erudită şi obiectivă. Din nefericire, întotdeauna am socotit că defectele mele sînt mai interesante decît calităţile altora. De asemenea, nu pot nega faptul că, pentru mine, cărţile (scrierea lor, lectura, recenzarea, ajutorul dat ca ele să ajungă sub tipar) au fost însăşi viaţa mea. Şi pare firesc că

în noaptea aceea trebuia să fiu acolo unde eram, numai şi numai din pricina unei cărţi.

Cel mai mare dintre cele două geamantane care mă întovărăşiseră în taxiul luat în ziua precedentă de la gara din Sherborne era plin cu hîrtii: notiţe, ciorne, texte foarte importante.

Eram pe punctul de a duce la bun sfîrşit o ambiţie care m-a urmărit toată viaţa: să scriu biografia definitivă şi să fac o prezentare critică a lui Thomas Love Peacock. Ca să nu exagerez, trebuie să mărturisesc că începusem să lucrez serios de-abia de vreo patru ani, însă dorinţa de a avea această lucrare la activ stăruia în mine de pe la douăzeci de ani.

A trebuit mereu să acord prioritate altor lucrări din motive bine întemeiate, însă aceasta îmi era cea mai dragă. Şi tocmai cînd îmi pregătisem armele pentru atacul final mi-am dat seama că Londra – noua şi abominabila Londră ce pare hotărîtă să maimuţărească New York-ul – se opunea fără drept de apel micului meu proiect. Un altul, cu mult mai mare şi mai ameninţător, fu pus în execuţie peste drum de locuinţa mea din Maida Vale. Şi nu mă deranjau numai zarva şi praful stîrnite de demolarea care începuse, cît mai ales ideea că în curînd aveam să fiu văduvit de nepreţuita mea priveliştе dinspre apus, din cauză că ştiam că nenorocitul pseudo-zgîrie-nori infam urma să fie înălţat pe ruinele a ceea ce fusese o terasă trainică şi sobră, construită în stil italian. Ajunsesem să-l văd ca pe o apoteoză a tuturor lucrurilor împotriva cărora luptase Peacock: tot ceea ce era lipsit de umanism, raţiune şi echilibru. Resentimentul pe care îl aveam faţă de această intruziune începu să aibă repercusiuni asupra a ceea ce luçram; unele pasaje aflate în stadiul de proiect nu făceau altceva decît să-l folosească pe Peacock drept pretext pentru diatribele irelevante la adresa contemporanilor mei. N-am nimic împotriva acestor diatribe dacă îşi au locul lor, dar ştiam că lăsîndu-mă cuprins de ele îmi trădam atît subiectul, cît şi propria-mi judecată sănătoasă.

Despre toate aceste lucruri le vorbeam într-o seară, pe

larg, cu amărăciune (şi nu fără gînd ascuns) unor prieteni, în casa lor din Hampstead. Îmi petrecusem, de-a lungul anilor, multe weekend-uri plăcute în reşedinţa de vară a lui Maurice şi Jane din North Dorset, deşi trebuie să mărturisesc că ceea ce-mi plăcea acolo era mai degrabă compania lor, decît peisajul rural. Nu-mi place viaţa la ţară şi întotdeauna am preferat natura reflectată în artă celei din realitate. Cu toate acestea, atunci mă gîndeam la vila lor – Holly Cotage – şi la valea ei solitară cu toată nostalgia cu care şi-ar dori-o oricine – dar mă gîndeam la ea şi ca la un refugiu minunat de care aveam atîta nevoie în acele momente. Cînd acest refugiu mi-a fost oferit, protestele mele au fost pur formale. Am îndurat, zîmbind ironiile lui Jane faţă de dragostea mea subită pentru viaţa la ţară, pe al cărei scriitor absolut ea îl adora, la care în schimb mă uitam cu o răceală inadmisibilă... după părerea ei. Niciodată nu m-am dat în vînt după Thomas Hardy. Normal, mi-au pus în mînă cheile. Jane mi-a dat un ghid pentru cumpărături improvizat, iar Maurice mi-a făcut o prezentare detaliată a modului esoteric de funcţionare a pompei electrice de apă şi a încălzirii centrale. Astfel înarmat şi instruit, cuprins de o mare şi reală bucurie, am luat în primire modesta mea versiune temporară a fermei Sabine, tîrziu, în după-amiaza premergătoare acelei nopţi în care am fost trezit brusc. Bineînţeles că şocul şi incertitudinea s-au datorat în parte faptului că mă culcasem cu siguranţa că o să am din nou mult aşteptata putere de concentrare creatoare care-mi lipsise atît de mult în ultimele două săptămîni.

În timp ce stăteam în pat în capul oaselor, eram pe deplin conştient că zgomotul pe care-l auzeam nu venea din camera de zi de dedesubt, ci de pe scară. Atitudinea mea împietrită era ridicolă – şi desigur, deloc vitează. Însă nu numai că eram singur, dar şi vila era izolată. Nu exista decît o fermă la vreo patru sute de metri pe şosea în jos şi în afară de asta satul, unde fără îndoială, poliţistul dormea adînc în patul lui, era cam de două ori mai departe. Telefonul se afla în camera de zi de dedesubt, aşa că mă puteam folosi de el în

acele clipe tot atît de puţin ca şi cînd s-ar fi aflat la capătul lumii.

Bineînţeles, aş fi putut să fac un zgomot puternic, în speranţa că oaspetele nepoftit ar fi considerat că într-o spargere discreţia e lucrul cel mai important. Auzisem eu că hoţii experimentaţi se feresc de violenţă. Dar raţiunea îmi spunea că ţinuturile muntoase şi izolate ale Dorset-ului nu erau locul în care spărgătorii experimentaţi să-şi exercite profesiunea. Era mult mai probabil ca vizitatorul meu să fie vreun sătean amator, complexat.

Îmi reveni în minte confuz o discuţie pe care o avusesem odată cu Maurice, care susţinea că procentul scăzut de infracţiuni în mediul rural se datorează faptului că aici structura socială e mai strîns întreţesută. Cînd oamenii se cunosc toţi între ei, delictul e săvîrşit fie cu mare greutate, fie cu nesăbuinţă.

Nu a durat mult nici ultima vagă speranţă că acel clinchet ar fi putut avea o explicaţie naturală. Se auzi un hîrşîit ca şi cum un scaun ar fi fost mutat din loc. A trebuit să înfrunt realitatea: la Holly Cotage se „dădea lovitura". În ciuda statisticilor făcute de Maurice, nu mi-a fost deloc greu să ghicesc de ce fusese aleasă tocmai această vilă. Izolarea ei era evidentă şi probabil că prin partea locului toată lumea ştia că vila aparţine unor londonezi care veneau aici să-şi petreacă weekend-urile şi care niciodată nu stătuseră în ea mai mult de o vară. Era într-o miercuri – de fapt, joi – de vreme ce ceasul arăta că trecuse de ora unu şi eram în noiembrie. Cum eu nu conduc, afară nu se afla nici o maşină care să avertizeze că vila este locuită. Mă culcasem devreme, ca să fiu odihnit pentru o primă şi lungă zi de muncă.

După cîte ştiam eu atunci, în casă nu era nici un obiect de mare valoare (judecînd, desigur, după criteriile unui hoţ de profesie).

Locuinţa fusese mobilată cu simplitatea şi bunul gust care-i erau caracteristice lui Jane. Ştiam că în casă existau vreo două vase de porţelan fin, nişte picturi din secolul al

nouăsprezecelea în stil naiv-pastoral, care astăzi (din motive care depăşesc capacitatea mea de înţelegere) se vînd la un preţ foarte ridicat. Nu-mi aminteam să fi văzut în casă vreun obiect din argint, iar în privinţa bijuteriilor, bănuiam că Jane nu-şi lăsase aici ceva foarte preţios.

Dar iată că se auzi din nou un zgomot; spre marea mea uşurare venea tot de dedesubt. Părea vag pneumatic, fiind făcut, poate, de un dulap care se înţepenise.

Nu eram obişnuit cu zgomotele casei, asta se întîmplă numai după o şedere îndelungată. Totuşi, am trecut, în cele din urmă, la acţiune: adică am orbecăit prin întuneric să-mi caut ochelarii şi mi i-am pus pe nas. Apoi am ieşit de sub aşternut şi m-am aşezat pe marginea patului. Este desigur foarte semnificativ faptul că toate acestea le-am făcut cu cea mai mare băgare de seamă, de parcă eu aş fi fost hoţul. Însă pur şi simplu nu-mi dădeam seama ce altceva aş fi putut să fac. Eram convins că avea să fie şi mai rău dacă se ajungea la confruntare. Nu puteam coborî pînă la telefon fără o înfruntare directă, iar tînărul (căci eram convins că trebuie să fie vreun mocofan din sat cu părul lung, cu pumnii ca nişte ciocane şi cu mintea pe potrivă) n-o să mă lase de bunăvoie să folosesc telefonul fără să ne batem. Apoi am încercat să deslușesc altceva: vreun sunet de voce şoptită, căci a avea un complice e cea mai ieftină formă de curaj.

Privind retrospectiv trebuie să mărturisesc, de asemenea, că mai aveam o scuză de natură pur egoistă: nu averea mea era jefuită. Singurele lucruri din casă care pentru mine personal aveau o valoare imensă erau notiţele şi tot ceea ce era legat de Peacock al meu. Le pusesem la vedere, pe o masă din salon – în cealaltă cameră de jos, cea mai depărtată de locul în care mă aflam eu în acel moment. Semianalfabetul acela care cotrobăia dedesubt nu constituia nici un pericol pentru ele. E de presupus că o persoană mai inteligentă, văzîndu-le, şi-ar fi dat seama că, în definitiv, vila nu era pustie. Însă, în ceea ce priveşte alte semne mai evidente că vila era locuită... căzusem pradă atît indolenţei

mele, cît şi unei înclinaţii întotdeauna doar incipiente către ordine: strînsesem masa şi spălasem vasele după cina frugală pe care mi-o pregătisem singur şi nu mă ostenisem deloc să fac un foc bun în cămin, după cum mă sfătuise Jane, „ca să mai înveselesc atmosfera". Vremea aici era umedă, blîndă şi caldă în comparaţie cu cea din Londra, aşa că nu mi-am mai bătut capul să dau drumul la încălzirea centrală; aprinsesem doar radiatorul care acum probabil era complet rece.

Frigiderul rămăsese scos din funcţiune pentru că nu cumpărasem încă nici un aliment care să se altereze repede. Becul roşu de la boiler strălucea în dulapul de lîngă patul meu. Şi-n plus, trăsesem la loc draperiile din camerele de jos, ca dimineaţa totul să fie pregătit, iar cealaltă valiză o adusesem cu mine sus. Chiar să fi vrut, tot n-aş fi putut şterge mai bine orice urmă a prezenţei mele.

Situaţia neplăcută deveni intolerabilă. Se mai auziră şi alte zgomote care demonstrau că individul de dedesubt era ferm convins că e singur în toată casa. E adevărat că oricît de mult mi-am încordat auzul n-am putut prinde nici cel mai vag murmur al unei alte voci; în schimb, era tot mai limpede că, mai devreme sau mai tîrziu, hoţul avea să-şi încerce norocul şi la etaj. De cînd mă ştiu am urît violenţa, ba mi-a displăcut chiar aproape orice fel de contact fizic. Nu mă mai bătusem cu nimeni din fragedă pruncie. Odată un profesor de la şcoala pregătitoare mi s-a adresat, în felul lui aspru, caracteristic, cu apelativul de „prichindel" şi porecla a fost adoptată în unanimitate de prietenii mei de-atunci. Mie, însă, porecla nu mi s-a părut tocmai potrivită, întrucît prichindeii au o anumită iuţeală şi agilitate, pe cînd eu niciodată n-am avut nici una din aceste calităţi care să compenseze faptul că eram mic de statură şi complet lipsit de „muşchi". De-abia relativ recent am învins convingerea celor din familia mea care susţineau că din cauza constituţiei mele fragile sînt sortit unei morţi premature. Îmi place să cred că fac parte din aceeaşi categorie cu Pope, Kant, Vol-

taire – numai din punct de vedere fizic, mă grăbesc să adaug. Încerc acum să explic de ce n-am făcut nimic. Nu era atît teama că am să fiu rănit sau ucis, cît mai ales siguranţa că orice acţiune care l-ar fi provocat ar fi fost absolut inutilă.

Şi mai era apoi şi senzaţia aceea de concentrare creatoare de care tocmai vorbeam adineauri: era ca o asigurare că mai aveam încă de trăit o viaţă intelectuală plină de energie. Mă simţeam atît de nerăbdător să termin odată varianta finală, să dau viaţă subiectului meu fascinant dar subestimat, să-l văd în pagină. Fusesem foarte încrezător după ce scrisesem trei sferturi din carte, iar acum, în timp ce stăteam pe pat, mă cuprinse aceeaşi hotărîre de a nu lăsa ca nimic din situaţia ridicolă în care mă aflam să-mi pericliteze ducerea cărţii mele la bun sfîrşit.

Dar situaţia dificilă în care mă aflam în acele momente continua să fie penibilă. Din clipă-n clipă mă aşteptam să aud paşi pe scări. Se auzi însă un sunet care făcu să-mi sară inima din piept de bucurie, un sunet pe care l-am putut localiza: uşa din faţă a vilei fu închisă cu zăvorul de lemn. Era acolo şi o broască, care se deschidea fără zgomot, însă zăvorul era puţin înţepenit şi pocnea cînd îl forţai. Spre bucuria mea, următorul zgomot veni de-afară. Am recunoscut scîrţîitul portiţei de la gardul care despărţea de drum grădina îngustă din faţă. În ciuda tuturor aşteptărilor mele, se părea că musafirul meu nepoftit hotărîse că era de-ajuns. Nu ştiu ce impuls mă făcu să mă ridic în acel moment şi să-mi caut drumul orbecăind prudent pînă la fereastra dormitorului. Afară era întuneric beznă cînd, înainte de a mă culca, am luat o gură de aer proaspăt în pragul uşii din faţă, cu acel trufaş şi neîntemeiat sentiment al proprietăţii pe care oamenii îl au cînd li se închiriază o casă. Chiar şi la lumina zilei miopia mea ar fi făcut ambiguă şi inutilă orice încercare de a identifica ceva. Şi totuşi ceva din mine dorea să zărească conturul unei siluete întunecate... N-aş putea spune de ce. Poate pentru că pur şi simplu vroiam să fiu sigur că eram lăsat în pace.

Aşa că stînd în colţul ferestrei care dădea spre aleea din faţa vilei, m-am uitat în jos, atent şi precaut. Nu m-aşteptam să văd mare lucru, dar spre surprinderea şi consternarea mea, am constatat că văd foarte bine – şi asta dintr-un motiv cît se poate de simplu. Luminile din camera de dedesubt erau, evident, aprinse. Am zărit stinghiile albe ale gardului. Cît despre omul care plecase – nici urmă! Totul încremeni preţ de cîteva clipe. Apoi se auzi zgomotul unei portiere deschise încet, cu grijă, dar nu cu grija aceea excesivă pe care ar fi trebuit s-o aibă cineva care bănuia prezenţa mea în casă. Am riscat trăgînd perdeaua mult într-o parte, dar n-am putut vedea maşina sau furgoneta – ce-o fi fost – fiindcă era ascunsă de tufele luxuriante de ilice care dau şi numele vilei. Eram puţin nedumerit, căci nu înţelegeam cum de fusese parcată maşina acolo sus fără ca zgomotul ei să mă trezească. Însă pe aleea din faţa vilei panta e uşoară şi e foarte probabil ca maşina să fi venit la vale cu motorul oprit.

Nu ştiam ce să mai cred. Închiderea portierei îmi sugera plecarea ei. Dar să lase luminile aprinse? Nu, nici un hoţ, oricît de inept ar fi fost el, nu putea face o astfel de gafă, dacă ar fi părăsit într-adevăr locul infracţiunii. N-am fost, însă, ţinut în suspans prea multă vreme. Brusc, o siluetă apăru în faţa portiţei. Intră, îndreptîndu-se spre casă şi ieşind din raza mea vizuală aproape înainte ca eu să mă pot da înapoi. Întîmplările se succedau cu o iuţeală înfiorătoare. Paşi grăbiţi urcară scările. Intrai brusc în panică: trebuie, trebuie să fac ceva, să acţionez. Cu toate acestea, stăteam în picioare lîngă fereastră, într-un fel de catalepsie, fiind absolut incapabil să mă mişc. Cred că mi-era frică mai mult de propria-mi groază, decît de ceea ce o provoca. Şi ce mă făcea să rămîn împietrit era judecata mai sănătoasă că nu trebuie să acţionez sub impulsul acestei groaze.

Paşii ajunseseră pe micul palier unde, faţă-n faţă, se aflau uşile celor două dormitoare ale vilei. Ce mă făceam dacă intrusul ar fi luat-o întîi la dreapta, în loc s-o ia la stînga... într-un fel inexplicabil m-am simţit fericit cînd am

auzit răsucirea mînerului de la uşa mea. Totul era scăldat în întuneric, nu vedeam nimic, iar starea mea de paralizie stăruia de parcă încă aş fi sperat zadarnic ca acea prezenţă necunoscută să dispară. Apăru însă o lanternă. Descoperi imediat patul nefăcut din care tocmai mă dădusem jos, şi o fracţiune de secundă mai tîrziu am fost şi eu descoperit în picioare lîngă fereastră, caraghios, desculţ şi în pijama. Mi-amintesc că mi-am ridicat braţul ca să-mi acopăr ochii, ferindu-i de fasciculul orbitor, deşi gestul ar fi putut fi interpretat ca unul de neputincioasă autoapărare.

Era o linişte pe care părea evident că persoana care ţinea lanterna n-avea de gînd s-o continue. Am făcut o slabă încercare de a normaliza situaţia:

– Cine eşti dumneata? Ce faci aici?

Bineînţeles că întrebările stupide şi fără rost şi-au meritat răspunsurile – sau mai bine zis lipsa acestora. Mai încercai o dată:

– N-ai nici un drept să te afli aici.

Pentru o clipă, lanterna mă cruţă. Auzii deschizîndu-se uşa de la dormitorul de vizavi. Apoi, însă, aproape în acelaşi moment mă orbi iar lumina puternică a becului cu oglindă.

Din nou linişte. Apoi, în sfîrşit, o voce:

– Treci în pat!

Tonul acela îmi dădu puţin curaj. Mă aşteptam la un accent din Dorset sau, în orice caz, la unul care să trădeze un om agresiv şi incult. Acesta era însă fluent şi potolit.

– Haide! Treci în pat.

– Fără violenţă – nu-i nevoie!

– Bine. Atunci fă ce-ţi spun.

Ezitai, apoi mă dusei înapoi în pat şi mă aşezai neliniştit pe marginea lui.

– Înveleşte-ţi picioarele.

Am ezitat din nou. Dar n-aveam încotro. Cel puţin fusesem cruţat de violenţa fizică. Mi-am vîrît picioarele sub aşternut şi am rămas în capul oaselor. Lanterna încă mă mai orbea.

Se făcu şi mai multă linişte, de parcă aş fi fost supus unei descifrări şi evaluări.

– Şi-acu bicicletele – dă-le jos!

Îmi scosei ochelarii şi-i pusei pe masa de alături. Lanterna mă lăsă în pace pentru o clipă, omul căutînd comutatorul. Camera se umplu de lumină. Zării silueta estompată a unui om de statură mijlocie care avea mîinile de un galben extrem de bizar; apoi văzui că purta un fel de costum albăstrui – o salopetă, presupun.

Traversă camera pînă la patul meu. Am descoperit la el un fel de robusteţe stîngace şi am presupus că avea vreo douăzeci de ani. Văzîndu-l de-aproape, mi-am putut explica acea particularitate ectoplasmatică a feţei lui pe care la început o pusesem pe seama miopiei mele. Era acoperită pînă sub ochi cu un ciorap de nailon. Pe sub căciula roşie tricotată i se vedea părul negru; ochii îi erau căprui şi-acum mă cercetară cu atenţie timp de o secundă care mi se păru foarte lungă.

– Ce dracu' eşti aşa speriat, omule?

Întrebarea era atît de absurdă, încît nici măcar n-am încercat să răspund. Se-ntinse după ochelarii mei, îi luă, le încercă repede lentilele. Îmi dădui seama că galbenul acela strident al mîinilor lui era, de fapt, culoarea unor mănuşi de bucătărie – evident, şi le pusese ca să nu lase amprente. Din nou ochii de deasupra măştii se aţintiră asupra mea, asemenea ochilor unui animal ascuns şi temător.

– Nu ţi s-a mai întîmplat niciodată?

– Sigur că nu.

– Nici mie. O să improvizăm amîndoi. Corect?

Am schiţat un gest de aprobare. Se întoarse, îndreptîndu-se spre locul în care stăteam eu cînd a intrat. Deschise fereastra şi, nonşalant, îmi aruncă în noapte ochelarii – sau cel puţin pot spune că i-am văzut o mişcare a braţului care nu putea să însemne altceva. Atunci m-a cuprins într-adevăr furia – şi-am făcut şi prostia s-o arăt. L-am privit cum închide fereastra, punîndu-i zăvorul la loc şi

trăgînd apoi draperiile. Acum se întoarse înapoi, la piciorul patului.

– Corect?

N-am zis nimic.

– Relaxează-te!

– Nu găsesc că asta e o situaţie în care m-aş putea relaxa.

Îşi încrucişă braţele şi mă observă timp de cîteva secunde, apoi ridică arătătorul, de parcă i-aş fi cerut soluţia la vreo problemă.

– Va trebui să te leg.

– Foarte bine.

– Deci nu te deranjează?

– Din nefericire, n-am de ales.

Se făcu iar linişte – apoi pufni amuzat:

– Dumnezeule, de cîte ori nu mi-am imaginat scena asta, în mii de feluri, dar niciodată în felul ăsta!

– Îmi pare rău că trebuie să te dezamăgesc.

Făcu din nou o pauză ca să mă cîntărească din ochi.

– Credeam că vii în casa asta doar ca să-ţi petreci weekend-urile.

– Întîmplarea a făcut s-o închiriez de la proprietari.

Mai cugetă puţin asupra acestui lucru, apoi îşi aţinti iar degetul acela galben asupra mea.

– M-am prins!

– De ce te-ai prins?

– Cui îi convine să fie snopit în bătaie doar pentru nişte prieteni?

– Tinere dragă, sînt pe jumătate cît tine şi am de trei ori vîrsta ta.

– Lasă, glumeam şi eu.

Se întoarse cu spatele, uitîndu-se în jur prin cameră. Dar se părea că eu îl incitam mai mult decît prilejul favorabil care i se oferea pentru exercitarea profesiunii. Se rezemă de un scrin şi mi se adresă iar:

– Exact cum ai citit şi dumneata. Că pînă şi nenorociţii

de schilozi îşi au şi ei aventurile lor. De-abia se ţin pe picioare şi tot se reped cu cuţitu-n tine.

Am tras aer în piept.

Spuse:

– Avere. Ce le trebuie oamenilor avere? Pricepi ce vreau să zic? Adăugă: Nu-i cazul dumitale. Aşa.

M-am surprins uitîndu-mă fix la picioarele mele de sub pătură. Nici unul dintre romanele sau filmele de groază pe care le citisem sau le văzusem nu cuprindea vreo analiză motivaţională făcută de victimă pornind de la mobilul fundamental. Gesticulă cu lanterna.

– Trebuia să faci zgomot, omule. Aş fi ieşit afară ca după o duzină de purgative . N-aveam de unde să ştiu cine eşti.

– Dacă nu te superi, n-ai vrea să continui treaba pentru care ai venit?

Pufni iar. Rămase holbîndu-se la mine. Apoi clătină din cap.

– Fantastic!

Îmi imaginasem felurite moduri de acţiune: repezi şi hotărîte, deosebindu-se între ele numai prin caracterul lor mai mult sau mai puţin dezagreabil. Dar în nici un caz nu-mi închipuisem un astfel de simulacru indecent de sporovăială liniştită dintre doi bărbaţi pe care hazardul i-a adus faţă-n faţă.

Numai Dumnezeu ştie cît de uşurat ar fi trebuit să mă simt. Şi totuşi, aş fi preferat să am de-a face cu un ticălos împieliţat, aşa cum îmi imaginam eu că trebuie să fie, sau care corespundea mai bine ideii generale despre aşa ceva. Probabil că văzîndu-mi figura a priceput cam ce gîndeam.

– Eu fac felul la case goale, amice, nu la prichindei.

– Atunci, te rog frumos, nu te mai uita cu aşa nesaţ!

Îi vorbisem tăios şi iată-ne pe amîndoi făcînd încă un pas spre absurd.

Am simţit în vocea lui un reproş blînd:

– Hei, eu trebuie să fiu arţăgos, nu dumneata! Îşi întinse mîinile galbene într-un gest larg: Adineauri am avut un şoc teribil, omule. Se putea foarte bine ca dumneata să fi

stat aici sus, cu o pușcă încărcată. Orice se putea întîmpla. Să-mi zbori creierii în clipa cînd am deschis ușa.

Începeam să prind puteri.

– Nu-i de-ajuns că ai spart casa unor oameni pașnici, cumsecade și nu prea înstăriți, nu-i de-ajuns că intenționezi să-i jefuiești de niște lucruri care nu valorează prea mult, dar pe care ei le prețuiesc și la care țin...

N-am sfîrșit fraza poate din cauză că nu știam cum să spun că exista ceva de prisos în toată comportarea lui. Însă indignarea propriei mele purtări se manifesta prea tîrziu. Calmul din vocea lui era cu atît mai exasperant cu cît el fusese pus la încercare:

– Și casa lor din Londra-i tot așa frumoasă?

Îmi dădusem deja seama că aveam de-a face cu cineva care aparține acelei noi lumi enigmatice (pentru generația mea) a unor tineri britanici în afara claselor sociale. Nimeni nu detestă snobismul de clasă mai mult decît mine și nu mă deranjează cîtuși de puțin faptul că tinerii de azi au renunțat la multe din vechile tradiții. Numai că aș vrea ca ei să nu respingă, totuși, multe alte lucruri (precum respectul pentru limbă și pentru onestitatea intelectuală) în virtutea faptului că fac greșeala de a le considera rușinos de burgheze. Cunoșteam destui tineri de acest gen de la periferia lumii literare. Nici la ei nu găseai altceva decît aceleași aere de emancipare, aceeași presupusă neapartenență la vreo clasă de care se țineau agățați cu o cumplită ferocitate. După cîte îi cunoșteam eu, trăsătura lor distinctivă era o foarte acută sensibilitate față de tot ceea ce aducea a condescendență, o frazeologie care-i chema la luptă pe noii lor idoli obtuzi, cu gîndirea confuză.

Cunoșteam și ciudata lor poruncă, pe care tocmai o încălcasem: „Să n-ai altă avere decît un culcuș soios pe o stradă dosnică".

– Înțeleg. Pentru un adevărat revoluționar nelegiuirea e o datorie, nu?

– Nu-i vorba doar de-o pîine. Dumneata ai zis-o.

Cu un gest brusc ridică un scaun de lemn de lîngă scrin, îl întoarse şi se aşeză invers pe el, rezemîndu-şi braţele sus pe spătar. Din nou îşi îndreptă degetul acuzator spre mine:

– După cum văd eu, ar însemna că de cînd m-am născut, în casa mea au fost numai hoţi. Dumneata şi cu mine facem parte dintr-un sistem. Corect? Ştii ce spunea Marx? Că săracii nu pot fura de la bogaţi. Numai bogaţii pot să-i jefuiască pe săraci.

Atunci mi-a venit în minte o discuţie curios de asemănătoare (în ton, dacă nu şi în conţinut) pe care o avusesem, cu vreo două săptămîni înainte, cu un electrician venit să-mi pună o nouă instalaţie electrică în apartamentul meu din Londra. Se găsise să-mi ţină timp de douăzeci de minute o predică despre nedreptăţile din sindicate. Şi avea acelaşi aer sublim al omului imposibil de contrazis. Între timp, conferinţa de faţă continua.

– Şi să-ţi mai spun ceva. Eu nu iau mai mult decît îmi trebuie. Corect? Şi niciodată marfă de lux; doar ce găsesc prin case ca asta. Mi-au căzut în mînă şi chestii de mare clasă. Dar le-am lăsat acolo unde le-am găsit. Şi să-i vezi pe drăguţii de copoi cum clatină din cap şi îi spun proprietarului jefuit că mare noroc a avut să-i dea lovitura un aşa ageamiu. Că numai un prost ar fi lăsat să-i scape tavă de argint Paul de Lamerie. Sau ceainicul stil Worcester. Ori un tablou de John Sell Cotman. Corect? Da. Numai că proşti sînt cei care nu ştiu că un lucru de lux mare te frige de zece ori mai tare din clipa în care ai pus mîna pe el. Aşa că, de cîte ori mă tentează ceva de felul ăsta, n-am decît să mă gîndesc la sistem; uite: dumneata şi cu mine. Ce-i pune capăt sistemului? Lăcomia. Şi pe mine tot lăcomia mă omoară – dacă nu-i pun frîu. Aşa că nu sînt niciodată lacom, n-am fost şi nu voi fi.

Pe foarte mulţi i-am pus să-mi explice ce i-a determinat să facă fapte rele, dar asta nu s-a întîmplat niciodată în împrejurări atît de ridicole. Cred că lucrul cel mai absurd era tichia aceea roşie de lînă. În imaginaţia mea săracă găseam că seamănă foarte bine cu o tichie de cardinal. Ar fi foarte

departe de adevăr să spun că începeam să mă distrez. În schimb, începeam într-adevăr să simt că voi avea ce povesti luni în şir de-acum încolo.

– Şi încă ceva. Uite: ce fac eu. Bun, de acord, fac rău oamenilor... cum spui dumneata. Că le iau obiectele la care ţin şi treburi d-astea. Dar poate asta-i ajută să priceapă ce pungăşie blestemată e toată chestia asta cu averea. Lovi cu palma spătarul scaunului pe care stătea. Vreau să zic, te-ai gîndit vreodată la asta? E-o tîmpenie. Ăsta nu-i scaunul meu sau al dumitale, şi nici al prietenilor dumitale. E un scaun şi-atît. De fapt, nu-i al nimănui. Eu gîndesc adesea în felul ăsta. Ştii, iau un lucru, îl duc acasă, mă uit la el, dar nu simt că-i al meu. El e pur şi simplu ceea ce e. Nu se schimbă. Pur şi simplu este. Se lăsă pe spate. Acum spune dumneata că n-am dreptate!

Eram conştient că orice tentativă de a purta o discuţie serioasă cu acest tînăr bufon era ca şi cum ai vorbi despre metafizica lui Duns Scotus cu un comediant de la revistă: nu faci decît să devii calul lui de bătaie. Întrebările şi zgîndărelile lui erau nişte provocări grosolane ca s-o iau peste bot. Şi cu toate acestea, aveam o senzaţie din ce în ce mai acută că trebuie să-ncerc să-i fac pe plac:

– Sînt de acord cu dumneata că averile sînt împărţite în mod inechitabil.

– Dar nu eşti de acord cu felul în care rezolv eu problema.

– Dacă toată lumea ţi-ar împărtăşi opiniile, societatea n-ar mai supravieţui multă vreme.

Se dădu iar pe spate, apoi clătină din cap dezaprobator, de parcă aş fi făcut o mutare greşită la şah. Deodată se ridică în picioare, puse scaunul la loc şi începu să deschidă sertarele scrinului. Părea că le cercetează superficial. Îmi pusesem cheile şi nişte mărunţiş în sertarul de sus şi îl auzii cum ia monedele una cîte una. Dar nu băgă nimic în buzunar. Între timp, mă rugam în gînd să nu observe lipsa portvizitului. Îl aveam în haina agăţată pe umeraş, în dosul uşii; aceasta se deschidea spre perete – iar acum era deschisă şi, prin urmare, haina nu se vedea. Se întoarse iar cu faţa la mine:

– Asta-i cum ai zice că dacă toată lumea mîine şi-ar pune capăt zilelor s-ar rezolva problema populaţiei.

– Mă tem că nu prea văd legătura.

– Vorbe, omule, vorbe! Se apropie de fereastră şi-şi privi fix propria-i imagine reflectată într-o mică oglindă în stil Régence.

– Dacă toată lumea ar face aşa, dacă toată lumea ar face pe dincolo. Dar nu face, nu? E ca şi cum ai spune că dacă sistemul era altul, eu n-aş mai fi acum aici. Dar eu sînt aici. Corect?

Şi vrînd parcă să sublinieze prezenţa lui în acel loc, scoase oglinda din perete. Iar eu am renunţat să mai joc rolul Alicei în această Ţară a Minunilor absurde. Afirmaţia *sînt ceea ce sînt* se prea poate să fie adevărată în contextul ei bine cunoscut, dar în nici un caz ea nu poate constitui baza unei conversaţii raţionale. Părea să accepte că am fost redus la tăcere de faptul că el combătuse imperativul absolut, iar acum se îndrepta spre cele două acuarele agăţate pe peretele din fund. Am văzut cum le-a dat jos din cui, studiindu-le cu atenţie pe fiecare în parte, întocmai ca un presupus ofertant la o licitaţie rurală.

În cele din urmă le luă sub braţ.

– Vizavi e ceva?

Am tras aer în piept.

– Din cîte ştiu eu, nu.

Dar dispăru cu „marfa" în camera cealaltă.

Acum nu se mai sinchisea să nu facă zgomot. L-am auzit deschizînd mai multe sertare, un şifonier. Nu puteam face nimic. Dacă aş fi încercat să mă reped pînă jos la telefon, chiar şi cu ochelarii pe nas, tot nu aş fi avut nici cea mai mică şansă de reuşită.

Îl văzui ieşind şi apoi stînd aplecat pe palier, deasupra unei forme nedesluşite – vreo geantă, sau un sac de voiaj – cam aşa ceva. Se auzi un foşnet de hîrtie. Apoi, în sfîrşit, se îndreptă şi se instală iar în pragul camerei mele.

– N-am găsit mare lucru. Nu-i nimic. Mai iau şi banii dumitale şi cu asta gata. Regret.

– Banii mei?

Făcu un semn cu capul arătînd spre scrin.

– Îţi las mărunţişul.

– N-ai luat destul?

– Asta-i!

– Am foarte puţini bani la mine

– Atunci n-o să le simţi lipsa.

Nu schiţă nici un gest de mînie şi vocea lui nu mi-a dat de înţeles că m-ar ameninţa vreo primejdie. Stătea, pur şi simplu şi se uita la mine. Mi se părea, însă, inutil să mai recurg la alte subterfugii.

– Vezi după uşă.

Îşi aţinti iar arătătorul asupra mea, apoi trase uşa spre el. Sacoul meu sport i se arătă privirii. Pare absurd, dar mă simţeam jenat. Întrucît am vrut să mă scutesc de efortul de a căuta o bancă în Dorset, încasasem un cec de cincizeci de lire chiar înainte de a pleca din Londra. Bineînţeles că a găsit imediat portvizitul şi bancnotele. Pe acestea din urmă am văzut cum le ia şi le numără cu repeziciune. Apoi, spre surprinderea mea, veni şi-mi aruncă una pe marginea patului.

– Cinci lire pentru osteneală. Corect?

Împături restul banilor, îi vîrî în buzunarul de la şold şi-apoi începu să scotocească alene prin portvizit. Scoase, în cele din urmă, cartea mea de credit şi o examină cu atenţie.

– Hei, ia uite! Mi-a picat fisa! Dumneata eşti ăla de jos, de pe masă.

– De pe masă?

– Chestiile-alea bătute la maşină şi ce mai e pe-acolo.

Primele trei capitole erau gata bătute la maşină; probabil că se uitase pe pagina de titlu şi-acum îşi amintise numele meu.

– Am venit aici ca să termin de scris o carte.

– Scrii cărţi?

– Da, atunci cînd n-am de-a face cu spărgători.

Îmi scotoci mai departe portvizitul.

– Ce fel de cărţi?

N-am răspuns.

– Dar aia de jos despre ce e?

– Despre cineva de care n-ai auzit şi, te-aş ruga, nu vrei să isprăvim o dată cu treaba asta dezgustătoare şi să ne mulţumim cu-atît?

Închise portvizitul şi-l aruncă lîngă bancnota de cinci lire.

– Chiar eşti dumneata aşa de sigur că eu n-am habar de nimic?

– N-am vrut să spun asta.

– Voi ăştia îi înţelegeţi întotdeauna greşit pe cei de-alde mine.

Am încercat să-mi ascund iritarea crescîndă.

– Subiectul cărţii mele este un romancier care se numeşte Peacock şi care a murit demult. Astăzi lumea nu prea îl mai citeşte. Asta-i tot ce-am vrut să spun.

Mă privi cu atenţie. Încălcasem o altă poruncă şi ştiam că trebuie să fiu mai prudent.

– Bine. Deci: de ce scrii o carte despre el?

– Pentru că-i admir opera.

– De ce?

– Are nişte calităţi care cred eu că le cam lipsesc contemporanilor noştri.

– Ca de exemplu?

– Umanismul, buna creştere, credinţa puternică în simţul raţiunii (îmi stătea pe limbă să spun în „bunul-simţ").

– Mie-mi place Conrad. Ăsta-i cel mai mare.

– Mulţi îţi împărtăşesc părerea.

– Dumneata nu?

– E un romancier foarte bun.

– Este cel mai mare.

– Desigur, unul dintre cei mai mari.

– Am o înclinaţie pentru mare. Ştii ce vreau să spun?

Încuviinţai din cap aprobator, într-un mod care speram să-i convină, dar părea evident că el se gîndea tot la faptul că-l umilisem spunîndu-i că n-a auzit de nişte scriitori.

– Cîteodată văd în jur atîtea cărţi: romane, cărţi de is-

torie, de artă. Le iau acasă, le citesc. Uite, pun pariu că mă pricep la artă veche mai bine decît mulţi anticari. Ştii, eu merg pe la muzee – doar ca să mă uit; în viaţa mea n-am dat lovitura într-un muzeu. Şi după cum văd eu lucrurile, dumneata eşti cel care nu numai că jefuieşti muzeele, dar îl jefuieşti pe orice amărît ca mine care se duce acolo să se uite.

Părea că aşteaptă un răspuns. Din nou am încuviinţat slab din cap. Mă durea spatele; tot timpul cît a durat scena asta absurdă stătusem aşa de încordat... Nu mă deranja atît felul lui de a se purta, cît ritmul acela pe care-l imprimase: „andante", cînd totul ar fi trebuit să fie „prestissimo".

– Uite-aşa ar trebui să fie toate: cum e cu muzeele. Să nu existe proprietăţi private; să fie doar muzee unde poate să meargă oricine.

– Ca în Rusia?

– Corect.

Sigur, oamenii de litere sînt veşnic sensibili la tot ceea ce înseamnă originalitate. Totuşi nu prea poţi folosi adjectivul „simpatic" referindu-te la cineva care tocmai te-a deposedat de patruzeci şi cinci de lire pe care le cîştigi cu greu. Eu am, însă, un oarecare talent de a imita tot felul de accente atunci cînd istorisesc anecdote bazate tocmai pe această abilitate destul de răutăcioasă. Prin urmare, în ciuda fricii şi a exasperării, începeam să savurez cîteva din ciudăţeniile psihice şi lingvistice ale torţionarului meu. Îi aruncai un zîmbet subţire.

– Chiar dacă ştii ce le fac ei hoţilor acolo?

– Omule, acolo n-aş face asta simplu ca bună ziua. Trebuie să urăşti, da? Ai aici ce să urăşti. Nici o problemă. Bine, e-adevărat că şi ei strîng şurubul într-o mulţime de chestii. Dar ei cel puţin încearcă. La noi nu – uite asta nu pot înghiţi în ţara noastră oamenii ca mine. Nimeni nu încearcă. Ştii cine sînt singurii care încearcă în ţara asta? Ticăloşii de conservatori. Vreau să zic că, într-adevăr, sînt cîţiva pentru. Dar tipii ca mine sîntem nimic pe lîngă ei.

– Prietenii mei, proprietarii acestei case, nu sînt con-

servatori. Nici pe departe, şi la drept vorbind, nici eu nu sînt.

– Mare scofală!

Dar o spuse încet.

– Şi n-am putea spune că ai dat lovitura asta din motive ideologice.

– Ei, dumneata încerci să-mi trezeşti sentimentul de culpabilitate sau cam aşa ceva?

– Încerc doar să te fac ceva mai conştient de complexitatea vieţii.

Stătea în picioare, uitîndu-se ţintă în jos la mine destul de insistent şi am crezut că am să fiu martorul unui nou acces de naivitate pseudomarcusiană, dacă nu cumva ăsta-i un pleonasm.

Deodată însă, îşi trase puţin mănuşa galbenă la încheietură şi se uită la ceas.

– Ce păcat! A fost amuzant. Aşa. Acum am de făcut un drum luuung, luung cu maşina, aşa că am să-mi fac o cafea. Bine? Dumneata, dumneata te scoli încet, te-mbraci şi-apoi dai fuga pînă jos.

Temerile mele, pentru scurtă vreme amorţite, se treziră la viaţă.

– De ce să mă îmbrac?

– Trebuie să te leg, omule. Şi nu vrem să răcim, nu-i aşa? Încuviinţai din cap.

– Ia uite ce băiat cuminte. Se îndreptă către uşă, apoi se întoarse. Şi... domnule, doriţi şi dumneavoastră o cafea?

– Nu, mulţumesc.

– Dar o ceşcuţă de ceai? Eu sînt înţelegător.

Am clătinat din cap, iar el se duse jos. Mă simţeam slăbit; eram mult mai zdruncinat decît îmi închipuisem şi ştiam că tot ceea ce mi se întîmplase pînă acum constituia doar partea cea mai plăcută a operaţiunii. Trebuia de-acum să îndur, să stau legat ore în şir şi nu vedeam cum aş fi putut fi eliberat.

Era imposibil să sune vreun poştaş întrucît, nedorind să fiu deranjat, nu lăsasem nici o dispoziţie să mi se trimită

corespondența aici. Laptele – după cum mă avertizase Jane – trebuia să mi-l iau singur de la fermă. Nu-mi puteam imagina vreun motiv pentru care cineva să treacă, fie și prin preajma vilei.

M-am sculat și am început să mă îmbrac, trecînd în revistă concluziile la care ajunsesem în legătură cu noul personaj de roman polițist care se afla jos. Faptul că îi plăcea să-și asculte propria voce mi-a permis cel puțin să-mi formez o părere vagă despre mediul în care trăia. Indiferent de locul de origine, știam cu precizie că acum stătea la Londra – sau în orice caz, într-un oraș mare. Nu i-am putut detecta vreun accent regional. Asta putea fi o dovadă că nu venea din rîndurile clasei muncitoare, așa cum sugera limbajul lui grotesc. În linii mari, însă, aș fi putut spune că nu coborîse, ci mai degrabă urcase ierarhia socială. Era limpede că voise să mă impresioneze cu pretențiile lui de om instruit. Într-adevăr, aș fi putut să cred că terminase liceul și poate chiar frecventase vreun an cursurile la cine știe ce universitate mai slăbuță. Am observat la el multe dintre acele mecanisme de apărare (izvorîte dintr-un sentiment de frustrare) pe care le întîlnisem la copiii unor prieteni.

Chiar fiul mai mic al lui Jane și al lui Maurice începuse în ultima vreme să-și dea aceleași aere și să facă aceleași fasoane umilindu-și astfel cumplit părinții (care, după moda liberală caracteristică Hampstead-ului, erau mai mult decît îngăduitori față de revoluția tinerilor). După ce abandonase studiile la Cambridge, renunțînd la „inutilitatea absolută" de a învăța dreptul (și, desigur, avînd tată avocat, abandonul ăsta era de două ori mai satisfăcător), declarase că are de gînd să compună muzică folk. Timp de cîteva luni a fost din ce în ce mai bosumflat (sau cel puțin așa am înțeles de la părinții lui) fiindcă nu înregistrase succesul fulminant la care se așteptase. După aceea s-a retras (dacă acesta e cuvîntul potrivit) într-o comunitate maoistă condusă de fiica fugită de-acasă a unui oarecare milionar din South Kensington. Relatarea carierei lui sună umoristic, dar n-a fost deloc o glumă suferința reală și lesne de înțeles provocată lui Jane și

lui Maurice de tot haosul pe care Richard şi-l făcuse din viaţă.

Îmi povestiseră despre seara aceea amară cînd Richard părăsise Cambridge-ul şi cînd venise să-i acuze pentru modul lor de viaţă şi pentru tot ceea ce era legat de el. Le-a aruncat în faţă dintr-o dată lupta lor de-o viaţă pentru tot felul de cauze bune, sănătoase, începînd cu dezarmarea nucleară şi sfîrşind cu ocrotirea platanilor din bulevardul Fitzjohn. Şi cea mai mare crimă pe care o săvîrşiseră era (după cum spunea Jane) faptul că mai locuiau încă într-o casă pe care o cumpăraseră cînd s-au căsătorit, în 1946, pentru cîteva mii şi care întîmplarea făcea ca acum să valoreze şaizeci de mii sau chiar mai mult. Amabilitatea lor era ţinta atacurilor tuturor pamfletarilor din zonă şi fără îndoială că e o mare disonanţă între plăcuta viaţă particulară pe care o duc şi lupta purtată în public pentru drepturile celor oropsiţi. Poate că un avocat foarte bun n-ar trebui să se prăpădească după premiere, chiar dacă acordă consultaţii gratuite oricărui comitet de acţiune care-l solicită. Şi poate că unui consilier în Partidul Laburist (aşa cum era Jane de ani de zile) n-ar trebui să-i placă să gătească mîncăruri mai costisitoare decît cele ale unei Elizabeth David, de exemplu; dar cea mai mare crimă a lor consta – în ochii lui Richard – în faptul că această viaţă echilibrată era trăită cu inteligenţă în mod decent, în loc să fie absolut ipocrită.

Înţelegeam izbucnirea de furie a lui Maurice şi eram de acord cu el cînd îl acuza pe Richard de iresponsabilitate egoistă. Dar poate că Jane îi fixase cu mai multă exactitate diagnosticul final. Ea demonstra, în mod corect cred eu, că deşi *épater la famille* era unul dintre elementele care contribuiau la decăderea băiatului, adevăratul cancer din el şi din cei ca el era un anumit idealism intransigent. Într-aşa hal i se suciseră minţile din cauza viselor de glorie artistică şi din cauza ideilor de nobilă viaţă revoluţionară, încît priveliştea normală din faţa lui i se părea absolut respingătoare. După cum foarte plastic se exprimase Jane, el vroia Everestul într-o singură zi şi dacă-i trebuiau două, îşi pierdea orice interes.

Dar specimenul de tînăr revoluţionar cu care aveam eu de-a face îşi rezolvase problemele într-un mod ceva mai izbutit (sau mai convingător, s-ar putea spune) decît tînărul Richard cu Cărticica lui Roşie. Cel puţin el se întreţinea singur, în felul lui. Sub-submarxismul era, desigur, o glumă; era doar o elegantă justificare post-factum pe care însuşi Marx – scumpul burghez denivelat ce era – s-ar fi grăbit primul s-o demonstreze.

Nu e nevoie să mai spun că nu în acel moment am schiţat analogia aceasta pe care tocmai am expus-o. Dar mă gîndisem la băiat în timp ce mă îmbrăcam şi nici n-am apucat să mă gîndesc bine, că l-am şi implicat în toată povestea asta. Mă tot întrebasem deja cum de aflase tînărul de jos de existenţa vilei Holly Cottage. Şi cu cît mă gîndeam mai mult la asta, cu atît mi se părea mai puţin probabil ca locul acesta să fie ţinta loviturii. Şi-apoi părea să fi ştiut că proprietarii locuiau în Londra. Ar fi putut să afle acest lucru de la fermă sau de la crîşma din sat, dar părea prea şmecher ca să-şi asume astfel de riscuri. Aşa că de ce n-ar fi aflat despre Maurice şi Jane şi despre vila lor chiar de la botul calului – sau, ca să fiu mai precis, de la botul mînzului. Desigur, n-am observat niciodată la Richard nimic răutăcios sau duşmănos şi nu mi-aş putea imagina că el ar fi putut îndemna pe cineva, în mod intenţionat, să „dea o lovitură" pe proprietatea părinţilor lui, indiferent de ce le-ar fi strigat el în faţă într-un moment de criză. În schimb, e foarte posibil ca el să fi vorbit despre vilă în adunarea lui de tineri care vor să schimbe lumea... Şi am destule dovezi că tipul meu se credea un filozof politic din aceeaşi tagmă. Şi-apoi tocmai dezvăluise că avea de parcurs un drum lung cu maşina. Asta-mi sugera că trebuia să ajungă la Londra. Ipoteza mă şocă, dar părea extrem de verosimilă.

Şi în timp ce tot încercam să o confirm prin altceva care lăsase să-i scape, îi auzii vocea din capul scărilor:

– Să-mi spui cînd eşti gata, tăticule.

A trebuit să cobor. Căutam cu disperare vreo

întrebare inocentă care ar fi putut să-mi adeverească bănuiala. Dar nu mi-a venit în minte nici una; şi apoi, chiar dacă aş fi avut dreptate, el ar fi intuit cu siguranţă pericolul de îndată ce-i dezvăluiam că sînt prieten cu părinţii lui Richard.

L-am găsit şezînd lîngă vechea masă rustică şi solidă din mijlocul camerei de zi. Draperiile de la fereastra din faţă erau trase. În mînă ţinea o cană de cafea pe care o ridică la apariţia mea. În spatele lui zării pragul luminat al bucătăriei.

– Sigur nu vrei cafea?

– Nu.

– Atunci o gură de coniac? E nişte coniac în dulap.

Amestecul de insolenţă şi solicitudine din purtarea lui mă făcu încă o dată să respir adînc.

– Nu, mulţumesc.

Aruncai o privire prin cameră şi văzui că lipsesc două, trei tablouri. Bănuiam, de asemenea, că în bufetul lîngă care stăteam erau mai puţine obiecte de porţelan decît atunci cînd îl văzusem eu ultima oară.

– Atunci mai bine te duci pînă acolo. Făcu un semn din cap înapoi spre bucătărie şi pe moment nu înţelesei ce vrea să spună. Nevoi fiziologice şi mai ştiu şi eu ce.

Maurice şi Jane adăugaseră în spatele vilei o baie şi un closet.

– Cît timp ai să...

– Cumva trebuie să treacă cineva pe-aici mîine dimineaţă?

– Absolut nimeni.

– Bine.

Se duse în celălalt colţ al camerei şi îl văzui luînd cartea de telefon şi răsfoind-o.

– Apropo, telefonul nu mai merge. Regret.

Răsfoi mai departe, apoi rupse o pagină din carte.

– Corect? O să sun copoii de pe-aici pe la zece. Dacă mă trezesc. Dar adaugă repede: Ei, am glumit, omule. Stai liniştit. Îţi promit că-i sun. Apoi întrebă: te duci sau nu?

Intrai în bucătărie şi văzui uşa care dădea înspre

grădină. Un spaţiu negru caroiat se întindea acum în ceea ce mai înainte fusese faţa netedă a unui geam. Mi-am înjurat în gînd gazda absentă fiindcă a sacrificat stilul original pentru confortul domestic. Propriul meu musafir foarte prezent veni să stea în prag, în spatele meu.

– Şi nu cumva să te încui înăuntru din greşeală. Te rog.

M-am dus la toaletă, am închis uşa şi m-am trezit holbîndu-mă la zăvor. Înăuntru era o fereastră îngustă care dădea în spatele vilei. Presupun că aş fi fost în stare s-o sar. Dar dacă o deschideam m-ar fi auzit; şi apoi grădina era înconjurată de un gard viu gros, care venea în pantă; singura ieşire practicabilă era să dau colţul, să înconjur casa, ca apoi să ajung iar în faţă.

Cînd m-am întors în camera de zi, am văzut că pusese în faţa căminului-un scaun în stil Windsor, pe care acum mă invita să mă aşez.

Stăteam în picioare, lîngă prag, încercînd să evit această ultimă umilinţă.

– Sînt gata să-ţi dau cuvîntul meu. Nu voi da alarma pînă cînd nu trece destul timp ca... să fugi, indiferent, de ce se va întîmpla.

– Regret. Din nou îmi oferi scaunul şi ridică ceva rotund ca un cerc; apoi îşi dădu seama că eu nu vedeam ce era.

– Bandă adezivă. Nu doare. În mine era ceva care continua să se opună cu demnitate acestei ultime umilinţe. N-am schiţat nici o mişcare. Veni spre mine. M-am dat cu un pas înapoi la vederea groaznicului chip maşcat, dezgustător într-un fel, de parcă ar fi fost topit. Dar nu m-a atins.

L-am împins la o parte ca să-mi fac loc şi m-am aşezat.

– Este cuminte băiatul. N-ai vrea să-ţi pui labele de-a lungul spătarului? Luă două fîşii de hîrtie colorată rupte probabil în grabă din vreo revistă.

– Peste-ncheieturi, corect? Aşa n-or să-ţi mai smulgă părul cînd ţi-or deface banda.

Mă uitam la el cum îmi pune hîrtia în jurul încheieturii

de la mîna stîngă. Apoi îmi prinse încheietura de braţul scaunului imobilizînd-o cu banda adezivă.

În ciuda voinţei mele, nu-mi puteam stăpîni tremurul mîinilor. Acum îi puteam vedea chipul, ba chiar avui impresia că-i zăresc umbra unei mustăţi sub ciorapul de nailon.

– Aş vrea să-ţi pun o întrebare.

– Dă-i drumul!

– Ce te-a determinat să alegi tocmai casa asta?

– Mă iei tare, nu? Dar continuă, înainte ca eu să-i răspund. Fie. Draperiile. Culoarea zugrăvelii pentru început.

– Cum adică?

– Adică eu adulmec de la o poştă casele pentru weekend. Văd că la fereastră-i agăţată o ţesătură de mîna-ntîi, pe pervaz e o lampă cu gaz de douăzeci de lire – o groază de lucruri. Ei, cum e? Nu-i prea rău, nu?

Mă strîngea cam tare, dar am dat din cap în semn că nu.

– Şi de ce tocmai în acest colţ de lume?

Trecu la cealaltă încheietură.

– În orice loc unde sînt javre tîmpite care-şi lasă casa nelocuită.

– Vii de la Londra?

– Da' asta unde e?

Era cît se poate de limpede că nu puteam scoate de la el nimic semnificativ. Şi cu toate acestea, am sesizat în tonul lui glumeţ o vagă nelinişte. Şi bănuiala mi s-a confirmat în momentul în care a schimbat cam repede subiectul conversaţiei de la viaţa lui la viaţa mea.

– Ai scris multe cărţi, nu?

– Cam o duzină.

– Cît timp îţi ia?

– Depinde de carte.

– De exemplu, asta pe care o scrii acum.

– Ca s-o scriu pe asta am studiat atent vreme de cîţiva ani. Asta ia mai mult timp decît scrierea propriu-zisă.

Tăcu pentru cîteva clipe, cît termină de lipit şi cealaltă încheietură. Apoi se aplecă. Am simţit cum îmi lipeşte glezna

stîngă de piciorul scaunului. După aceea a început să mă strîngă şi-acolo banda adezivă.

– Mi-ar plăcea să scriu cărţi. Poate-am să scriu într-o zi. Cîte cuvinte are o carte?

– De obicei nu mai puţin de şaizeci de mii.

– O groază de cuvinte.

– N-aş zice că-ţi lipsesc. Îşi aruncă repede privirea în sus spre mine.

– Nu te aşteptai. Corect?

– Nu neg.

– Mda. Ei bine.

Dar tăcu din nou derulînd banda. Găsise pe undeva o foarfecă şi acum tăia capătul la stîngul. Apoi trecu la celălalt picior.

– Aş povesti cum e de fapt. Nu numai asta. Tot. Toată scena.

– Atunci de ce nu-ncerci?

– Glumeşti.

– Ba deloc. Nelegiuirile îi fascinează pe oameni.

– Sigur, minunat. Şi după aceea, ghici cine vine să-mi bată la uşă?

– Va trebui să ascuzi împrejurările reale.

– Atunci n-o să mai fie cum e. Corect?

– Crezi că Conrad...

– Da, dar el era Conrad, nu?

Auzeam zgomotul foarfecii tăind, semn că ultimul meu mădular fusese şi el bine fixat. Apoi îmi trase picioarele ca să se asigure că banda nu cedează.

– Oricum, cîţiva ani, da? E o groază de timp.

Se ridică în picioare şi-şi privi de sus opera. Aveam sentimentul neplăcut că acum devenisem un pachet, un simplu obiect bine împachetat. Nimic violent nu se mai putea întîmpla de-acum.

Spuse:

– Corect.

Se duse în bucătărie, dar se întoarse imediat cu o

frînghie de rufe şi cu un cuţit de bucătărie.

Veni în faţa mea şi măsură vreo două lungimi de braţ din frînghie; apoi începu s-o taie cu cuţitul.

– Poate dumneata... ai să scrii despre mine. Ce zici?

– Mă tem că nu pot scrie despre ceva ce nu pot pricepe.

Cu o smucitură energică desprinse, în cele din urmă, capătul pe care-l vroia. Trecu în spatele scaunului meu şi-i auzii vocea deasupra capului.

– Ce nu pricepi?

– Nu pricep cum poate cineva care în aparenţă nu-i deloc prost să se poarte aşa cum te porţi.

Legă frînghia de rufe printre barele de la spătarul scaunului. Braţul lui îmi cuprinse umărul şi îmi înfăşură pieptul cu frînghia, trecîndu-mi-o apoi pe sub celălalt braţ.

– N-ai vrea să te îndrepţi de spate? Simţii cum mă strînge frînghia. Apoi mă mai înfăşură încă o dată.

– Credeam că ţi-am explicat toate astea.

– Sînt în stare să-i înţeleg pe tinerii care îndrăgesc violenţa de stînga – chiar şi-atunci cînd pun în pericol viaţa publică. Dar ei, cel puţin, acţionează în numele unei cauze, pe cînd tu se pare că acţionezi numai pentru profitul personal.

Spunînd toate acestea, speram că găsesc o dovadă mai substanţială care să-mi confirme ipoteza legată de Richard. Dar el nu muşcă din momeală. Îl simţeam în spatele scaunului cum înnoadă funia. Apoi veni din nou în faţa mea şi mă examină cu atenţie.

– Cum e?

– Teribil de incomod.

Stătu în picioare, fixîndu-mă timp de o clipă. Apoi îşi ridică iar degetul la mine.

– Omule, nenorocirea dumitale e că nu asculţi cu destulă atenţie.

Nu zisei nimic. Mă mai contemplă un moment.

– Acum o-ntind. Mă-ntorc să-ţi spun pa!

Ridică un sac mare de voiaj de sub fereastra dinspre alee şi se duse la uşa din faţă, pe care o puteam zări parţial

prin ancadramentul camerei de zi. O deschise proptind-o cu sacul, apoi dispăru pentru o clipă în salon. Ieşi de-acolo ţinînd sub braţ ceva pătrat şi deschis la culoare – cred că era o cutie de carton. Ridică sacul şi dispăru apoi afară în noapte. Uşa din faţă se legănă încet. Aproape un minut fu linişte. Apoi se auzi sunetul slab al unei portiere închizîndu-se. Portiţa scîrţîi, dar el nu veni direct în casă. Cînd intră din nou, înţelesei de ce. Îmi arătă ochelarii pe care-i puse pe masă.

– Lentilele dumitale. Mai sînt încă bune. Sigur nu vrei un coniac?

– Nu, mulţumesc.

– Să pun radiatorul?

– Nu mi-e frig.

– Corect. Atunci trebuie să-ţi mai pun căluşul în gură.

Luă banda adezivă şi foarfeca.

– Nu-i nimeni primprejur care să m-audă. Aş striga degeaba toată noaptea.

Păru să ezite o clipă, apoi clătină din cap.

– Omule, regret. Trebuie s-o fac.

Acum îl priveam cum derulează şi taie patru sau cinci lungimi de rolă pe care le înşirui pe masa de lîngă noi. Cînd veni spre mine cu prima bucată, mi-am smucit instinctiv capul.

– E absolut inutil.

Aşteptă.

– Haide. Hai să terminăm tot aşa cum am început!

Sînt sigur că dacă ar fi folosit forţa, m-aş fi luptat cu el. Dar se purta asemenea unei infirmiere plictisite cu un pacient recalcitrant. În cele din urmă, închisei ochii şi-mi întorsei faţa spre el. Am simţit cum presează plasturele oblic peste gura mea furioasă. Apoi îmi netezi banda peste obraji. Urmară celelalte bucăţi. Aproape că intrasem iar în panică fiindcă mă temeam că n-am să mai pot respira numai pe nas. Probabil că şi el se temu puţin de acelaşi lucru pentru că mă privi îndeaproape, în tăcere, cîteva clipe. După aceea luă foarfeca şi cuţitul şi se duse la bucătărie. Auzii cum le pune înapoi în sertar. Stinse lumina de la bucătărie.

Am de gînd să relatez cît pot de simplu cele întîmplate în continuare. În orice caz, n-aş putea găsi cuvintele potrivite pentru a descrie toată suferinţa mea.

Eram cît se poate de îndreptăţit să presupun că acum avea de gînd să mă lase pradă unui groaznic priveghi. Urma să iasă afară, iar eu n-aveam să-l mai văd niciodată. Dar cînd se întoarse din bucătărie, se aplecă înspre bufet şi deschise una din uşile de jos. Se ridică apoi cu un braţ de ziare vechi, pe care Jane le ţine acolo ca să aprindă focul. Priveam, nedumerit încă, la ceea ce făcea (doar îi spusesem că nu mi-e frig). Îngenunche în faţa căminului care ocupa jumătate din peretele din faţa mea. Începu să mototolească ziarele, făcîndu-le ghem, apoi le puse în mijlocul vetrei. În timp ce făcea toate acestea, ca şi în momentele ce au urmat, nu s-a uitat deloc la mine. Se purta exact ca şi cum eu n-aş fi fost acolo.

Cînd s-a ridicat şi a dispărut în salon, am ştiut... şi totuşi n-am ştiut – sau mai bine zis nu mi-a venit să cred. Dar cînd s-a întors, a trebuit să cred. Am recunoscut cît se poate de bine coperţile roşii de la dosarul acela mare în care-mi ţineam planul principal şi ciornele scrise de mînă ale diferitelor fragmente-cheie, am văzut şi mica cutie maronie şi dreptunghiulară în care-mi păstram fişele cu citate.

Mă smucii violent din încheieturi şi din glezne, încercai să ţip prin banda lipită peste gură. Probabil că vreun sunet răzbătu, însă el tot nu mă luă în seamă.

Ce monstruozitate să fiu obligat să-l privesc cum aşezat pe vine punea pe focul din faţa lui cei patru ani de muncă intermitentă dar nepreţuită! Se aplecă calm şi cu mişcări mai blînde dădu foc la două-trei rămăşiţe de ziar. Cînd focul începu să ardă cu vîlvătăi, alimentă flăcările cu un teanc de foi bătute la maşină. Urmă după aceea un dosar gros cu documente fotocopiate – făcute cu trudă după scrisori în manuscris – ale unor recenzii contemporane la romanele lui Peacock şi multe altele. N-am mai scos nici un sunet – era peste puterile mele. Ce rost mai avea? Nimic nu-l mai putea opri acum din actul absolut gratuit şi bestial de vandalism.

Ce absurd să vorbeşti despre demnitate cînd eşti legat de mîini şi de picioare! Şi simţeam că sînt gata să izbucnesc în lacrimi de furie neputincioasă, însă ultima mea şansă era să mi le stăpînesc. Am închis ochii pentru cîteva clipe, apoi i-am deschis din nou la auzul unor pagini rupte din dosar. Cu acelaşi calm insuportabil de sistematic le aruncă întreţinînd holocaustul ce lua proporţii şi a cărui căldură o simţeam acum prin haine şi pe faţă – sau, mai bine zis, pe ceea ce îmi mai rămăsese neacoperit din ea. Se dădu puţin înapoi şi începu să arunce din nou combustibilul, în loc să-i dea drumul să cadă pe rugul funerar.

Deşertă fişele care căzură fluturînd şi fură cuprinse de flăcări. După un timp se întinse după vătraiul de lîngă cămin şi împinse în foc vreo două foi carbonizate doar. Să fi avut eu vătraiul acela într-o mînă liberă, cred că i-aş fi sfărîmat bucuros ţeasta cu el.

Tot fără să-mi arunce vreo privire, se duse înapoi în salon. De data asta se întoarse cu cele zece volume de *Opere complete*, din belşug adnotate de mine şi cu alte felurite biografii şi ediţii critice despre Peacock pe care le adusesem cu mine şi le aşezasem teanc pe masă. Importanţa lor fusese în mod mult prea izbitor declarată, întrucît toate erau pline de nenumărate bucăţele de hîrtie puse drept semne. Fură şi ele încredinţate flăcărilor una cîte una. Aştepta răbdător şi le deschidea în joacă cu vătraiul atunci cînd i se părea că sînt prea încet cuprinse de flăcări. Observă pînă şi faptul că exemplarul din *Viaţa lui Van Doren* avea cotorul rupt şi o răsuci cum trebuie, într-o parte, ajutînd-o să ardă mai repede. Credeam că acum va aştepta ca fiecare pagină, fiecare rînd tipărit să ardă pînă ce nu va mai rămîne nimic. Dar cînd aruncă ultimul volum peste celelalte, se ridică. Poate că şi-a dat seama că ard mult mai greu cărţile decît foile simple de hîrtie, ori poate s-a bazat pe faptul că aveau să ardă mocnit toată noaptea. Sau poate pur şi simplu nu-i păsa, de vreme ce răul principal fusese făcut. Se uită lung la cămin, apoi, în sfîrşit, se întoarse spre mine. Mîna lui se mişcă şi crezui

că vrea să mă lovească. Dar nu, şi-o apropie doar (la o distanţă de vreo treizeci de centimetri de chipul meu), de parcă ar fi vrut să fie sigur că pînă şi un „orb" ca mine n-ar fi interpretat greşit gestul mîinii galbene, cu pumnul încleştat şi – n-am înţeles de ce – cu degetul mare ridicat. De ce semnul iertării, cînd nu se produsese iertarea?

Ţinu, cred, mîna în poziţia aceea inexplicabilă cel puţin cinci secunde. Apoi îmi întoarse spatele, ducîndu-se la uşă. Îşi mai roti o dată privirea prin cameră, după cîte se părea fără mînie, ci pur şi simplu ca un muncitor ordonat care vrea să verifice dacă totul e lăsat în ordine. Cred că privirea lui fugară nu m-a inclus şi pe mine.

Lumina se stinse. Auzii uşa de la intrare deschizîndu-se şi după aceea închizîndu-se. Portiţa scîrţîi, apoi se închise. Stăteam încremenit de durere, lîngă flăcările şi umbrele duşmănoase care înghiţeau totul, în mirosul acela usturător care e, fără îndoială, cel mai dureros dintre toate mirosurile, exceptîndu-l pe cel de carne umană arsă – era mirosul de cunoaştere umană prefăcută în cenuşă. O portieră se închise, un motor porni – nişte manevre, schimbarea vitezelor la intrarea pe drum, lumina farurilor proiectată scurt pe draperiile trase... Apoi auzii maşina luînd-o în sus, pe deal, departe de sat. Dacă mergeai în sensul acela, drumul se intersecta în cele din urmă cu şoseaua principală care ducea spre Sherbourne (ştiam asta pentru că taxiul pe care-l luasem în seara precedentă urmase acelaşi drum); şi apoi nu ducea niciunde mai departe.

Am fost lăsat pradă tăcerii, catastrofei şi flăcărilor care se stingeau.

Nu voi mai expune amănunţit agonia următoarelor nouă sau zece ore; agonia de a privi focul cum se stinge, senzaţia crescîndă de disconfort, de necaz tot mai mare produs de nenorocirea cumplită care mă lovise. Am refuzat să mă gîndesc că aş putea să refac totul din cenuşa (din păcate, prea literală) aflată în faţa mea. Lumea era nebună şi nu vroiam deloc să mai am de-a face cu ea. Aveam să-mi dedic

tot restul vieţii răzbunării şi descoperirii acelui tînăr diavol sadic. Aveam să răscolesc toate barurile posibile din Londra ca să dau de urma lui. Vroiam să le cer lui Maurice şi lui Jane să-mi descrie cu cea mai mare exactitate fiecare obiect furat şi fără nici o cruţare aveam să-mi arunc bănuielile asupra lui Richard. O dată sau de două ori am aţipit, ca apoi să mă trezesc, un minut-două mai tîrziu, ca dintr-un coşmar, şi să aflu că acel coşmar era chiar realitatea. Am încercat să-mi mişc braţele şi picioarele cît am putut, pentru a lăsa sîngele să circule. Încercările mele repetate de a slăbi fie legăturile de la mîini şi de la picioare, fie căluşul au fost complet zadarnice; la fel şi eforturile de a schimba poziţia scaunului. Din nou am înjurat-o pe Jane pentru rogojina pe care o pusese pe pardoseala de ciment. Picioarele refuzau să alunece pe ea şi n-am găsit nici un punct de sprijin. Ştiam că amorţeala mea, ca şi frigul puternic făceau ca toate acestea să fie şi mai amarnice, fiindcă refuzasem oferta lui de a le evita.

Zorile se ivirăinsuportabil de încet printre draperii. Imediat după aceea, o maşină foarte matinală trecu în jos, spre sat. Făcui o încercare zadarnică de a striga cu căluşul la gură. Dar maşina zburase mai departe şi oricum nu m-ar fi putut auzi nimeni acum. Încercai încă o dată să mă tîrăsc cu scaunul pînă la fereastră, dar, după o oră de strădanii, n-am parcurs nici un metru. O ultimă smucitură bruscă fu cît pe ce să-mi răstoarne scaunul pe spate, aşa că renunţai. Puţin mai tîrziu am auzit un tractor venind pe drum în sus, fără îndoială de la fermă. Din nou am făcut tot ce-am putut ca să strig după ajutor. Dar maşina s-a tîrît încet pe lîngă casă, urcînd dealul. Atunci m-am înspăimîntat de-a binelea. Puţina încredere pe care o acordasem tînărului se risipi în aceste ultime minute. Dacă fusese el în stare să facă ceea ce făcuse, atunci era în stare de orice. Pentru el era o nimica toată să-şi încalce promisiunea de a anunţa poliţia.

În cele din urmă, îmi trecu prin minte ideea că greşeam încercînd să răzbat împingîndu-mă pînă la intrarea din faţă. În bucătăria din spatele meu erau nişte cuţite şi, într-adevăr,

găsii că e mai uşor să mă dau înapoi, căci astfel puteam exercita o presiune mult mai mare cu tălpile pantofilor. Începui să înaintez centimetru cu centimetru spre bucătărie. Marginea rogojinei se dovedi înfiorător de greu de trecut. Dar pe la orele unsprezece m-am strecurat pînă în bucătărie şi simţeam că mă apucă plînsul. Încă de cînd şedeam mi-a venit să urinez. Şi oricît am încercat, tot n-am putut ajunge cu degetele pînă la sertarul cu cuţite. În cele din urmă, de disperare, am rămas inert.

Apoi, într-un tîrziu, după-amiază, am auzit apropiindu-se o altă maşină – a şaptea sau a opta care trecuse începînd de dimineaţă şi pînă atunci. Aceasta, însă, se opri lîngă vilă. Îmi sări inima din loc. După cîteva clipe auzii un ciocănit la uşa din faţă. Mi-am blestemat zilele că nu-mi urmasem planul iniţial de a mă mişca înainte. Încă o ciocănitură, apoi linişte. Clocoteam de furie gîndindu-mă la prostia poliţistului de ţară. Am fost nedrept. Foarte curînd după aceea o figură oficială îngrijorată se uita la mine prin gaura zimţată a geamului de la uşa bucătăriei.

Asta a fost tot.

A trecut aproape un an de cînd am fost salvat şi voi fi scurt în ceea ce priveşte consecinţele.

Poliţistul care m-a eliberat s-a dovedit amabil şi competent – într-adevăr, în ziua aceea toţi m-au tratat cu mare amabilitate şi profesionalism. De îndată ce mi-a tăiat legăturile şi m-a eliberat, a insistat să-i dau străvechiul răspuns pe care englezii îl dau de obicei în toate momentele de răscruce ale existenţei lor. Şi numai după ce a stat să vadă cum dau pe gît cele două ceşti de ceai maroniu-închis pe care mi le-a preparat, abia atunci s-a dus la maşină să raporteze prin radio. Nici n-am apucat bine să-mi schimb hainele, că a şi venit un medic, fiind foarte curînd urmat de doi poliţişti în haine civile. Medicul a declarat că n-am nimic. După aceea, comisarul m-a supus unui lung interogatoriu. Între timp, poliţistul s-a dus să le telefoneze lui Jane şi lui Maurice de la fermă.

Cel puţin mi-am dat seama că nu mă înşelasem presupunînd că mult timp voi avea ce povesti la toate mesele. Relatarea îmi fu adesea întreruptă de comentarii precum „Al dracului ticălos!" şi altele de acelaşi fel. Arderea cărţii mele îl puse în mare încurcătură pe comisar – aveam eu cumva, să zicem, duşmani? A trebuit să-l dezamăgesc spunîndu-i ce distanţe ar fi trebuit să parcurgă mafia literară londoneză ca să-şi atingă scopurile mîrşave. Dar faptul că vila fusese „aleasă" nu-l surprinse aproape deloc. Acest tip de infracţiune (ca şi acest tip de infractor) era din ce în ce mai frecventă. Am detectat la el chiar un soi de admiraţie duşmănoasă. Aceşti „individualişti" care dau lovituri pe unde se nimereşte sînt nişte indivizi foarte inteligenţi.

Se pare că niciodată nu „dau lovitura" prin preajma locului în care trăiesc, ci se stabilesc în vreun oraş mare şi exploatează noua manie a oamenilor de a-şi cumpăra vile de weekend. Comisarul mărturisi că e greu de ştiut unde să cauţi. Putea fi la Londra sau la Bristol, în Birmingham – oriunde. Aruncă toată vina pe autostrăzi şi pe noile mijloace de transport care îi favorizau pe „infractori".

Mă gîndisem ca despre Richard să nu spun nimic. Simţeam că cel puţin sînt dator faţă de Jane şi de Maurice să discut întîi cu ei această chestiune, în mod confidenţial. Poliţistul vorbise cu Jane care era la Hampstead şi care-mi transmitea regretele ei şi asigurarea că vor veni imediat. După aceea au apărut fermierul cu soţia lui, cerîndu-şi zeci de scuze pentru faptul că n-auziseră nimic; apoi a venit un inginer de la telefoane... Eram recunoscător pentru tot acel du-te-vino care, cel puţin, îmi abătea gîndul de la nenorocirea care mă lovise.

Maurice şi Jane sosiră cu maşina curînd după ora şapte şi a trebuit să-mi reiau povestirea de la capăt. Înainte de a veni nu ştiuseră nimic despre pierderea mea personală şi au avut bunătatea de a considera că propria lor nenorocire era o nimica toată în comparaţie cu a mea. Mi-am strecurat

cît am putut de indirect bănuiala în privinţa lui Richard; în schimb, nu i-am scutit de amănuntele privind lecţia de filozofie politică pe care o primisem. La sfîrşit, am văzut-o pe Jane uitîndu-se la Maurice şi mi-am dat seama că şi ei se gîndiseră la acelaşi lucru. Cîteva minute mai tîrziu, Maurice luă taurul de coarne şi-i telefonă fiului său la Londra. A fost plin de tact (evident că nu l-a acuzat de complicitate conştientă), dar a sondat atent terenul, aşa cum ar trebui să procedeze orice bun avocat. S-a îndepărtat de receptor să ne spună că Richard se jura că nici măcar n-a pomenit vreodată cuiva de vilă şi că el îl credea. Dar vedeam că e îngrijorat. Cînd comisarul apăru din nou, ceva mai tîrziu, ca să ia lista completă a obiectelor furate, îl auzii pe Maurice expunîndu-i problema. Înţeleg că ulterior s-a făcut o razie prin „comunitate", dar, în afară de inevitabilul haşiş, nu s-a găsit nimic altceva. Nici un tînăr de-acolo, care să nu fi avut un alibi serios, nu corespundea descrierii mele. Această pistă n-a dat nici un rezultat şi nici celelalte, în săptămînile şi în lunile care au urmat. N-a rămas nimic altceva decît un delict minor nerezolvat – cum se spune în termeni oficiali. Nici măcar nu pot pretinde despăgubiri pentru faptul că mi-a afectat în mod ireparabil eul meu de scriitor. Am petrecut o lună de chin, într-o stare foarte asemănătoare, presupun, cu aceea de mohorîre profundă şi n-am îngăduit nimănui dintre cei care ştiau cît înseamnă pentru mine acea carte să-mi aline durerea. Însă nu luasem cu mine la Dorset chiar tot materialul legat de carte. La Londra rămăsese o copie dactilografiată a primelor trei capitole. În plus, am descoperit că memoria mea era ceva mai bună decît credeam eu. La mijloc era vorba şi de un soi de provocare. Într-o zi mi-am dat seama că prietenii mei au dreptate: cartea despre Peacock putea fi reconstituită. Şi pînă în momentul de faţă am făcut deja mai mult de jumătate.

Probabil că acesta pare un sfîrşit foarte searbăd al aventurii mele. Dar n-am terminat chiar tot ce aveam de spus. Într-un fel, ceea ce am scris pînă aici nu constituie decît un preambul.

După cum Peacock-ul pe care l-am reconstituit nu poate fi întocmai ca acela care a fost distrus – ca să zic aşa – din leagăn, tot aşa nu pot fi sigur că am reprodus foarte exact evenimentele din acea noapte. Mi-am dat toată silinţa s-o fac, dar e posibil să fi exagerat, mai ales în încercările de a transcrie dialogul purtat cu cel care m-a persecutat. Poate că n-a întrebuinţat atît de des acel jargon idiot cît a apărut în relatarea mea. Şi poate că am interpretat greşit sentimentele care-l animau. Însă mai mult decît infidelităţile memoriei şi decît o interpretare greşită sau două, ceea ce mă frămîntă pe mine foarte tare este continua mea incapacitate de a înţelege ce s-a întîmplat. Am scris despre această întîmplare în primul rînd pentru a încerca să ajung la o concluzie clară. Ceea ce mă *obsedează* mai mult poate fi formulat prin două întrebări: de ce s-a întîmplat? De ce mi s-a întîmplat tocmai mie? În esenţă: ce anume din mine l-a determinat pe diavolul acela tînăr să se poarte aşa cum s-a purtat?

Nu pot privi întîmplarea ca pe un incident extravagant din războiul dintre generaţii. Nici măcar nu mă pot considera un reprezentant tipic al generaţiei mele şi (în ciuda a ceea ce voi fi spus în primele săptămîni de furie) cred că nici el nu e un reprezentant tipic pentru generaţia lui. Sau, ca să fiu mai clar: nu cred că acea ultimă faptă de neiertat e tipică pentru generaţia lui. Se poate ca ei să ne dispreţuiască. Însă tinerii, în general, par să fie împotriva urii mai mult decît eram noi la vîrsta lor. Toată lumea cunoaşte atitudinea lor faţă de dragoste, ororile unei societăţi care permite libertinajul şi alte lucruri de genul ăsta, dar foarte puţini au remarcat că, dacă au banalizat iubirea, au banalizat şi ura, producînd un efect de oarecare echilibru. Arderea cărţilor mele a fost, într-un fel, legată de nevoia, probabil de ambele părţi, unei anateme. Şi acesta cred eu că e motivul pentru care el s-a comportat totalmente atipic.

Şi acum urmează o enigmă: de ce actul lui de neiertat a fost precedat de o purtare extrem de blîndă, aproape amabilă. Cînd mi-a spus că nu vrea să-mi facă nici un rău

fizic, eu l-am crezut. Şi n-a spus-o ambiguu, ca pe un fel de ameninţare prin paradox. Sînt cît se poate de sigur că a vrut să spună exact ceea ce a spus. Şi totuşi asta nu se potriveşte cu cruzimea răutăcioasă (faţă de un bărbat mai în vîrstă şi lipsit de putere) a ceea ce a făcut pînă la urmă. Mai întîi am fost tentat să cred că în purtarea lui a existat un calcul făcut cu sînge rece, fiindcă de la început a fost amabil numai ca să înşele – de la început sau din momentul în care şi-a dat seama că între mine şi cărţile de jos există o legătură. Acum, însă, pur şi simplu nu mai ştiu ce să cred. Aş da orice (cred că l-aş ierta chiar, dacă asta ar fi condiţia ca să-mi răspundă la întrebare) numai ca să aflu momentul exact în care s-a hotărît s-o facă. Inspiraţia mea nefericită de a fi amabil cu el, sus în dormitor, l-a iritat. Nu încape îndoială că a fost provocat şi de întrebările mele privind motivele lui, ca şi de faptul că le-am comparat cu cele ale adevăraţilor tineri revoluţionari politici. Dar toate acestea nu păreau şi nici nu par încă să merite o răzbunare atît de sălbatică.

Şi apoi, mai e o enigmă – acel distinct aer de reproş faţă de purtarea mea pe care mi l-a arătat de la bun început. În privinţa aceasta am conştiinţa încărcată pentru că e prima oară cînd spun adevărul despre acest lucru. În faţa poliţiştilor, în faţa lui Maurice şi a lui Jane am pretins că am fost luat prin surprindere în timp ce dormeam. Nimeni nu m-a învinuit că n-am încercat să opun rezistenţă – căci victimă şi agresor formam o minoritate redusă la doi. Regretele mele se întemeiază pe creditul acordat afirmaţiei lui: că dacă aş fi făcut zgomot el ar fi şters-o. În orice caz, n-ar avea nici un sens să spun că mi-a ars cartea pentru că n-am avut curajul să-l atac. De ce să mă fi pedepsit pentru că i-am uşurat treaba? Şi ce anume din purtarea lui reală, aparent sensibilă sugera că înfruntîndu-l aş fi împiedicat să se întîmple ceea ce s-a întîmplat? Presupunînd că aş fi fost sarcastic şi că l-aş fi insultat, ce credeţi... aş fi scăpat mai ieftin?

Am încercat să enumăr tot ceea ce i-ar fi displăcut la mine, judecînd atît obiectiv, cît şi subiectiv: vîrsta mea,

fragilitatea fizică, miopia mea, accentul, cultura, lipsa de curaj – tot ce mă caracterizează. Cu siguranţă că i s-a părut că sînt afectat, demodat, rigid – şi aş putea adăuga şi alte trăsături care, însă, nu conturează decît imaginea unui om în vîrstă întrucîtva demn de dispreţ. Nu-i susţineam pe Ei, cum îi numea el, „sistemul" – capitalismul. Aparţinem unei profesii pentru care el părea să aibă oarecare respect, îi plăceau cărţile, îi plăcea Conrad. Aşa că de ce să nu-i fi plăcut – sau, mai bine zis, de ce să-i fi displăcut eu? Dacă ar fi judecat în modul acela puritan al „Noii reviste de stînga", că ceea ce scriam eu despre Peacock era doar un parazitism pe un surogat de artă burgheză, atunci cu siguranţă că mi-ar fi spus-o. Dar el nu semăna nici pe departe cu intelectualii marxişti.

Maurice şi Jane tind să considere că această problemă cvasipolitică este explicaţia cea mai plauzibilă. Dar eu cred că ei au această predilecţie din cauza traumei pe care a provocat-o Richard în familia lor. Însă eu n-o privesc deloc ca pe o analogie cu tînărul meu. El nici o clipă nu m-a legat pe mine personal de „Ei". Şi nici nu şi-a manifestat vreun interes faţă de opiniile mele politice. El a atacat un lucru evident apolitic: cartea mea.

Am rămas cu o puternică impresie că avea o minte mai bună decît sugera limbajul lui, ca şi cum ar fi fost pe jumătate conştient că spune prostii şi că făcea acest lucru în parte pentru a mă testa pe mine: dacă i-am dat suficientă apă la moară să facă pe deşteptul, atunci, la rîndul meu, am meritat să-şi bată joc de mine. Presupun, însă, că prea complicăm lucrurile. La drept vorbind, n-are nici o importanţă ce am spus eu şi cum a reacţionat el. La o reevaluare ulterioară a lucrurilor, îmi pot imagina cum conversaţia noastră ar fi putut decurge şi în alte feluri, sfîrşindu-se totuşi la fel de cumplit.

Trebuie să mai spun că Maurice avea şi o altă teorie – aceea că băiatul era puţin schizofrenic şi că efortul şi încordarea pe care i-o pricinuisem stînjenindu-l i-au stîrnit

latura cea mai violentă a personalității. Dar probabil că *după* ce luase hotărîrea mă mai îmbia încă cu coniac și se oferea să-mi facă focul ca să mă încălzesc. Toate acestea laolaltă reprezintă, însă, niște acte prea conștiente pentru a fi semne de schizofrenie și, în plus, nici o clipă n-a manifestat nici un fel de violență fizică față de mine și nici o atitudine de-a lui n-a sugerat o astfel de pornire. Eram legat, aveam căluș la gură. Ar fi putut să mă lovească, să mă pălmuiască, să facă ce vrea. Dar sînt convins că nu trupul meu era ținta agresivității lui. Altceva era ținta atacului.

Exista, cred eu, o cheie importantă în acel ultim și ciudat gest – degetul mare ridicat agresiv, pe care mi l-a vîrît în față. E foarte limpede că gestul nu era menit să redea clasica semnificație pentru că nu se punea problema iertării. La fel de evident e și faptul că nu avea sensul modern foarte cunoscut: „Totul e în regulă".

Cînd m-am întors la Londra, am observat că acest gest era adesea folosit de muncitorii de la demolări care lucrau vizavi de apartamentul meu. Acum consideram că acest spectacol îmi provoca o anume fascinație morbidă, de vreme ce moartea și distrugerea stăruiau puternic în mintea mea. Am fost impresionat de diversitatea de sensuri pe care le exprimau prin ridicarea degetului mare. Însemna pur și simplu „da", atunci cînd zgomotul prea mare făcea imposibilă comunicarea verbală, însemna „înțeleg, voi face cum vrei tu". De asemenea, în mod destul de paradoxal, putea reda atît indicația de a continua manevra dacă, de exemplu, era ridicat spre un șofer de camion care dădea mașina cu spatele, cît și pe aceea de „oprește. Perfect" (cînd era ridicat brusc, în timpul aceleiași manevre). Dar ceea ce lipsea din toate aceste întrebuințări ale semnului era agresiunea. De-abia după cîteva luni m-am luminat.

Am un mic năravș. Îmi place la nebunie să privesc la televizor meciuri de fotbal. Nu prea văd cam ce satisfacții îmi dă această îndeletnicire stupidă – exceptînd sentimentul de superioritate pe care-l are orice intelectual care vede risipin-

du-se atîta energie fizică în echivalentul modern al arenei romane. Dar într-o seară mi-a atras atenţia un jucător care alerga din „tunel" în arenă, arătînd chiar acest deget agresiv unui grup de suporteri aflaţi în tribunele alăturate. Vreo doi i-au răspuns în acelaşi fel. Semnificaţia era limpede (jocul nu începuse): „Curajul nostru e mare, noi vom bate adversarul; vom învinge". Gestul acesta m-a şocat foarte tare. Brusc am văzut gestul infractorului meu ca pe un avertisment: trebuia să înceapă o luptă înverşunată, iar echipa adversă pe care el o reprezenta era hotărîtă să învingă. El spunea de fapt: „N-ai să scapi aşa uşor cum crezi". S-ar spune că aş fi fost mult mai îndreptăţit să-i transmit eu lui un astfel de mesaj. Dar nu a fost aşa.

Arderea notiţelor mele era pur şi simplu o dovadă care susţinea semnificaţia degetului ridicat. Iar ceea ce stătea la baza ambelor gesturi era frica sau dispreţul pentru faptul că în acest meci neobişnuit eu intrasem pe teren avînd un avantaj de partea mea – şansele acordate din start celui mai slab jucător. Şi oricît ar părea de puţin probabil în împrejurările concrete actuale, eu am rămas, într-un fel, un învins din punctul lui de vedere.

Toate acestea mă duc la o concluzie hazardată. Am foarte puţine dovezi în sprijinul ei şi nici măcar nu sînt prea clare – căci am mărturisit deja că nu pot jura pentru deplina lor exactitate. Eu cred, însă, că unele dintre clişeele lui lingvistice (evident recurente, chiar dacă nu în măsura în care am sugerat-o eu) sînt foarte semnificative. Una este folosirea lui "omule". Ştiu că e foarte frecvent folosit printre tineri. Însă aplicat la persoana mea părea premeditat.

Deşi în parte insultător în intenţie, cuvîntul cred că ascundea în acelaşi timp o încercare întrucîtva patetică de a pune semnul egalităţii între noi doi.

Ar fi vrut să sugereze că între noi nu existau decît diferenţe de vîrstă, cultură, mediu şi celelalte. În realitate, cuvîntul demonstra un fel de recunoaştere, poate chiar un fel de groază faţă de tot ceea ce ne separa şi n-ar fi prea forţat să spun că ceea ce n-am reuşit să aud („Omule, necazul dumi-

tale e că nu asculţi cu destulă atenţie") era strigătul tacit după ajutor.

Celălalt cuvînt era „corect" – care apărea ca o parte finală fără rost la orice propoziţie. Ştiu că şi acesta este foarte frecvent întrebuinţat de tineri şi că ar putea fi foarte riscant să-l consideri ceva mai mult decît psitacism, o simplă repetare papagalicească. De aceea eu cred că este unul dintre cele mai relevante clişee ale secolului nostru. Din punct de vedere gramatical, cel mai adesea ar putea constitui mai degrabă o elipsă a întrebării: „Este corect?" decît „Este corect ce fac?" Sînt convins, însă, că semnificaţia psihologică face parte din a doua categorie, însemnînd efectiv: „Nu sînt deloc sigur că este corect ce fac". Poate fi spusă, bineînţeles, într-un mod agresiv: „Nu cumva să îndrăzneşti a spune că nu-i corect ce fac". În nici un caz nu poate însemna siguranţă de sine. Nu este doar faptul că astfel de oameni pun la îndoială propria lor gîndire şi propria lor credinţă, dar pun serios la îndoială şi talentul lor de a se exprima în cuvinte. Manierismul este simptomul unui colaps cultural. Acesta spune: „Nu pot sau cred că nu pot comunica cu tine". Aceasta este adevărata inechitate, mai curînd decît cea economică sau socială.

După cîte am citit eu, e foarte important ca atunci cînd ai de-a face cu triburi primitive să cunoşti semnificaţiile pe care le atribuie ei feţei. Nenumăraţi misionari buni şi zîmbitori au murit pentru că nu şi-au dat seama că zîmbeau în semn de salut unor oameni pentru care dezvelirea dinţilor era un semn limpede de ostilitate. Cred că tot cam aşa se întîmplă cînd cei care folosesc cuvîntul „corect" au de-a face cu alţii care ignoră acest cuvînt nenorocit. Nu voi fi într-atît de absurd încît să susţin că întîmplările din noaptea aceea ar fi decurs altfel dacă eu mi-aş fi împestriţat propriile mele remarci cu cîteva reciproce „corect" şi „omule". Dar sînt convins că încleştarea fatală dintre noi a fost încleştarea dintre un om care venerează şi crede în limbă şi un altul care o suspectează şi o dispreţuieşte. Păcatul meu cel mai mare nu

era atît faptul că făceam parte din burghezia intelectuală şi că probabil păream mai bogat decît sînt în realitate, ci faptul că eu trăiesc din cuvinte.

Cred mai degrabă că în faţa băiatului am apărut ca un om care l-a deposedat de un secret şi ca un om pe care el vroia, în taină, să-l stăpînească. Mărturisirea lui destul de furioasă că are un anume respect pentru cărţi; dorinţa lui vădit nostalgică de a scrie el însuşi o carte (pentru a „spune cum e cu lucrurile astea" – de parcă sărăcia acestei exprimări n-ar fi tăiat „ab initio" dorinţa pe care o implica), contradicţia flagrantă dintre vorbă şi faptă; sporovăiala aceea politicoasă în timp ce se învîrtea prin cameră jefuind; acea incoerenţă (evident, deloc inconştientă) a părerilor lui; refuzul de a auzi, aparent chiar de a înţelege obiecţiile pe care le-am ridicat eu cu blîndeţe; faptul că sărea de la un subiect la altul... – toate acestea au făcut ca arderea cărţilor mele să apară în ochii lui pe bună dreptate simbolică. Ceea ce a fost pus pe foc, de fapt, era „refuzul" generaţiei mele de a transmite urmaşilor o putere magică.

E foarte probabil că soarta mea a fost pecetluită din momentul în care am respins sugestia lui de a scrie eu însumi despre el. La vremea respectivă am considerat dorinţa lui drept un soi de dandism, de narcisism – sau spuneţi-i cum vreţi: transformarea scrisului într-o oglindă a eului. Cred, însă, că de fapt el mă îndemna (inconştient, în orice caz) să-i împrumut ceva din această forţă magică... Şi asta poate pentru că nu putea crede că ea există cu adevărat pînă ce n-o vedea acţionînd asupra lui. Într-un anumit sens, el a pus în balanţă propriile lui nevoi cu ceea ce numisem eu un romancier uitat de mult. Şi probabil că ceea ce l-a ofensat mai mult a fost că eu îmi puneam acest dar preţios şi contestat al magiei cuvîntului în slujba unui alt magician obscur al cuvîntului. I-am arătat un magazin închis, un club select, o societate secretă închisă – şi asta a simţit el că trebuie să distrugă.

Nu vreau să spun că asta a fost tot, dar sînt convins că acesta e miezul. Fără îndoială că e neîndreptăţit atacul

împotriva noastră, a tuturor celor care, tineri şi bătrîni, mai preţuim încă limba şi forţa ei. Mulţi dintre noi, vrînd-nevrînd, ne-am străduit cît am putut să vedem supravieţuind cuvîntul, secretele şi magia lui, ştiinţa şi arta lui. Adevăraţii răufăcători, precum cel pe care l-am întîlnit eu, sînt nenumăraţi şi asta din cauza triumfului vizualului, al televiziunii, a înrădăcinării în general, a unei educaţii greşite, din cauza istoriei sociale şi politice a secolului nostru dificil de stăpînit (care maestru al cuvîntului din antichitate strigă mai îndurerat de dincolo de mormînt decît Pericle?). Eu n-aş vrea să apar ca un ţap ispăşitor nevinovat. Cred că într-o privinţă avea dreptate diavolul acela tînăr.

Eram vinovat de surzenie.

În mod *deliberat*, am dat povestirii mele un titlu *ambiguu* şi un motto de neînţeles.

Am optat pentru titlu nu înainte de a-l verifica pe diferiţi cobai. Impresia generală părea a fi că numele Koko trebuie să fie o variantă ortografică cu totul deosebită a obişnuitului Coco şi că, prin urmare, sintagma vroia să însemne „sărmanul măscărici" sau „sărmanul nebun". La un prim nivel de înţelegere, asta era de ajuns, deşi nu mi-ar plăcea să văd că sintagma se aplică numai unuia dintre cei doi protagonişti – şi din această cauză adjectivul să fie luat numai într-unul din sensurile lui. De fapt, Koko n-are nici o legătură cu acel Coco cu nasul roşu şi păr stacojiu. E un cuvînt japonez şi are sensul de comportare filială corespunzătoare, atitudinea pe care trebuie s-o adopte în mod normal fiul faţă de tată.

Ultimul cuvînt îl va avea motto-ul meu de neînţeles, care va servi drept judecată atît asupra fiului, cît şi asupra tatălui.

El vine ca o previziune tristă, dintr-o limbă moartă a acestor insule: vechea limbă din Cornwall:

„Prea lungă-i limba, prea scurtă-i mîna;
Dar omul făr' de limbă şi-a pierdut *ţărîna*".

ENIGMA

„Cine poate să devină tulbure, şi totuşi, aşezîndu-se, să se limpezească încet?"
Tao Te Ching

Dintre persoanele care sînt date dispărute, cele mai frecvente sînt tinerele adolescente, urmate de băieţii între treisprezece şi nouăsprezece ani. Majoritatea acestora provine din familii de muncitori şi, aproape invariabil, din cele în care există neînţelegeri grave între părinţi. Mai este o categorie mai restrînsă, mai variată din punct de vedere social, formată din soţii şi soţiile care încearcă să scape dintr-o căsnicie sau să rupă o relaţie domestică de care s-au plictisit. După vîrsta de patruzeci de ani, proporţia scade simţitor: sînt extrem de rare cazurile în care oamenii mai în vîrstă dispar cu adevărat şi pentru mai multă vreme. Şi din nou, în această categorie intră cei foarte săraci şi chiar cei ce sînt consideraţi aproape vagabonzi, lipsiţi de rude apropiate.

Atunci cînd John Marcus Fielding a dispărut, el a contrazis toate probabilităţile statistice şi sociale.

Avea cincizeci şi şapte de ani, era bogat, avea o căsnicie fericită, un fiu şi două fiice; se afla în comitetul de conducere al cîtorva companii din oraş (şi în mare măsură nu numai pentru a le împodobi antetele cu numele lui). Era proprietarul unuia din cele mai elegante conace în stil elisabetan din East Anglia, manifesta un interes activ în administrarea fermei de şapte sute de hectare din jurul acestui

conac, era un vînător de vulpi redutabil (deşi mai mult onorific), era un bun trăgător... şi într-o galerie de stereotipuri umane, ar fi putut servi drept model pentru tipul orăşeanului de succes care în acelaşi timp mai e şi proprietarul unei moşii la ţară, un boier de ţară (nu numai cu numele). Ar fi fost mai uşor de înţeles în cazul în care ar fi simţit că una dintre cele două laturi ale vieţii sale începe să-i ia prea mult timp... dar aspectul extrem de contradictoriu al cazului său constă şi în faptul că era membr · în Parlament din partea Partidului Conservator.

În după-amiaza zilei de vineri, 13 iu ie 1973, la ora două şi jumătate, secretara lui destul de vîrstnică – o oarecare domnişoară Parsons – îl urmărea cu privirea cum se urcă într-un taxi în faţa apartamentului său londonez, din Knightsbridge. Se ducea în oraş la o întrunire a membrilor comitetului de conducere; de acolo urma să prindă trenul de 5,22, ca să ajungă la sediul central al electoratului său. Avea să sosească curînd după ora şase şi jumătate, după care trebuia să procedeze la o consultaţie de vreo două ore.

Reprezentantul său, pe care-l invitase la cină, trebuia după aceea să-l ducă cu maşina acasă, la Tetbury Hall, la o distanţă de vreo zece kilometri. Fiind foarte încrezător în valoarea electorală a contactului personal, Fielding dădea astfel de „consultaţii" de două ori pe lună. Agenda lui de lucru pentru acea zi care ameninţa să fie neobişnuită era absolut firească.

Ulterior s-a descoperit că el n-a mai apărut deloc la întrunirea comitetului. I s-a telefonat la apartamentul lui din Londra, dar domnişoara Parsons ceruse (şi i se dăduse) liber pentru restul după-amiezii (vroia să-şi petreacă weekend-ul la rudele ei din Hastings). Menajera plecase şi ea acasă. Întrucît în ceea ce privea frecventarea unor astfel de întruniri Fielding era exemplar (sau, cel puţin, îşi anunţa din timp absenţa atunci cînd nu putea evita să lipsească), i se iertă abaterea şi comitetul trecu la lucru fără el. Primul care şi-a dat seama că ceva nu era în regulă a fost agentul elec-

toral. Deputatul său nu se afla în trenul cu care venise el la întrunire. Se duse din nou în birourile partidului ca să-l sune pe Fielding la apartamentul său şi, după aceea, neprimind nici un răspuns de acolo, îl sună la locuinţa de la ţară. La Tetbury Hall doamna Fielding nu-i fu de nici un folos. Vorbise ultima oară cu soţul ei joi dimineaţa, aşa că, din cîte ştia ea, el trebuia să fie acolo unde nu era. Totuşi se gîndea că era posibil ca el să se fi hotărît să meargă cu maşina undeva în afara oraşului împreună cu fiul lor, care urma cursurile post-universitare de la Şcoala Economică din Londra. Acest fiu, Peter le spusese în cursul săptămînii că ar vrea să vină la Tetbury împreună cu prietena sa. Poate că el vorbise cu tatăl lui la Londra mai de curînd decît ea. Drummond căzu de acord să-i telefoneze doamnei Fielding din nou, peste o jumătate de oră, în cazul în care deputatul nu-şi făcea apariţia.

Bineînţeles că încercă şi ea să dea de el la apartamentul din Londra şi apoi, întrucît nu reuşi, o sună acasă pe domnişoara Parsons, dar secretara se afla deja la Hastings. Doamna Fielding încercă după aceea să sune la apartamentul din Islington, unde locuia fiul ei împreună cu alţi doi colegi de la Şcoala Economică din Londra. Tînărul care a răspuns la telefon n-avea nici cea mai vagă idee unde ar fi putut fi Peter, dar „credea" că are de gînd să rămînă să-şi petreacă weekend-ul în oraş. Soţia lui Fielding mai făcu un ultim efort: formă numărul prietenei lui Peter, care locuia în Hampstead, dar nici aici nu răspunse nimeni. În această situaţie, doamna fu, pe bună dreptate, tulburată. Era foarte probabil ca soţul ei să fi pierdut pur şi simplu trenul, să-l fi prins pe urmă şi, dintr-un motiv oarecare, să fi omis sau să nu fi putut anunţa pe nimeni de întîrzierea lui. Aşteptă ca Drummond, reprezentantul electoral, să sune din nou.

Şi el se gîndise că a pierdut trenul sau că, dormind, a uitat să coboare. Trimisese pe cineva să aştepte la următoarele trenuri din ambele direcţii. Totuşi, cînd sună din nou, după cum promisese, nu avu ce să zică altceva decît că omul

său nu a avut noroc. Doamna Fielding începu să simtă limpede că la mijloc era o enigmă şi se înfricoşă puţin. Dar Marcus avea întotdeauna actele asupra lui, existau foarte multe mijloace prin care ar fi putut să fie identificat, în cazul în care ar fi avut un accident sau i se făcuse rău şi nu putea vorbi. În plus, starea sănătăţii lui era bună; pentru vîrsta lui, se ţinea bine: n-avea probleme cu inima sau cu altceva. În acest moment, temerile foarte firave pe care le avea doamna Fielding erau mai degrabă cele ale unei femei care nu mai e aşa de atrăgătoare cum fusese pe vremuri. Era exact tipul de soţie care fusese foarte şocată de scandalul Lambton Jellicoe de la începutul anului. Dar nici din acest punct de vedere n-avea vreun motiv real de suspiciune. Dezgustul manifestat de soţul ei faţă de acest scandal părea absolut sincer... în acord cu dispreţul său în general faţă de frîul liber dat de o societate tolerantă.

O oră mai tîrziu, Fielding nu-şi făcuse apariţia nici la sediul partidului şi nici la Tetbury Hall. Simpatizanţii fură trimişi acasă cu scuzele de rigoare; puţini ştiau că trei zile mai tîrziu motivul dezamăgirii lor avea să constituie subiectul titlurilor din ziare. Drummond fu de acord să aştepte în continuare în biroul lui. Cina, de altfel neprotocolară şi fără alţi invitaţi, a fost uitată. Stabiliseră să se sune unul pe celălalt dacă şi de îndată ce primeau vreo veste; dacă nu, atunci la nouă fix. De-abia acum doamna Fielding intră în panică – o panică legată de apartament. Puse centralista să verifice linia. Era în ordine. Telefonă pe la diferiţi prieteni din Londra, cu speranţa vagă că din zăpăceală (deşi nu-i stătea în fire), Marcus acceptase să cineze sau să meargă împreună cu el la teatru. Dar investigaţiile ei n-avură nici un rezultat. În cele mai multe cazuri, explicaţia politicoasă a servitorilor o informa că persoanele căutate erau plecate în străinătate sau că erau şi ele la ţară. Mai făcu încă o încercare de a da de fiul său, dar acum nu-l mai găsi nici măcar pe tînărul care îi răspunsese mai devreme la telefon. Nici prietena lui Peter şi nici domnişoara Parsons nu erau de găsit. Neliniştea doam-

nei Fielding şi sentimentul de neajutorare crescuseră. Însă, de felul ei era o femeie practică şi energică.

Îl sună din nou pe unul dintre prietenii cei mai apropiaţi care se afla în Londra (apropiat şi la propriu pentru că locuia la numai două-trei minute distanţă de apartamentul din Knightsbridge) şi îl rugă să se ducă acolo şi să-l pună pe portarul blocului să-i descuie uşa de la apartament. Apoi îl sună pe portar ca să-i dea încuviinţarea pentru deschiderea apartamentului şi ca să afle dacă nu cumva îl văzuse pe soţul ei. Dar tot ce-i putu spune acesta fu că de cînd intrase el în serviciu, de la ora şase, domnul Fielding nu trecuse prin faţa biroului său.

După vreo zece minute, prietenul îi telefonă din apartament. Nici urmă de Marcurs, dar totul părea exact cum ar fi trebuit să fie. Găsi agenda de birou de pe masa domnişoarei Parsons, se uită prin ea şi-i citi doamnei Fielding programul acelei zile. Se părea că dimineaţa era tăiată cu o linie, dar nu era nimic anormal în asta. Membrii Parlamentului obişnuiau să-şi păstreze liberă fiecare dimineaţă de vineri pentru a putea răspunde la scrisorile mai puţin urgente. Din fericire, doamna Fielding îl cunoştea pe acel coleg, director al unei companii cu care – după cum era notat în agendă – Marcus trebuia să se întîlnească la ora trei.

Următorul pas fu să-l sune; şi de-abia în acel moment află că enigma începuse înainte de a fi pierdut trenul de 5,22 şi că domnişoara Parsons dispăruse şi ea de la apartament înainte de ora trei a aceleiaşi după-amiezi (lucru care doamnei Fielding i se păru a fi de rău augur, întrucît ea nu ştia nimic despre nevinovata călătorie la Hastings). Bineînţeles că acum îşi dădea seama că dacă se întîmplase ceva, asta ar fi putut să aibă loc încă din ziua precedentă. Marcus fusese în apartament joi dimineaţa, la ora nouă, atunci cînd ea însăşi vorbise cu el, dar din acel moment totul devenea confuz. Era cert că se întîmplase ceva grav.

Drummond acceptă să vină cu maşina pînă la Hall, pentru a face un plan împreună. Între timp, doamna Fielding

luă legătura cu poliţia locală, explicînd că nu era decît o simplă măsură de precauţie... dar că îi roagă să facă verificări la spitalele din Londra şi în registrul de accidente. Curînd după ce Drummond ajunse la Hall, sosi şi vestea că în ultimele douăzeci şi patru de ore nu se înregistraseră accidente sau atacuri cerebrale la victime neidentificate. Doamna Fielding a început să discute cu Drummond despre alte posibilităţi: vreo răpire din motive politice sau ceva în genul ăsta. Dar Fielding avea mai degrabă vederi proarabe decît proisraeliene. Întrucît în Camera Comunelor existau atîtea persoane care „meritau" mai mult decît el să li se întîmple acest lucru, era greu de presupus că Fielding ar fi putut constitui o ţintă pentru mişcarea „Septembrie Negru" sau pentru vreo altă astfel de mişcare. De asemenea, el nu putea figura undeva foarte sus, în capul listei Armatei Republicane Irlandeze (din cauza convingerii sale că în Ulster ar trebui instaurate legea şi ordinea, precum şi o politică fermă). De fapt, rarele sale discursuri din Parlament se refereau numai la finanţe şi la agricultură.

Drummond sublinie faptul că, în orice caz, asemenea răpitori n-ar fi păstrat tăcere atît de mult timp. De asemenea, nu era plauzibilă nici eventualitatea unei răpiri apolitice, întrucît prin împrejurimi existau indivizi cu mult mai bogaţi... şi apoi, dacă scopul răpirii ar fi fost răscumpărarea prin bani, atunci era mult mai probabil ca victima să fie vreuna dintre cele două fiice ale lui Fielding, Caroline sau Francesca, la vremea aceea plecate în străinătate. Şi, cu siguranţă, răpitorii şi-ar fi formulat pretenţiile pînă acum. Cu cît dezbăteau mai mult problema, cu atît mai plauzibilă devenea explicaţia că ar fi vorba de un fel de amnezie temporară. Totuşi, firește, chiar şi amnezicii sînt conştienţi că au uitat cine sînt şi unde locuiesc, nu? Medicul local a fost deranjat din faţa televizorului; luat pe nepregătite, îşi formulă şi el la telefon o părere improvizată. În ultima vreme dăduse cumva domnul Fielding semne de amnezie? Sau de nervozitate, de încordare? Vreun semn de irascibilitate, de

neliniște? Doamna Fielding a trebuit să răspundă negativ la toate aceste întrebări. Apoi fu întrebată dacă nu cumva Marcus a avut un șoc neașteptat. Nu, nimic de felul ăsta. Atunci amnezia fu declarată imposibilă. Doctorul sugeră cu blîndețe că ar fi trebuit verificate internările, ceea ce se făcuse deja.

De-acuma doamna Fielding începu să suspecteze și mai mult că la orizontul liniștit al vieții ei nu se profila decît un scandal domestic. Și după cum mai înainte își imaginase un corp zăcînd inconștient în apartamentul din Londra, acum vedea în fața ochilor imaginea unei cine în doi la Paris. Serios vorbind, nu prea putea să-și închipuie că tocmai schimonosita de domnișoara Parsons ar fi fost femeia al cărei chip era luminat de lumînările de pe masă; dar cine știe – ea își petrecuse în vara aceea la Londra mai puțin timp decît de obicei. Își imagina că din clipă în clipă telefonul trebuie să sune și Marcus să vină să-i dezvăluie un adevăr îndelung ascuns în legătură cu căsnicia lor... chiar dacă aceasta păruse a fi așa cum știa toată lumea – o căsnicie într-adevăr cu mult mai fericită decît cele ale prietenilor din cercul lor. Era de presupus că la mijloc putea fi vreo legătură amoroasă foarte tainică – cu o femeie care nu aparține clasei lor sociale sau lumii lor obișnuite – vreo păpușică de la periferia Londrei – Dumnezeu știe cine. Undeva, în adîncul sufletului ei, doamna Fielding luase hotărîrea să nu mai continue nici un fel de cercetări în noaptea aceea. Asemenea tuturor conservatorilor ea putea face foarte bine distincția între imoralitatea personală și scandalul public. În nici un caz nu puteai face gestul reprobabil de a da pe față astfel de lucruri. Și ca pentru a-i întări hotărîrea, inspectorul de la poliția locală o sună chiar în acel moment ca s-o întrebe dacă îi mai poate fi de folos în vreun fel. Încercă să pară calmă și liniștită; făcuse probabil din țînțar armăsar. Și încercă să-l facă să înțeleagă că se teme ca nu cumva să afle ziariștii de cele întîmplate. În cele din urmă abordă și cu Drummond aceeași tactică: trebuie să existe vreo explicație firească, vreo telegramă care s-a pierdut pe drum, vreun anunț

telefonic pe care domnişoara Parsons a uitat să-l facă; trebuiau să aştepte cel puţin pînă a doua zi dimineaţa. Pînă atunci se putea duce şi Peter la apartament ca să caute mai atent.

Puţin după ora unsprezece tînărul servitor filipinez îl conduse la uşă pe Drummond. Acesta ajunsese şi el la propriile lui concluzii. Suspectînd şi el faptul că trebuie să fie vorba de vreun scandal, şi în sinea lui era şocat (nu numai sub aspect politic), era de părere că doamna Fielding era încă o femeie atrăgătoare, nemaipunînd la socoteală faptul că era soţia unui membru de prim rang al Parlamentului.

Peter, care hoinărise, telefonă în sfîrşit la puţin timp după miezul nopţii. La început nici n-o crezu pe mama sa. În acel moment ieşi la iveală faptul că el şi prietena lui, Isabel, cinaseră împreună cu tatăl lui chiar cu o seară înainte, joi. În seara aceea el păruse absolut firesc şi era cît se poate de limpede că n-avea de gînd să-şi schimbe programul pe care şi-l făcuse pentru acel sfîrşit de săptămînă. Curînd Peter recunoscu, totuşi, că îngrijorarea mamei sale era îndreptăţită şi fu de acord să meargă de îndată pînă la apartamentul din Knightsbridge şi să doarmă acolo. Doamnei Fielding îi trecuse prin minte că, în cazul în care soţul ei fusese răpit, răpitorii nu cunoşteau decît adresa aceea şi poate că, întocmai ca şi ea, îşi petrecuseră seara sunînd zadarnic la acel număr.

Dar cînd Peter telefonă din nou (la ora unu şi un sfert), nu putu decît să confirme ceea ce spusese ultimul vizitator al apartamentului. Totul părea normal, cutia pentru corespondenţă de pe biroul domnişoarei Parsons nu dezvăluia nimic deosebit. În dormitorul tatălui său nu era nici o urmă de bagaje făcute în grabă, în vederea unei călătorii; din setul de valize şi geamantane (descrise detaliat de mama sa) nu lipsea nici unul. Pe foile din bloc-notes nu era notat nimic în legătură cu vreun telefon care trebuia dat reprezentantului său ori doamnei Fielding. În agendă era scrisă obişnuita listă de întîlniri pentru săptămîna aceea,

începînd cu o întrunire a comitetului şi cu un prînz, luni la amiază. Mai era problema paşaportului lui. Însă era ştiut că obişnuia să-l ţină în biroul lui, într-un fel de dulap cu acte care era încuiat – singurele chei le păstrau domnişoara Parsons şi Fielding.

Mama şi fiul mai discutară încă o dată dacă să alerteze poliţia din Londra. În cele din urmă se deciseră să aştepte pînă dimineaţă, cînd poate că enigma secundară – cea a domnişoarei Parsons – ar fi putut fi dezlegată. Doamna Fielding dormi foarte prost. Cînd se trezi pentru a cincea sau a şasea oară, sîmbătă, la puţin timp după ora şase, se hotărî să meargă cu maşina la Londra. Ajunse acolo înainte de ora nouă şi-şi petrecu o jumătate de oră împreună cu Peter, ducîndu-se încă o dată la apartament pentru a da de vreo dezlegare a „enigmei". Nu părea să lipsească nici una din hainele soţului ei, nu se vedea nici o urmă că el s-ar fi hotărît să plece într-o călătorie. Mai încercă pentru ultima oară să telefoneze domnişoarei Parsons acasă, în Putney. Nu răspunse nimeni. Era de-ajuns.

Doamna Fielding făcu două apeluri telefonice preliminare, puţin înainte de ora zece vorbea cu secretarul Ministerului de Interne, la locuinţa particulară a acestuia.

Erau evident în joc mai mult decît simple considerente de ordin penal, iar ea simţea că publicitatea nu era cîtuşi de puţin de dorit înainte ca primele investigaţii serioase să fi fost întreprinse de poliţie.

După cîteva minute, afacerea trecu în mîinile ferme ale profesioniştilor.

Pînă sîmbătă seara se clarificase filmul evenimentelor, chiar dacă misterul rămăsese. După puţin timp, cu ajutorul unui vecin, se dădu de urma domnişoarei Parsons, la rudele ei din Hastings. Fu extrem de şocată (cunoştea familia Fielding de aproape douăzeci de ani). Pur şi simplu nu ştia ce să spună.

Întrucît cu o zi în urmă fusese învoită – îşi aminti că

domnul Fielding o întrebase dacă erau în servietă nişte documente de care avea nevoie la şedinţa comitetului. Era convinsă că el intenţionase să meargă direct la adresa aceea din Cheapside, unde avea întrunirea.

Portarul care făcea de serviciu ziua spuse poliţiştilor că nu auzise ce adresă i se dăduse şoferului de taxi, dar că domnul părea cît se poate de firesc, doar că se cam grăbea. Domnişoara Parsons se întoarse direct la Londra şi deschise dulapul cu acte. Paşaportul se afla la locul lui. Nu ştia nimic, nici despre vreo scrisoare, nici de vreun telefon de ameninţare, nici despre sume mari de bani retrase recent din cont, nici despre vreo intenţie de a călători. Nu fusese absolut nimic neobişnuit în comportamentul lui din săptămîna aceea. În secret, fără ca doamna Fielding să audă, îi spusese apoi ofiţerului superior care se grăbise să preia comanda anchetei – că era absurdă ideea că la mijloc ar fi vreo femeie. Domnul Fielding era devotat soţiei şi familiei sale. Nu auzise şi nici nu văzuse vreodată la el nici cea mai mică dovadă de infidelitate în timpul celor optsprezece ani de cînd se afla în slujba lui, ca secretară confidenţială.

Din fericire, portarul care lucra ziua schimbase cîteva cuvinte cu şoferul de taxi înainte ca Fielding să coboare şi să ia taxiul. Descrierea lui îi ajută să-l găsească pe taximetrist pînă la amiază. El oferi o dovadă surprinzătoare că nu amnezia era cheia enigmei.

Îşi aminti foarte limpede traseul şi mărturisirea lui era categorică. Îl dusese la British Museum, nu în Cheapside. Fielding nu vorbise deloc în timpul cursei, ci citise – un ziar sau nişte documente din servietă. Şoferul nu-şi putea aminti dacă a intrat într-adevăr în muzeu, pentru că de îndată ce Fielding i-a plătit, un alt client i-a distras atenţia. Dovezile despre acest lucru le dădură curînd chiar cei de la muzeu. Supraveghetorul-şef de la garderobă scoase imediat servieta – se constatase deja că vineri, la închiderea muzeului, ea nu fusese luată înapoi. Nu era închisă cum trebuie – şi nu conţinea nimic altceva decît un ziar, „The Times", docu-

mente cu privire la şedinţa comitetului şi nişte scrisori în legătură cu întrunirea electorală fixată pentru mai tîrziu, în aceeaşi zi.

Doamna Fielding spuse că soţul ei manifesta un oarecare interes faţă de artă şi ocazional chiar colecţiona gravuri şi tablouri cu teme de vînătoare, dar că ea nu cunoştea absolut nici un motiv pentru care el să se fi dus la British Museum, nici măcar în cazul în care ar fi fost liber şi n-ar fi avut atîtea treburi. După cîte ştia ea, de cînd erau căsătoriţi, el nu fusese niciodată acolo. După cum se părea, supraveghetorul de la garderobă care luase servieta în păstrare era singurul custode din muzeul ca de obicei plin de turişti în luna iulie care-şi amintea ceva de deputat. Poate că pur şi simplu mersese pînă la intrarea din aripa de nord şi luase alt taxi. Sugera oarecum comportarea unui om care se ştie urmărit şi, mai ales, a unuia hotărît să nu ofere nici un indiciu cu privire la destinaţia sa.

Acum poliţia era de părere că toată povestea nu mai putea fi ţinută în secret decît pînă duminică şi că era mai bine să anunţe oficial dispariţia şi să dea la timp autorizaţia de publicare oficială a evenimentului, pentru a apărea în ziarele de luni dimineaţa. Era mai bine aşa decît să li se ofere explicaţii bazate pe zvonuri fanteziste. La urma urmei, cea mai verosimilă ipoteză părea a fi într-adevăr un şoc mintal şi, în cazul acesta, o fotografie ar fi sporit foarte mult şansele de recunoaştere. Bineînţeles că au verificat cu mult mai mult decît îşi închipuia doamna Fielding; se apelă la ajutorul securităţii şi al brigăzii speciale. Dar Fielding nu deţinuse niciodată vreo funcţie ministerială, nu se punea problema secretelor oficiale sau a vreunui scandal de spionaj. Nici unul dintre colaboratorii de care era legat nu-şi exprimă nici cea mai mică îndoială cu privire la onestitatea lui... Fu de asemenea exclus un scandal financiar. Rămînea posibilitatea de a se fi întîmplat ceva în cazul scandalului Lambton Jellicoe: un om zdrobit de ameninţarea unui şantaj; dar nici asta n-avea de-a face cu firea lui. Hîrtiile lui au fost analizate cu

mare atenţie, nici o adresă misterioasă, nici o scrisoare funestă, toţi cei care credeau că îl cunosc în particular foarte bine dădură referinţe la fel de bune. Au fost examinate şi creditele lui la bancă – nu exista nici o retragere inexplicabilă din cont, nici măcar în ultimele luni, ba chiar nici nu se atinsese de conturi în săptămîna anterioară dispariţiei lui. În timpul verii făcuse cîteva tranzacţii cu acţiuni, însă agenţii lui de bursă puteau demonstra că ceea ce vînduse adusese o îmbunătăţire a portofoliului de poliţe. Totul fusese reinvestit. De asemenea, nu dăduse nici o dispoziţie testamentară recentă privind familia sa; dispoziţiile fuseseră formulate cu mulţi ani în urmă.

Luni, 16 iulie, el se afla pe primele pagini ale tuturor cotidianelor. Apăruseră expuneri sumare ale carierei sale. Era fiul cel mic şi singurul în viaţă al unui judecător la Curtea de Justiţie; în 1939 plecase în armată direct de la Oxford, unde absolvise primul Facultatea de Drept; luptase într-o companie în Africa de Nord ca ofiţer de infanterie şi obţinuse Crucea Militară. Contractase un virus de kala-azar şi fusese reformat, terminînd războiul ca locotenent-colonel la un birou de la Ministerul de Război, unde lucrase în special la departamentul poliţiei militare.

După război a continuat o carieră strălucită de avocat specializat în probleme de drept fiscal şi societăţi pe acţiuni. În 1959 renunţase la barou pentru cariera politică; urmară apoi posturile de director, viaţa în East Anglia, poziţia uşor de centru-dreapta în cadrul Partidului Conservator.

Au urmat, evident, inevitabilele speculaţii, întrucît poliţia declarase că nu se putea exclude încă eventualitatea unei răpiri cu scop politic, în ciuda faptului că în aparenţă nesilit se hotărîse să nu mai vină la întrunirea dinainte stabilită a comitetului. Avocatul lui Fielding însă, cel care informase pe scurt presa, era de neclintit în părerea că nu se putea pune problema vreunei afaceri dubioase, indiferent de ce fel. Şi poliţia confirmă că, după cîte ştiau ei, deputatul în Parlament era un cetăţean care se supusese întotdeauna

întru totul legilor. Domnul Fielding nu fusese niciodată anchetat şi nici pus sub supraveghere.

Presupunînd că el ar fi putut călători peste hotare sub un nume şi cu un paşaport false, s-a făcut o verificare la Heathrow şi în principalele puncte de frontieră. Dar dintre stewardesele şi funcţionarele de la aeroport care au putut fi contactate, nici una nu-şi amintea de figura lui. El vorbea puţin franceza şi germana, dar nu îndeajuns pentru a trece drept limbă maternă – şi în orice caz, paşaportul pe care îl lăsase acasă era o mărturie că el se afla încă în Marea Britanie. Abundenţa de ziare şi de reportaje TV, toate reproducînd fotografiile lui, stîrni din partea publicului obişnuitele semnalări şi informaţii. Toate au fost verificate pînă la capăt cu mare atenţie, dar nici una nu a dus nicăieri. S-au făcut numeroase relatări şi în străinătate şi nu se poate spune deloc că Fielding a rămas de negăsit din pricina lipsei de publicitate. Dacă mai trăia încă, era foarte limpede că se ascundea sau era ţinut ascuns. Această ultimă ipoteză presupunea existenţa unui complice, dar printre cunoscuţii parlamentarului, nu se afla nici unul care să sugereze poliţiei ideea că el ar fi cel care îl ascunde.

Toţi cei suspectaţi că ar putea face acest lucru erau foarte discret supravegheaţi. Printre ei se afla domnişoara Parsons. Telefonul ei de-acasă şi cel de la apartament erau puse sub urmărire. Dar toate acestea se dovediră a fi o pistă falsă. Un nor uriaş de complicaţii guvernamentale, poliţieneşti şi familiale se adună deasupra acestui caz. Totul era atît de confuz, încît cunoscătorii, amatorii de evenimente obscure, comparau această poveste cu cea a dispariţiei lui Marie Celeste.

Nici o poveste senzaţională nu rămîne la zi atîta vreme cît nu e îmbogăţită cu noi amănunte. Cazul Fielding a fost clasat de jurnalişti la zece zile de la lansare.

Dar doamna Fielding era genul de femeie care nu se sfia să incite apatia birocratică. Avu grijă ca autorităţile să se ocupe în continuare de cazul soţului ei. Poliţiştii nu aveau

autonomia presei. Din nefericire, judecînd din punctul lor de vedere, ei făcuseră tot ce ţinea de ei. De fiecare dată firele foarte slabe peste care dădeau se rupeau şi nimic nu se putea întreprinde pînă ce nu obţineau mai multe informaţii, iar obţinerea lor ţinea mai mult de voinţa zeilor, decît de nişte anchete mai amănunţite. Pînza de păianjen fusese ţesută şi era tot atît de fină şi de vastă pe cît o putea ţese acest păianjen straniu. Însă acum venise rîndul musculiţei să facă o mişcare. Între timp, trebuia împăcată doamna Fielding, care dorea să cunoască mersul anchetei.

Pe data de 30 iulie, în cadrul unei întruniri de la New Scotland Yard, s-a hotărît (cu acordul superior, se presupune) ca echipa care se ocupase pînă atunci în totalitate de acest caz să-l lase în mîinile unuia dintre membrii săi mai tineri, un sergent de la Brigada Specială care pînă atunci avusese sarcina – mai mult birocratică – de a colaţiona informaţii cu privire la ipotezele de factură politică.

În faţa lumii şi în special pentru că trebuia să fie satisfăcută cererea doamnei Fielding de a afla cît mai multe informaţii, ancheta avea să rămînă o problemă de înaltă responsabilitate. Sergentul înţelegea că el trebuie să facă singur zgomot cît pentru o întreagă brigadă. În realitate, nimeni nu se aştepta ca el să descopere ceva, dar trebuia numai să dea de înţeles că fiecare ipoteză era cercetată cu mare atenţie. După cum el însuşi îi spusese unui coleg, el era alibiul poliţiei în momentul în care secretarul cu afacerile interne ar fi făcut scandal. Mai ştia, de asemenea, că preluarea anchetei însemna pentru el şi un mic test. Era unul dintre cei puţini nou angajaţi care intraseră în poliţie direct dintr-o şcoală particulară de renume. În mod evident, el era destinat unui rang superior încă din ziua în care îmbrăcase pentru prima oară uniforma şi, prin urmare, trebuia să facă o adevărată echilibristică pe sîrmă. Există tradiţia familiilor de poliţişti sau de ofiţeri de armată sau a familiilor de marinari; el era cea de-a treia generaţie care reprezenta braţul legii. Era chipeş şi ager la minte, calităţi care ar fi

putut să-i facă mult rău, ca de altfel şi manierele lui şi felul specific burghez de a vorbi, însă avea calităţi incontestabile de bun diplomat. Ştia prea bine că un tip ca el putea stîrni cu foarte mare uşurinţă tot felul de prejudecăţi în mentalitatea mediocră, atît de caracteristică eşalonului de mijloc din poliţie. El n-avea decît să gîndească despre cutare ofiţer că e redus mintal; putea în adîncul sufletului lui să cîrtească împotriva vreunui mătăhălos tîmpit, cînd acesta îi cerea să aplice metode dogmatice, deşi unele mai puţin ortodoxe ar fi făcut treabă mai bună; sau împotriva limbajului profesional greţos la care recurgeau unii dintre superiorii lui pentru a face să pară cît mai „instruiţi". De fapt, avea mare grijă să-şi disimuleze adevăratele sentimente. Dacă părea machiavellic, înseamnă că aşa era, dar asta îl făcea şi un bun detectiv. Era foarte folositor, mai cu seamă în investigaţiile întreprinse în medii sociale superioare. Într-o casă din Mayfair în care se jucau jocuri de noroc sau într-un restaurant de lux putea trece neobservat, fără a-şi da de gol profesiunea. Trecea foarte bine drept un tînăr dandy bogat din împrejurimi şi dacă talentul său putea stîrni invidie printre poliţişti, contracara în acelaşi timp ideile preconcepute despre deformaţia profesională. Mediul familial respectabil în care trăise (tatăl lui era încă un foarte apreciat şef de poliţie de district) era, fără îndoială, unul dintre motivele principale pentru care fusese ales să îndeplinească o sarcină care trebuia să-l pună în contact cu tot felul de oameni influenţi. Numele lui - Michael Jennings.

Îşi petrecu ziua urmînd hotărîrea secretă de a examina dosarul acum voluminos al lui Fielding şi cînd termină, îşi redactă un fel de rezumat neoficial pe care îl numi *Situaţia la zi*. Acesta enumera ipotezele şi contraargumentele lor.

1. Sinucidere. N-a fost găsit nici un cadavru. Lipsă de predisopoziţii pentru sinucidere; lipsă de motivaţie.

2. Crimă. Nu a fost găsit nici un cadavru. Nu există dovezi ale existenţei unor duşmani personali. Duşmanii politici şi-ar fi revendicat în mod public responsabilitatea.

3. Răpire. Nici o acţiune a răpitorilor de a revendica ceva. Nu există nici un motiv special pentru ca Fielding să fi fost răpit.

4. Amnezie. De obicei, amnezicii se pierd pur şi simplu, nu se ascund. Doctorii spun că n-a avut antecedente de acest fel, nu e genul.

5. Ameninţarea cu moartea. Nici o dovadă. Ar fi chemat imediat poliţia, judecînd după trecut.

6. Ameninţarea cu şantajul. Nici o dovadă de fraudă sau de evaziune fiscală. Nici o dovadă de comportament sexual aberant.

7. Silă de viaţă. Nici o mărturie. Nu avea probleme financiare sau familiale. Simţ foarte puternic al îndatoririlor sociale de-a lungul întregii sale cariere. Minte de jurist, nu de farsor.

8. Faptul că a profitat de după-amiaza liberă a domnişoarei Parsons (anunţată cu zece zile înainte) sugerează o acţiune premeditată. Dar Fielding avea posibilitatea să cîştige mai mult timp dacă amîna întrunirea consiliului şi pe cea cu reprezentantul sau dacă o învoia pe Parsons pentru toată ziua. Deci patru ore erau de-ajuns, acceptînd ceea ce poliţia stabilise ca moment al dispariţiei 6,35, oră la care n-a apărut la întîlnire. Deci îndelung premeditat? Gata pentru prima ocazie.

Poliţistul scrise apoi un alt titlu: *Ipoteze aberante*.

9. Dragoste. Vreo fată sau femeie necunoscută. Ar fi trebuit să fie ceva mai mult decît atracţia sexuală. Dintr-un motiv oarecare eşuată social (căsătorie, clasă, rasă)? De verificat alte persoane date dispărute în aceeaşi perioadă.

10. Homosexualitate. Absolut nici o mărturie.

11. Paranoia. Vreo primejdie imaginată. Nici o dovadă anterioară.

12. Fantome ale trecutului. Vreun scandal de dinaintea căsătoriei, vreun duşman pe care şi l-a făcut în timpul războiului sau de cînd fusese avocat? Nici o dovadă, dar de verificat.

13. Motive financiare. Cel mai probabil mod de a-şi lichida vreun cont secret peste hotare.

14. Pasiunea pentru vînătoarea de vulpi. Vreo paralelă, o identificare cu vulpea. Să înşele copoii. Dar de ce?

15. Criză matrimonială. Un fel de răzbunare pe nevastă. De verificat dacă nu cumva ea l-a înşelat.

16. Criză religioasă. Probleme cu Biserica. Probabilitate zero.

17. Ceva necurat undeva în străinătate legat de deputăţia lui. Dar nu era genul de persoană amatoare de scandaluri şi corupţie şi nici de aventuri stil capă şi spadă. Avea un puternic simţ al protocolului; ar fi consultat Ministerul Afacerilor Externe sau cel puţin şi-ar fi avertizat soţia. Las-o baltă.

18. Fiul său. Nu corespunde. De întîlnit.

19. Logistică. Dispariţia totală nu e o operaţie pe care s-o faci de unul singur. Trebuie să te ascundă cineva, să-ţi cumpere de mîncare, să stea de veghe.

20. Trebuie să existe pe undeva vreun indiciu întîmplător. Ceva ce a spus el cuiva cîndva. Mai degrabă lui Parsons decît soţiei? Să încerc şi la prietenii de la Westminster şi din oraş.

La sfîrşitul analizei ofiţerul mai mîzgăli cu majuscule încă două cuvinte dintre care unul era obscen.

Începu săptămîna următoare cu domnişoara Parsons. Fiicele, Francesca şi Carolina, se întorseseră una dintr-o casă de vacanţă de lîngă Malaga şi cealaltă de pe un iaht din Grecia, iar acum întreaga familie era plecată din oraş, la Tetbury Hall. Domnişoara Parsons fu lăsată la Londra de pază. Împreună cu poliţistul a trecut în revistă dimineaţa de vineri, ziua dispariţiei. Domnul Fielding dictase vreo cincisprezece scrisori de rutină, apoi îşi pusese singur hîrtiile la punct în timp ce ea le bătea la maşină. Dăduse un telefon agentului său de bursă; din cîte ştia, ea nu mai dăduse nici un telefon.

Îşi petrecuse cea mai mare parte a dimineţii în salonul apartamentului; nu ieşise deloc. Ea părăsise apartamentul pentru mai puţin de o jumătate de oră, ca să cumpere nişte sandvişuri de la un bufet de lîngă Piaţa Sloane; se întorsese imediat după ora unu, făcuse o cafea şi îi dusese sandvişurile pe care le comandase. Astfel de prînzuri improvizate erau normale vinerea. El nu se schimbase cît lipsise ea. Discutaseră despre weekend-ul ei la Hastings. El spusese că de-abia aştepta şi el să şi-l petreacă pe al lui, la Tetbury Hall – măcar de data asta fără musafiri. Ea fusese atît de mult timp în slujba lui, încît relaţia lor era foarte familiară. Întreaga familie îi spunea simplu „P". Adesea stătuse la Hall. Ea afirma că e „pe jumătate bonă", nu numai secretară.

Sergentul îşi dădu seama că trebuie să fie într-adevăr foarte precaut atunci cînd se aventurează în cercetarea foarte amănunţită a trecutului lui Fielding. „P" apăra cu străşnicie bunul renume al şefului ei, atît ca om al legii, cît şi ca politician. Cinic, poliţistul se gîndea că există mai multe feluri de a comite ilegalităţi, mai ales în lumea finanţelor, decît simpla încălcare a literei legii, iar Fielding era perfect echipat pentru a face piraterie la adăpost de orice risc. Secretara era de neclintit în privinţa conturilor din străinătate. Doamna Fielding nu privea cu ochi buni evaziunea fiscală. Gîndea despre afacerea Lonrho, celălalt mare scandal printre conservatori al anului, ca şi primul-ministru. Şi pentru el, astfel de fapte reprezentau „latura inacceptabilă a capitalismului".

– Dar, cel puţin, insinuă poliţistul foarte subtil, *dacă el ar fi vrut* să-şi facă un cont secret peste hotare, avea mijloacele să o facă?

Reuşi doar să o jignească în orgoliul ei de secretară. Ea cunoştea situaţia afacerilor şi a resurselor financiare ca şi domnul Fielding. Pur şi simplu era imposibil.

Cînd trecu la ipotezele de ordin sexual, sergentul se lovi de un zid mai tare decît granitul. Ea răspunsese deja negativ şi nu mai avea nimic de adăugat. Domnul Fielding era

ultimul om care s-ar fi complăcut într-o legătură amoroasă secretă. Avea mult prea mult respect faţă de sine. Jennings schimbă tactica.

– În dimineaţa aceea de vineri a pomenit cumva ceva despre faptul că în seara precedentă a cinat cu fiul său?

– A spus ceva ştiind că eu ţin foarte mult la copii.

– Era mulţumit?

– Bineînţeles.

– Dar ei doi nu au aceleaşi vederi politice?

– Tinere dragă, sînt doar tată şi fiu! Ei, sigur, au avut discuţii aprinse. Domnul Fielding obişnuia să le ia în glumă. El ştia că nu e decît o fază trecătoare. Odată mi-a spus că tot cam aşa era şi el la vîrsta lui Peter. Ştiu foarte sigur că în 1945 aproape că i-a votat pe laburişti.

– În seara zilei de joi n-a dat semne de amărăciune sau că s-ar fi certat?

– Cîtuşi de puţin. Spunea că Peter arăta bine, că noua lui prietenă era încîntătoare. Adăugă: Cred că era puţin dezamăgit că nu aveau de gînd să vină să-şi petreacă weekend-ul la Hall. Considera că este normal ca copiii să-şi vadă de propriul drum în viaţă.

– Deci nu era dezamăgit de felul în care Peter a evoluat.

– Dumnezeule, nu! Din punct de vedere al studiilor superioare a mers perfect.

– Dar nu a mers pe urmele tatălui său.

– Toată lumea pare să-l considere pe domnul Fielding un soi de tiran de tip victorian. Dar el e unul dintre oamenii cu vederi largi.

Poliţistul zîmbi.

– Care toată lumea, domnişoară Parsons?

– Superiorul dumneavoastră în orice caz. Mi-a pus şi el aceleaşi întrebări.

O luă cu binişorul: nimeni nu-l cunoştea mai bine pe domnul Fielding; ea era, de fapt, de cel mai mare ajutor în investigaţie.

– Este o poveste tare complicată. Normal. Totuşi, nu pricep ce s-a întîmplat. Cît despre găsirea unui motiv...

– V-aţi gîndit la ceva? El zîmbi din nou.

Ea privi în jos la mîinile încleştate în poală.

– Ştiu şi eu? Muncea într-adevăr foarte mult.

– Şi?

– Poate că ceva în el... De fapt n-ar trebui să spun asta. Este doar o speculaţie.

– Ne-ar putea fi de folos.

– Ei bine, dacă s-a rupt ceva? A fugit. Sînt convinsă că după cîteva zile şi-ar fi dat seama de ceea ce a făcut. Şi apoi, el care avea principii atît de solide, poate că a citit toate relatările din ziare. Eu cred că... E doar o presupunere, dar bănuiesc că poate a fost... foarte şocat de propria lui purtare. Nu ştiu prea bine ce...

– Vreţi să spuneţi că e posibil să se fi sinucis?

Bineînţeles că asta intenţiona să spună, chiar dacă scutură din cap.

– Nu ştiu, pur şi simplu nu ştiu. Îmi dau foarte bine seama că e vorba de un lucru făcut fără vreun avertisment... fără vreo pregătire prealabilă. Domnul Fielding credea foarte mult în ordine, în mijloace corecte. Nu-i stătea deloc în fire metoda, vreau să spun felul în care a făcut-o, dacă a făcut-o într-adevăr.

– Exceptînd faptul că i-a mers? Dacă într-adevăr a vrut să-i meargă.

– Nu putea face asta de bună voie, dacă era în toate minţile. E de neconceput.

Doar pentru o clipă comisarul simţi la domnişoara Parsons o *anume distanţă*, ceva impenetrabil, lăsînd să se înţeleagă faptul că ar fi făcut orice pentru domnul Fielding, orice – inclusiv să mintă la nesfîrşit în acest moment. Grija pentru domnul Fielding o făcea suspectă de a fi avut o legătură de dragoste cu el. Şi totuşi, lăsînd la o parte vîrsta pe care o avea, exista în prezenţa ei fizică, în trupul ei cam bondoc, în gura pungită, în ochelari, în îmbrăcămintea ei

pedantă de secretară, de fată bătrînă de o viaţă întreagă o totală lipsă de atracţie fizică, oricît ai fi încercat să ţi-o închipui altfel, mai tînără şi chiar dacă fusese ceva între ea şi şeful ei, cu siguranţă că pînă acum acea legătură ar fi dat naştere mai degrabă la ranchiună decît la fidelitate. Asta făcea ca astfel de suspiciuni să se stingă aproape de îndată ce-ţi veneau în minte. Totuşi, poate că au dat într-adevăr culoare întrebărilor pe care sergentul i le puse în continuare.

– Cum îşi petrecea de obicei serile libere aici? Dar cînd doamna Fielding era la ţară?

– Lucruri obişnuite. Mergea la club. Dar mai ales era ahtiat după teatru. Mergea foarte des să cineze cu prietenii în oraş. Din cînd în cînd îi mai plăcea să joace cîte un bridge.

– Pariuri nu făcea?

– Cîteodată. La Derby şi la Grand National.

– La cluburi cu jocuri de noroc mergea?

– Sînt foarte sigură că nu.

Sergentul îşi continuă interogatoriul insistînd mereu asupra unor puncte vulnerabile, ceva scandalos – chiar dacă s-a întîmplat de mult –, dar nu ajunse la nici un rezultat.

Plecă numai cu acea aluzie care menţiona un om care munceşte exagerat de mult şi cu ideea absurdă că într-un moment de rătăcire îşi făcuse harachiri.

Jennings avea bănuiala că domnişoara Parsons îi spusese mai degrabă ceea ce ar fi vrut ea să se întîmple decît ceea ce credea ea în sinea ei. Ideea de a avea un şef care a murit cu discreţie era mai acceptabilă decît aceea oripilantă că este fermecat de vreo femeiuşcă sau şi-a pătat reputaţia în vreun scandal ruşinos.

Fiind la apartament, vorbi şi cu femeia de serviciu. Ea nu spuse nimic nou. Niciodată nu găsise vreo dovadă a faptului că ar fi dormit acolo o persoană necunoscută. Nici o urmă de lenjerie de corp, nici un pahar mînjit de ruj, nici de ceşti de cafea pe masa din bucătărie care să nu fi fost explicabile. Domnul Fielding era un gentleman, spuse ea. Sergentul nu era deloc sigur, dacă asta înseamnă că un gentleman

îndepărtează întotdeauna orice urmă sau că în primul rînd nu dă niciodată ocazia unor astfel de lucruri.

Încă înclina să creadă în ipoteza unui fel de soluţie sexual-romantică – poate pentru că multe dintre fotografiile lui (era ciudat cît de puţine îl arătau pe Fielding zîmbind) sugerau o intensitate care te făcea să te gîndeşti imediat la un soi de senzualitate reprimată. Fiind un bărbat zvelt, mereu bine ras, de înălţime peste cea mijlocie, un bărbat care în mod evident se îmbrăca cu grijă chiar şi în momentele cele mai puţin oficiale, Fielding în nici un caz nu le-ar fi inspirat femeilor dezgust.

Într-o zi, doar pentru cîteva clipe, Jennings crezu că a făcut o descoperire foarte importantă. Verificase lista celorlalte persoane date dispărute la sfîrşitul acelei săptămîni. Un detaliu în legătură cu un caz (o secretară din Indiile de Vest care locuia cu părinţii ei la Nothing Hill) îi aduse aminte de ceva.

Fielding fusese în comitetul de conducere al companiei de asigurare la al cărei sediu din Londra lucra această fată. Avea nouăsprezece ani, părea destul de cultivată, tatăl ei lucra la asistenţa socială. Jennings văzu imediat în faţa ochilor marea lovitură la care visează orice detectiv: Fielding, care nu era rasist, e oprit din drumul său spre întrunirea comitetului, e invitat în vreun consiliu de administraţie de fată în numele tatălui ei şi chipul măsliniu îi cade cu tronc şi-l duce de nas. Aiurea?! Un simplu telefon relevă faptul că se dăduse de urma fetei sau, mai bine zis, ea însăşi oprise cercetările la cîteva zile după dispariţie. Se credea mare cîntăreaţă şi fugise cu un chitarist de la un club indian din Bristol. Fusese o chestiune care ţinea strict de clanul lor minoritar.

Jennings n-a aflat mare lucru nici de la prietenii din City şi nici de la colegii din Parlament (mai bine zis, de la puţinii care nu plecaseră în vacanţă). Cei din City admirau perspicacitatea lui Fielding şi cunoştinţele lui juridice – politicienii dădeau oarecum impresia, asemenea domnişoarei Parsons, că el era mai bun decît oricare dintre ei, un reprezen-

tant de primă mărime al electoratului rural, un membru de nădejde al partidului, un orator întotdeauna foarte concis, un tovarăş foarte plăcut, foarte demn de încredere... toţi erau foarte nedumeriţi de cele întîmplate. Absolut nici unul dintre ei nu-şi putea aminti vreun indiciu anterior care să demonstreze că Fielding avusese un colaps. Această ipoteză psihologică care părea cea mai plauzibilă deveni mai neverosimilă ca niciodată.

Un singur membru al parlamentului a fost mai de ajutor; era un laburist, un spirit independent, care întîmplător lucrase împreună cu Fielding, cu un an în urmă, la un proiect de lege. Legaseră un fel de prietenie colegială, cel puţin între pereţii Camerei. Deputatul negă că ar şti ceva despre viaţa lui Fielding din afara Camerei sau despre motivele lui de „a-şi lua cîmpii". Dar după aceea adăugă că „într-un fel, era posibil".

Sergentul îl întrebă de ce.

– Rămîne între noi.

– Bineînţeles, domnule.

– Ştii, el însuşi se ţinea prea din scurt. Ştii chestia – apele liniştite sînt adînci. Trebuia să se întîmple ceva.

– Nu sînt întru totul de acord cu dumneavoastră.

– Ei, haide, băiete! Probabil că profesia dumitale te-a învăţat că nimeni nu-i perfect. Sau, mă rog, nu în felul în care prietenul nostru încerca să fie. Deveni vorbăreţ. Unii dintre conservatori sînt pungaşi, alţii sînt nişte nemernici egoişti. El a vrut să fie şi una şi alta: un bogătaş pus pe căpătuială şi în acelaşi timp un stîlp al societăţii – în vremurile astea. Bineînţeles că aşa ceva nu ţinea pe faţă. Nu era el chiar aşa de prost.

Parlamentarul îl chestionă sec pe sergent.

– V-aţi întrebat vreodată de ce n-a făcut mare lucru aici la Parlament?

– Nici nu mi-am dat seama că n-a făcut.

– Da. Avea locul lui sigur, se menţinea. Era bine văzut în circumscripţie. Dar nu despre asta-i vorba, tinere. Nu a

ştiut să-i ducă aşa cum trebuie. Camera Comunelor e ca un animal. Fie îl stăpîneşti, fie nu. Prietenul nostru n-avea habar. Şi el ştia asta. A recunoscut-o o dată în faţa mea.

– De ce oare?

Deputatul laburist îşi desfăcu mîinile.

– Poate vechile obiceiuri. Nu putea ieşi de sub jug. Semăna prea mult cu cel mai bun prieten al şarlatanului. Pufni. Adică distinsul avocat specialist în probleme fiscale.

– Vreţi să spuneţi că într-un sens a clacat?

– Poate că pur şi simplu a clacat în celălalt sens. S-a hotărît să spună prima lui glumă bună din viaţă.

Jennings zîmbi şi făcu pe naivul.

– Lăsaţi-mă să mă dumiresc, domnule. Credeţi că a fost dezamăgit de politica conservatorilor?

Deputatul laburist mormăi uşor amuzat:

– Ah! Acum cauţi sentimente omeneşti. Nu prea cred că avea. Aş spune doar că era plictisit – de vînătoarea lui blestemată, de Parlament, de oraş. Se plictisise să tot joace rolul de lord mărinimos cu neciopliţii de la ţară. Voia pur şi simplu să evadeze. Din partea mea, îi doresc succes şi să-i fie urmat exemplul şi de alţii.

– Iertaţi-mă că v-o spun, domnule, dar nici unul dintre membrii familiei sale sau dintre prietenii apropiaţi nu par să fi observat acest lucru.

Deputatul zîmbi.

– Surpriză, surpriză.

– Făceau şi ei parte din ea?

Deputatul îşi împinse limba în obraz. Apoi clipi.

– Şi-n plus, era un tip care n-arăta deloc rău.

– *Cherchez la femme?*

– Mai mergem cu o carte. Eu mizez pe Eva. Nu uita, nu-i decît o supoziţie.

Şi într-adevăr nu era decît o supoziţie. N-avea absolut nici o dovadă. Parlamentarul în cauză era o figură cu mult mai cunoscută decît Fielding – un măscărici certăreţ care, prin profesiunea lui, nu-i putea suferi pe conservatori; în acelaşi

timp era un observator pe care nu te puteai baza. Totuşi el sugerase o ambiţie dezamăgită, or se ştie că duşmanii văd adesea mai departe decît prietenii.

După aceea Jennings vorbi cu persoana pe care o notase ca fiind teoretic martorul-cheie – şi asta chiar de cînd şi el i se păru a fi un duşman, deşi era de aşteptat să-i fie prieten. Era vorba despre Peter, fiul lui Fielding. Sergentul avusese acces la un dosar care în mod oficial nu exista. Despre Peter erau foarte puţine de spus: nu puteai decît să menţionezi al cui fiu era. Fusese notat drept aderent la Noua aripă de stînga, faţă de care manifesta un „interes mai mult afectiv decît raţional, fiind departe de nucleu". Atributul de socialist de ocazie încheia scurta observaţie despre el, cu o notă distinctă de dispreţ marxist în maniera stranie a acelora foarte devotaţi cauzei antisocialiste, pentru care sînt instruiţi să desfăşoare o activitate de spionaj (adică să adopte în exterior cauza pe care o resping). Sergentul se întîlni cu Peter într-o zi în apartamentul din Knightsbridge. Tînărul moştenise de la tatăl său statura înaltă, înfăţişarea plăcută şi, în aparenţă, zîmbea la fel de greu. În mod ostentativ, îşi arăta dispreţul faţă de ambianţa luxoasă a apartamentului şi era limpede că se enerva la gîndul că trebuie să piardă timp, repetînd aceeaşi veche poveste.

Jennings era, de fapt, apolitic. El împărtăşea părerea generală (inclusiv a tatălui său) că poliţia nu o dusese rău în timpul guvernului conservator şi îl dispreţuia pe Wilson. Dar nici Heath nu prea-i plăcea. Nu ura atît un partid sau altul, cît ura mai ales mascarada generală în politică, minciuna şi muşamalizarea, modul meschin de a număra punctele. Şi, de fapt, nu avea nimic din fascistul împuţit care, în mod foarte curînd vizibil, Peter îl bănuia că ar fi. Nu era naiv în materie de justiţie, chiar dacă nu fusese niciodată pus la încercare şi îi displăcea întru totul latura fizică a muncii poliţieneşti, cazurile de violenţă făţişă cumplită despre care auzise vorbindu-se şi la care fusese martor de vreo două ori. În fond, el vedea viaţa ca pe un joc pe care-l joci în primul rînd pentru

tine şi numai întîmplător din vreun simţ al datoriei. A fi de partea legii nu era o obligaţie morală, ci pur şi simplu era una din regulile jocului. Prin urmare, îi displăcu Peter, nu atît din motive politice, cît din tot felul de motive care ţineau vag de social sau... de joc... ca atunci cînd, în mod paradoxal, îţi urăşti adversarul nu numai fiindcă trage foloase în mod necinstit, dar şi pentru că le exploatează ineficient. Jennings îl calificase imediat: cameleon. Jennings nu putea deosebi la Peter dispreţul tipic al celor de stînga faţă de poliţie – de dispreţul ereditar, de clasă. Văzu doar dispreţ, dar ştia mult mai bine decît tînărul din faţa sa cum trebuie ascuns un astfel de sentiment.

Joi seara „cinaseră" împreună cu totul întîmplător. Peter îi telefonase tatălui său pe la şase, ca să-i spună că pînă la urmă nu mai venea acasă să-şi petreacă weekend-ul.

Tatăl lui i-a sugerat să ia masa împreună în seara aceea şi să vină cu Isabel. Fielding voia să se culce devreme, cina n-avea să dureze decît două ore. Se duseseră într-un restaurant unde se servea chebab, undeva în strada Charlotte. Îi plăcea uneori să meargă în cartierele sărace împreună cu ei şi nu era pentru prima dată. Părea absolut firesc: ca de obicei, „omul de lume politicos". Renunţaseră „de ani" să mai discute în contradictoriu despre politică. Discutaseră despre probleme familiale, despre Watergate. Tatăl lui îmbrăţişase atitudinea celor de la „Times" în legătură cu Nixon (adică susţinea că era acuzat pe nedrept, prin procură), dar n-a încercat să apere prea serios administraţia de la Casa Albă. Isabel vorbise despre sora ei care se măritase cu un francez, viitor director al unei case de filme, între timp scăpătat; spuse că sora ei aştepta un copil şi că urma să nască foarte curînd. Fielding se amuzase la ideea inadmisibilă de a naşte dincolo de Canalul Mînecii. Nu vorbiseră despre nimic serios, nu s-a făcut absolut nici o aluzie la ceea ce urma să aibă loc a doua zi. Au plecat cu toţii pe la zece. Tatăl lui găsise un taxi (şi se întorsese direct acasă, după cum depusese deja mărturie portarul de noapte), iar ei s-au dus să vadă un film în Oxford

Street. Cînd şi-au spus noapte bună, nimic nu dădea senzaţia de rămas bun pentru totdeauna.

– Credeţi că aţi reuşit vreodată să-l convingeţi pe tatăl dumneavoastră? În zilele cînd discutaţi în contradictoriu.

– Nu.

– Chiar întotdeauna părea a fi de neclintit? Nu se săturase în vreun fel de viaţa politică?

– Pare o idee extraordinară, dar nu cred.

– Dar ştia că îi dispreţuiţi vederile politice?

– Doar sînt fiul lui.

– Unicul lui fiu.

– Am renunţat. Nici un rezultat. Doar un tabu în plus.

– Ce alte tabuuri mai avea?

– Cele cincizeci de mii de tabuuri obişnuite. Peter îşi roti privirile prin cameră. Tot ce putea ţine realitatea sub control.

– Într-o bună zi nu vor fi oare toate ale dumneavoastră?

– Asta rămîne de văzut. Adăugă: Dacă vreau.

– A existat vreun tabu legat de sex?

– La care aspect anume vă referiţi?

– Cunoştea natura relaţiei dumneavoastră cu domnişoara Dodgson?

– O! Pentru Dumnezeu!

– Îmi pare rău, domnule. Ceea ce încerc eu să înţeleg este dacă credeţi că el s-ar fi putut să vă invidieze.

– N-am discutat niciodată despre acest lucru.

– Şi nu v-aţi făcut nici o părere?

– Îi plăcea de ea. Deşi nu provine chiar din înalta societate şi tot felul de chestii din astea. Dar prin tabuuri n-am vrut să sugerez că se aştepta ca fiul lui să...

Sergentul îşi ridică mîna.

– Îmi pare rău. Nu m-aţi înţeles. Vroiam să ştiu dacă ar fi fost posibil să-i placă vreo fată de vîrsta ei.

Peter se uită fix la el, apoi îşi privi picioarele desfăcute.

– Îi lipseau curajul şi imaginaţia.

– Sau poate n-avea nevoie? Căsnicia părinţilor dumneavoastră era, cred, foarte fericită.

– Vreţi să spuneţi, de fapt, că nu credeţi că era fericită.

– Nu, domnule. Vă întreb numai.

Peter îl privi din nou fix, mai mult de o clipă, apoi se ridică şi se duse la fereastră.

– Ascultaţi-mă, vă spun. Poate că nu ştiţi în ce fel de lume am fost eu crescut. Principiul de bază este ca niciodată, niciodată, niciodată să nu arăţi ceea ce simţi cu adevărat. Eu cred că mama şi tata erau fericiţi împreună. Dar nu ştiu dacă într-adevăr aşa era. Este foarte posibil ca timp de ani de zile ei să fi ţipat unul la celălalt în culise. E posibil ca el să fi avut cine ştie cîte femei. Nu cred, dar sincer vorbind, nu ştiu. Pentru că aşa-i lumea în care trăiesc ei şi în care trebuie să trăiesc şi eu cînd sînt cu ei. Pur şi simplu. Te prefaci, nu? De fapt, nu dezvălui adevărul decît cînd se crapă lumea în două sub tălpile tale. Se întoarse de la fereastră: N-are rost să mă întrebaţi de tata. Orice mi-aţi spune despre tata, eu n-aş putea afirma categoric că asta nu-i adevărat. *Cred* că era ceea ce vroia să pară a fi în exterior. Dar pentru că e ceea ce... Pur şi simplu nu ştiu.

Sergentul lăsă cîteva momente de tăcere.

– Privind retrospectiv, credeţi cumva că în seara aceea v-a indus în eroare?

– Dar pentru Dumnezeu, nu era un interogatoriu poliţienesc. Nimeni nu putea prevedea aşa ceva.

– Mama dumitale a cerut forurilor superioare să continuăm cercetările. Dar nu prea avem ce să continuăm.

Peter Fielding trase adînc aer în piept.

– Bine.

– Legat de această idee a unei vieţi de prefăcătorie, aţi observat vreodată că tatăl dumneavoastră era conştient de ea?

– Presupun că da, în latura socială. Uneori. Din cauza pisălogilor pe care trebuia să-i suporte. Discuţiile mondene. Dar chiar şi acestea de multe ori păreau să-l amuze.

– N-a dat vreodată de înţeles că şi-ar fi dorit o viaţă lipsită de aşa ceva?

– O viaţă lipsită de oameni de care să se folosească? Glumiţi.

– Vi s-a părut vreodată că e dezamăgit de faptul că nu a urcat în cariera politică pe culmi mai înalte?

– Şi asta era un tabu.

– A menţionat ceva în sensul acesta cuiva din Camera Comunelor?

– N-am spus că nu e posibil. Obişnuia să spună mereu că locurile din spate sînt cele care constituie coloana vertebrală a Parlamentului. De fapt, eu niciodată n-am înghiţit chestia asta. Veni şi se aşeză din nou în faţa sergentului: Dumneavoastră nu puteţi înţelege. Toată viaţa a fost nevoit să suporte acest lucru, măştile pe care ţi le pui – pentru o întrunire electorală, pentru oamenii influenţi de la care vrei să obţii ceva, pentru vechii tăi prieteni apropiaţi, pentru familie. E ca şi cum m-aţi întreba despre un actor pe care nu l-am văzut decît pe scenă. Nu ştiu.

– Şi asupra acestei ultime măşti n-aveţi nici o teorie?

– Doar aplauze la scenă deschisă, dacă a părăsit-o într-adevăr.

– Dar ce credeţi că ar fi aşa?

– Probabilitatea statistică este suma puterii britanice contra celui care pariază împotrivă. Eu nu aş sfătui pe nimeni să o facă, nici pe dumneata.

– Bănuiesc că asta nu este şi opinia mamei dumneavoastră?

– Mama n-are opinii. Are de salvat aparenţe.

– Pot să vă întreb dacă surorile dumneavoastră vă împărtăşesc întru totul vederile politice?

– În familia noastră nu-i decît o singură oaie roşie.

Sergentul îi aruncă un zîmbet subţire. Continuă să-l chestioneze şi obţinu aceleaşi răspunsuri, pe jumătate furioase, pe jumătate indiferente, de parcă era mai important să se clarifice atitudinea personală a celui chestionat, decît să se limpezească enigma care trebuia dezlegată. Jennings era destul de subtil pentru a bănui că i se ascunde ceva. Şi era

foarte probabil ca acel ceva să fie un fel de suferinţă, vreo dragoste ascunsă. Peter se afla între două opţiuni: pe de o parte, dorea ceea ce se potrivea mai bine eului său presupus independent (căderea spectaculoasă a unei vieţi de prefăcătorie) şi pe de alta, dorea ca totul să continue ca mai înainte. Dacă era într-adevăr aşa cum părea, doar un stîngist accidental, atunci trebuie să fi fost extraordinar de chinuitoare eventualitatea ca tatăl său să se avînte în ceea ce era echivalentul social, dacă nu cumva chiar politic al celor de stînga. Era ca şi cum bătrînul ar fi spus: dacă ai de gînd într-adevăr să-i scuipi pe toţi în obraz, atunci aşa trebuie să procedezi.

Cînd sergentul se ridică să plece, spuse că ar vrea s-o vadă şi pe prietena lui, Isabel Dodgson, cînd avea să se întoarcă la Londra. Plecase în Franţa, la Paris, la vreo zece zile după dispariţie. Părea un lucru destul de inocent. Sora ei tocmai născuse şi după cîte se părea, vizita fusese îndelung plănuită. Chiar şi aşa stînd lucrurile, fiindcă un alt poliţist îşi imaginase că poate da o lovitură, ordonase de cîteva zile să fie supravegheate toate sosirile şi plecările tribului francez de rude prin alianţă ale tinerei. Rezultatul nu a fost decît o pierdere de vreme. Peter Fielding păru cam evaziv în privinţa datei exacte cînd urma ea să se întoarcă. Zicea că fata nu poate întîrzia mai mult de o săptămînă, fiindcă o aştepta slujba ei de la editură.

– Şi nu o să vă spună nimic nou.

– Nu vreau decît să am o scurtă întrevedere cu ea, domnule.

Jennings îşi văzu de drum. Nici de data aceasta nu se alesese aproape cu nimic în schimbul eforturilor depuse, poate numai cu un caz nerezolvat de complex al lui Oedip.

După aceea merse chiar la Tetbury Hall, unde avea fixată o întîlnire; dar înainte de a-şi acorda plăcerea să-i contemple splendoarea medievală, trecu mai întîi pe la cîţiva vecini pentru a le pune cîteva întrebări.

La Tetbury Hall auzi o variantă uşor diferită de ceea ce ştia şi află părerea generală că avusese loc ceva groaznic (ce anume nu se specifica).

Laudele la adresa victimei nu conteneau, ca şi cum în fiecare inimă din ţinut ar fi fost gravată maxima „De mortuis nil nisi bene".

Ce vînător nemaipomenit era Fielding – sau ar fi fost dacă n-ar fi fost nevoit să lipsească atît de des! Cît de „bun era cu cei din sat", cît de mult îl simpatizau toţi (spre deosebire de ceilalţi deputaţi de dinaintea lui).

Sergentul încercă să le explice că o crimă politică despre care nu există nici o dovadă, lăsînd la o parte existenţa cadavrului, nu e nici crimă şi nici politică, dar avu impresia că pentru cei ce-l ascultă el nu făcea decît să trădeze o tristă ignoranţă a realităţii citadine contemporane. Nu găsi pe nimeni în stare să creadă cu seriozitate, măcar pentru o clipă, că Fielding ar fi putut să se retragă în mod deliberat dintr-o lume care, peste puţin timp, avea să intre în sezonul de vînătoare şi de pescuit.

O singură persoană doar dovedi o părere uşor diferită despre Fielding – tînărul îmbrăcat într-un costum de tweed care administra ferma, în locul lui. Nu era vorba de o lume despre care Jennings nu ştia nimic, dar căpătă o adevărată simpatie pentru vioiciunea hotărîtă a acelui administrator în vîrstă de treizeci de ani. Simţi răsfrînte în el propriile sale senzaţii, de astă dată legate de persoana lui Fielding – un amestec de iritare şi de respect. Era foarte limpede că în ceea ce-l privea pe administrator – iritarea îşi avea originea într-o anume senzaţie că nu-şi era îndeajuns propriul lui stăpîn. Lui Fielding îi plăcea să „i se ceară părerea în privinţa oricărui lucru"; şi totul trebuia să fie hotărît, în funcţie de datele contabile ce – uneori se mira chiar de ce nu instalaseră un calculator. Dar mărturisi că învăţase multe fiind permanent solicitat. Jennings îl făcu pînă la urmă să rostească cuvîntul „compartimentat"; avea senzaţia că în Fielding existau doi oameni diferiţi. Unul dur care pretindea profit maxim din fermă, celălalt – „foarte plăcut în societate, foarte înţelegător şi fără urmă de snobism". Cu numai două săptămîni înainte de „istoria cu dispariţia", el avusese cu

Fielding o întrevedere importantă, cînd făcuseră planuri pentru fermă. Fielding nu dăduse impresia că are de gînd să nu-şi vadă planurile materializate. În cele din urmă, Jennings întrebă discret de doamna Fielding. Exista cumva posibilitatea ca ea să-i fi dat soţului ei motive de gelozie?

– Nicidecum. În orice caz, nu aici. Ar fi aflat tot satul în zece minute.

Nici doamna Fielding nu negase cele spuse de administrator.

Deşi nu avusese încredere în Peter, poliţistul îi dăduse într-un fel dreptate cînd se referise cu ironie la salvarea aparenţelor. I se explicase doamnei, cu tact, că Jennings, în ciuda gradului inferior pe care-l avea în prezent, era „unul dintre cei mai buni oameni ai noştri" şi că se ocupase în exclusivitate de acest caz încă de la început; era un detectiv foarte promiţător. Avînd manierele învăţate la şcoala particulară pe care o urmase, demonstra limpede că nu era inferior din punct de vedere social şi că este fericit că are ocazia să o cunoască personal.

După ce-i spuse cîte ceva despre ce întreprinseseră în privinţa acestui caz, trecu fără să indice sursa ideilor la teoriile domnişoarei Parsons şi ale deputatului laburist.

Doamna Fielding găsi neverosimilă ipoteza după care soţul ei, dîndu-şi seama de ce făcuse, s-ar fi putut sinucide sau, de ruşine, ar fi rămas ascuns. Nu, singura lui preocupare ar fi fost neliniştea şi supărarea pe care o cauza şi dorinţa de a-i pune capăt cît mai repede. Acceptă ideea că publicitatea inevitabilă ar fi putut dăuna în mod ireparabil carierei lui. Dar îi mai rămîneau atîtea alte lucruri care să-l facă să trăiască.

Refuză de asemenea să accepte ideea că ar fi fost dezamăgit din punct de vedere politic. Nu era deloc un visător romantic; acceptase de multă vreme că nu avea obstinaţia unicului ţel şi nici talentul care face stofa de ministru. Nu ştia să se bată dur în Parlament şi îşi petrecuse prea mult timp ocupîndu-se de celelalte laturi ale vieţii lui, ca să se aştepte să devină candidat pe listele guvernamentale. Mai

dezvălui că Marcus era prea puțin ambițios sau de un optimism absurd, pentru că se gîndise serios ca la viitoarele alegeri să renunțe la locul său din Parlament. Dar ea susținu ferm că acest lucru nu pleca din dezamăgire, ci doar dintr-un sentiment că pur și simplu își luase porția. Polițistul nu discută mai mult această chestiune. O întrebă pe doamna Fielding dacă nu cumva în ultimele două săptămîni își clădise propria teorie, cea mai verosimilă.

– Mi se pare că numai despre asta s-a vorbit... făcu un gest grațios – destul de mult exersat – de disperare.

– Cel puțin simțiți că trăiește încă? Și – adăugă el repede – așa cum este și normal, desigur.

– Domnule Sergent, eu mă aflu într-un gol. Timp de o oră mă aștept să-l văd intrînd pe ușa aceea, dar în ceasul următor... (același gest).

– Dacă se ascunde, e în stare să-și poarte singur de grijă? De pildă, știe să gătească?

Ea zîmbi vag.

– E greu să trăiești în felul acesta, vă dați seama. Dar a învățat asta în război. Fără îndoială că poate să-și poarte singur de grijă. Dacă trebuie, n-ai încotro.

– Nu v-a trecut prin minte nici o altă persoană – poate chiar cineva din trecutul îndepărtat – care să-l fi convins să se ascundă?

– Nu, spuse. Și-acum să vă cruț de stînjeneala cu care mi-ați expune teoria existenței unei alte femei. Nu-i stătea deloc în fire să ascundă ceva față de mine. Evident, trebuie să avem curajul de a înfrunta adevărul și să recunoaștem că ar fi putut să se îndrăgostească de altcineva. Dar niciodată nu mi-ar fi ascuns așa ceva – dacă într-adevăr ar fi simțit că...

Jennings dădu din cap aprobator.

– Într-adevăr, recunoaștem acest lucru, doamnă Fielding. De fapt, nu aveam de gînd să aduc în discuție această ipoteză. Dar vă mulțumesc oricum. Spuse: N-aveți nici un prieten care să aibă în străinătate o casă de vacanță sau ceva în genul ăsta?

– Ei, sigur, avem prieteni care au locuinţe în afara Angliei. Pînă acum probabil că aţi aflat numele lor. Dar pur şi simplu refuz să cred că mi-ar putea face ei asta mie şi copiilor mei. E de neimaginat.

– Oare fiicele dumneavoastră n-ar putea să ne ajute cumva?

– Din păcate nu sînt aici... dacă doriţi să le întrebaţi ceva.

– Poate mai tîrziu? Încercă să devină ceva mai prietenos zîmbindu-i. Mai este o chestiune destul de delicată. Îmi pare extrem de rău că trebuie să o expun.

Doamna îşi desfăcu mîinile într-un gest docil de martiriu graţios; de vreme ce datoria îl obligă...

– E în legătură cu încercarea de a contura o imagine psihologică. L-am întrebat deja pe fiul dumneavoastră la Londra dacă vederile lui politice n-au constituit cumva o mare dezamăgire pentru tatăl său.

– Şi ce-a răspuns?

– V-aş fi foarte recunoscător dacă mi-aţi spune mai întîi părerea dumneavoastră.

Ridică din umeri, de parcă întreaga chestiune ar fi fost puţin absurdă şi în nici un caz „delicată".

– Măcar de-ar fi înţeles că ar fi de preferat ca el să gîndească pentru sine, decît să... înţelegeţi ce vreau să spun.

– Dar era decepţionat.

– Soţul meu era, firește, puţin tulburat la început. Amîndoi eram tulburaţi. Dar... am acceptat ideea de a avea păreri opuse. Şi el ştie foarte bine că noi sîntem mîndri de el în toate celelalte privinţe.

– Deci imaginea cuiva care a muncit din răsputeri să clădească o lume plăcută pentru ca fiul şi moştenitorul lui să n-o vrea?

Răsuflă greu.

– Dar, de fapt, Peter o vrea. Adoră casa asta şi viaţa pe care o ducem aici, în ciuda a ceea ce spune. Zîmbi cu vădită răceală. Asta-i o pistă falsă. Ce-a fost mai rău s-a terminat de

mult şi acest om mai are şi două fiice. Asta nu trebuie uitat. Exceptînd faptul că Peter cochetează puţin cu Karl Marx, noi sîntem o familie revoltător de fericită.

Sergentul începu să aibă cam aceeaşi impresie pe care i-o produsese domnişoara Parsons şi anume aceea că doamna Fielding se împăcase mai degrabă cu ignoranţa decît cu revelaţia. Poate că el se afla acolo tocmai pentru că ea insistase ca ancheta să continue, dar el bănuia că asta izvora mai mult din dorinţa de a face impresie, decît din nevoia disperată de a descoperi adevărul. Continuă interogatoriul şi nu obţinu absolut nici un ajutor. Era aproape ca şi cum ea ar fi ştiut, de fapt, unde se afla soţul ei şi îl acoperea. Sergentul avu deodată intuiţia năstrușnică că în loc să stea la discuţii politicoase în salon ar fi trebuit să cerceteze conacul Tetbury Hall, cu mandatul de percheziţie în mînă – era o idee fundamentată pe nimic altceva decît pe ceea ce provocase dezamăgirea pe care o simţise însăşi această doamnă Fielding în seara dispariţiei. Dar bănuiala că doamna Fielding era capabilă să comită o astfel de crimă impunea cu necesitate ca ea să fie puţin altfel decît, în mod evident, era – adică o femeie legată de rolul ei în viaţă şi de poziţia ei socială, extraordinar de echilibrată şi extraordinar de obtuză.

Sergentul adulmecă de asemenea şi un orgoliu rănit adînc. Ea a trebuit să îndure o bună parte din oprobriu şi într-un ungher al sufletului ei îşi manifesta resentimentul faţă de acest lucru. El ar fi preferat atitudinea deschisă.

A avut şi o scurtă întrevedere cu cele două fiice. Acelaşi front unit. Tătieu' părea obosit uneori, muncea *fantastic* de mult; dar era un tătic nemaipomenit. Fiica cea mică – Caroline, cea care naviga prin Grecia atunci cînd avusese loc întîmplarea, adăugă un unghi de vedere ceva mai nou (şi mai contradictoriu). Ea era de părere că prea puţini oameni – „nici măcar mămica" – şi-au dat seama cît de mult însemna pentru el viaţa la ţară, ferma; pe Tony (administratorul fermei) îl enerva modul în care tătieu' îşi băga nasul peste tot. Dar asta tocmai pentru că se părea că lui tătieu' îi plăcea mult

asta. În realitate el nu voia să se amestece, „de fapt, într-un fel, el voia să fie în locul lui Tony". Atunci de ce nu renunţase la viaţa din Londra? Caroline nu ştia de ce. Bănuia că el era mult mai complicat „decît ne-am închipuit noi toţi vreodată". Totuşi, ea lansă chiar cea mai fantezistă ipoteză.

– Aţi auzit de Muntele Athos? Cel din Grecia?

Sergentul scutură din cap.

– De fapt, am trecut cu vaporul pe lîngă el cînd am fost plecată. E un fel de rezervaţie pentru mănăstiri. Acolo sînt numai călugări. Toţi sînt bărbaţi. N-au acolo nici măcar găini sau vaci. Vreau să spun – ştiu că pare ridicol – dar cred că s-a dus într-un astfel de loc unde ar putea să fie puţin singur, presupun.

Dar cînd sosi momentul să furnizeze dovezi în legătură cu dorinţa tatălui de a se retrage într-un loc izolat, cele două fete fură puse în mare încurcătură, la fel ca şi ceilalţi.

Ceea ce fratelui lor i se păruse a fi ipocrizie, ele socoteau, în aparenţă, că este mai degrabă supunere şi sacrificiu de sine.

Cîteva clipe mai tîrziu, doamna Fielding îi mulţumi sergentului pentru strădaniile sale şi, deşi era ora 11,30, nu-l invită la prînz. El se întoarse la Londra simţind foarte limpede că ar fi putut tot atît de bine să nu fi plecat.

Într-adevăr, i se părea că ajunsese la capătul răbdării în privinţa acestui afurisit de caz. Îşi mai notase cîţiva oameni pe care vroia să-i vadă, dar nu se aştepta ca ei să adauge ceva nou imaginii deja conturate (şi în general seci). Ştia că parcurgea rapid distanţa de la provocare la sentimentul înfrîngerii şi că în curînd toată munca lui n-ar mai fi trebuit să însemne căutare, ci pur şi simplu evitarea eforturilor inutile. O astfel de pistă posibilă, pe care avea toate motivele să o şteargă de pe listă, era Isabel Dodgson, prietena lui Peter. Ea fusese interogată în detaliu de altcineva, în timpul anchetei preliminare şi nu adusese nimic semnificativ. Dar el reţinuse întîmplător o bîrfă la adresa ei pe care o auzise la Yard. Şi apoi o fată drăguţă schimbă totuşi

ceva, chiar dacă nu ştie nimic. Caroline şi Francesca fuseseră, de fapt, o decepţie, doar numele lor erau frumoase.

Ea se întoarse de la Paris pe cincisprezece august, la mijlocul unei săptămîni caniculare, cum nu mai fusese de ani de zile.

Sergentul îi trimisese o scrisoare prin care o ruga să ia legătura cu el de îndată ce se întoarce şi ea îi telefonă în dimineaţa următoare, într-o joi insuportabil de înăbuşitoare şi de umedă. El stabili să vină s-o vadă la Hampstead chiar în după-amiaza aceea. Ea părea explicită şi indiferentă; nu ştia nimic, efectiv nu vedea rostul acestei întîlniri. Cu toate acestea el insistă, deşi bănuia că ea vorbise deja cu Peter şi îi urma instrucţiunile.

Din chiar clipa în care o văzu în pragul casei din Willow Rood se îndrăgosti de ea. Părea puţin nedumerită, ca şi cum el ar fi greşit adresa, deşi el sunase la soneria locuinţei ei şi fusese foarte punctual. Poate că ea se aşteptase să vadă pe cineva în uniformă, cineva mai în vîrstă, după cum el, la rîndul lui, se aşteptase ca fata să fie mai sigură pe ea.

– Sînt sergent Mike Jennings, poliţaiul.

– Ah! Scuzaţi-mă!

Era o fată scundă, cu o faţă ovală plăcută, cu ochi căprui întunecaţi şi părul negru; purta o rochie albă cu dungi albastre, lungă pînă la glezne, sandale pe piciorul gol. Dar nu era numai asta. Avu imediat impresia că e o fiinţă vie într-un loc unde toţi muriseră sau se prefăceau morţi; o fiinţă care trăia în prezent şi nu în trecut, şi care, în mod surprinzător, nu semăna deloc cu Peter. Zîmbi şi înclină din cap spre el.

– Crezi că am putea merge la Heath? Căldura asta mă omoară. În camera mea parcă nu intră aer deloc.

– S-a făcut.

– O clipă numai să-mi iau cheia.

El se duse înainte şi o aşteptă pe trotuar. Nu era soare, ci doar o ceaţă de arşiţă opacă, o baie de aer înăbuşitor. Îşi scoase sacoul albastru-închis şi-l împături pe braţ.

Veni şi ea ţinînd în mînă o poşetă mică, schimbară din nou zîmbete precaute.

– Eşti prima persoană răcoroasă pe care o întîlnesc pe ziua de azi.

– Da? E o simplă iluzie.

Trecură deluşorul, îndreptîndu-se spre şoseaua East Heath, pe care o traversară mergînd prin iarbă în direcţia apei. Ea n-avea de gînd să se întoarcă la slujbă pînă lunea viitoare; la editură era calul de bătaie al tuturor. El ştia despre ea mai multe decît îşi închipuia fata din rapoartele făcute cînd fusese temporar supectată. Avea douăzeci şi patru de ani, terminase engleza, publicase chiar şi o carte de poveşti pentru copii. Părinţii ei erau divorţaţi, mama locuia acum în Irlanda şi era măritată cu un pictor. Tatăl ei era profesor la Universitatea din York.

– Nu ştiu ce naiba ţi-aş putea spune.

– De cînd te-ai întors, l-ai văzut cumva pe Peter Fielding?

Ea scutură din cap.

– Am vorbit doar la telefon. E plecat la ţară.

– Nu-i decît o chestiune de rutină. Efectiv, o discuţie amicală.

– Încă mai sînteţi...

– Tot la faza de început. Mai mult sau mai puţin.

Îşi trecu sacoul pe celălalt braţ. Nu te puteai mişca fără să nu transpiri.

– Nu ştiu prea bine de cît timp cunoşti familia Fielding.

Se plimbau foarte încet. Era adevărat, deşi nu voise decît să spună că îi plăcea rochia ei; în ciuda arşiţei, ea părea că nu se încălzise pe sub materialul alb, de bumbac. Avea un trup foarte micuţ, delicat, de parcă nu împlinise decît şaisprezece ani; dar, spre deosebire de fetele de şaisprezece ani, avea o anume experienţă; era sigură pe ea, în ciuda acelor prime momente de aparentă timiditate. Era o tînără femeie atrăgătoare, cu un misterios parfum franţuzesc, care avea grijă să-i evite privirea, răspunzîndu-i cu ochii în pămînt sau privind spre copacii din faţă.

– De-abia vara asta i-am cunoscut. De trei luni. Pe Peter adică.

– Şi pe tatăl lui de cînd îl cunoşti?

– Am mers împreună cu Peter de vreo două-trei ori în casa lor somptuoasă. A fost o petrecere la Londra, în apartament; din cînd în cînd luam masa în oraş, ca şi ultima oară. De fapt, eu nu eram decît „amica" fiului lui. Sincer vorbind, nu-l cunoşteam prea bine.

– Îţi plăcea de el?

Zîmbi şi pentru o secundă nu spuse nimic.

– Nu prea.

– De ce nu-ţi plăcea?

– Nu-mi plac conservatorii. Aşa am fost eu crescută.

– Da, e destul de limpede. Altceva nimic?

Privi amuzată în iarbă.

– Nu mi-am imaginat că ai de gînd să-mi pui astfel de întrebări.

– Nici eu. Cînt după ureche.

Ea îi aruncă repede o privire surprinsă, de parcă nu s-ar fi aşteptat la atîta francheţe din partea lui. Apoi zîmbi din nou, uitîndu-se în altă parte. El zise:

– Noi am strîns toate datele şi vrem să vedem ce impresii aveau oamenii despre el.

– Nu-mi displăcea el propriu-zis, ci pur şi simplu felul de viaţă pe care-l duc ei.

– Adică ceea ce prietenul dumitale numeşte o viaţă de prefăcătorie.

– Numai că ei nu se prefac – ei chiar aşa şi sînt, nu-i aşa?

– Te deranjează dacă-mi scot cravata?

– Te rog, sigur că nu.

– Toată ziua n-am visat decît la apă.

– Şi eu la fel.

– Cel puţin dumneata ai pe-aici apă. Treceau pe lîngă iazul „doamnelor" înconjurat de un zid de pomi şi de arbuşti. El îi aruncă un mic surîs forţat şi sec, în timp ce-şi rula cravata.

– Dar cu ce preţ!

– Te referi la lesbiene? De unde știi de ele?

– Ca polițist mi-am petrecut aici o parte din vreme. Haverstock Hill?

Ea încuviință din cap, iar el gîndi: ce simplu e sau ce simplu poate fi... cînd oamenii spun ceea ce cred, cînd se trăiește în prezent, și nu ca acum cincizeci de ani; și se exprimă lucruri pe care el le-a simțit, dar într-un fel n-a reușit să și le spună lui însuși. Și lui începuse să-i cam displacă Fielding – sau felul lui de viață. Numai că fusese îndoctrinat, se lăsase influențat de suplimentul color al ziarelor de duminică, de mentalitatea superiorilor lui, de propria profesiune, el uitase că mai există și oameni cu mintea clară, oameni independenți care nu se lasă înșelați de toate astea și nu se tem...

Ea spuse deodată:

– E adevărat că la comisariat îi bat zdravăn pe bătrînii obsedați?

Reveni brutal cu picioarele pe pămînt, mai șocat decît se vedea, ca atunci cînd alergi după un pion și te trezești dintr-o dată în șah, dintr-o mutare simplă.

– Probabil. Ea se uita în jos, în iarbă. După o clipă – două, el spuse: Eu le ofeream cîte o ceașcă de ceai. Dar pauza pe care o făcuse îi arătase tulburarea.

– Îmi pare rău. N-ar fi trebuit să te întreb așa ceva.

Îi aruncă o privire piezișă.

– Nu prea aduci a polițist.

– Noi sîntem obișnuiți.

– Am auzit și eu odată. Îmi pare rău, eu... Scutură din cap.

– Nu-i nimic. Cu asta trăim. Am reacționat eu exagerat.

– Și te-am și întrerupt...

El își agață sacoul pe umăr. Și își desfăcu butonii de la cămașă.

– Ceea ce încercăm să descoperim e dacă ar fi posibil ca el să fi fost dezamăgit de felul de viață pe care o ducea.

Prietenul dumitale mi-a spus că tatăl său n-avea acest curaj – curajul sau imaginaţia – de a părăsi acest mod de viaţă. Dumneata eşti de aceeaşi părere?

– A spus Peter asta?

– Sînt chiar cuvintele lui.

Ea nu răspunse imediat.

– El făcea parte din categoria acelor oameni care uneori par să existe într-un alt loc. Ştii? Ca şi cum s-ar preface, de fapt, că fac ceva.

– Şi mai ce?

Din nou pauză.

– Periculos nu e cuvîntul potrivit, dar oricum, un om cu mult sînge rece. Poate puţin obsedat? Vreau să spun că era genul de om pe care nu-l poţi opri uşor dacă el e convins de un anumit lucru. Îşi lovi uşor fruntea, ca şi cum ar fi vrut să se dojenească. Nu m-am exprimat prea bine. Sînt pur şi simplu surprinsă de faptul că Peter...

– Spune mai departe.

– În adîncul sufletului avea ceva fix, oarecum rigid, care cred că ar fi putut să-i dea curaj. Şi detaşarea, impresia că nu se află lîngă tine. Oare asta nu sugerează un soi de imaginaţie? Făcu o grimasă: Visul detectivului?

– Nu, asta chiar mi-e de folos. Ce poţi să-mi spui despre ultima seară? Atunci ai simţit că nu se află lîngă voi?

Clătină din cap.

– E destul de straniu că era mult mai voios decît de obicei. Ei bine... spun voios. El nu era genul de om voios, dar...

– Se distra?

– Da, dar nu numai din politeţe.

– Cumva ca un om care a luat o decizie. Şi deci e fericit?

Ea medită la acest lucru, uitîndu-se fix în jos. Se plimbau foarte încet, de parcă în fiece moment ar fi trebuit să se întoarcă înapoi. Clătină din cap că nu.

– Sincer vorbind, nu ştiu. Cu siguranţă că nu avea

vreun sentiment ascuns. Nu sugera în nici un fel că îşi ia rămas bun.

– Nici măcar atunci cînd v-a spus la revedere?

– M-a sărutat pe obraz, cred că l-a bătut pe Peter prietenește pe umăr. N-aş putea jura că a făcut chiar aceste gesturi. Dar aş fi observat dacă ar fi fost ceva neobişnuit. Adică starea lui sufletească era puţin neobişnuită. Îmi amintesc că Peter spunea ceva despre faptul că o dată cu înaintarea în vîrstă devenea mai bun. Era această senzaţie că el îşi dădea osteneala să fie drăguţ cu noi.

– Nu era mereu aşa?

– N-am vrut să spun asta. Doar că... pur şi simplu, de data asta nu se mai prefăcea că face ceva. Poate că era din cauza Londrei. Întotdeauna părea mai străin cînd era la ţară, cel puţin faţă de mine.

– Dar toată lumea pare să creadă că tocmai la ţară era mai fericit.

Medită din nou şi îşi alese cuvintele:

– Da, îi plăcea într-adevăr să etaleze acest lucru. Poate că din cauza situaţiei familiale, a faptului că era *en famille*.

El spuse:

– Acum sînt nevoit să-ţi pun o întrebare foarte grosolană.

– Nu. N-a făcut asta.

Răspunsul veni atît de repede, că el izbucni în rîs.

– Eşti martorul meu numărul unu.

– Mă aşteptam la o asemenea întrebare.

– Nici măcar o privire sau o ...

– Eu împart privirile pe care mi le-aruncă bărbaţii în două categorii: cele fireşti şi cele nefireşti. Niciodată nu mi-a aruncat vreo privire din a doua categorie. După cîte am observat eu.

– N-am vrut să sugerez că ţi-ar fi făcut vreun avans, ci vroiam să ştiu dacă ai simţit cumva vreun soi...

– N-aş putea descrie exact...

– Atunci a existat, totuşi, ceva...

– Nu, sincer vorbind, nu. Cred că a fost vorba numai de mine, de o senzaţie de-a mea. E o absurditate de ordin psihic. N-am dovezi.

– Să mă las în genunchi?

Gura ei se arcui, dar nu zise nimic. Mergeau spre Muzeul Kenwood pe o potecă lăturalnică.

El spuse:

– Era ceva care te înfiora în mod neplăcut?

Ea şovăia încă, apoi clătină din cap. Părul ei negru se ondula puţin la vîrfuri, neglijent şi graţios, acolo unde atingea gîtul gol.

– Nu-mi plăcea să rămîn singură cu el. Asta s-a întîmplat numai o dată sau de două ori. Poate că nu era la mijloc decît chestia politică. Un soi de reacţie paranormală. Sau poate e vorba de felul în care întotdeauna reuşea să producă un fel de schimbare chimică la Peter?

– Cum adică?

– Oh, un fel de nervozitate – o stare de apărare. Şi nu e vorba de faptul că se certau în felul acela în care au făcut-o o dată foarte limpede. Totul era foarte civilizat, de fapt. Te rog, nu trebuie să spui nimic despre asta. E vorba numai de o senzaţie a mea, nu de fapte concrete.

– Ţi se părea o căsnicie bună?

– Da.

– Ai ezitat.

Ea se uita din nou în pămînt, în timp ce urcau dealul acoperit cu iarbă.

– Căsnicia propriilor mei părinţi s-a rupt cînd eu aveam cincisprezece ani. Într-un fel eu am resimţit acest lucru doar ca pe o şoaptă. Ca atunci cînd cei doi ştiu, iar copilul nu ştie. Atunci cînd căsătoria este normală, cei doi nu se tem de adevăruri, nu au impresia că se rostogolesc alunecînd pe gheaţă. Peter, însă, mi-a spus că întotdeauna relaţia lor a fost aşa. Într-un rînd mi-a spus că în viaţa lui nu-i auzise certîndu-se. Întotdeauna păstrau o faţadă. Poate că eu am luat tîrziu parte la ceva care exista acolo dintotdeauna.

– Cu doamna Fielding ai avut vreo discuţie mai apropiată?

– Absolut nici una. Ea strîmbă puţin din nas. Am avut doar discuţii de suprafaţă.

– Această dorinţă pe care o aveai de a nu rămîne singură cu el...

– Era un lucru extrem de neînsemnat.

– Acum ştiu că ai reacţii telepatice.

Ea zîmbi din nou cu buzele strîns lipite.

– Aceşti fiori neplăcuţi pe care ţi-i dădea erau cumva de natură sexuală?

– Simţeam numai că era ceva ascuns. Ceva...

– Spune, oricît ar fi de absurd.

– Poate faptul că el ar fi putut să-mi spună ceva pe neaşteptate. Faptul că ar fi putut să se prăbuşească. Nu că ar fi făcut-o vreodată. Nu pot să-ţi explic.

– Vreo umbră de nefericire?

– Nu, nici măcar asta. Simţeam doar că dincolo de toate aceste lucruri era un alt om. Nu e de fapt nimic, dar să nu crezi că eu născocesc doar, judecînd după cele întîmplate. Ridică din umeri. Cînd s-a întîmplat totul, ceva părea să se potrivească. N-am avut chiar şocul pe care ar fi trebuit să-l am.

– Crezi că acel alt om se deosebea mult de cel pe care-l cunoşteau toţi? Ea încuviinţă încet din cap, ezitînd. Mai bun sau mai rău?

– Poate mai cinstit?

– L-ai auzit cumva vreodată făcînd vreo afirmaţie care să sugereze că-şi schimba opiniile politice? Că se orienta spre stînga?

– Nu, absolut deloc.

– Părea să te accepte ca viitoare noră?

Ea păru uşor stingherită.

– Deocamdată nu vreau să mă mărit. Între noi n-a fost acest gen de relaţie.

– Ei au înţeles natura acestei relaţii?

– Ştiau că ne culcăm împreună. Cît am stat la ei, n-au fost caraghioşi să ne dea camere separate.

– Dar el te simpatiza cumva în vreun fel care ţie nu-ţi făcea plăcere? Sau asta simplifică prea mult lucrurile?

Deocamdată ea îi aruncă o privire stranie – prin care îl evalua la valoarea lui reală. Apoi se uită în altă parte.

– N-ai vrea să ne aşezăm o clipă undeva? Sub copacul acela? Continuă înainte ca el să poată spune ceva: Ţi-am ascuns ceva, ceva ce ar fi trebuit să-ţi spun. La poliţie. E prea puţin important. Dar m-ar ajuta ca să-ţi explic ceea ce încerc să-ţi spun.

Din nou acea agerime a minţii, zîmbetul mic care îl opri înainte de a spune ceva.

– Te rog. Hai mai întîi să ne aşezăm.

Ea se aşeză cu picioarele încrucişate, ca un copil. El scoase un pachet de ţigări din buzunarul sacoului, dar ea refuză din cap şi el îl puse deoparte. El se aşeză apoi în faţa ei, sprijinindu-se într-un cot. Nici o adiere de vînt nu unduia iarba obosită. Nu vedea decît rochia foarte simplă, albă cu dungi albastre subţiri, arcuirea de sub umeri, de deasupra sînilor, pielea ei cam palidă, uşor măslinie, ochii aceia, unduirea părului ei negru. Ea rupse un fir de iarbă uscată şi începu să se joace cu el în poală.

– Acea ultimă masă pe care am luat-o împreună... Ea zîmbi în sus spre el. Ultima cină? De fapt, am rămas singură cu el, pentru cîteva clipe, înainte de a sosi Peter. El fusese la o oarecare întrunire la şcoală şi a întîrziat puţin. Domnul Fielding nu întîrzia niciodată. Deci: m-a întrebat ce-am făcut în cursul săptămînii. Lucram la o reeditare a unor romane de la sfîrşitul epocii victoriene (le ştii – cărţile acelea ilustrate frumos, speculam un moment favorabil) şi i-am explicat că citisem romane.

Încerca să despice firul de iarbă cu unghia.

– Asta-i tot. I-am pomenit într-adevăr că trebuia să merg ziua următoare la sala de lectură de la British Museum, ca să dau de urma unui astfel de roman. Se uită în sus, la sergent. De fapt nu m-am dus în cele din urmă. Dar aşa i-am spus.

El îşi coborî privirea din ochii ei.

– De ce nu ne-ai spus?

– Bănuiesc că n-ar fi destul de verosimil dacă aş spune că „nu m-a întrebat nimeni"?

– Avînd în vedere cît eşti de inteligentă, nu.

Atenţia ei se îndreptă spre firul de iarbă.

– Atunci din pură laşitate? Plus conştiinţa că sînt absolut nevinovată.

– El n-a profitat de acest lucru?

– Deloc. Am discutat doar în treacăt. Mi-am petrecut cea mai mare parte din timp povestindu-i despre cartea pe care o citisem toată ziua aceea. Asta a fost tot. Apoi a venit Peter.

– Şi nu te-ai mai dus deloc la muzeu?

– Nu, am avut o problemă cu nişte şpalturi. Mi-am petrecut toată ziua de vineri corectîndu-le. Îl privi din nou în ochi.

– Poţi verifica. Cei de la editură şi-ar putea aminti cît de ocupată am fost în ziua aceea.

– Am verificat deja.

– Slavă Domnului!

– Am verificat unde au fost toţi în după-amiaza aceea. El se ridică şi se uită fix în depărtare, dincolo de covorul de iarbă dinspre Highgate Hill.

– Dacă eşti nevinovată, de ce ai păstrat asta sub tăcere?

– Din motive pur personale.

– Mie mi le poţi spune?

– Nu-i vorba decît de Peter. De la o vreme relaţiile noastre s-au cam răcit. Încă de dinainte. Adevăratul motiv pentru care nu ne-am dus la Tetbury la sfîrşitul acelei săptămîni a fost că eu am refuzat să merg.

Se uită în sus la sergent, parcă vrînd să vadă dacă spusese destul, apoi îşi coborî din nou privirea în poală.

– Poate că simţeam că singurul motiv pentru care încerca să mă ducă acolo era, după cum ai spus şi dumneata, ca să mă pună în ipostaza de viitoare noră. Se folosea de un

lucru pe care se preface că-l urăşte pentru a mă pune la încercare şi a mă lua de nevastă. Nu mi-a plăcut. Asta-i tot.

– Dar încă mai vroiai să-l protejezi?

– Este îngrozitor de tulburat din cauza tatălui lui şi m-am gîndit, ştii... orice aş fi spus ar fi părut *suspect*. Şi apoi doamna Fielding... Adică... eu *ştiu* că sînt nevinovată. Dar nu eram sigură că toţi ceilalţi sînt şi ei nevinovaţi. Şi nu puteam înţelege – nici acum nu pot înţelege dacă asta dovedeşte ceva.

– Dacă într-adevăr s-a dus acolo ca să te vadă, oare ce ar fi putut să vrea de la tine?

Îşi îndreptă picioarele pe care le ţinuse încrucişate şi se aşeză lîngă el, cuprinzîndu-şi genunchii cu mîinile.

– La început am crezut că e în legătură cu faptul că eu lucrez într-o editură. Dar eu sînt un nimeni acolo. Şi el ştia asta.

– Vrei să spui că ar fi putut fi vorba de o carte? Vreo carte de confesiuni?

Clătină din cap.

– N-ar avea nici un sens.

– Ar fi trebuit să ne spui.

– Celălalt poliţist nu mi-a explicat exact ce vrea. Dumneata ai făcut-o.

– Mulţumesc. Dar tot nu ai jucat deschis.

– Mai am timp.

El ţinea capul plecat, dar zîmbi necontrolat.

– Senzaţia pe care o ai – că el vroia să-ţi spună ceva – se bazează pe acest lucru sau pe ceva anterior?

– A mai fost o chestiune minoră care s-a întîmplat la Tetbury, în iunie.

Într-o zi m-a luat să văd nişte grajduri pe care tocmai le construiseră. Asta fusese, de fapt, un pretext. Ştii... ca să mă ridice în slăvi. A spus atunci ceva despre faptul că se bucură că eu şi Peter ne înţelegem bine. Apoi că el avea nevoie de cineva care are simţul umorului. După aceea a adăugat: *Aşa sîntem noi, vieţile politice*.

Rostea cuvintele încet, parcă ea era cea care trebuia să le audă.

– Sînt sigură că exact aşa a spus. Apoi a zis ceva despre faptul că oamenii uită că mai există şi alte feluri de a vedea viaţa. Asta a fost tot, dar într-un fel, el încerca să mă informeze că era conştient de faptul că nu e perfect, că ştia că Tetbury nu-mi stîrnea nici un interes; că el nu dispreţuia mediul în care trăiam eu, aşa cum aş fi fost tentată să cred. Ea adăugă: Îţi vorbesc despre nişte impresii vagi, foarte neînsemnate şi atît de vechi. S-ar putea ca ele să nu însemne nimic.

– Evident că Peter nu ştie nimic despre chestia cu muzeul?

– Din fericire nu a venit vorba. Avea ceva care-l făcea mereu să susţină că eu nu-mi cîştig singură existenţa.

Jenning observă că ea folosea timpul trecut.

– Şi nu te-ar fi crezut – dacă ar fi ştiut?

– Dar dumneata mă crezi?

– Altfel n-ai fi aici acum sau nu mi-ai spune toate astea.

– Nu, presupun că nu.

El se rezemă din nou în cot şi încercă să prevadă cam cît de departe ar fi putut merge cu curiozitatea personală sub masca datoriei oficiale.

– Peter pare foarte descumpănit.

– Nici gînd! Nu este descumpănit. În cumpănă. Sînt doi oameni diferiţi, fiecare cu talgerul său.

– Şi probabil că tatăl lui era la fel?

– Da, numai că la Peter asta se vede bine. N-o poate ascunde.

Ea vorbea ţinîndu-şi capul plecat, legănîndu-se un pic, cu mîinile cuprinzîndu-şi încă genunchii.

– Ştii, unii duc o viaţă pretenţioasă – servitori care-i servesc la masă şi toate celelalte. E drept, ţi se face scîrbă de lucrurile astea, dar, cel puţin, e firesc. Uite, de pildă, mama lui Peter. Ridică din umeri. Ea e într-adevăr adepta îndatoririlor protocolare de gazdă, ştie să-şi lase oaspeţii în seama

vinului de Porto şi a ţigărilor. Ea se uită repede la el într-o parte. În schimb, tatăl lui e limpede că nu era deloc prost, în ciuda vederilor politice.

– Poate că nu s-a lăsat amăgit de o astfel de viaţă.

– Era, însă, şi mult prea inteligent ca s-o arate. Vreau să spun că niciodată n-a elogiat-o. Numai un singur lucru pe care mi l-a spus. E doar un soi de discrepanţă. N-o pot explica. Îi zîmbi. Totul e atît de subtil. Nici nu ştiu de ce-mi bat capul să-ţi spun.

– Poate pentru că tu ştii că sînt sfîşiat de dilema între a te aresta pentru că ai tăinuit mărturia şi de a-ţi oferi o ceaşcă de ceai la Kenwood.

Ea zîmbi şi se uită în jos la genunchii ei, lăsînd să se scurgă cîteva secunde.

– Ai fost dintotdeauna poliţist?

El îi spuse cine era tatăl lui.

– Şi îţi place meseria asta? Să fii o lepră în faţa propriei tale generaţii? Pe bune.

El ridică din umeri.

– Nu-mi place să mă ocup de acest caz. Acum nimeni nu vrea să fie rezolvat. Nu vrea nimeni să dezgropăm morţii. Rămîne între noi.

– Trebuie să fie groaznic pentru tine.

El zîmbi.

– În orice caz, a fost aşa doar pînă în după-amiaza asta. Adăugă repede: Ăsta nu e un avans. Pur şi simplu eşti aproape prima persoană pe care am chestionat-o şi care dă un oarecare sens lucrurilor.

– Deci dumneata nu eşti mai aproape...?

– Dimpotrivă, mai departe. Dar nu-ţi face griji. A mai fost şi o altă persoană care a spus mai mult sau mai puţin ceea ce ai zis dumneata. Dar nu atît de bine.

Ea lăsă o altă pauză.

– Îmi pare rău că tocmai acum ţi-am spus că poliţiştii sînt brutali.

– Nu-i nimic. Se mai întîmplă. Sticleţii au şi ei nepoţei.

– Te simţi într-adevăr o lepră?

– Uneori.

– Toţi prietenii dumitale sînt poliţişti?

– Nu de asta-i vorba, ci pur şi simplu de munca pe care o fac. Să fii nevoit să apari ca reprezentant al autorităţii, să asculţi de oameni pe care nu-i respecţi întotdeauna, să depinzi mereu de cineva...

– Asta te-ngrijorează?

– Atunci cînd întîlnesc oameni care-mi plac şi care pot fi ei înşişi.

Ea privi fix în depărtare.

– Asta te-ar putea face vreodată să renunţi?

– Ce să fac?

– Să renunţi la a mai depinde de cineva?

– De ce mă întrebi?

– Aşa... – ridică ea din umeri. Faptul că ai folosit expresia aceea...

– De ce ?

Ea nu spuse nimic pentru o clipă, apoi se uită în jos, privindu-şi genunchii.

– Am într-adevăr o teorie în legătură cu cele întîmplate. E foarte fantezistă. Surîse forţat spre el. Literal vorbind. Dacă vrei s-o auzi, asta te costă o ceaşcă de ceai. Îşi ridică poşeta. Nu mi-am luat nici un ban la mine.

El se ridică şi-i oferi braţul.

– Mergem.

Se îndreptau spre copacii de la Kenwood House. Ea ţinea cu încăpăţînare la învoiala ei. „Teoria" ei trebuia să aştepte pînă după ce-şi vor fi băut ceaiul. Aşa că vorbiră mai mult ca doi străini care se întîlniseră din întîmplare, aşa cum şi erau de fapt, despre slujba fiecăruia – ceea ce provoacă deziluzii de ambele părţi cu privire la farmecul şi atracţia pe care o imagina unul despre slujba celuilalt. Atunci cînd el îi spuse că ştie de poveştile pentru copii, ea mărturisi că are o ambiţie literară, de data asta cărţi pentru adulţi. Încerca să scrie un roman, dar o făcea aşa de încet, trebuia să distrugă

atît de mult şi s-o ia de la capăt; este atît de greu să descoperi dacă eşti un scriitor adevărat sau numai o victimă a peisajului literar al ţării tale! El avea cam aceleaşi păreri în legătură cu munca lui, cu zădărnicia, cu nesfîrşitele săptămîni în care nu reuşea să ajungă nicăieri. Destul de surprinzător, ei descoperă că deşi trăiau în medii culturale diferite, refuzau amîndoi situaţii identice. El se aşează la coadă la tejghea, în spatele martorei sale, studiindu-i ceafa, pielea delicată de deasupra curbei rochiei, dungile scrobite albastre pe fondul de o albeaţă palidă a rochiei şi ştiu că trebuia s-o mai vadă în afara orelor de serviciu. N-avea probleme cu fetele. Acum nu era o chestiune de ordin fizic, o lipsă de încredere sexuală, nu era nici măcar o chestiune de cultură sau de clasă socială: ci era o chestiune de ordin psihic, conştiinţa că (în ciuda gafei pe care o făcuse, dar chiar şi gafa fusese un soi de sinceritate) el avea de-a face cu o minte mai ageră şi mai fină în domeniul afectiv şi în cel al relaţiilor intime... şi mai era şi nepotrivirea tradiţională dintre o fată de genul ei şi un băiat ca el, la care se mai adăuga şi obstacolul politic, în cazul în care inteligenţa mai avea şi vederi progresiste, pe socoteala cărora pusese chestia cu lepra. Ceva ce ea poseda şi lui îi lipsea – o anume calitate care zăcea ca un pămînt nesemănat, aşteptînd-o chiar pe această zeiţă a fertilităţii; un drum pe care el îl putea urma, numai de-ar fi vrut ea să i-l arate. Într-un cuvînt, sinceritatea. Nu i se mai întîmplase de mult să dorească o fată atît de repede şi cu atîta intensitate. Cu toate acestea, luă o hotărîre înţeleaptă.

Găsiră o masă să stea singuri într-un colţ. De data asta ea acceptă o ţigară.

– Deci s-auzim!

– Nimic nu e real. Totul e ficţiune.

Ea îşi muşcă buzele nerujate, aşteptînd reacţia lui.

– Şi asta rezolvă cazul?

– Asta-i gîndire unilaterală. Să ne prefacem că tot ce are de-a face cu familia Fielding, chiar dumneata şi eu, care stăm acum aici, constituie un roman. Un roman poliţist. Da?

Undeva există cineva care ne creează, nu sîntem reali. El sau ea decide totul despre noi: cine sîntem noi, ce facem.

Se juca cu linguriţa; ochii negri îi aruncară amuzaţi o privire scurtă.

– Mă urmăreşti?

– Sînt numai ochi şi urechi.

– O povestire trebuie să aibă un sfîrşit. Nu poţi avea o enigmă fără o dezlegare. Dacă dumneata eşti scriitorul, atunci trebuie să te gîndeşti la ceva.

– Aproape toată luna trecută mi-am petrecut-o...

– Da, dar ţi-ai petrecut-o numai în realitate. E diferenţa dintre „eu nu am multe date, deci nu pot decide nimic" şi „eu nu am multe date, dar pur şi simplu trebuie să decid ceva".

El simţi că echilibrul se mai restabileşte puţin – în sfîrşit face şi ea greşeli, dă dovadă de naivitate.

Dacă ar fi fost vorba de cineva mai puţin atrăgător, s-ar fi enervat, dar acum pur şi simplu îl amuza. Zîmbi.

– Şi noi jucăm un astfel de joc. Dar să lăsăm asta. Ea îşi muşcă din nou buzele. Propun să lăsăm la o parte posibilitatea unui *deus ex machina*. Asta nu e artă veritabilă. E doar o înşelăciune.

– Mai bine ai...

Ea surîse forţat.

– Zeul din maşinărie. Tragedie greacă. Cînd n-ai putut elabora un sfîrşit logic pornind de la premisele umane, ai recurs la o soluţie venită din afară. Ai făcut ca ticălosul să fie lovit de trăsnet. Sau ai făcut să-i cadă hornul în cap.

– Mi-am revenit.

– Desigur, se poate ca întîmplarea de la British Museum să fie o simplă coincidenţă. Pe de altă parte, omul dispărut s-ar putea să fi fost, într-adevăr, foarte hotărît s-o întîlnească pe fată. Aşa că eu cred că scriitorul l-ar face să telefoneze la editura unde lucrează ea (atunci cînd vede că, de fapt, fata nu e la sala de lectură). Ziua ei are un hiatus – de la cinci şi jumătate cînd a plecat de la slujbă, pînă la opt, cînd s-a întîlnit cu Peter ca să se ducă la o petrecere cam antipatică.

Brusc, el se simţi şi mai incapabil de a înţelege ceva. Oare îl tachina (ceea ce însemna că îl plăcea?) sau îşi bătea joc de el ca persoană oficială (ceea ce însemna că nu-l plăcea)?

– Atunci înseamnă că s-au întîlnit?

Ea îşi ridică un deget.

– Scriitorul *ar fi putut* să-i facă să se întîlnească. El ar fi trebuit să aranjeze ca ei să se întîlnească întîmplător. Evident, întîlnirea putea fi mult mai bine plănuită, dacă omul dat dispărut ar fi avut acest lucru în minte. El ar fi trebuit să spună ceva în genul: „M-am prăbuşit, zdrobit de constrîngerile din viaţa mea, nu ştiu spre cine să mă îndrept, dumneata pari o fată foarte înţelegătoare şi echilibrată, dumneata...".

– Şi această fată urmează să-mi spună mie toate astea?

– Numai dacă e sigură că asta se poate dovedi. Ceea ce ea s-ar putea să facă, dat fiind faptul că la această dată tîrzie, poliţia în aparenţă nici măcar n-a suspectat o astfel de întîlnire...

– Rectificare: n-a găsit nici o probă.

– E acelaşi lucru.

– Bine.

– Şi el ar fi putut s-o înduioşeze. Acest om, în aparenţă insensibil, îşi varsă toată disperarea, neajutorarea. E teribil de greu să scrii, dar s-ar putea. Pentru că se întîmplă ca fata să fie foarte mîndră de independenţa ei şi de abilitatea ei de a judeca oamenii şi nu uita că, de fapt, n-are deloc timp pentru lumea de care el fuge. Fata cea adevărată se juca cu linguriţa de plastic, se uita la el, acum fără să mai zîmbească, testîndu-i reacţiile. Şi nu e vorba de o atracţie sexuală. Ea o face din bunătatea inimii ei. Şi nu prea mult. Pur şi simplu îl ajută să se ascundă undeva pentru cîteva zile, pînă ce îşi va putea aranja el singur ceva. Fiind o persoană amabilă, aşa cum e, o dată ce s-a decis că este bine ceea ce face, nimeni şi nimic, nici măcar tinerii poliţişti cam amăgiţi care o invită la ceai nu vor obţine nici o mărturie de la ea.

El se uita fix la ceaşca lui şi la farfurioară.

– Nu cumva din întîmplare eşti...

– O variantă în care scriitorul ar fi conceput romanul.

– Nu-i deloc uşor să ascunzi pe cineva.

– Ah!

– Mai ales atunci cînd ei au acţionat pe moment şi au făcut nişte aranjamente financiare care să nu poată fi descoperite. Şi cînd nu fac parte din categoria oamenilor care acţionează spontan.

– E foarte adevărat.

– În plus, nu e ăsta felul în care deslueşesc eu caracterul ei.

– Mai convenţional?

– Mai plin de imaginaţie.

Ea se sprijini într-un cot zîmbind.

– Deci scriitorul nostru ar trebui să rupă acest sfîrşit?

– Dacă are vreunul mai bun.

– Are. Şi pot să mai iau o ţigară?

El i-o aprinse. Ea îşi sprijini bărbia în mîini, aplecată înainte.

– Ce crezi că ar gîndi scriitorul despre această povestire a lui, acum, dacă ar reciti-o?

– În primul rînd că n-ar fi reuşit s-o înceapă niciodată.

– De ce?

– A omis introducerea cu indicii obligatorii.

– Asta nu-ţi sugerează ceva în legătură cu personajul principal? Ştii, în cărţi, ei au într-adevăr o viaţă a lor.

– El n-a vrut să fie găsite dovezi?

– Cred că scriitorul va trebui să-şi asume răspunderea pentru acest lucru. Personajul lui principal i-a scăpat. Deci tot ce i-a mai rămas lui e hotărîrea personajului de a face ce pofteşte.

Sergentul zîmbi şi se uită în jos.

– Numai că scriitorii pot scrie cum doresc.

– Vrei să spui că romanele poliţiste trebuie să se termine cu explicarea tuturor chestiunilor? Face parte din reguli?

– Din ficţiune.

– Atunci, dacă povestirea noastră nu urmează regulile ficţiunii literare, asta ar putea să însemne, de fapt, că ea e mai reală decît realitatea. Îşi muşcă iar buzele: Lăsînd la o parte faptul că toate acestea *s-au întîmplat* cu adevărat. Deci trebuie, oricum, să fie adevărat.

– Aproape că uitasem că s-au întîmplat cu adevărat.

Ea îşi folosi farfurioara drept scrumieră.

– Prin urmare, tot ce ar putea face scriitorul nostru ar fi să găsească un motiv plauzibil pentru care acest personaj principal l-a obligat să comită crima literară de a nu urma regulile ficţiunii?

Ea spuse:

– Bietul om!

Sergentul îşi dădu seama de prăpastia dintre ei; era prăpastia dintre oamenii care trăiesc din idei şi oamenii nevoiţi să trăiască din fapte. Se simţea vag umilit pentru că trebuia să stea aici şi să asculte toate astea şi în acelaşi timp şi-o imagină goală, splendid de goală în patul lui sau în patul ei, în orice pat sau în nici un pat. Sfîrcurile i se profilau prin ţesătura subţire, mîinile ei erau atît de mici, ochii atît de vii!

– Şi se întîmplă că dumneata să cunoşti acest motiv?

– A existat un autor în viaţa lui, într-un fel. Nu un bărbat, ci un sistem – poate o perspectivă asupra lucrurilor? Ceva care îl crease pe el. Făcuse realmente din el un personaj dintr-o carte.

– Şi?

– Era un om care nu săvîrşise niciodată nici o greşeală. Spunea întotdeauna ceea ce se cuvenea, purta hainele care se cuveneau, aveau înfăţişarea cuvenită. Cuvenit cu un C mare. Şi erau atîtea roluri pe care trebuia să le joace – în oraş, la ţară. El era deputatul supus şi mărginit din Parlament. În cele din urmă, nu-i mai rămăsese nici un fel de libertate. Absolut nici un fel de libertate de opţiune. Trebuia să facă numai şi numai ce vroia sistemul.

– Dar asta merge...

– Atunci cineva trebuie să caute la el ceva foarte neobişnuit. De vreme ce a săvîrşit un lucru extrem de neobişnuit, nu?

Sergentul încuviinţă din cap.

Acum ea îi evita privirea.

– Toate acestea îl fac să priceapă. Probabil nu dintr-o dată. Încet. Puţin cîte puţin. El se asemănă cu ceva creat de altcineva, cu un personaj dintr-un roman. Totul este plănuit. Prevăzut. El e asemenea unei fosile vii. Nu trebuie să presupui tot felul de schimbări de perspectivă ca, de exemplu, faptul că a fost pînă la urmă convins că Peter are dreptate în opiniile lui politice sau că a început să frecventeze cazinoul, să vadă speculaţiile financiare din City aidoma unui cazinou pentru copiii de bani gata. Le-ar fi blestemat pe toate în aceeaşi măsură – că s-au folosit de el, că l-au limitat, l-au împiedicat.

Ea îşi scutură scrumul de ţigară.

– Ai văzut vreodată albumul lui cu tăieturi din ziare?

– Ce să văd?

– Sînt în biblioteca din Tetbury. Toate legate în piele albastră cu litere aurite – iniţialele lui, cu date. Toate tăieturile lui din ziare, încă din zilele cînd lucra în justiţie. Informaţii despre legi, decupate din „Times", chestii de genul ăsta. Cele mai mărunte lucruri, unele chiar decupate din cele mai mizerabile fiţuici în care se vorbeşte despre deschiderea de bazaruri de binefacere şi de alte chestii de astea.

– Şi ce-i atît de neobişnuit?

– E un lucru care pare să fie tipic pentru actori – uneori şi pentru scriitori –, e un fel de nevoie obsedantă de a şti că sînt... cunoscuţi.

– Da.

– De fapt, e un fel de groază – teama că au dat greş, că n-au fost remarcaţi. Numai că scriitorii şi actorii au profesiuni în care li se cere multă imaginaţie. Ei pot manifesta un fel de optimism exterior în legătură cu propria lor persoană. Asta se întîmplă cu cei mai mulţi dintre ei.

Capitolul următor va fi fabulos. Partea care urmează e delirantă. Se uită în sus la el, încercînd să-l convingă dar să-l şi cîntărească. Şi pe de altă parte ei trăiesc cu cinism în lumi deschise de ticăloşi. Nişte lumi în care nimeni nu crede, de fapt, în reputaţia altcuiva – mai ales cînd sînt în plină glorie, ceea ce nu-i destul de sănătos. El, însă, nu este aşa. Conservatorii iau succesul mult prea în serios, îl definesc cu atîta exactitate. Aşa că nu există nici o scăpare. Poziţie socială, titlu, bani sînt obligatorii, iar drumurile spre vîrful ierarhiei sînt atît de înguste, încît ar trebui să fii prim-ministru sau mare avocat ori miliardar. Dacă nu, ai eşuat. Spuse: Ia gîndeşte-te la Evelyn Waugh – conservator cumplit de snob, dar şi foarte viclean şi foarte straniu. Închipuieşte-ţi un om din ăsta, dar cu mult mai multă imaginaţie decît i-a atribuit vreodată cineva, dar lipsindu-i întru totul supapele de siguranţă pe care le avea Waugh. Nici cărţi nemaipomenite, nici catolicism, nici rafinament spiritual. Nu bea şi nu face în viaţa intimă absolut nici o gafă.

– Şi prin asta nu se putea deosebi de mii şi mii de alţi oameni.

– Ştim însă ceva despre el: făcea un lucru pe care celelalte mii nu-l fac. Aşa că trebuie să-l fi durut foarte mult cînd şi-a dat seama că a eşuat şi a căzut în cursă. Şi pentru că în lumea lui totul era aşa de standardizat, de conformist, a fost obligat să se prefacă fericit, ceea ce a şi făcut. N-avea forţă creatoare – mi-a spus Peter. Nici măcar la tribunal nu era bun ca avocat. Nu era decît un simplu specialist în ştiinţe juridice. Ea continuă: Şi apoi mai sînt şi gusturile lui artistice. Odată mi-a spus că-i plăceau nespus de mult biografiile istorice, vieţile oamenilor de seamă. Şi teatrul îi plăcea – era înnebunit după teatru. Ştiu toate astea pentru că nu prea aveam ce altceva să discut cu el. Îl adora pe Winston Churchill – cel mai mare cabotin.

Deodată sergentul îşi reaminti ceva: domnişoara Parsons îi spusese că Fielding era cît pe ce să-i voteze pe laburişti în 1945. Dar asta chiar se potrivea!

Spuse:

– Continuă!

– El se simte din ce în ce mai mult asemenea acestui personaj minor dintr-o carte proastă. Pînă şi propriul lui fiu îl dispreţuieşte. Deci el e o fantoşă – nu-i decît o rotiţă de *prim rang* din înalta societate într-o maşinărie falsă. În loc să se simtă privilegiat, învigător, el se simte absurd şi ratat.

Ea desena acum cu vîrful degetului modele invizibile pe faţa de masă: un pătrat, apoi un cerc cu un punct în interior. Sergentul se întrebă dacă ea purta ceva sub rochie. Şi-o imagină aşezată pe genunchii lui, cu braţele înlănţuindu-i gîtul, chinuindu-l cu brutalitate. Te îndrăgosteşti de cineva atunci cînd descoperi deodată ceea ce iubirea anterioară nu ţi-a oferit.

– Apoi într-o bună zi el înţelege ce anume i-ar putea opri atît descompunerea cît şi durerea. Descoperă ce anume i-ar putea aduce nemurire într-un anume fel.

– Evadarea.

– Singurul lucru pe care oamenii nu-l uită niciodată este misterul. Nimic nu dăinuie mai mult decît o taină.

Ea ridică unul din degetele cu care desena modele.

– Cu condiţia să rămînă departe. Dacă i se dă de urmă, dacă e găsit, atunci totul se spulberă, iar el se întoarce înapoi, într-o povestire în care e creat. Poate fi orice – un şoc nervos, o nebunie.

Acum ceva se schimbase; mici fragmente din mărturiile anterioare începură să se lege; ascultînd-o, simţea că este din ce în ce mai apropiat de ea. Zgomotul din fundal, vocile celor din jur, căldura lipicioasă se estompau, se pierdeau.

Un singur lucru nu-i dădea pace, dar îl lăsă în voia soartei.

– Deci aşa trebuie să rămînă pentru totdeauna?

Ea îi zîmbi.

– O farsă a lui Dumnezeu.

– Mai spune.

– Teologii vorbesc despre *Deus absconditus* – Dumne-

zeul care a dispărut, nu? Fără să explice de ce. Tocmai de-asta noi nu l-am uitat niciodată.

El se gîndi din nou la domnişoara Parsons.

– Vrei să spui că s-a sinucis?

– Pun pariu pe toţi banii de care dispun.

El îşi coborî privirea din ochii ei.

– Oare acest scriitor al dumitale – a creat un scenariu şi pentru asta?

– Ăsta nu-i decît un amănunt. Eu încercam să-ţi vînd mobilul.

El tăcu o clipă, apoi îi căută privirea.

– Din nefericire, tocmai aceste detalii trebuie să mă îngrijoreze.

Ea îi răspunse cu o privire ironică.

– Atunci e rîndul dumitale. Al departamentului dumitale de poliţie.

– Ne-am gîndit la ipoteza asta, că e posibil să se fi aruncat noaptea dintr-un feribot în Canalul Mînecii. Dar am verificat. Toate vapoarele fuseseră foarte aglomerate, pe punţi se aflau o mulţime de oameni. Şansele sînt minime.

– N-ar trebui să-l subestimezi. El şi-ar fi dat seama că e prea riscant.

– În ziua aceea n-a dispărut nici o ambarcaţiune particulară. Am verificat şi acest lucru.

Ea îi aruncă pe sub sprîncene o privire de vagă conspirativitate, un fel de înţelegere secretă; apoi se uită în jos cu sfială.

– Eu pot să-ţi arăt o apă foarte potrivită pentru asta şi foarte izolată.

– Unde e?

– În pădurea din spatele casei de la Tetbury Hall. Ei îi zic lacul. Dar nu-i decît un eleşteu mare. Se spune, însă, că e foarte adînc.

– Şi cum ar fi putut el ajunge acolo fără să fie văzut?

– Cunoaşte foarte bine ţinutul din jurul casei de la Tetbury. O mare parte din el îi aparţine. Nu uita şi de vînătoare.

De îndată ce se află departe de Londra, e în siguranţă.

– Şi ce se spune în fragmentul ăsta de povestire?

– Poate a recurs la un travesti. Nu putea închiria o maşină; de asemenea nu putea risca să meargă cu trenul. Poate cu autobuzul?

– Avea prea multe de schimbat.

– Nu se grăbea. Nu cred că ar fi vrut să ajungă prin apropierea casei înainte de căderea nopţii. Poate, cine ştie, s-a oprit pe undeva, la cîţiva kilometri depărtare. Apoi să fi alergat? Îi plăcea mult să meargă pe jos.

– Totuşi, trebuia să facă în aşa fel încît să rămînă scufundat. Trupurile înecaţilor trebuie să fie extrem de grele pentru a rămîne la fund.

– Poate a folosit ceva gonflabil? O saltea? O roată de maşină. Şi probabil că după ce a plutit pe ea suficient de mult ca să se îndepărteze de mal a dezumflat-o.

– Începi să-mi provoci coşmaruri.

Ea zîmbi, se lăsă pe spate şi îşi încrucişă mîinile în poală. Apoi zîmbi uitîndu-se în sus, la el.

– Şi îmi închipui că sînt Agatha Christie.

El o privi cu mare atenţie; ea îşi coborî privirea fals pocăită.

– Cît de serios vorbeşti cînd spui toate astea?

– M-am gîndit la asta foarte mult cînd eram la Paris. În special din cauza chestiei cu British Museum. Nu-mi puteam imagina de ce a vrut să mă vadă. Vreau să spun că dacă n-o făcea risca într-un fel. Era posibil să se întîlnească cu mine nas în nas. Şi nu poţi intra în sala de lectură aşa, pur şi simplu. Îţi trebuie un permis. Nu ştiu dacă s-a verificat acest lucru.

– Am verificat fiecare custode de acolo.

– Deci ceea ce cred eu acum e că a fost un fel de mesaj. N-a vrut deloc să mă vadă, dar a vrut din cine ştie ce motiv ca eu să ştiu că eram implicată în hotărîrea lui. Poate din cauza lui Peter. Ceva ce, dintr-un motiv oarecare, el bănuia că eu aprob.

– Vreo cale de evadare pe care el n-o putea lua?

– Poate. Şi asta nu pentru că aş fi o fiinţă deosebită, într-o lume obişnuită. Probabil că pur şi simplu o fiinţă ca mine era foarte greu de găsit în lumea lui. Cred că era doar un fel de a spune că i-ar fi bine să stea de vorbă cu mine, să intre în lumea mea. Dar nu putea.

– Şi de ce tocmai Tetbury Hall?

– Pentru că e un loc adecvat. În stilul Agathei Christie. E locul în care nimeni nu s-ar gîndi să caute. Şi e curat. El era foarte îngrijit, nu suporta dezordinea. Era pe propriul lui teren. Nu putea viola proprietatea altcuiva. De fapt, ar fi doar o variantă a creierului spulberat în sala cu arme de vînătoare.

El o privi în ochi.

– Un singur lucru nu-mi dă pace. Unde ai fost în cele două ore după ce ai plecat în ziua aceea de la slujbă?

– A fost doar o glumă.

– Dar n-ai fost acasă. Doamna Fielding a încercat să-ţi telefoneze atunci.

Ea zîmbi.

– Acum e rîndul meu să te întreb cît de serios vorbeşti.

– Încerc doar să pun totul cap la cap.

– Şi dacă nu răspund?

– Nu cred că scriitorul acela al dumitale ţi-ar permite aşa ceva.

– Ba da. Ăsta-i tot rostul lui. Oamenii drăguţi n-au numai instincte, ci şi datorii.

Era luat peste picior; totuşi, ştia că îl supune unui test: că exact asta era ceea ce trebuie învăţat. Şi într-un fel oarecum ciudat, cazul dispăruse de o jumătate de oră; nu era atît vorba că el acceptă teoria ei, ci că la fel ca alţii (deşi din motive diferite), el vedea acum că, de fapt, acest lucru n-are nici o importanţă.

Actul fusese săvîrşit; scopul nu era să-l iei pe bucăţele, să descoperi cum fusese săvîrşit, în amănunţime. Scopul era un chip plin de viaţă, cu ochi căprui, pe jumătate provocator, pe jumătate zeflemitor; era de a nu comite greşeala să nu-l observe. Se gîndi la un şiretlic, la vreun truc de a mai pune

vreo întrebare, dar abandonă singur ideea. În cele din urmă, zîmbi şi se uită în jos, spre ea.

Ea spuse cu blîndeţe:

– Trebuie să plec acum. Dacă nu cumva ai de gînd să mă arestezi ca să mă mai vezi şi a doua oară.

Ajunşi pe trotuarul din faţa casei din Willow Rood, se opriră faţă în faţă.

– Am ajuns.

– Îţi mulţumesc pentru ceai.

El se uită în pămînt şi adăugă cu un aer ezitant, dar oficial:

– Ai numărul meu de telefon. Dacă ceva...

– Lăsînd la o parte fanteziile unui creier de găină.

– N-am vrut să spun asta. A fost amuzant.

Pentru o clipă domni tăcerea.

– Ar fi trebuit să-ţi pui uniforma. În felul ăsta nu aş fi uitat cine eşti.

El şovăi, apoi îi întinse mîna.

– Ai grijă! Şi am să cumpăr cartea aceea cînd va apărea.

Ea îi strînse scurt mîna, apoi îşi încrucişă braţele.

– Care dintre ele?

– Pe cea despre care mi-ai vorbit.

– Mai există una. O poveste despre o crimă.

Ea privi înspre stradă peste umărul lui.

– E doar sîmburele unei idei. Cînd o să pot găsi pe cineva care să mă ajute la detaliile tehnice.

– Ca, de exemplu, la procedura poliţienească?

– Da, lucruri dintr-astea, care ţin, de fapt, de psihologia poliţistului.

– Asta n-ar fi prea greu.

– Crezi că ştii pe cineva care...

– Ştiu pe cineva.

Ea îşi ridică puţin vîrful sandalei stîngi; o privi îndelung, profilată pe trotuar, cu braţele tot încrucişate.

– Oare mîine seară am putea?

– Unde mănînci de obicei?

– De fapt, mai mult îmi place să-mi gătesc singură. Ea se uită în sus, la el. Cînd nu sînt ocupată cu lucrul.

– Vinul sec alb îţi place? În jur de opt?

Ea încuviinţă din cap şi îşi muşcă buzele, strîmbîndu-se puţin – poate era doar o umbră de îndoială.

– Telepatia asta...

– Eu vroiam. Dar...

– Am observat. Şi am fost de acord cu tine.

Ea îi susţinu privirea încă o clipă, apoi ridică mîna şi se întoarse spre uşa de la intrare; părul negru, mersul zvelt, rochia albă. La uşă, după ce scotoci în poşetă şi băgă cheia în broască, se întoarse pentru o clipă şi ridică repede mîna din nou. Apoi dispăru înăuntru.

În dimineaţa următoare sergentul înaintă o cerere neoficială – care nu fu aprobată – ca eleşteul de la Tetbury Hall să fie dragat. Apoi încercă, de asemenea fără izbîndă, să facă în aşa fel încît să i se ia acest caz, într-adevăr pentru a-l închide în mod secret. Mult prea condiţionată de împrejurări, noua lui teorie despre cele întîmplate nu căpătă nici un credit. I s-a spus să plece să-şi continue îndeletnicirea de a scormoni noi dovezi palpabile, în loc să-şi piardă timpul cu psihologie pură şi i se aminti cu insistenţă că era posibil, pur şi simplu, ca la întoarcerea lor la Westminster, membrii Camerei Comunelor să vrea să ştie de ce nu s-a descoperit nimic în legătură cu dispariţia unuia din ei. Deşi sergentul la vremea aceea nu ştia încă, istoria avea să-l salveze, – epidemia de scrisori-bombă din Londra a acelui sfîrşit de august avea să reuşească ceea ce nu izbutiseră propriile lui cereri de a i se lua acest caz.

Totuşi n-a fost deloc tentat să-l învinovăţească de ceva pe John Marcus Fielding, pe cînd se sfîrşea acea a doua zi, după ce mîncarea fusese savurată, Sauvignonul băut, după ce sosi vremea sărutărilor, după ce bucătăreasa desculţă fusese în cele din urmă convinsă să stea pe loc ca să se lase eliberată de rochia lungă, alta decît cu o zi înainte, dar la fel de

frumoasă (şi se dovedi, după cum era de aşteptat, că pe dedesubt era cu totul lipsită de apărare, deşi în cele ce-au urmat nu se poate spune că victima era inocentă).

Pragmatismul gingaş al cărnii are calităţi poetice pe care nici o enigmă, de origină umană sau divină, nu le poate diminua – de fapt, le poate doar provoca, dispărînd după aceea.

NORUL

O, poartă-ți altfel tristul tău regret

Deja o zi minunată, de vară timpurie care abia izbucnise, plină de promisiuni, scăldată în albastru și verde, îi despărțise pe cei aflați pe terasa de lîngă moară – unii la soare și alții la umbră. Sally și Catherine stăteau nemișcate pe saltele galbene așezate deasupra unor banchete din lemn asemănătoare celor de la Cannes; cu ochelari negri și în bikini, tăcute, indiferente la orice altă activitate. Peter, în șort, desculț, cu pieptul gol, stătea la masa unde, în fața lui, Paul și Annabel Rogers luau micul dejun sub umbrelă. Cei trei copii erau jos, pe pajiștea de lîngă terasă, încercau de pe malul apei micile vîrtejuri; în genunchi, apucau suprafața apei, chicoteau, trăncăneau. Libelule albastre se roteau; apăru și un fluture galben ca mustarul. De pe celălalt mal se vedea o lumină calm opulentă, burgheză, niște figuri satisfăcute, o umbrelă în roșu și albastru-marin (cumpărată ieftin de la soldurile din regiune) cu inscripția *Martini*, mobile în fier-forjat, piatra bătută de soare, rîul de culoarea jadului verde, zidul gros în verdele deschis al sălciilor și plopilor. În jurul rîului, cascada stăvilarului curgea estompat și o pasăre ascunsă ciripea întruna, nebunește, neenglezește.

Scena degaja o atmosferă de lume închisă, ca într-o pictură, poate un Courbet, dacă îmbrăcămintea modernă a celor opt personaje și culorile acestora nu ar fi intrat într-o discrepanță evidentă cu spațiul din jur – discrepanță fără

importanţă într-o epocă urbană şi sintetică. Frunzişul era bogat, transparent, cîntul unui grangur chema dintre copacii din spatele morii, dînd glas unei îmbinări de căldură, apă, verdeaţă, cer exotic subtropical, prea plin de spaţiu şi de anotimp; zona centrală a Franţei la sfîrşit de mai, la care se adaugă vocile anglo-saxonilor. Dacă cineva ar fi fost acolo, ar fi sesizat multe neconcordanţe la care nu s-ar fi aşteptat.

– Decizii, decizii, şopti Paul împăciuitor.

La aceasta, Apostolul Petru zîmbi, aşezîndu-şi mîinile după ceafă, bombîndu-şi pieptul păros în soare – şi mai ghici ce din pantalonii mei scurţi.

– Este vina noastră. După masa asta ai nevoie de douăzeci şi patru de ore ca să te refaci.

– Dar le-am promis copiilor, spuse Annabel.

– În fond, lui Tom n-o să-i pese. El este mulţumit să se joace aici toată ziua.

Annabel aruncă o privire în jos.

– Mă tem că alor noştri, da.

Paul e de părere că Peter şi Sally nu trebuie să vină neapărat.

– Ba da, venim şi noi, bineînţeles.

Peter lasă braţele jos, rîde la ei peste masă:

– Comparaţia ne omoară. Dacă ne eliberăm, sclavi surdo-muţi ce sîntem, cădem într-o inerţie totală. Şi adăugă: Pentru aşa ceva ai nevoie de antrenament. Ai uitat cum trăim noi, bieţii slujbaşi.

Annabel zîmbeşte: ba da, îşi aminteşte vag.

– Hai, spune-mi, dacă tot ai chef să mă indispui!

El face un gest mărinimos spre rîu şi tot ce-i înconjoară.

– Zău, unii.

– O să te plictiseşti de moarte.

– Bine. Pune-mă la încercare. Vorbesc serios – cît vrei, Paul?

– Patruzeci, dacă aş fi obligat.

– Doamne!

Pe neașteptate, Peter pocnește din degete, se îndreaptă, se așază cu fața spre ceilalți. Este mic de statură, are mustață, ochii verzi, se vede că este încrezător și, aparent, un tip dinamic. Știe că este considerat dinamic, maimuță inteligentă în cușca timpului. Rîde ridicînd un deget.

– Să-l ia dracu' de program! Am o idee mai bună. O conving pe bunica să cumpere moara ca spațiu de odihnă pentru producătorii de film epuizați. Ce ziceți?

– Ți-o dă pe nimic dacă știi să o duci.

Peter întinde palma în sus și citește o scrisoare imaginară.

„Dragă domnule Hamilton, așteptam explicația dumneavoastră în legătură cu ultimul cont pentru o moară de apă franțuzească absolut magnifică, splendid transformată, pentru care s-a cheltuit inexplicabila sumă de cincizeci de penny. După cum știți, suma maximă autorizată la această rubrică este de patruzeci și nouă de penny pe an și sub nici un motiv..."

Strigăte. Din fericire.

– Tată! Tată! Un șarpe.

Bărbații se ridică în picioare, femeile întinse la soare își îndreaptă privirile spre copii. Annabel le strigă calm:

– Nu vă apropiați!

Sally, cu basmaua pe vîrful capului, întreabă:

– Nu sînt periculoși?

Annabel zîmbește de sub umbrelă.

– Sînt doar șerpi de iarbă.

Sally se ridică și se apropie de Peter și Paul în colțul terasei, lîngă marginea pe care se află așezate, la distanță egală, ghivece de mușcate și de agave reflectate în apă. Catherine se lasă pe spate și întoarce capul.

– Uite-l! Acolo!

– Tom, nu te apropia!

Fetița mai mare, Candida, îl trage cu un gest autoritar

mai în spate. Şarpele înoată în volte de-a lungul malului de piatră, făcînd unde cu capul. Nu este mare, doar de cincizeci de centimetri.

– Doamne, chiar este un şarpe!

– Sînt inofensivi.

Sally îşi strînge coatele lîngă trup şi se retrage.

– Mie nu-mi plac.

– Ştim cu toţii semnificaţia *acestui* lucru.

Fata priveşte roată, scoate limba la Peter.

– Şi tot nu-i pot suferi.

Peter zîmbeşte, trimite un sărut în vînt în direcţia tinerei şi apoi se lasă pe spate lîngă Paul, cu ochii la şarpe.

– Aş zice că demonstrează faptul că paradisul există.

Şarpele dispare printre nuferii galbeni de pe apa puţin adîncă de la baza zidului terasei. Pentru Peter, totul este mereu pe punctul de a dispare. Acuma se întoarce şi se aşază pe marginea parapetului.

– Pe cînd sesiunea noastră de lucru, Paul?

– Deseară.

– Excelent!

Cei trei copii urcă treptele în şir, sus pe terasă.

Candida îi aruncă lui Annabel o privire plină de reproş.

– Mamă, ai spus că nu o să stai toată dimineaţa fără să faci nimic.

Annabel se ridică, întinde mîna spre ea.

– Atunci, vino să mă ajuţi să împachetez.

Sally îngenunchează pentru a se întinde iar pe canapea.

– Annabel, îmi dai voie...

– Nu, te rog! Doar scoatem ce trebuie din frigider.

Catherine stă întinsă ca o şopîrlă, tăcută pe după ochelarii negri, cuprinsă de soare, concentrată asupra ei însăşi, absorbită de sine, mai asemănătoare acestei zile decît celor din jur.

Grupul traversează o cîmpie pe celălalt mal al rîului: în față, Paul bărbosul duce coșul cu băuturi, împreună cu fiicele lui și cu băiețelul; puțin în urma lor, Annabel și sora ei Catherine duc celelalte două coșuri și mai în spate, cam la douăzeci și cinci de metri, regizorul de televiziune Peter cu prietena lui Sally. Păşesc în iarba care se ridică pînă la genunchi pe covorul de margarete și piciorul-cocoșului; în depărtare se ridică colinele stîncoase și abrupte, siluete din piatră în mijlocul crîngului, o lume diferită spre care se îndreaptă. În înălțimile azurii lăstunii țipă. Nici o boare.

Paul și copiii intră în pădure, dispar în umbră printre frunze, urmează Annabel și sora ei. Ultima pereche înaintează leneș în eflorescența cuprinsă de soare. Peter o ține pe fată pe după umeri, ea vorbește.

– Nu-mi dau seama ce fel de ființă este. Parcă este mută.

– Mi-au spus dinainte.

Ea îi aruncă o ocheadă.

– Îți place?

– Ei, asta-i!

– Aseară nu ți-ai luat ochii de la ea.

– Din amabilitate. Doar nu ești geloasă pentru ieri seară!

– Nu. Doar curioasă.

O trage mai aproape de el.

– Oricum, mulțumesc.

– Se pare că bărbaților le plac femeile misterioase ca marea.

– Glumești. Ea este prea de tot.

Fata îl privește pe sub sprîncene. El ridică din umeri, apoi zîmbește muşcîndu-și buzele în semn de dispreț. Ea întoarce capul în altă direcție.

– Dacă erai tu, tot așa m-aș fi purtat.

El o sărută dintr-o parte pe creștet.

– Porcule!

– Atîta tevatură din nimic!

– Vrei să spui, din contră, că dacă ar fi fost vorba de mine nu ai fi făcut la fel.

– Dragă, dar nu trebuie...

– Ai fi imediat în pat cu alta.

– Da, dar aş purta o pijama neagră.

Ea se desprinde de el, dar zîmbeşte. Poartă o bluză maro, fără mîneci, pantaloni din bumbac în dungi violet, alb şi negru, strînşi pe fund şi evazaţi la glezne. Părul blond lung şi-l scutură prea des. Faţa are o expresie de copilaş lipsit de apărare, drăgălaş. Reprezintă un adevărat pericol pentru orice regiment. Provoacă violul. Laclos a imortalizat-o. Chiar şi Paul are ochi să o admire. Joacă rolul micuţei prietene de tip modern, o jucărie printre alte jucării din plastic. Litera ei magică este P. Peter o apucă de mînă. Ea priveşte în faţă.

– Lui Tom îi place – spune ea – şi apoi, aş vrea să nu se mai uite la mine ca şi cum ar şti cine sînt. Peter o strînge de mînă. Am senzaţia că eu nu am reuşit în trei zile ce a reuşit Annabel în cîteva ore.

– Ea are antrenament, asta este. La vîrsta lui Tom, toţi sînt nişte monştrişori egoişti. Ştii, pentru el noi sîntem tot tovarăşi de joacă. Ăsta este modul lui de a evalua oamenii mari.

– Eu am încercat.

El o sărută pe gît, apoi coboară mîna de-a lungul spatelui şi îi mîngîie fundul.

– Chiar trebuie să aşteptăm pînă deseară?

– Neruşinatule!

Se joacă unduindu-şi rotunjimile şi zîmbeşte.

Mai în faţă, Annabel începe să-i vorbească lui Catherine, care-i îmbrăcată în pantaloni albi Levis, cămaşă roz şi are geantă grecească din lînă în dungi roşii.

– Kate, nu trebuia să fi venit.

– Nu-i nimic.

– Încearcă să spui şi tu ceva, te rog!

– Nu am ce spune, nu mă gîndesc la nimic.

Annabel mută coşul dintr-o mînă într-alta, aruncînd o privire pe furiş înspre sora ei.

– Nu aveam ce să le fac.

– Ştiu.

– Fă în aşa fel să nu se vadă.

– Regret.

– Din moment ce Paul...

– Bel, eu îmi dau seama.

– Şi ea măcar încearcă.

– Eu nu mă pot ascunde în spatele unei măşti zîmbitoare, ca tine.

Ele înaintează cîţiva paşi fără a spune nimic.

Catherine spune:

– Nu este numai... Şi continuă: Fericirea altora. Senzaţia de a fi în plus, eliminată pentru tot restul vieţii.

– O să treacă. Apoi adăugă: Dacă faci un efort.

– Acum parcă ai fi mama.

Annabel zîmbeşte.

– Asta spune şi Paul.

– Paul e băiat deştept.

– Nu-i frumos.

– Ai vrut-o.

– Nu-i cinstit.

Catherine răspunde la privirea scurtă cu un zîmbet.

– Tîmpita de Bel! Cu bărbatul ăla groaznic şi casa aia groaznică şi copiii ăia îngrozitori! Cine să o invidieze?

Annabel se opreşte – joacă teatru.

– Kate, am spus eu asta?

– Ba da. Prefer să fiu mai degrabă în situaţia de a te invidia decît invers. Adaugă aruncînd o privire peste umăr: Cel puţin ai un aer natural.

Annabel se află în spatele ei.

– Oricum. Candy este groaznică. Trebuie să mă ocup de ea. Adaugă apoi: Este greşeala domnului şi stăpînului meu. El nu încetează să tot spună „perioadă trecătoare".

Vrea să spună: „Pentru numele lui Dumnezeu, nu mă mai pisa cu copiii".

Catherine zîmbeşte. Annabel spune:

– Nu este deloc amuzant. Apoi: Şi nu ştiu ce ţi-a căşunat împotriva lor.

– Faptul că ei subestimează totul.

– Nici pe jumătate din cîte subestimezi tu.

Asta o amuţi pe Catherine, dar nu pentru mult timp.

– Indivizi de doi bani.

– Nici măcar nu-i cunoşti. Bel adăugă: Mie ea mi se pare dulce.

– Ca zaharina.

– Kate!

– Nu pot să înghit actriţele. În special cînd sînt proaste.

– Şi-a dat osteneala aseară. Catherine ridică din umeri. Paul se crede deştept foc.

– Util.

– Chiar că eşti o mare snoabă intelectuală.

– Nu l-am învinovăţit de nimic.

– Gîndeşte-te că sînt prietenii noştri. Cel puţin Peter.

Catherine se întoarce în direcţia lui Bel, îşi scoate ochelarii şi o priveşte în ochi: ştii foarte bine ce vreau să spun. Un alt moment de tăcere, timp în care se aud vocile copiilor printre copacii din faţa lor. Annabel o lasă pe Catherine în faţă pe poteca îngustată spunîndu-i:

– La toţi oamenii tu descoperi doar grozăvii. Ce rost are?

– Nu am nimic cu oamenii, doar cu ceea ce îi face să fie ceea ce sînt.

– Dar le-o reproşezi. Cel puţin, asta este impresia pe care o laşi.

Catherine nu răspunde.

– Să ştii că aşa este.

O vede din spate dînd din cap, dar ştie că este, mai curînd, un semn de sarcasm, decît de aprobare. Poteca se lărgeşte şi Bel trece din nou alături de Kate. Întinde mîna atingînd mîneca roz a bluzei lui Catherine.

– Îmi place culoarea asta. Ai făcut bine că ai cumpărat-o.

– Asta se numeşte transparenţă.

Este ridicol, nemaipomenit, cine ar putea să nu zîmbească?

– „Catherine! Nu-ţi permit să-i vorbeşti astfel mamei tale!"

Bel răutăcioasa mimează pentru a înţepa, pentru a aduce în memorie lacrimile de furie din vremea cînd nu exista decît o singură fiinţă normală şi înţelegătoare în întreaga lume. Acum întinzi mîna spre ea şi o simţi cum ţi-o strînge... şi apoi, atît de tipic, acest egocentrism indirect, răutăcios, de feminitate ieftină, oh, cît o ura uneori pentru asta (ceea ce el numise odată – stîncă sub masca de lapte şi miere) şi să te afli aproape descoperit, şi să-ţi alunece privirea, prefăcîndu-te, ca şi cum ar fi fost doar un joc...

– Kate, uită-te! Orhideele mele sălbatice.

Annabel se îndreptă spre un luminiş însorit printre copacii de-a lungul potecii, unde se ivesc din iarbă colonetele delicate ale florilor fragile şi se lasă în genunchi lîngă cele două tulpine lungi uitînd de tot restul. Catherine se află în picioare.

– De ce spui că sînt ale tale?

– Pentru că eu le-am găsit anul trecut. Nu sînt minunate?

Bel are treizeci şi unu de ani, cu patru ani mai mult decît sora ei, mai drăguţă decît aceasta, mai rotundă şi la trup şi la faţă, palidă, cu părul roşu ca de vulpe, aduce a irlandeză, cu ochii albaştri irlandezi, deşi sîngele irlandez vine doar din partea bunicii şi nimeni nu a locuit în Irlanda şi nici n-o trădează accentul. Sub pălăria verde de pai şi rochia crem cu mînecile largi are un aer de matroană rămasă excentrică, femeie de litere modernă. Îşi protejează faţa pistruiată, alergică la soare. Indiferenţa calculată a vestimentaţiei asociată permanent cu o eleganţă întîmplătoare, un stil pe care orice femeie care ajunge să o cunoască bine sfîrşeşte prin a i-l invidia... chiar a-l respinge; inconştient; nu

este drept să atragă atenţia mai mult decît femeile preocupate de modă. Acum, de dincolo de rîu, o privighetoare începe să cînte brusc. Annabel îşi contemplă orhideele, atinge una, apoi se apleacă să le miroasă. Catherine se uită în jos la sora ei îngenuncheată. Amîndouă se întorc la auzul vocii lui Peter.

– Sînt orhidee sălbatice, spune Annabel, seamănă cu nişte fluturi.

Bărbatul şi tînăra puţin mai înaltă decît el se apropie de Catherine, care se dă de o parte. Par dezamăgiţi, puţin încurcaţi cînd constată cît de mici şi de modeste sînt plantele.

– Aduceţi celofanul şi funda roz!

Sally rîde, Annabel face un gest de reproş cu mîna. Catherine îl priveşte o clipă, apoi se uită în jos.

– Ascultă, dă-mi coşul să-l duc eu.

– Nu trebuie.

El apucă coşul.

– Emanciparea bărbatului.

Ea zîmbeşte vag.

Annabel se ridică în picioare. Dintre copacii bogaţi ai Franţei răzbate vocea englezească, ascuţită a Candidei:

– Uite o şopîrlă minunată! Verde toată.

Toţi la un loc, cei cinci adulţi şi cei trei copii înaintau împreună cînd la umbră, cînd la soare, de-a lungul malului, cele trei femei şi copiii în faţă, fiind urmaţi de cei doi bărbaţi care-şi vorbeau; cînd la soare, cînd la umbră, cu apa în stînga pe tot parcursul drumului; momentele de tăcere umbrită, momente de conversaţii însorite. Vocile sînt duşmanii gîndirii, de fapt, ai acţiunii de a gîndi. Se vede cum Catherine încearcă să facă efortul de a-i zîmbi lui Sally, deşi sora ei se afla între ele două, puse chiar vreo două întrebări, parcă ar fi fost o persoană care joacă ping-pong împotriva propriei voinţe... joc absurd, dar dacă aşa vrei tu, dacă aşa vrea Bel, dacă aşa a hotărît această zi. Cele trei femei trăgeau cu

urechea printre propriile cuvinte la ceea ce spuneau cei doi bărbaţi. Se pare că „sesiunea" începuse neoficial. Acesta e Peter, omul nerăbdător de a acţiona, de a pune lucrurile laolaltă, de a se organiza înainte ca şansa cea mare să dispară ca un şarpe într-un boschet de irişi. Ca un zgîrcit deghizat care-şi vede banii risipiţi, zîmbeşte şi suferă, apoi se dă de gol. Spunea că lucrul esenţial e un unghi, o poantă de la care să-ţi porneşti planul. În fond, care e explicaţia faptului că atît de mulţi vin să cumpere case în această zonă, oare fiindcă este mai ieftin? Sau fiindcă doreau să evadeze? O modă, efectul bulgărului de zăpadă. Emitea o supoziţie după alta, fără să asculte răspunsurile lui Paul. Era clară inutilitatea exerciţiului, agitaţia fără sens, toată discuţia, toate proiectele faţă de ceea ce s-ar fi realizat şi fără plan sau vorbărie, aşa cum un reportaj jurnalistic se face repede, la voia soartei, improvizînd un fel de eseu, spunea el; în profunzime, nu fotografii agreabile gen uitaţi-vă ce norocoşi sînt unii, chestii de-astea.

Candida chiui la vederea unui pescăruş albastru plutind pe deasupra lor ca o săgeată azurie.

– Eu l-am văzut prima. Nu-i aşa, mami? Ca o subliniere inutilă pe text, pentru a evidenţia evidentul.

– Nu vreau cincizeci de minute de scene drăgălaşe, spuse Peter, ca şi cum scenele drăgălaşe i-ar fi pus cariera în pericol.

Ceea ce se pierdea, mai tîrziu, era ceea ce nu fusese o certitudine nici în vremurile cele mai bune: sentimentul continuităţii. De exemplu, trebuie să fac acest lucru B nu pentru că ar fi neapărat frumos ori semnificativ, ci pentru că se plasează între A şi C. Astfel, acum totul se transformase în insuliţe, fără comunicare între ele, fără insule mai îndepărtate către care să te îndrepţi, folosindu-le pe acestea ca puncte de pornire, etape necesare. Insuliţe plasate fiecare în propriul ei ocean infinit, le traversai într-un minut, maximum în cinci, apoi urma o altă insulă, de fapt aceeaşi; aceleaşi voci, aceleaşi măşti, acelaşi gol în spatele cuvintelor.

Numai starea de spirit şi decorul se schimbau puţin, nimic altceva. Teama era atît aceea de a fi lăsat în urmă sau de a continua; de insulele depăşite cît şi de cele următoare. Te dedici teoriilor limbajului, ale romanului, ale iluziilor şi altor aiureli. Ca şi cum te-ai visa că eşti o carte fără ultimele capitole şi brusc rămîi pentru totdeauna la ultima pagină neterminată – un obraz drag aplecat, îngenuncheat în faţa unor orhidee sălbatice, o voce care sparge liniştea, o glumă aiurea înregistrată pentru veşnicie ca o fotografie proastă. Şi singura persoană care înţelegea... căci Bel este o vacă rafinată, iar Paul un bou nesimţit, nici nu ştii de ce oare te afli aici.

Dar nici nu ştii de ce ai vrea să fii într-altă parte, decît pentru a-ţi descoperi dorinţa de a te afla aici. Continuitatea este probabil simplul fapt de a avea dorinţe, de-a lungul unei străzi luminate de un lanţ de lămpi reconfortante.

Mai înspăimîntătoare este perspectiva de a nu mai dori dragoste din partea nimănui, niciodată. Şi chiar dacă s-ar fi întors... Să nu ierţi nimic, să nu dai nimic, asta înseamnă, de fapt, să stai, să fii dus ca un colet de pe o insuliţă pe următoarea, constatînd, judecînd, urînd – sau poate chiar provocînd? Luaţi-mă prin surprindere, dovediţi-mi că greşesc, recreaţi legătura dintre insule.

Trebuie să ascunzi aceste lucruri pentru ca nimeni să nu profite de propria ta nefericire...

Se opresc toţi în locul unde panta dealurilor coboară abrupt în rîu, anticipînd defileul din faţă; rîul mai rapid, stînci şi izvoare, un teren imposibil de lucrat chiar şi de către ţăranii francezi. Puţin mai sus de locul unde s-au oprit, conglomerate imense, cenuşii, pitoreşti s-au adunat ca nişte elefanţi suri, din piatră, veniţi la adăpat pe malul apei. Bel alege un loc, un platou nu prea mare mai sus de apă, sub un fag pe jumătate în umbră şi pe jumătate în soare, apoi, în genunchi, despachetează coşurile cu ajutorul lui Sally şi al lui Catherine. Paul duce două sticle de vin şi cutiile de Coca-

Cola, la rîu să le răcească. Cele două fetiţe merg cu el, îşi scot pantofii şi temătoare, intră cu picioarele într-un fir de apă care se scurge printre pietre; ţipă; în acest timp Peter face cîţiva paşi împreună cu fiul lui, liber fiind să joace rolul de tată pentru cîteva clipe; acum, că a spus ce avusese de spus, îşi făcuse treaba, justificarea existenţei sale zilnice.

Paul îşi scoate pantofii şi ciorapii, îşi suflecă pantalonii, dichisit şi caraghios ca un bătrînel la mare. Paul, cu părul albit prea devreme, cu barbă spicată destul de scurtă, are o înfăţişare mai mult de navigator decît de om de litere, cu un aer ce se vrea intelectual şi *distingué*; acum se bălăceşte şi răscoleşte pietrele în urma Candidei şi a Emmei, în căutare de raci. Cele trei femei stau în picioare sub fag. Sally trage fermoarul dintr-o parte al pantalonilor, iese din ei şi scoate şi tricoul maro. Poartă acelaşi bikini pe care-l avea pe ea şi la moară, albastru indigo cu flori albe, prins în cîte un inel de alamă pe şolduri şi unul la spate, unde se adună cele două benzi ale sutienului; apare zvelteţea sînilor mici, supleţea picioarelor. Se vede încă o dată că nefiind bronzată, culoarea costumului de baie nu i se potriveşte. Se îndreaptă alene spre Peter şi băiat, care s-au aşezat pe un pietroi la vreo cincizeci de metri distanţă. Bel şi Catherine traversează prin soare spre Paul şi spre fetiţe. Apa sclipeşte, picioarele stropesc apă în toate direcţiile; libelule şi fluturi; bănuţi şi margarete şi floricele mici albastre ca nişte picături de cer. Vocile, mişcările, multitudinea de culori, toate dispar la prima tresărire. Bel zîmbeşte, faţă albă pistruiată, zîmbet placid de iunonă, sub borul mare al pălăriei de pai cu găurele în jurul calotei pentru aerisire. Nuclei, electroni. Seurat, atomul este totul. Prima insulă acceptabilă a zilei *En famille*; unde copiii domnesc. A fost odată ca niciodată este tot ce îmi doresc. Atunci cînd ea cînta fragmente de cîntece din străbuni.

– Este aşa de frumos, ţipă Candida spre ei, în stilul ei obişnuit şi inefabil autoritar. Nu vrem să mîncăm acum.

– Bine ar fi dacă aş crede în bătaia la popou, spune Bel

ca pentru sine. Catherine rîde şi-şi zvîrle espadrilele din picioare.

Următoarea insulă, cinci sau poate zece minute mai tîrziu. Paul a prins un rac, unul foarte mic, minunata incoerenţă, construcţia de o clipă se dezintegrează. Îl înconjoară cu toţii, în timp ce el ridică fiecare piatră. Candy şi Emma chicotesc în aşteptare: sînt sau nu raci sub pietrele ridicate; apoi chicotele pentru ca Peter, Sally şi Tom să vină înapoi. Ce urmărire serioasă! Paul prinde o formă de langustă foarte mică pe care o ţine între degete, atît cît să o arate musafirilor. Doamne, Dumnezeule, este formidabil! Candida vine în grabă de la locul de picnic de lîngă mal aducînd o cutie de plastic pe care a golit-o în mare fugă. Peter intră în apă lîngă Paul. Minunat! Întrecere. Joc. Sally îl prinde pe Tom de mînă şi-l duce la cutia din plastic să-i arate ce caută tata. Băiatul priveşte fix, apoi se dă înapoi văzînd cum unul dintre raci încearcă să sară afară din cutie. Sally se aşază în genunchi lîngă băiat şi-l cuprinde cu braţul gol. Parcă ar face parte dintr-o scenă de pe ceştile de ceai Regency: Credinţa, Speranţa şi Caritatea puse în poză; pentru cei care nu se mulţumesc doar cu ceaiul.

Apare o siluetă dintre copaci, din direcţia din care veniseră şi ei, în cizme de cauciuc şi cu blugi roşi, un ţăran ori un om venit la pescuit, bronzat, cu pălărie de pai cu panglică. Bărbatul de cincizeci de ani, solid, trece fără a-i lua în seamă. Duce pe un umăr o undiţă din bambus pe care o ţine paralel cu pămîntul, de celălalt atîrnă o raniţă din pînză verde decolorată. Pentru o clipă lasă racii în pace, stau pe loc, bărbaţii cu figuri caraghioase de băieţi prinşi făcînd prostii; Copiii se opresc şi ei ca şi cum intrusul ar reprezenta vreo ameninţare obscură. Acesta trece liniştit pe lîngă locul de picnic însorit şi prin iarbă, se apropie de ei, îndreptîndu-se în susul apei. Ei observă că are ochii saşii. Ajuns în dreptul lor, duce un deget la borul pălăriei.

– *'sieurs – 'dames !*

– *Bonjour*, spune Paul. Apoi *Bonne pêche*.

– *Merci*.

Înaintează impasibil în direcţia pietrelor şi a copacilor îngrămădiţi din defileu, dispare, dar lasă în urmă certitudinea că acesta este un pămînt străin cu o viaţă şi nişte obiceiuri proprii. Se aude parcă un *Ça ira*, murmurul mulţimilor, paşii în noapte. Coasa aşezată drept. Omul este un pescar cuminte, are un rol în cursul acestei zile. Cei superficiali se întorc la propria lor vînătoare. Catherine este singura care urmăreşte spinarea albastră pînă cînd dispare.

Ah, ça ira, ça ira. Les aristocrats on les pendra.

Şi iese din apă ca şi cum ar trage-o după el. Intră cu picioarele ude în espadrile şi se îndepărtează, prefăcîndu-se că se uită la flori, cu spatele întors spre cei care vociferează, strigă, suduie, se miră. Ce frumos este. Îl prinde la noapte. Gata, mai repede. Noapte bună, Bill, noapte bună Lou, noapte bună, noapte bună. Un pietroi aşezat în cale, jumătate în apă, jumătate pe mal, obligă potecuţa să facă un ocol. Ajunsă sus, Catherine se uită înapoi la ceilalţi. Cei doi bărbaţi lucrează în tandem, Peter ridică pietrele. Paul prinde racii, Bel iese alene din apă şi se îndreaptă spre copacul unde aranjaseră de picnic. Ajungînd la umbră, scoate pălăria şi-şi netezeşte părul cu un gest de oboseală.

Catherine trece de pietroi şi nu se mai vede. Drumul şerpuieşte prin turma de bolovani, se face mai întîi drept şi apoi abrupt urcă înspre copaci, deasupra rîului care devine zgomotos, tumultuos. Localnicii numesc acest loc *Le Premier Saut* – primul salt, aproape o cascadă, un şuvoi de apă îngustată, loc celebru pentru păstrăvi. Catherine coboară pînă la bazinul lunguieţ dinainte de aceasta; răcoare, adîncimi, muşchiul, ferigile. O codobatură, o ţîşnire galbenă, zboară în arcuri mici către capătul îndepărtat al bazinului. Tînăra stă pe o piatră la marginea apei, deasupra malului drept; stă cu ochii aţintiţi spre apa nemişcată de un verde foarte intens, petele şi sclipirile de soare, dansul musculiţelor, pasărea cu coada agitată. Apucă o crăcuţă şi o aruncă în apă, o urmăreşte

cum se îndepărtează, cum prinde viteză şi apoi este înghiţită şi dispare în rostogolirea cascadei. Nu mai este, nu mai este.

Stă acum uşor aplecată, avînd coatele lipite de trup ca şi cum i-ar fi frig, cu privirea pironită asupra apei. Plînge. Parcă fără emoţii. Lacrimile curg încet, se preling de sub ochelarii de soare în jos pe obraji. Nu le şterge.

Bel strigă de sub copac, de lîngă faţa de masă în carouri alb cu roz, pe care sînt întinse tot felul de mezeluri, pîini lungi, brînzeturi, cuţite, cănile pentru picnic, mere, portocale şi trei cartonaşe cu cremă de ciocolată pentru copii.

Candida îi răspunde:

– Mami, încă nu sîntem *gata!*

Paul îi şopteşte ceva, Sally se întoarce la Bel pe sub salcîmi – o fată de douăzeci şi trei de ani cu trupul alb. Apoi Emma, fetiţa cea mică, o depăşeşte în fugă şi porneşte şi Tom ca din puşcă parcă de frică să nu rămînă nemîncaţi. Vin după ei şi cei doi bărbaţi împreună cu Candida. Ea duce cutia de plastic cu şapte raci proaspăt prinşi, plîngîndu-se că dacă ar mai fi unul, ar avea toţi cîte un rac la masa de seară, dar aşa, vor trebui să mai prindă cîţiva după prînz. Da, da, bineînţeles. Dar acum toţi vor să mănînce. Paul îşi aminteşte de vin; se duce în locul unde l-a pus la răcit; sticla de Mascadet *sur lie*, cealaltă, de Gros-Plant, poate să mai aştepte.

– Cine vrea Cola să ridice mîna.

Toţi se aşază, se întind în jurul feţei de masă. Paul este singurul în picioare avînd treabă cu tirbuşonul. Peter îi dă una peste fund lui Sally, care stă aplecată în genunchi ca să le toarne copiilor Coca-Cola.

– Asta da viaţă!

– Te rog frumos.

El o sărută pe spatele gol şi îi face cu ochiul lui Tom.

Annabel strigă:

– Kate! La masă!

Strigă şi Candida şi Emma.

– Kate! Kate!

– Ajunge, o să vină cînd vrea.

– S-ar putea să nu mai găsească nimic, mai spune Emma.

– Pentru că o să înfuleci tu ca un porc!

– Nu-i adevărat.

– Ba da.

– Candy!

– Ba este. Cînd sora ei întinde mîna să se servească, sare la ea. Mai întîi musafirii.

Bel spune:

– Draga mea, ajută-l pe tata şi ţine paharele de vin.

Sally îi zîmbeşte Emmei pe deasupra feţei de masă, fetiţa este mai drăgălaşă, mai timidă şi mai liniştită în contrast cu sora ei care se vrea adultă. Numai dacă Tom... Ea îi întinde *pâté* pe pîine, iar el o priveşte bănuitor.

– Mm! Cred că este o bunătate.

Emma întreabă dacă racii nu au parte de nimic. Peter rîde şi ea se simte jignită. Candida o face proastă. Bel o cheamă pe Emma să se aşeze lîngă ea. Acum Candida se simte jignită. Paul aruncă o privire spre pietrele din amonte, apoi spre Bel. Ea face un gest de încurajare.

– Tată, unde te duci?

– Mă duc să o caut pe Kate. Poate a adormit.

Candida aruncă o privire scurtă spre mama ei.

– Pariez că iar plînge.

– Draga mea, mănîncă, te rog.

– Tot timpul plînge.

– Bine. Peter şi Sally înţeleg. Toţi înţelegem. Nu are rost să comentăm. Ea îi face mutre lui Sally, care zîmbeşte.

Peter pune vinul în pahare.

– Mamă, am şi eu voie o picătură?

– Dacă vorbeşti mai puţin.

Paul se află la prima stîncă dinspre defileu. Dispare. Ei mănîncă.

– Chestia asta este nemaipomenită. Ce este? întreabă Peter.

– Vorbeşti de *rillettes?*

– Nu i-ai mai mîncat pînă acum? întreabă Candida.

– Le-ai! corectează Bel.

– Le mîncăm în fiecare zi. Aproape.

Peter se loveşte peste frunte. Iar a fost prins cînd era gata să dea lovitura. Şi au aflat că nu mîncase *rillettes* niciodată. Lasă sandviciurile jos, se întoarce cu spatele şi îşi acoperă obrazul cu mîinile. Suspină.

– Vai, doamnă Rogers! Nu sînt demn să stau la aceeaşi masă cu dumneavoastră. Nici nu ar fi trebuit să am această pretenţie.

Se aude Paul strigînd-o pe Kate la defileu. Peter mai trage un suspin ca la teatru.

Bel spune:

– Uite, Candy, ce-ai făcut!

– Face pe nebunul!

– Peter este foarte, foarte sensibil

– Ca un rinocer – spune Sally, făcîndu-i cu ochiul lui Candida.

– Mai vreau, se poate? întrebă micul Tom.

– Mai doresc, *vă rog*.

– *Vă rog*.

Peter ţine mîna în dreptul obrazului şi o priveşte pe Candida printre degete.

Ea, redevenită copil, pufneşte în rîs, se îneacă. Emma priveşte cu ochii mari şi pufneşte şi ea în rîs. Micul Tom priveşte cu seriozitate.

Paul văzu culoarea roz a bluzei înainte de a ajunge la locul de unde coborîse ea înspre bazin. Nu o strigă pînă nu ajunse sus, deasupra locului unde se afla ea.

– Nu vrei să mănînci, Kate?

Ea dădu din cap fără a se întoarce, dar întinse mîna să ia ochelarii de soare de pe piatră şi îi puse la ochi.

După o ezitare, el coborî lîngă ea şi după o clipă, îi atinse umărul.

– Dacă am şti ce să facem!

Ea privea fix apa...

– E idiot. La un moment dat ceva pare că preia totul.

– Noi înţelegem.

– Eu aş vrea să înţeleg.

El stătea pe piatră alături de ea, pe jumătate întors.

– Paul, ai o ţigară?

– Numai Gauloise.

El scoase un pachet de ţigări din buzunarul cămăşii, ea luă una, se aplecă să o aprindă de la chibrit, inhală fumul, apoi îl expiră.

– Încă nu s-a întîmplat nimic. Acum este înainte de a se fi întîmplat. Şi eu nu am ce face.

El se lăsă în faţă, cu coatele pe genunchi, dădu din cap înţelegător, ca şi cum asemenea aiureli erau normale, i se întîmpla şi lui. Un om atît de drăguţ! Încerca pentru că asta făcuse întotdeauna. Fii ca şi mine, blîndă, mulţumeşte-te cu ce ai, cu un oarecare negoţ, dacă nu ai parte de celebritate. Chiar şi după toţi aceşti ani, barba scurtă, arcuirea rafinată a gurii te făceau să te aştepţi la un ascet, un subtil, o inteligenţă ascuţită, nu la un tip decent, mediocru, un om care se descurcă cît de cît.

– Kate, tu nu eşti persoana căreia să i se impună clişee. Ceea ce ne lasă pe noi bieţi muritori dezarmaţi. Ea lăsă capul în jos. De ce zîmbeşti?

Ea îşi contempla mîinile.

– Eu sînt o biată muritoare. Tu şi Bel sînteţi nişte zei.

– Pentru că noi credem în clişee?

Ea zîmbi vag, tăcu, apoi spuse ceva să-l bine dispună.

– Bel m-a necăjit. Fără să vrea. Este adevărat că mă port îngrozitor cu ăşta doi.

– Ce ţi-a spus?

– Chiar asta.

– Ţi-este greu. Ne dăm seama.

Ea expiră din nou fumul ţigării.

– Am pierdut simţul trecutului. Totul este prezent.

Ea dă din cap ştiind parcă faptul că explicaţia este atît de imprecisă pe cît este de fără rost.

– Trecutul te ajută să fii concesiv. Cînd nu poţi scăpa de...

– Oare viitorul nu poate fi de ajutor?

– Este greu să-l atingi. Eşti înlănţuit de acum, de ceea ce eşti.

El apucă o piatră şi o aruncă la cîţiva metri în apă. Capcana, instrumentul de tortură, cînd citeşti oamenii ca pe cărţi şi le cunoşti semnele mai bine decît şi le cunosc ei înşişi.

– Poate cea mai bună soluţie de a rupe lanţurile ar fi să încerci să te comporţi... dar nu termină fraza.

– Normal?

– Cel puţin din gesturi.

– Ca personajul lui Dickens, domnul Micawber, care tot spunea „Las' că vine ceva"?

– Draga mea, şi pîinea reprezintă un clişeu.

– Şi cere foame.

El zîmbeşte.

– Un fel de foame există, ce zici? Cel puţin dacă ne gîndim că-ţi place să ne frustrezi pe noi cei care încercăm să te ajutăm.

– Paul, jur că eu în fiecare dimineaţă... nu poate continua. Stau unul lîngă celălalt privind apa.

El îi spune blînd:

– Nu este vorba de noi Kate, este vorba de copii. Noi încercăm să te protejăm poate prea mult. Dar fetele nu înţeleg.

– Eu încerc. În special cînd este vorba de ele.

– Da, ştiu.

– Problema e că nu mai am nici un dram de voinţă. Senzaţia că eşti la cheremul celei mai neînsemnate remarci, întîmplări. Totul se pune din nou pe tapet. Încerci să afli motivul. De ce el? De ce eu? De ce asta? De ce tot?

– Ar fi bine să încerci să scrii toate aceste lucruri.

– Nu pot. Nu poţi să scrii ceea ce trăieşti chiar în acel moment. Ea aruncă mucul de ţigară în apă, apoi întrebă brusc: Vă este cumva teamă, ţie şi lui Bel, că mi-aş putea lua viaţa?

După un moment de tăcere, el întrebă:

– Am avea vreun motiv?

– Nu. V-aţi gîndit ce înseamnă faptul că nu am făcut-o?

De data aceasta el stă să se gîndească.

– Am sperat în exact ceea ce înseamnă.

– Cred că în fond înseamnă că-mi place ceea ce sînt, ceea ce am devenit. Ea aruncă o privire spre el, spre profilul roman cu ochii spre apă, înţeleptul senator, mai bine nu venea să o caute. Trebuie să fiu bătută. Am nevoie de o bătaie bună, nu de vorbe blînde

După o pauză, el îi spune:

– Păcat că sîntem atît de diferiţi.

– Eu nu te dispreţuiesc, Paul.

– Doar cărţile mi le dispreţuieşti.

– Ai în schimb mii şi mii de oameni fericiţi să te citească. Şi, în plus, nu aş invidia-o pe Bel într-atît dacă te-aş dispreţui.

El îşi ţine privirea în jos.

– Ştiu şi eu...

– Asta-i falsă modestie. Ştii şi tu ce faci

– În felul nostru.

– Ştiu eu foarte bine ce tiran zace în Bel.

– Cîteodată.

– Nu sîntem surori de-adevărat. Sîntem două stiluri de manifestare ale intransigenţei.

El rîde.

– De a tortura. De a nu lăsa un om care moare de foame să mănînce.

Şi tot aşa cum nu te poţi abţine să nu rîzi de naivitatea deliberată a lui Bel – o bluză roz chiar frumoasă – acum surîzi ca să ascunzi aceeaşi rană, rămînînd la aceeaşi privire ezitantă, debusolată. Vorbeşti despre trasubstanţiere şi el, bărbatul, se gîndeşte la pîine şi la vin.

Amîndoi sînt acum în picioare, el îi caută privirea.

– Mai vorbim, Kate. După ce pleacă toţi.

Brusc ea îl îmbrăţişează, îl simte retrăgîndu-se din

strînsoarea neașteptată. Își sprijină capul de umărul lui, el o ține delicat pe după umeri, apoi o bate ușor pe spate, îi sărută creștetul capului. Este intimidat, bietul de el. Ea își spune în gînd: ticăloasă, actriță, calculată, de ce am făcut asta? Și proastă cine-și bagă dinamită în propria locuință.

Boul de el! Nu-i frumos din partea ei. Se desprinde și zîmbește văzîndu-i privirea uimită, apoi spune cu inocență:

– Ce noroc pe musulmani!

Annabel stă sprijinită cu spatele de trunchiul fagului, zeița mamă prezidează în picioarele goale, are capul gol, e ciufulită. Candida, care a băut mai mult decît un pahar de vin, s-a întins și doarme cu capul în poala mamei. Bel îi mîngîie din cînd în cînd părul. Sally s-a dus mai încolo la soare și s-a întins în iarbă cu o sticlă de Ambre Solaire alături. Mirosul s-a insinuat pînă la cei doi bărbați, Peter, într-un cot, se uită la Paul, care nu s-a așezat încă. Copiii mai mici au coborît la apă și construiesc un zăgaz din pietre.

Între Peter și Annabel, Catherine stă sprijinită într-un braț, urmărind cum o furnică se luptă cu o fărîmiță de pîine pe care o împinge printre firele de iarbă. Paharele de vin s-au umplut acum cu cafea din termos.

Paul schițează un proiect pentru programul de televiziune – cum relațiile dintre Anglia și Franța s-au bazat pe clasele mijlocii, că din vremurile milorzilor și ale călătoriilor de divertisment vizitatorul englez a fost un tip bine educat, cu relativă bunăstare și, bineînțeles, conservator, fapt care a dus la clișeul traiului bun cu mîncare și vinuri alese, snobism și tot ce mai comportă acesta, despre locul ideal unde se puteau uita toate dezavantajele de a locui într-o țară puritană, deși *ça va de soi* că latura puritană te face să nu pot suferi politica și ridicola birocrație centralizată moștenită de la Napoleon. Nu este de mirare că noi, englezii, sîntem acuzați de perfidie, noi nu ne dăm seama că, de fapt, țara cu tradiția cea mai îndelungată de centralism este Anglia. Cine altul decît englezul se pleacă în fața

propriului mod de viaţă, nici un francez nu face asta, cine se conformează atît de absurd obiceiurilor în comportament, vestimentaţiei sau limbii? Să ne gîndim la faptul că francezii se preocupă de calitatea mîncărurilor şi de modul de a le prepara, pe cînd noi sîntem cu ochii în patru să vedem dacă mesenii sînt îmbrăcaţi cum se cuvine sau dacă, fir-ar ele să fie de tacîmuri, sînt lustruite şi bine orînduite, încurcăm lumea...

– Auziţi, cîntă un grangure, spune Bel.

O clipă, Paul, se opreşte. De pe cealaltă parte a rîului se aude fluierul cristalin.

Ea adaugă:

– Niciodată nu se văd.

– Spune mai departe, zice Peter. Ia o ţigară, după o clipă îi oferă şi lui Kate, care refuză. Mi se pare interesant ce spui.

– Paul vrea să spună că noi, englezii, confundăm în mod absurd o anume noţiune, un mit al Franţei centralizate de pe vremea Versailles-ului şi dispreţul francezului faţă de tot ceea ce stă în calea bucuriei sale personale. Pe cînd noi, acasă, crezîndu-ne nemaipomenit de liberi şi democraţi şi independenţi din punct de vedere politic, sîntem, de fapt, cea mai infernală ţară de conformişti cînd este vorba de bucurii personale. Acesta este motivul care face ca (ajungînd la paradoxul improvizat) orice formă de guvernare franceză să fie inerent fascistă şi naţiunea franceză să fie inerent incapabilă de a accepta fascismul o perioadă cît de cît. Pasiunea noastră pentru conformitate este atît de generalizată, o cultură atît de propice fascismului, încît a trebuit să construim o întreagă şahermăherie constituţională şi Dumnezeu ştie cîte garanţii publice împotriva propriei noastre naturi.

– Mi-ar plăcea să introduc asta în emisiune, spune Peter.

– Şi mai este ceva, spune Paul, turnîndu-şi restul de Gros-Plant în paharul lui Candy, după ce Peter l-a refuzat cu

un gest al mîinii. O consecinţă a faptului că muncitorii de la noi nu vin niciodată în Franţa este că aici nu se fac excursii organizate şi asta nu pentru că ar fi la mijloc ura proletarului pentru mîncarea străinului sau sexualitatea respingătoare a latinilor, gîndeşte-te la modul în care invadează ca turmele Majorca şi Costa Brava şi Italia şi Iugoslavia şi Dumnezeu mai ştie ce, ci mai curînd faptul că nu suportă ideea unei ţări unde trebuie să ai educaţia şi rafinamentul de a o aprecia, apanaj al mamei lor de snobi şi de hedonişti burghezi sau, în orice caz, aceasta era imaginea ridicolă a locului unde veniseră şi după cum era pe cale să spună înainte de a-şi pierde firul vorbelor, băuse prea mult, aceasta explica şi corolarul imaginii franceze despre Anglia ca ţara unor indivizi cu nasul pe sus, a unor monarhişti obsedaţi, trăind doar pentru cai şi cîini şi *le sport* şi bine cunoscuta flegmă. Să luăm castelul pe care toţi îl ştim, la cîţiva kilometri de aici şi n-ar putea Peter să ghicească ce stătea la loc de cinste în salon? O scrisoare pusă în ramă, a secretarului ducelui de Edinburgh, în care îi mulţumea contelui pentru condoleanţele trimise cu ocazia morţii socrului Înălţimii Sale Regale. Asta este, te dai bătut.

– Vorbeşte englezeşte? Poate l-am putea folosi.

– Clasa muncitoare nu vine în Franţa, pentru că este prea scump. Să fie clar, spuse Bel.

– Glumeşti. Nu ştii cît cîştigă ăştia acum, spuse Peter rîzînd.

– Aşa este, spune Paul. Este o chestie de cultură. Aici se presupune că un client vrea maximum. Noi presupunem că vrea minimum.

– Am făcut o emisiune acum vreo doi ani despre excursiile organizate. Să nu-ţi vină să crezi ce puteau spune! O ţin minte pe o tipă mai în vîrstă care zicea că e fericită că toţi mănîncă acelaşi lucru şi că aveau camerele la fel.

Îşi dă o palmă peste frunte, neputinţa lui de a concepe aşa ceva dovedeşte idioţenia babei.

– Teoria mea este că vai de ţara unde oamenii sînt

liberi să hotărască ce fac cu banii!

– Dacă îi au, reia Bel.

– Nu este vorba de bani, pentru numele lui Dumnezeu! Eu vorbesc de spălarea creierului. Se adresează din nou lui Peter: Un ţăran francez, chiar şi un muncitor, este la fel de pretenţios cu mîncarea şi vinul ca şi un individ superior din punct de vedere material. În ceea ce priveşte plăcerea, sînt egali. De exemplu, să-i vezi cum cheltuiesc să facă o nuntă. Chiar şi ţăranul, chiar şi poştaşul. Mîncarea este fantastică, nu-ţi poţi imagina. Să-i vezi cîtă grijă au, cît de preocupaţi sînt, cum se duc la măcelar şi cum discută despre calitatea cărnii şi *patisserie* şi *charcuterie* şi absolut tot!

Slavă Domnului că mai sînt şi ingrediente economice!

Peter este de acord şi îi cuprinde cu privirea pe Paul şi pe Annabel.

– A dat norocul peste noi. Nu puteţi nega.

– Ai sentimentul unui favor. Inevitabil.

– Dar aveţi aerul că nu ar trebui să rămînă aşa. Chiar doriţi să fim invadaţi de hoardele din Manchester şi Birmingham?

Bel rîde.

– Bună întrebare. Întreabă-l pe tovarăşu' Rogers.

El face un gest neputincios către soţia sa:

– Doar pentru că excursia organizată este exact ceea ce Franţa nu oferă. Este ţara pe care o descoperi singur.

– Pentru asta trebuie să fii cultivat?

– Doar să ai o minte deschisă. Să nu fii încuiat în cămaşa de forţă a eticii puritane.

– Îmi place şi acest punct de vedere.

El zîmbeşte lui Annabel:

– Şi cît de tipic este un astfel de individ?

– Un expatriat reacţionar din categoria obişnuită. Nu crezi, Kate?

Catherine zîmbeşte, dar nu spune nimic.

– Hai cumnată! Apără-mă de lovituri pe la spate.

– Cînd eşti fericit, nu vrei să schimbi nimic.

– Dar vrei să împarți fericirea cu alții, cît de cît.

Bel răspunde pentru ea:

– Dragul meu, să fim realiști. Tu ești cel mai mare socialist burghez din cîți există.

– Mulțumesc.

O sticlă de Jolly și îi vei mao-iza pe toți.

Peter rîde.

– Îmi place termenul, Annabel. Mao-iza. Să nu-l uit.

Paul face un gest mustrător cu degetul. Călugărul Rasputin.

– Iubito, scopul socialismului, din cîte pricep eu, este să ridice omenirea, nu să tragă toată lumea în jos, la ultimul grad de sărăcie, drag tuturor capitaliștilor.

Și tot așa, și tot așa; cît este Paul de nesuferit cînd o ține întruna pe-a lui, cînd nu încetează cu peroratiile despre marile gogoși culturale. De fapt, tot ce se vede este o masă de oameni obosiți la sfîrșitul zilei, automate epuizate de muncă în comparație cu care te afli în categoria celor norocoși, superiori, a celor aleși și neputincioși. A motiva, a le explica este o dovadă de imensă vulgaritate, de imensă minciună... Un fel de canibalism. La prînz mîncăm porc tăiat de măcelar, apoi vieți tăiate în bucățele, realitate tăiată mărunt. Recolta a fost pusă la adăpost. Au rămas afară paiele: fragmente, aluzii, fantezii, expresii ale eului, șoapte de conversații, golul de după.

Totul atît de intens, chiar și fără vorbele amețitoare, insistente; atît de ireal, oh, destul de ireal, chiar și fără a mai socoti speranța iluzorie, nebunia, efemerul ideilor bărbătești și conștiința că erau germeni pe cale de înmulțire, că milioane de oameni năuci în prag de noapte vor vedea rezultatele și ideile îi vor îmbolnăvi și pe ei. Era justificată enervarea latentă a lui Bel: nu atît din cauza aerelor de pontif ale soțului, dar să-l vezi așa încins pentru o cauză atît de minoră; un caraghios ce nu observă copacii ci doar lemnul din care să-și construiască colibele sărace, prostii efemere. Pentru el realul, viața, inexplicabilul sînt proscrise; normal – doar ce-i pus la adăpost.

Se ştia: Paul ar fi putut spune ce vrea, orice, chiar şi opusul a ceea ce spusese, că francezii ar trebui exterminaţi, de exemplu, şi interlocutorul, groparul, ar căuta un nou unghi minunîndu-se şi uimindu-se.

Făcuse o greşeală şi o recunoştea, nu trebuia să o facă tirană pe Bel. Totul dovedea contrariul.

Asta; şi copacii adevăraţi şi cei doi copii de la malul apei, tînăra care stătea în soare nespunînd nimic, acum era pe burtă, cu fesele-i mici împodobite cu alb şi indigo. Copacii şi miriştea, şi stîncile din apă şi stîncile tăcute de deasupra lor, planetă fierbinte fără viaţă, soare fără adiere, o zi care se usucă, aşa cum se usucă pîinea rămasă de la prînz, pierzîndu-şi transparenţa înălţătoare, oprindu-se într-un fel de opacitate.

Este din cauza vocilor bărbăteşti, ale unor bărbaţi chipurile serioşi, care nu încetează să insiste asupra aceloraşi puncte vulnerabile, deşi nu duc la nimic şi nici nu vindecă. Acum doar femeile sînt cele care ştiu. Chiar şi tînăra femeie limitată are conştiinţa soarelui care-i învăluie spatele, a ierbii şi a pămîntului de sub ea. Bel are conştiinţa sinelui, a capului copilului adormit în poală şi ale gesturilor celuilalt copil, de la malul apei. Contribuţia ei la discuţie, chiar şi săgeţile la adresa lui Paul, proveneau din complezenţă, ca şi rolul axului tăcut în jurul căruia se învîrtesc spiţele. O văzuse odată pe Bel, era într-o seară de vară acasă, erau ei patru şi-l ironizau destul de dur pe Paul. El s-a ridicat brusc şi a ieşit în grădină. A urmat un moment penibil. Apoi, la fel de brusc, s-a ridicat Bel şi a plecat din cameră; era amurg, scena se vedea prin geam. S-a îndreptat către Paul la marginea pajiştei. L-a obligat să se întoarcă şi l-a îmbrăţişat cu toată puterea. A fost ca o lecţie. Ei priveau din casă şi el a zîmbit. Nici unul nu s-a mai referit la acel moment. Aşa ceva se păstra împreună cu bijuteriile, vechi, cu mărgele şi broşele peste care plîngi dar pe care nu le porţi pentru că moda s-a schimbat.

Să fii ca şi Bel, stăpînă pe propria fiinţă, fără orgolii.

Emma veni încet în locul unde se aflau cei patru adulţi şi se opri lîngă mama ei.

– Vreau să mă culc şi eu ca soră-mea.

– Draga mea, las-o să doarmă, nu aveţi loc amîndouă.

Emma aruncă o privire spre mătuşa ei, care-i întinde mîna. Fetiţa îngenunchează, apoi se cuibăreşte în poala mătuşii sale. Catherine o mîngîie pe părul blond, îndepărtează de pe obraji fire aurii, mătăsoase.

Paul se sprijină într-un cot şi cască.

– Uite cine are minte. Peter îi zîmbeşte lui Catherine.

– Ne ierţi. Ce idee, să vorbim despre ale noastre, într-o zi atît de minunată!

– Mi-a plăcut să vă ascult.

Ea atinge gulerul galben al bluzei fetiţei, evitîndu-i privirea.

Paul bombăne.

– Dar nu eşti deloc de acord.

Catherine ridică din umeri şi-l priveşte peste faţa de masă.

– Mă gîndeam la ce spune Barthes.

Peter întreabă cine este Barthes ca şi cum s-ar scrie Bart şi ar fi numele mic. Paul îi explică, Peter pocneşte din degete.

– Ieri îmi vorbea cineva de el. Se ridică în capul oaselor şi întoarce capul spre Catherine.

– Ce spune?

Ea răspunde ca şi cum s-ar adresa Emmei.

– A analizat ghiduri turistice. Într-o carte de eseuri. Acestea vehiculează ideea că tot ce este utilitar şi tot ce este modern este monoton. Singurele lucruri interesante ar fi monumentele vechi şi pitorescul. Cum pitorescul a ajuns să fie asociat aproape numai cu munţii şi cu plajele însorite. Asta-i tot. Mai incoerent nici nu se poate.

– Povestea cu munţii a început de la romantici, asta-i sigur, spune Paul.

Ea lasă un deget să alunece de-a lungul părului

Emmei. A început cu Petrarca, dar nu e bine să ştii prea multe.

– Cred că vroia să spună că lipsa de imaginaţie se manifestă în turismul practicat de populaţia provenind în special din clasele mijlocii. Noţiunea lor de frumos este predominantă în modul în care ghidurile dedică trei paragrafe unei biserici din cine ştie ce oraş, apoi expediază într-un paragraf viaţa oraşului.

Paul se lasă din nou pe spate de cealaltă parte a feţei de masă şi-şi pune mîinile după ceafă.

– Din motive arhicunoscute.

– Crezi că arhitectura secolului treisprezece este mai importantă decît realitatea secolului douăzeci?

– De ce nu? Dacă tot eşti în vacanţă.

Ea aruncă o privire spre trupul lui Paul culcat în iarbă.

– Atunci de ce respingi imaginile false ale britanicilor şi ale francezilor? Şi acestea sînt forme de realitate selecţionată.

– Nu văd de ce.

Stupizenie. Provocată, devine aproape umană.

El zîmbeşte.

– Accepţi stereotipurile burgheze pentru bucuria vacanţelor. Care este diferenţa dintre acestea şi stereotipia caracterului naţional de aceeaşi sorginte pe care tu nu o accepţi?

Ea a închis ochii între timp.

– Dacă apuc să aţipesc puţin, găsesc un răspuns zdrobitor.

– Aşa se prăbuşesc cei mari şi puternici – îi spune Bel.

Huo, îşi încrucişează el mîinile pe burtă.

Peter se ridică într-un cot cu faţa spre ea.

– Nu-i aşa că tipul este foarte greu de înţeles? Aşa mi s-a spus.

– Mesajul, în mare, este destul de clar.

Bel spune şoptit:

– Kate l-a publicat în engleză.

– I-auzi! Chiar aşa?

– Nu l-am publicat. Am făcut corectura.

– Practic a rescris traducerea.

– Dacă aşa numeşti tu cîteva sugestii.

Încearcă să-i atragă atenţia lui Bel, dar aceasta nu se uită la ea. Este greu să o prinzi aşa pe Bel.

– Deci care este mesajul, în general?

Ea ezită, apoi se aruncă.

– Existenţa mai multor categorii de semne cu ajutorul cărora comunicăm. Cel mai suspect este, în primul rînd, limbajul, spune Barthes, pentru că a fost grav corupt şi distorsionat de structura de putere capitalistă. Acest lucru este valabil şi pentru sisteme de semne nonoverbale cu ajutorul cărora comunicăm.

Peter mestecă un fir de iarbă.

– Adică reclamele, chestii de-astea?

– Acesta este un domeniu special de manipulare. Multe tipuri de comunicare privată sînt forme de reclamă. Folosirea semnelor în mod greşit sau pur şi simplu stîngaci. Prea tîrziu, eşti prins în capcană. O propoziţiune înseamnă ceea ce vorbitorul vrea ca ea să semnifice. Aceasta poate fi chiar opusul ei. El nu vrea ca ea să semnifice. Să se constituie în mărturie asupra naturii sale reale. Istoria lui. Inteligenţa. Onestitatea lui. Şi aşa mai departe.

Paul vorbeşte, deşi pare adormit.

– Pînă cînd ajunge să conteze totul despre înţeles în afară de înţeles. „Dă-mi, te rog, sarea" devine o structură de sens pregnantă şi, fir-ar să fie, sarea nu se mişcă singură.

Catherine zîmbeşte.

– Da, uneori.

– Asta-i germană, nu franceză – bombăne Paul.

– Taci. Dormi, îi spune Bel.

Peter face semne: Eu sînt om serios. Apoi vorbeşte încet.

– Tipul care se referea la Barthes... nu era vorba cumva despre religia claselor de mijloc în sensul unei platitudini?

– Cred că spunea ethos.

– Pentru că originalitatea provoacă rupturi, aşa-i?

– Depinde de context.

Bel se uită la capul aplecat al surorii ei, speculează.

– Cum?

– În anumite situaţii tipic burgheze trebuie să fii original. Chiar revoluţionar. Dar contextul anulează mesajul. Îţi strică jocul. Ea continuă: De exemplu, la cît timp te culci după masă după ce ai suduit societatea care-ţi creează posibilitatea de a dormi după-amiază.

Paul răspunde cu glas scăzut:

– Am auzit.

Peter refuză să schimbe subiectul.

– Deci tipul vroia să spună că originalitatea adevărată trebuie să fie activ revoluţionară.

– Eu cred că indivizi ca Barthes vor mai curînd să-i facă pe oameni să fie conştienţi de modul lor de a comunica şi de a se controla reciproc. Relaţia dintre semnul deschis, verbal sau nu, şi semnul real al lucrului care are loc la un moment dat.

– Dar mai întîi trebuie să schimbi societatea, nu?

– Speranţa constă în faptul că acest lucru se produce prin conştiinţă.

– Dar eu aş spune, ...ştiţi... dacă alegi platitudinile pe care le emit oamenii, nu faci decît să prinzi cuvinte aşa cum prinzi păsările. Nu?

– Părerea mea este că şi ornitologia are rostul ei.

– Dar nu unul principal.

– Ar fi, dacă la baza societăţii omeneşti s-ar afla pasărea. Comunicarea pare că totuşi se află.

Ea observă dintr-o parte, căci în tot acest timp ea se uitase în jos la Emma, că el dă aprobativ din cap. Părea că este de acord cu ea şi ea îşi dă seama brusc că îl detestă; deşi el este neinteresant, uşor de ignorat, începe să-şi cîştige dreptul de a fi o emblemă, un semn hidos. El nu pune la încercare şi nici nu se joacă cu Barthes sau cu semiotica, ci cu

ea. El se dovedeşte un bărbat copilăros cu lucruri care vor să spună: de ce nu-mi zîmbeşti, ce ai cu mine, respectă-mi faptul că sînt atent cum vorbesc pentru că ştiu că nu-ţi place limba mea.

Emma se ridică brusc, apoi se duce la mama ei şi îi şopteşte ceva la ureche. Bel o strînge lîngă ea, o sărută pe obraz, să mai aştepte puţin.

– Crezi că asta s-ar putea trece într-o emisiune?

– Care asta?...

– Ce a spus tipul – Barthes. Exact ce mi-ai spus adineauri.

– Eu gîndeam că a fost scris pentru a fi citit.

– Nu te-ar interesa? Să schiţezi cîteva idei, cred, dacă semnele astea nu sînt toate verbale, ar fi amuzant să le ilustrăm.

Ea îi aruncă o privire scurtă. El înghiontește o insectă cu beţişorul; are capul aplecat; părul lung de culoarea nisipului. Ea se uită înapoi la Bel, care zîmbeşte blînd, imobilă, cu un braţ în jurul Emmei.

– Eu nu sînt specialistă în Barthes. Nici gînd. Sînt alţii cu sutele.

El îi răspunde zîmbind.

– Experţii scriu scenarii tîmpite. Îi foloseşti doar pentru verificare. Pentru un interviu, poate. Prefer să lucrez cu cineva care ştie lucruri generale, care s-a lămurit singur.

– Ţi se oferă un contract, spune Bel.

– Este o idee. Aşa mi-a venit deodată, explică Peter.

Catherine este în panică.

– Ştiu şi eu.

– Vorbesc serios. Poate vii să discutăm data viitoare cînd eşti în oraş, spune Peter, căutînd ceva în buzunarul din spate. Şi spune-mi titlul cărţii de eseuri.

– *Mythologies*, spune ea, încă o dată cu accent englezesc.

El îşi notează într-un carneţel. Catherine se uită din nou la Bel care are un aer ironic, amuzat, încurajator, greu de definit; apoi din nou la Peter.

– Nu cred că pot. Nu am scris niciodată un scenariu de televiziune.

Scenariști TV de doi bani sînt cu grămada.

– Vai ce urît vorbești de ei, spune Bel; și adaugă în doi peri: Ca de altfel despre toată lumea.

Căţeaua.

– Îmi pare rău, dar eu...

El pune carneţelul la loc și ridică din umeri.

– Poate te răzgîndești.

– Zău, nu.

El face un gest de părere de rău, ea se uită la Bel ca aceasta să înţeleagă că parţial a inspirat refuzul. Bel este blindată cu bunătate. Ea o încurajează pe Emma.

– Hai! Acum.

Emma se apropie ezitantă de Catherine, apoi se apleacă spre ea și îi șoptește ceva la ureche.

– Acum?

Fetiţa dă afirmativ din cap.

– Emma, nu știu dacă voi găsi.

– Poţi dacă încerci. Și adaugă: Ca și vara trecută.

– Nu mai am antrenament.

– A descoperit un loc secret. De unde nu o să auzim nimic.

– Este așa de frumos, ascuns.

– Doar noi două, da?

Fetiţa dă din cap solemn și mai spune:

– Pînă se trezește Candy.

Catherine zîmbește.

– Bine.

– Hai. Să ne grăbim!

Își ia rucsacul grecesc, se ridică și o apucă pe Emma de mînă. Fetiţa o conduce și o iau prin spatele copacului spre poteca pe unde veniseră și apoi mai departe, de-a lungul acesteia. Peter le urmărește pînă dispar, aruncă o privire spre Bel, apoi lasă capul în jos.

– Nu am prea avut succes.

– Ei, doamne, nu-ţi face probleme. În momentul ăsta este ca o mimoză. Tu ai fost foarte drăguţ cu ea.

– Se va întoarce oare?

– Cred că da. După ce va fi acceptat ce s-a întîmplat.

– Groaznică întîmplare, spune Peter.

– Cred că este încă prea devreme.

– Da, ai dreptate.

Paul începe să sforăie încet.

– Beţivan bătrîn, spune Bel în şoaptă.

Peter zîmbeşte, tace o clipă şi răspunde:

– Paul spunea că mai sînt multe lucruri de pus la punct.

– Da. Speră să ajungă la o carte finală.

– Groaznic. El dă din cap. Un tip ca el să facă aşa ceva.

– Aceştia sînt cei mai vulnerabili.

El dă din cap, apoi, după un moment, priveşte în jur, mai întîi la Sally întinsă în iarbă, apoi spre fiul lui.

– Şi acum hai să jucăm şi rolul sporadic de tată.

Se ridică în genunchi, apoi în picioare, trimite prin aer un sărut spre Bel vrînd să spună că masa a fost nemaipomenită şi coboară la Tom, care construieşte digul.

– M-ai dat gata, formidabil, băiatule!

Paul sforăie. Bel închide şi ea ochii şi mintea o duce la un bărbat pe care l-a cunoscut şi l-a dorit, dar cu care nu s-a culcat.

Locul „secret" nu se află departe, e puţin mai sus pe panta care urcă din potecă, acolo unde un pietrar răzleţ s-a pierdut de restul turmei. Puţin mai departe se află un luminiş printre buruieni, un căuş cu iarbă ascuns de lume, în plin soare cu margarete, săgeţi albastre denumite iarba Sfîntului Ioan, trifoi şi un mac însingurat.

– Emma, este minunat!

– Crezi că aici o să ne găsească?

– Nu ne găsesc, dacă nu facem zgomot. Hai să ne aşezăm acolo. Sub copacul cel mic. Se aşează, copilul îngenunchează alături şi aşteaptă. Ştii ce, tu du-te să culegi flori, pînă eu mă gîndesc la o poveste.

Emma se ridică.

– Orice fel de flori.

Catherine îi face semn că da. Caută ţigările în geantă şi-şi aprinde una. Fetiţa coboară în vîlceaua însorită, dar întoarce capul şi spune:

– O poveste despre o prinţesă?

– Se poate altfel?

Nu se poate gîndi la nici o poveste, n-are nici cea mai vagă idee de poveste, doar cea a ultimei insule distruse. Ce altceva decît o amabilitate faţă de ea, ca şi faţă de Bel? Şi nimic, nimic decît un zbor spre copilărie, spre fetiţa în pantaloni scurţi albi şi bluză galbenă, în picioarele goale, opintindu-se cu seriozitate să tragă florile îndărătnice, copila cuminte, liniştită, care nu-i aruncă nici o privire, parcă s-ar juca de-a v-aţi ascunselea; nu artă, ci un joc. Nepoţica blondă, preferata, cea care-i dă încredere în inocenţă, pielea catifelată, gura rotunjită şi privire plină de candoare. Ar trebui să o iubească şi mai mult. Această stranie demarcaţie între copiii foarte mici şi femeile care nu sînt mame; Sally şi încercarea stîngace de a nu se comporta sexi, de a fi prevenitoare, protectoare. Oare de ce o invidia pe sora ei Bel? Evoluţie. Nu trebuia să plîngă, trebuia să se concentreze.

Doar dacă. Doar dacă. Doar dacă. Doar dacă.

– Eşti gata, Kate?

– Aproape.

– Mi-este cald.

– Atunci vino!

Fetiţa urcă cei cîţiva metri pînă la locul umbrit de sub laur şi se aşază cu florile în mînă, în genunchi, lîngă Catherine.

– Sînt frumoase.

– Astea albastre sînt groaznice. Nu le pot rupe deloc.

– Nu-i nimic.

Emma prinde în mînă o margaretă, o priveşte pe Catherine, apoi îşi lasă din nou privirea în jos.

– Nu-mi place să te văd tristă.

– Nici mie nu-mi place, Emma. Dar uneori nu se poate altfel.

Copilul privește buchetul de flori pestrițe.

– Nu mă supăr dacă nu-ți vine-n minte nici o poveste. Apoi adaugă: Decît puțin.

– Puțin mai mult.

Emma înclină capul amuzată de nuanță.

O tăcere a așteptare. Catherine inhalează fumul de țigară, îi dă drumul.

– A fost odată o prințesă.

Emma se așază mai bine cu gesturi tipice curioasei conștiinciozități a copiilor în momentele de ritual; pune florile pe jos, apoi se așază cu un picior sub ea și unul în față, lîngă Catherine, care o cuprinde cu brațul pe după umeri și o ține strîns,.

– Frumoasă?

– Bineînțeles.

– Cîștigă concursuri de frumusețe?

– Concursurile de frumusețe nu sînt pentru prințese..

– De ce?

– Pentru că sînt pentru proaste. Prințesa era o fată deșteaptă.

– Mai deșteaptă decît tine?

– Mult mai deșteaptă decît mine.

– Unde trăia?

– Dincolo de dealul de acolo. Cu mult timp în urmă.

– Este o poveste adevărată?

– Într-un fel.

– Și ce dacă nu este?

Catherine aruncă țigara, trage de un fir de pai, singurul.

– Și ea era tristă. Știi de ce? Emma face semn din cap că nu știe. Pentru că nu avea nici mamă, nici tată, nici frați, nici surori. Pe nimeni.

– Se termină bine?

– Trebuie să aşteptăm, să vedem.

– Eu zic că da, tu nu?

Această a treia lume care ne depăşeşte puterile. Catherine o bate uşor pe umăr.

– Într-o zi s-a dus la un picnic cu toţi fraţii şi toate surorile. Şi cu mama şi cu tatăl ei, regina şi regele. Ei au venit cu toţi aici. Exact unde ne aflăm noi. Emma dă din cap afirmativ. Prinţesa era neastîmpărată şi a crezut că le va juca o festă. S-a ascuns pentru a-i face pe toţi să o caute. A venit aici unde stăm acum, s-a aşezat dar era atît de cald, încît s-a culcat şi i s-a făcut somn.

– A adormit.

– Şi a dormit. A dormit. A dormit. Cînd s-a trezit era întuneric. Nu se vedeau decît stelele. A strigat cît a putut întruna, dar nimeni nu a răspuns. I s-a făcut foarte frică. Şi iarăşi a strigat. Fiind foarte tîrziu, toţi plecaseră acasă. Ea nu auzea decît rîul. Pic, pic, pic, clip, pic, clip. Prea tîrziu, prea tîrziu, prea tîrziu.

– Nu au căutat-o?

– Pe vremea aceea oamenii nu ştiau să numere. Poţi să-ţi imaginezi aşa ceva? Nici regii nu ştia să numere mai mult de douăzeci şi ei aveau douăzeci şi trei de copii. Numărau pînă la douăzeci şi restul era lăsat la voia întîmplării.

– Şi nu şi-au dat seama că lipseşte.

– A rămas astfel singură. Venind de niciunde, iat-o în poveste cu un viitor plin de peripeţii inventate. A încercat să ajungă acasă pe jos, dar cădea la fiecare pas neştiind unde se află. A rătăcit pînă departe. Mărăcinii i-au sfîşiat rochia şi a pierdut şi un pantof. Nu ştia ce să mai facă. A început să plîngă.

– Îi era frică?

Catherine o strînge pe Emma mai aproape de ea.

– Nici nu-ţi închipui cît de tare. Şi nu a fost mai bine nici cînd a răsărit soarele pentru că a descoperit că se afla într-o pădure imensă. Nimic altceva decît copaci, copaci cît vedeai cu ochii.

– Părinţii nu ştiau că ea se pierduse.

– Au descoperit a doua zi. Au venit acolo să o caute, dar în cursul nopţii ea se îndepărtase foarte mult. Au găsit numai pantoful pierdut.

– Eu zic că-au crezut că a mîncat-o lupul.

– Eşti deşteaptă! Aşa este. Şi au plecat acasă foarte trişti. Ea se afla la mulţi kilometri în pădure singură, singurică. Îi era foame. Deodată aude o voce. Era o veveriţă, ştii? Veveriţa i-a arătat unde se găsesc nuci. Apoi a venit un urs, care nu era sălbatic, era un urs bunuţ şi acesta i-a arătat cum să-şi facă o căsuţă şi un pat de ferigi. Apoi tot felul de alte păsări şi animale au venit şi au ajutat-o şi i-au arătat cum să trăiască în pădure. Fetiţa apucă mîna liberă a lui Catherine şi o ţinu ca pe o jucărie. Degeţelele copilei încercau să răsucească verigheta de argint.

– Şi mai departe?

– Au început să o răsfeţe. Îi aduceau mîncare şi flori şi tot felul de lucruşoare pentru locuinţă. Au învăţat-o regulile pădurii şi despre pericolele din pădure. Ştii ce? Emma dă negativ din cap. Oamenii.

– De ce?

– Pentru că oamenii răi veneau în pădure şi vînau bietele animale. Ele nu cunoşteau decît astfel de oameni. Credeau că toţi oamenii sînt răi. I-au spus să se ferească dacă vede oameni. Prinţesa i-a crezut şi a devenit timidă şi înfricoşată.

– Ca un şoricel.

– Exact. Catherine îşi lasă mîna să alunece de-a lungul bluzei galbene. Fetiţa tremură şi se lipeşte de trupul mătuşii. Şi au trecut ani pînă s-a făcut o fetiţă mare.

– Cîţi ani avea?

– Cîţi ani vrei să aibă?

– Şaptesprezece.

Catherine zîmbeşte nepoatei blonde.

– De ce şaptesprezece?

Emma stă o clipă să se gîndească, apoi face un semn din cap, că nu ştie.

– Nu-i nimic. Atîta avea. Şi s-a întîmplat ceva extraordinar. A venit din nou exact în acest loc, unde stăm noi acum, pe o zi călduroasă ca şi astăzi. Şi iar a adormit sub acest copac. Emma ridică privirea pentru a se încredinţa că este tot acolo. Dar cînd s-a trezit de astă dată, nu era noapte, era încă lumină. Dar mai groaznic decît prima dată. De jur împrejur se aflau cîini de vînătoare, imenşi. Erau ca lupii. Lătrau şi mîrîiau. Acolo şi acolo şi în partea aceea. Tremură lîngă umărul Emmei care nu reacţionează. Exagerase. Era ca un vis groaznic. Nici nu putea striga. Apoi apăru ceva şi mai înfricoşător. Ghici ce?

– Un balaur.

– Mai rău.

– Un tigru.

– Un bărbat.

– Un vînător.

– Aşa a crezut şi ea. Era îmbrăcat ca un vînător. De fapt, era un om bun şi drăguţ. Era chiar tînăr. De vîrsta ei, exact şaptesprezece ani. Ţi-aminteşti că ea credea ce spun animalele. Deşi vedea că el este bun, îi era foarte frică. Se gîndea că o va omorî. Chiar şi atunci cînd el goni cîinii. Chiar şi cînd a cules flori şi s-a apropiat de ea, a îngenuncheat şi i-a spus că este cea mai frumoasă fată din lume.

– Ea a crezut că se preface.

– Nu ştia ce să creadă. Ar fi vrut să-l creadă. Se gîndea la ce-i spuseseră prietenii ei din pădure, animalele. Stătea nemişcată şi nu spunea nimic.

Emma se mişcă, se întoarce, se răsuceşte şi se lasă pe spate în poala mătuşii sale, fixînd-o drept în ochi.

– Şi, mai departe?

El a sărutat-o. Şi ei dintr-o dată i-a pierit frica. S-a ridicat în capul oaselor şi l-a prins de mîini şi i-a povestit tot ce i se întîmplase. Cum nu ştia cine este, uitase şi cum o cheamă. Uitase tot. Pentru că trăise aşa de mult timp în pădure cu animalele. El i-a spus că este prinţ.

– Ştiam eu.

– Pentru că eşti o fetiţă deşteaptă.

– Ăsta este sfîrşitul?

– Vrei să fie?

Emma dă din cap că nu. Se uită la mătuşa ei ca şi cum prinţul şi prinţesa se proiectau din gura ei o dată cu sunetele. Procesul avea loc, nu trebuia să crezi poveştile, important era să fie povestite.

– Prinţul i-a spus că o iubeşte şi că doreşte să o ia de nevastă. Dar există un obstacol. Fiind prinţ, nu se putea însura decît cu o prinţesă.

– Dar ea era prinţesă.

– Ea nu mai ştia. Nu avea rochii frumoase, nici coroană, nici altceva care să o dovedească. Ea zîmbeşte. Nu era îmbrăcată cu nimic.

– Cu nimic?

Catherine face un semn afirmativ.

Emma este şocată.

– Nici chiar? Catherine face acelaşi semn afirmativ. Emma îşi muşcă buzele. Vai ce groaznic!

– Era frumoasă. Avea un păr castaniu lung. Pielea frumos bronzată. Era exact ca un animal de pădure.

– Şi nu răcea?

– Era vară.

Emma lasă capul în jos, puţin speriată şi intrigată de evoluţia stranie a poveştii.

– Aşa că în cele din urmă prinţul a trebuit să plece, trist, că nu se poate însura cu această fată frumoasă, dar fără haine. Ea era cu ochii plini de lacrimi căci nu se putea mărita cu el. Stătea acolo plîngînd întruna. Deodată auzi un ţipăt – Tuu, uii, tra, uuu. De acolo de sus, din copac.

Emma îşi înalţă capul, apoi se uită la Catherine.

– Ce era?

– Ştii foarte bine!

– Am uitat.

– O bufniţă. O bufniţă bătrînă, cafenie.

– Adevărat că ştiam.

– Bufniţele sînt tare deştepte. Aceea era cea mai bătrînă şi cea mai deşteaptă bufniţă. Era ca un magician.

– Ce spunea?

– Tuu, uii, tra, uuuu, nu mai plînge!

Emma rîde.

– Mai spune o dată, tot aşa!

Catherine mai spune o dată.

– Apoi a dat din aripi şi a coborît lîngă ea şi i-a zis cum o putea ajuta. Prin vrajă. Pentru ca să fii prinţesă trebuie să locuieşti într-un palat. Deci bufniţa îi putea da veşminte frumoase sau un palat. Dar nu şi una şi cealaltă.

– De ce?

– Pentru că a face vrăji nu este o treabă uşoară. Şi nu poţi face două vrăjitorii deodată. Emma dă din cap că nu. Tot ce dorea era să-l mai întîlnească pe prinţ. O rugă pe bufniţă să-i dea veşminte frumoase. Acum nu avea nimic şi în clipa următoare avea o rochie minunată albă şi o coroană de perle şi diamante. Şi o mulţime de cufere cu alte haine şi pălării, şi pantofi, şi bijuterii, cai care să le transporte, servitori şi însoţitoare – ceea ce se cuvine unei prinţese. Era atît de fericită, încît uită de palat. Sări în şa şi alergă în galop la palatul unde locuia prinţul. Totul a fost bine la început. Prinţul a condus-o să-i întîlnească pe rege şi pe regină, care i-au admirat frumuseţea şi au gîndit că trebuie să fie foarte bogată. Avea veşminte atît de minunate şi toate celea! De îndată au dat prinţului învoire să o ia în căsătorie, după ce-i vor fi vizitat palatul ei. Ea nu ştia ce să facă. Trebuia să se prefacă. Îi invită să vină în ziua următoare. Şi se îmbrăcară cu toţi frumos şi plecară să-i vadă palatul. Le spuse unde să meargă. Dar cînd au ajuns acolo... ce să vezi?

– Nu era nici un palat.

– Doar un cîmp pustiu şi neîngrijit. Ea se afla în mijloc în veşmintele acelea frumoase.

– Au crezut că nu-i întreagă la cap.

Tatăl prinţului s-a înfuriat îngrozitor. A considerat că este o glumă proastă. În special cînd ea a făcut o reverenţă şi

a spus: „Bine ați venit în palatul meu, maiestatea voastră!“ Prințesa era atît de speriată, încît nu știa ce să facă. Bufnița îi spusese cuvîntul magic prin care își putea schimba veșmintele într-un palat.

– Spune-mi care era?

– Era cîntul ei spus pe dos. Uuu, tra, ui, tuu. Poți să-l spui.

Fetița rîde și dă din cap că nu.

– Ea a putut și l-a și spus. Și a răsărit un palat minunat. Livezi și grădini. Acum nu avea nimic pe ea. Goală pușcă! Să fi văzut fața regelui și a reginei! Erau șocați. Ca și tine în acest moment. „Ce groaznic“, a spus regina. „Ce nerușinare“, a spus regele. Prințul era disperat. Ea a încercat să se ascundă, dar nu a putut. Slujitorii au început să rîdă și regele se înfuria din ce în ce și spunea că în viața lui nu a suferit batjocură mai mare. Biata fată și-a pierdut capul. A spus cuvîntul magic pentru a-și recupera veșmintele. Dar palatul a dispărut chiar în acea clipă, găsindu-se toți în mijlocul acelui cîmp nenorocit. Regele și regina se săturaseră. I-au spus prințului că aceasta este o vrăjitoare rea și că nu trebuie să o mai vadă în viața lui. S-au urcat cu toți pe cai și au plecat.

– Și după asta ce s-a mai întîmplat?

Din copacii de jos de la rîu se aude cîntecul grangurelui.

– Nu ți-am spus cum se numea prințul. Florio.

– Ce nume caraghios!

– Este un nume vechi.

– Dar ea cum se numea?

– Emma.

Emma își încrețește nasul.

– Ce prostie!

– De ce?

– Eu sînt Emma!

– De ce crezi că părinții tăi ți-au spus Emma?

Fetița stă să se gîndească, apoi ridică din umeri: halal mătușă, halal întrebare!

– Cred că de la o fetiță dintr-o poveste pe care au citit-o.

– Prinţesa?

– Sau o fetiţă ca şi ea.

– Era drăguţă?

– Dacă o cunoşteai mai bine. Îi dă una peste stomac. Şi cînd nu punea întruna întrebări.

Emma se fîţîie.

– Mie-mi plac întrebările.

– Atunci nu mai termin niciodată.

Emma îşi acoperă gura cu o mînuţă cam murdară. Catherine sărută un degeţel şi-l pune pe fruntea fetiţei aşezată în poală. Acum grangurele se aude cîntînd mai aproape pe malul unde se află ele.

– Prinţesa se gîndea la toţi acei ani petrecuţi în pădure, cînd fusese fericită. Şi cît era de nefericită acum. În cele din urmă se întoarse în acest loc, aici, pentru a întreba bufniţa înţeleaptă ce avea de făcut. Bătrîna pasăre se afla sus, aşezată pe o cracă, cu un ochi deschis şi unul închis. Ea îi spuse ce s-a întîmplat. Cum l-a pierdut pe prinţul Florio pentru totdeauna. Atunci bufniţa îi zise ceva foarte înţelept, că dacă prinţul o iubeşte cu adevărat, nu-l interesează dacă este sau nu prinţesă. Nu-l interesează că nu are nici haine, nici bijuterii, nici palat. O va iubi pur şi simplu, pentru ea. Dacă el nu o iubea aşa, ea nu ar fi fost fericită cu el. Bufniţa îi spuse să nu-l mai caute. Să aştepte pînă va veni el să o caute. Şi apoi îi spuse că dacă va fi ascultătoare şi răbdătoare, şi va face tot ce i-a zis, atunci va mai face o ultimă minune. Nici ea, nici prinţul nu vor îmbătrîni niciodată. Vor rămîne veşnic de şaptesprezece ani, pînă cînd se vor întîlni.

– A durat mult?

Catherine zîmbeşte fetiţei.

– Mai durează încă. Toţi aceşti ani ei au tot şaptesprezece ani. Şi încă nu s-au reîntîlnit. Grangurele cîntă îndepărtîndu-se în josul rîului. Ascultă!

Fetiţa întoarce capul, se uită apoi la mătuşa ei.

Se aude din nou straniul sunet de flaut în trei silabe. Catherine zîmbeşte.

– Flo-ri-o.

– Este o pasăre.

Catherine face semn că nu.

– Este prinţesa. Strigă numele prinţului.

O umbră de îndoială – criticul literar în faşă. Raţiunea, cel mai rău căpcăun se mişcă.

– Mama spune că este o pasăre.

– Ai văzut-o vreodată?

Emma se gîndeşte şi face semn că nu.

– Este foarte isteaţă. Nu o poţi vedea pentru că se ruşinează, că nu are rochie. Poate a stat sus aici, în copac şi ne-a ascultat.

Emma aruncă o privire neîncrezătoare sus, în copac.

– Şi nu se termină cu: au trăit fericiţi pînă la adînci bătrîneţi?

– Ştii, cînd am plecat singură înainte de prînz? M-am întîlnit cu prinţesa. Am vorbit cu ea.

– Ce a spus?

– Că a auzit că prinţul va veni. De aceea îl strigă atît de des.

– El cînd vine?

– Curînd. Într-o zi sau alta.

– Şi or să fie fericiţi împreună?

– Bineînţeles.

– Şi vor avea copii?

– O mulţime de copii.

– Şi se termină cu bine, nu-i aşa?

Catherine dă din cap. Ochii inocenţi caută privirea adultă, apoi fetiţa începe să zîmbească; trupul urmează ritmul zîmbetului, se ridică, trupul de ştrengar afectuos se răsuceşte şi se întinde peste Catherine, se balansează, o prinde cu braţele, o împinge pe spate, o sărută întruna pe gură cu buzele strînse, chicoteşte nebuneşte cînd Catherine o răstoarnă de pe ea şi o gîdilă. Mai ţipă, mai hohoteşte mărunt, apoi stă cuminte într-o clipă de aşteptare – parcă povestea i-ar fi dispărut din minte, ochii sclipindu-i năzdrăvan, gata să rezerve o nouă porţie de energie.

– V-am găsit, cîntă Candida cu voce ascuţită de lîngă pietroiul care le ascunsese de cei din poteca de jos.

– Pleacă de aici, îi spune Emma, cuprinzînd-o posesiv pe Catherine, cînd aceasta se ridică. Noi nu te putem suferi. Pleacă de aici!

Ora trei. Paul s-a sculat şi zace într-un cot lîngă Bel, care stă pe spate şi citeşte tare poezia *Ţiganul cărturar* al lui Matthew Arnold. Bel stă cu ochii ţintă la frunzele şi ramurile fagului.

Vocea lui Paul ajunge pînă la Sally, aflată în continuare la soare. Peter, în şort, stă culcat alături de ea. Cei trei copii au coborît iar la rîu, voci1e lor se aud contrapunctînd vocea monotonă a lui Paul. Catherine nu se vede nicăieri. Ziua a devenit stranie; căldura şi liniştea par împinse dincolo de propria lor limită. La o oarecare distanţă, în vale, se aude motorul unui tractor, sunet abia perceptibil prin zgomotul înăbuşit al cascadei şi zumăzăitul insectelor. Frunzele fagului stau nemişcate ca afundate în ceară verde translucidă, apoi acoperite cu un imens clopot de sticlă. Privindu-le, Bel are senzaţia formidabilă că priveşte de sus în jos. Se gîndeşte la Kate, sau se gîndeşte că se gîndeşte la Kate, în timp ce Paul citeşte, aude versuri cu intermitenţă, inflexiuni ale vocii. Pe măsură ce se convinge de propria stare de mulţumire, are un vag sentiment de culpabilitate. Bel crede în natură, în pace, în alunecare şi, paradoxal, atît în fatalitate cît şi în benefica ordine a lucrurilor; nu în acel zeu tipic, masculin, ci mai curînd în ceva care-i corespunde vag, care priveşte înţelegător şi idiosincretic prin ştiinţă, filozofie şi inteligenţă. Un lucru simplu, echilibrat ca rîul; ochiul de apă şi nu căderea apei... încreţite sau încreţindu-se cînd şi cînd pentru a dovedi doar că viaţa nu este sau nu ar trebui să fie... şi ce model frumos în ţesătură ar fi frunzele, petale verzi de cuvinte victoriene, atît de neschimbate, doar folosirea lor e alta şi chiar şi aşa schimbarea cu timpul este ca schimbarea frunzelor de fag, în fond inexistentă.

– „Fete din cătune îndepărtate vin în mai Să joace în jurul fagului din Fyfield..."

Totul este atît de coerent.

Asculta acum celebrul poem pe care-l ştia aproape pe dinafară; după atîtea citiri, uneori era ea cea care citea, făcea parte din povestea vieţii ei cu Paul, cu toate ramificaţiile, toate amintirile; cum oare se putea trăi în interiorul lui, doar dacă Catherine, fete în luna mai... de n-ar fi fost veşnic Hamlet, melodrama intelectuală, ziduri, vînturi şi vorbe de clacă. Evadări intenţionate din simplitate. Este absurd să vrei tu însăţi să joci Hamlet; poate Ofelia, uneori nu puteai evita să-i joc rolul. Pentru Hamlet ai nevoie de voinţă aproape perversă, puterea de a alege. Cînd Bel era la colegiu, la Somerville, s-a făcut o încercare – un Hamlet feminin. Absurdă încercare. În loc de a gîndi, aşa cum ar fi fost normal la Sarah Bernhardt, în minte le veneau rolurile de pantomimă în care femeile jucau roluri de bărbaţi. Intrigi, tragedie, acţiuni dramatice exagerate cînd te poţi bucura de poezii veşnic tinere citite de un bărbat care-ţi place şi care deseară, dacă ai chef, va face dragoste cu tine. Aiurea! Ce păcat că nu a decupat articolul din „Observer" despre cum se usucă frunzele şi cum li se poate menţine culoarea, cu glicerină parcă. Şi cum să o potolească pe Candy, stridenţa vocii ei?

„Ţinînd încă la piept speranţa invincibilă,/Cuprinzînd şi-acum umbra inviolabilă,/Năvălind în ramurile de argint ale luminişului/Cu gest de libertate în noapte-/Departe la marginea pădurii unde nimeni nu..."

Ea a adormit.

După încă două strofe Peter se ridică, se uită în jos la Sally, la spatele ei. Ea şi-a desfăcut sutienul şi i se vede profilul sînului alb. El ridică de pe jos cămaşa cu mîneci scurte, sandalele, coboară în picioarele goale pînă unde se află copiii. Consideră că a citi poezie cu voce tare este un lucru pretenţios, puţin penibil. S-a plictisit de mişcarea fără rost a celor din jur, de felul lui Sally de a sta ca drogată la

soare, de toată lentoarea din jur. O minge cu care să te joci, ceva, o descărcare pentru energia unui om normal. Şi copiii îl plictisesc. Stă în picioare şi priveşte în jur.

Sally ar fi cea mai bună soluţie – jos cu restul costumului şi un amor în tufiş. Dar ea este o fată cu idei preconcepute, mai timidă decît pare... supusă, ca toate cele cu care se combinase după ce-i murise soţia, dar, normal în condiţiile date, nici prea deşteaptă, nici prea spontană, nici ironică, nici perspicace. Dacă te gîndeai bine, departe de calitatea lui Bel şi a surorii ei – fir-ar să fie! N-ar fi trebuit să o aducă, dar este mai comod – ai cu cine să te culci şi cu cine să fii văzut. Aşa este şi cu programele TV. Meritai mai mult, îţi doreai ceva mai bun.

Cel puţin Tom, el pare fericit să fie cicălit de fetiţa sigură de ea, caraghiosul! Probabil că o simte ca pe o mamă. Peter îşi pune cămaşa, se uită în spate peste plajă. Spatele albastru al lui Paul, Bel întinsă pe pămînt, o rochie ivorie prăbuşită, două picioare cu tălpile roz... Să fim sinceri, l-a atras, cine ştie de ce, dar l-a atras întotdeauna. Peter o ia în susul rîului, se sprijină de primul pietroi o clipă şi-şi prinde sandalele. Apoi merge mai departe printre copaci, spre pasajul îngust, mai sus de prima cascadă unde Catherine venise înainte de masă. El urcă pînă la locul unde stătuse ea şi contemplă apa, cu gîndul să plonjeze. Poate este prea rapidă. Aruncă un băţ în mijlocul apei. Este prea rapidă. Trage fermoarul de la pantalon şi face pipi în apă.

Urcă la potecă şi o ia spre cordonul abrupt de copaci pînă la stîncile de deasupra. Ajunge într-o poiană. Terenul se înclină, fîşii alternate de mărăciniş şi lăstăriş cu grohotiş. Se caţără cam o sută de metri pînă la locul unde poate arunca o privire spre copacii şi pietroaiele din luminiş şi de la rîu. Siluetele mici ale copiilor la malul apei, Sally, Paul şi Annabel la umbra fagului, o pată ivorie şi una albastră, în plin act de cultură. Îşi caută ţigările, dar îşi aminteşte că le-a lăsat pe faţa de masă, se întreabă ce i-a venit. Căldura. Întoarce capul şi priveşte stînca de deasupra, cenuşie şi în ocru roşi-

atic, cîteva colţuri de piatră îşi profilează umbra înspre soarele gata să apună. Unghiuri. Moarte. Se caţără mai departe, încă o sută de metri unde terenul se transformă într-un zid vertical din piatră.

Îşi face drum pe sub stîncă printre mărăcinişuri. După căcărezele uscate se vede că pe aici treceau caprele. Stînca virează depărtîndu-se de rîu; pare mai cald. Se uită la copii întrebîndu-se dacă să-i strige; un strigăt de război, ceva distructiv. Cui îi pasă ce gîndesc oamenii, fiecare nu face decît să strice jocurile altora; îşi rezolvă treburile, umblă cu minciuni, calcă pe cadavre, îşi face doar propriul joc. Ce era de fapt producţia în film, starea de agitaţie, fără oprire, într-una; consumi fructul, apuci un altul. Totuşi, aici era musafir. Îl iubea pe Paul, în ciuda tuturor lucrurilor. Îl invidia pe Paul, fără răutate, pentru Bel, pentru ce şi-ar fi dorit să aibă pentru sine într-o zi. Bel avea ochii jucăuşi, atrăgători, zîmbitori, promiţători, dar care nu dădeau niciodată. Era o prezenţă atît de discretă. Ironică, de o simplitate afectată, fără să ţină seama de ceilalţi; Sally nu-i ajungea nici la degetul cel mic; şi ce pereche de sfîrcuri înnebunitoare în rochia aceea de aseară!

Un bărbat bine clădit, nu prea înalt, întoarse privirea înspre stînca de deasupra întrebîndu-se calm dacă nu s-ar fi putut să-i cadă vreo piatră în cap.

Soarele erotic. Soarele bărbătesc. Apollo şi sentimentul morţii. El a vorbit de asta într-o poezie. Zaci în lenjeria sumară, cu pleoapele strînse în spatele ochelarilor negri, avînd conştiinţa celor ce se întîmplă, atîtea luni blestemate, ascunse în aşteptare. Se gîndise la asta, dacă nu cumva şi el, chiar avînd-o alături pe Emma, nu era aici în aşteptare în fiecare clipă. Pentru asta nu-i poate suferi pe ceilalţi, pentru că ei îl minimalizează, nu ştiu cît este de frumos, acum, cînd şi-a scos masca; nu-i un schelet. Zîmbeşte, e viu, aproape vioi; chiar inteligent, face un semn cu mîna. De cealaltă parte este pace, o pace întunecată. Dacă nu ar fi văzut ochii

Emmei cînd a spus cuvîntul nu te putem suferi! A respirat da, da, da. Nu te putem suferi. Sterilitate. Se agăţase de orice, dar nu de asta: laşitate, aşteptînd, dorind, dar neavînd curajul.

Moarte. Minţise cînd spusese cornutei că nu puteai scăpa de prezent; de fapt, resimţea viitorul şi trecutul împreună, ieriul şi mîinele, ceea ce făcea ca prezentul să fie un grăunte fragil între două pietre de moară implacabile, imense. Nimic. Totul era trecut înainte de a avea loc; erau cuvinte, cioburi, minciuni, uitare.

De ce?

Ce copilărie! Trebuie să te agăţi de structuri, de evenimente sigure. Interpretarea semnelor. Semnul personal este alpha, semn rar, preţios, îşi dă seama. A comis o greşeală de neiertat, ceea ce dovedeşte că îşi dă seama, de vreme ce nimeni altcineva nu-i acceptă existenţa. A tăiat craca pe care stătea. Şi-a distrus propriul cuib. A transgresat proverbe. *Ergo* trebuie să dovedească faptul că îşi dă seama. Îşi dă seama, este clar.

Verbe, timpuri.

Poluare, energie, populaţie. Toţi indivizii echivalenţi lui Paul, toţi echivalenţii lui Peter. Nu vor fugi. Culturi care mor, pămînturi care mor.

Europa se sfîrşeşte.

Moartea ficţiunii; era şi timpul.

Dar zaci, ca într-un roman al unui scriitor care nu-ţi mai place, într-o formă de artă depăşită, cu sentimente erotice şi de auto-pîngărire, ca atunci cînd înainte de a face un lucru zici că l-ai făcut, ştiindu-l determinat, dovedit, inevitabil. Aşa cum cîndva au făcut dragoste într-un cimitir şi el a scris *Dragoste într-un cimitir*. I-a displăcut, poezia, nu clipa de dragoste.

Il faut philosopher pour vivre. Adică nu ai voie să iubeşti.

Lacrimi de autocompătimire, mîna ascunsă în păr. Transferul de epitete. Mistuire şi distrugere, anulare, anihilare. Eu nu mă voi întoarce. Nu aşa cum sînt acum.

Şi Catherine stă întinsă, compunere şi descompus, scriere şi scris, aici şi mîine, în iarba înaltă a celuilalt loc ascuns pe care l-a găsit. Cadavru tînăr cu plete întunecat şi cu o gură amară; cu mîinile de-a lungul trupului, ea face ceea ce gîndeşte că face, în lenjeria ei nepotrivită, cu ochii ca două obloane negre.

Acolo de unde nimic nu se întoarce, de unde, o dată intrat, nimic nu mai pleacă. Valea neagră, valea neagră.

Să te simţi nemişcată, fără voinţă; umbră inviolabilă; şi totuşi atît de puternică, de echilibrată.

Nu bătea nici un fir de vînt cînd Peter porni înapoi spre ceilalţi, plictisit de jumătatea de oră petrecută de unul singur în mijlocul naturii, unde ajunsese mînat de aceeaşi plictiseală.

Rîul şi grupul celorlalţi nu se mai vedeau cînd o luă în josul povîrnişului pietros către spinările stîncoase de elefant – nu-ţi dădeai seama cît sînt de imense decît apropiindu-te de ele. Din loc în loc în spaţiile goale creştea mărăciniş pe care trebuia să-l ocoleşti, să faci drumul înapoi prin locuri mai accesibile. Era un labirint natural în care te puteai orienta cît de cît după stîncile din spate. Probabil că greşise, cărarea caprelor fiind la o distanţă mai mică de rîu. Cît pe-aci să calce un şarpe. Cum l-a văzut a şi dispărut. Parcă avea un semn pe spinare? Da, sigur. Sigur că fusese o viperă. Pînă cînd le va spune şi lor, va fi şi mai convins că a fost o viperă. Reuşi să rupă o cracă răzleaţă dintr-un tufiş bogat şi înaintă prudent măturînd înainte de fiecare pas ca un genist în căutare de mine. Dintr-o dată se văzu la capătul a cinci minute de emoţii. Ajunse la o cărare ce ducea spre poalele dealului, blîndă, sinuoasă, la capătul căreia se afla ţinta. Plaja lui Annabel se vedea la vreo trei sute de metri. Cărarea mergea drept printre stîncile de mică sclipind în soare, cînd în spaţiul umbrit dintre două stînci megalitice o văzu pe Catherine la vreo treizeci de metri.

Stătea întinsă la soare nu departe de o altă stîncă. Trupul ei era ascuns în iarba înaltă, încît ar fi putut să nu o

observe. I-au atras atenţia espadrilele roşii cocoţate pe o piatră la capul ei.

– Kate!

Ea întoarce capul şi apare brusc deasupra ierbii şi îl vede zîmbindu-i postat între două stînci. Se ridică furioasă, cu un aer de reproş, ca o pasăre surprinsă. El ridică mîna să o liniştească.

– Iartă-mă, dar m-am gîndit că ar trebui să-ţi spun. Am văzut o viperă. El dă din cap să susţină cele spuse. Acolo, mai în spate.

Ochelarii negri privesc ţintă, ea se ridică într-un braţ, aruncă în jur o privire, apoi din nou la el şi înalţă din umeri. Aici nu sînt.

Peter vede că nu poartă costumul bikini pe care-l avusese dimineaţa – acum era cu sutien alb şi în slip cafeniu-închis – şi că nu-i făcea plăcere să fie surprinsă aşa. Ochelarii negri spun că este vina lui că sînt vipere. El este un veşnic intrus; strică buna dispoziţie.

– Nu cumva ai o ţigară?

Ea ezită, apoi, fără chef, întinde mîna şi ridică din iarbă un pachet de Kent. El aruncă craca şi se apropie. Ea se sprijină într-un cot şi-şi ţine picioarele strînse într-o parte. El observă pantalonii şi bluza roz făcute pernă. Ea apucă pachetul, apoi întinde mîna spre rucsac, de unde scoate o brichetă. I le dă pe amîndouă, un pacheţel alb şi un cilindru portocaliu; fără nici o privire.

– Mulţumesc. Tu nu vrei?

Ea face semn din cap că nu. El îşi aprinde ţigara.

– Iartă-mă! Am fost lipsit de tact după dejun. Pe cuvînt că nu m-am gîndit la o ofertă de caritate.

Ea face acelaşi semn din cap fără să se ridice. Nu-i nimic; acum, te rog, pleacă.

– Îmi închipui cum... dar imaginaţia nu-l mai ajută la jumătatea propoziţiei. Îi dă înapoi bricheta şi ţigările. Ea le ia fără nici un cuvînt. El renunţă cu un gest de neputinţă.

– Nu am vrut să te deranjez. Din cauza viperei.

El este pe punctul de a se îndepărta, cînd ea face o mişcare; un gest rapid ca al şarpelui cu braţul. Îl prinde cu degetele de glezna goală, scurt, atît cît să-l reţină. Apoi scoate de sub stiva de haine un tub de cremă pentru soare. Îl întinde spre el şi apoi îl îndreaptă spre spate. Schimbarea atît de bruscă a atitudinii ei, atît de neaşteptată, atît de banală, atît de implicit prietenoasă, în ciuda lipsei de expresie a feţei, îl face să rîdă.

– Sigur că da. Specialitatea casei.

Ea se aşază pe burtă şi se sprijină în coate. El se aşază lîngă ea şi aşa, scoate capacul tubului, din care ţîşneşte o limbă de culoarea cafelei cu lapte. Cu un gest al capului ea îşi trage părul lung şi negru pe faţă, apoi verifică dacă nu-i acoperă umerii – aşteaptă cu ochii pe stiva de haine. El zîmbeşte ca pentru sine văzînd-o cum îşi ascunde faţa. Stoarce un viermişor de cremă în palma stîngă.

– Cît să pun pe centimetru pătrat?

Singurul răspuns este o mişcare imperceptibilă a umerilor. Peter începe să întindă crema pe umărul stîng, apoi coboară spre omoplat. Cînd stătuse pe spate i se imprimaseră firele de iarbă. Pielea este încinsă şi absoarbe crema. Îşi retrage mîna şi se pregăteşte să mai stoarcă un viermişor în palmă. Parcă aşteptase acest moment de întrerupere a contactului cu mîna lui ca să se lase pe piept şi cu mîinile la spate să-şi desfacă sutienul. El încremeneşte cu tubul în mînă, parcă ar fi ajuns la o răspîntie de drum; ca unul care, în cursul unei discuţii, îşi dă seama brusc că ceea ce spune este de fapt dezminţirea propriului argument. Stoarce cremă. Tăcere. Ea se sprijină iar în coate, cu bărbia în mîini; privirea aţintită înainte.

– Ce piele netedă – spune el în şoaptă.

Dar acum el înţelege, ştie că ea nu-i va răspunde. Începe să maseze cu cremă umărul de lîngă el mai încet, apoi coboară spre zona unde sutienul a lăsat urme încreţindu-i pielea. Ea nu reacţionează la mişcarea circulară a palmei lui, el freacă mai ferm, mai insistent, pe stînga şi pe dreapta, în

jos, pînă la coapse. Cînd se opreşte ca să mai pună cremă cu miros vag de trandafiri, de patchouli, ea se lasă în faţă, întinsă cu capul într-o parte pe braţe şi coatele în lături. El masează în sus şi în jos deasupra fîşiei roşii care-i împarte trupul în două.

Îţi place?

Nici o mişcare, nici un cuvînt. Căldura, trupul trîntit pe jos. El ezită, înghite în gol, apoi întreabă cu voce şi mai surdă:

– Picioarele?

Ea nu se mişcă.

De jos vine un ţipăt de copil, ca o lovitură de pumnal, un amestec de furie şi reproş, – pare vocea Emmei. O văicăreală mai moale, gata de plîns şi „nu te putem suferi" ţipat cu furie.

Este Emma.

O voce liniştitoare. Apoi tăcere.

Mîna lui Peter s-a oprit în căuşul spinării lui Catherine, apoi palma se duce încet cînd în sus, cînd în jos, apoi degetele se strecoară cît mai jos de-a lungul şoldurilor pentru a face lucrurile cît mai bine într-o stare de extremă tensiune, în erecţie sălbatică, deplin sălbatică; al naibii curaj, bestia îmblînzită; ştia ce va face, era într-un fel erotic, dar şi extrem de curios. Îşi lăsă degetele să alunece de-a lungul trupului, unde nu vedea, dar simţea pielea netedă, ca apoi să se oprească în marginea de sub braţ. Ea îşi trage mîna stîngă de sub obraz şi o duce la şold împingînd în jos marginea slipului, apoi îşi pune mîna la loc sub bărbie. Peter ezită, aruncă ţigara, apucă slipul de unde l-a lăsat ea. Ea se răsuceşte pe o parte şi pe cealaltă pentru ca să o dezbrace mai uşor. El mai stoarce cremă în palmă şi o întinde pe fese, pe şolduri, în sus şi în jos.

Se apleacă şi îi sărută umărul stîng, muşcă blînd simţind mirosul aromat al unsorii. Nici o reacţie din partea ei. El se întinde sprijinindu-se într-un cot; mîna lui stîngă mîngîie fără întrerupere pielea catifelată de pe şolduri, fesele, dunga dintre ele.

El îşi scoate cămaşa, se ridică în genunchi, aruncă o privire scurtă în jur. Se apleacă peste ea şi trage de slipul răsucit. Ea ridică genunchii pentru ca să-i poată scoate slipul. Asta este tot. Stă culcată goală, cu capul într-o parte, în aşteptare. El se ridică din nou în genunchi, se mai uită o dată în jur, se aşază, se lasă pe spate şi-şi scoate şortul. Vine în patru labe peste ea şi o prinde de subsuori. Ea îşi aşază capul lipit de palmele întoarse. O trage uşor de umărul stîng ca să o facă să se uite la el. Stă nemişcată.

El trage mai puternic, ea cedează puţin, trupul se întoarce pe jumătate, dar faţa rămîne ascunsă. Cu un gest brutal, el o răstoarnă pe spate. Acum, fata se întoarce spre stînga lăsînd să i se vadă profilul, gîtul gol, gura. Întinde mîna, îi scoate ochelarii negri. Ea ţine ochii închişi. El ridică de pe obraz şuviţa de păr negru. Apoi alunecă mai jos, se ghemuieşte, îi sărută pubisul, buricul, sînii pe rînd. Ea este excitată, deşi încearcă să nu o arate. El o apasă mai tare, îi caută gura, dar, ca şi cum ar deranja-o greutatea lui, fata îşi răsuceşte faţa. El insistă, ea smuceşte capul în partea cealaltă, cu bruscă îndărătnicie îi înfige unghiile în umeri, îl împinge cu disperare, se luptă, se răsuceşte, se zbate, dîndu-şi capul dintr-o parte în alta. El se ridică în patru labe. Ea-şi lasă mîinile să-i cadă, stă cuminte cu capul într-o parte.

– Ka-ate! Pee-ter!

Ca un cor sub bagheta unui dirijor se aud vocile copiilor împletite cu a lui Paul, a lui Sally şi Bel. Din stîncă se răsfrînge un ecou slab. Apoi, inevitabil, doar vocea Candidei.

– Plecăm, plecăm.

Pleacă. Catherine priveşte-n sus, drept în ochii lui Peter. Straniu, dar parcă nu-l vede, parcă s-ar uita prin zîmbetul lui atotştiutor, zeflemitor. Întotdeauna a avut senzaţia că ea caută ceva dincolo de el, nu pe el. Joacă teatru, este genul de teatru cu năbădăi, cînd micuţa isterică este în călduri. Isterică şi sexy. Să o aibă acum, aşa, doar o dată – s-o aibă pe această femeie cu ochi albaştri.

– Kaate! Peter!

Îl mai fixează cu privirea timp de trei sau patru secunde, apoi se răsuceşte în tăcere, supusă, ca şi cum aşa ar fi voia lui, se întinde sub arcul trupului lui, cu faţa la pămînt şi aşteaptă.

Sally se-mbrăcase, iar Bel stătea-n picioare şi-i vorbea despre hainele copiilor, la umbra fagului, lîngă cele trei coşuri în care totul intrase la loc. Paul şi cei trei copii erau încă în apă, profitînd de aşteptare pentru a mai prinde cîţiva raci. Bel îl văzu prima pe Peter care făcea un semn cu mîna, venind pe poteca din vale. Ea răspunse ridicînd mîna alene şi Sally se întoarse. Peter venea zîmbind.

– Iertaţi-mă, dar mai sus terenul este accidentat.

– Ne-am spart plămînii strigînd.

– Sînt vipere peste tot. Mi-era teamă să nu vină copiii să mă caute.

Sally tresare.

– Vipere!

– Cît pe-aci să calc una.

– Vai, Peter!

– Trebuia să te fi prevenit. Sînt cîteva pe aici, spune Bel.

– Nu s-a întîmplat nimic. S-a retras în grabă.

– Brr! Sally întoarce capul.

Bel zîmbeşte.

– Nu cumva ai văzut-o pe Kate?

El se uită în jur, căutînd.

– Cum, nu a...?

– Nu-i nimic. Probabil că s-a dus spre casă. Se întoarce şi îi strigă pe ceilalţi. Haideţi, s-a întors Peter!

– Te rugăm, mamă! Nu am strîns destui.

Bel se îndreaptă spre apă. Sally se uită la Peter.

– Unde ai fost?

– Acolo sus. Arată vag spre stînci.

– Mai bine nu o întindeai aşa. M-am speriat.

El stă cu ochii înspre iarbă.

– Mă plictisisem. Bătrînul Paul şi lectura lui. Ce a făcut Tom?

– A fost cuminte.

– Nu mi-ai văzut ţigările?

Sally se apleacă peste un coş, răscoleşte şi i le dă.

Candida se apropie plină de reproş:

– Vai, cît am strigat!

De pe mal, cu faţa înspre Paul, Bel priveşte spre defileu în sus.

– Este enervant. Chiar nu ştiu ce să mă fac cu ea.

– Poate a plecat înainte.

– Ar fi trebuit să ne spună şi nouă. Ea se adresează Emmei, care continuă să se bălăcească cu Tom lîngă barajul pe care l-au construit. Draga mea, hai, că noi plecăm. Ia-l pe Tom şi îmbrăcaţi-vă. Emma nu o ia în seamă. Bel se adresează lui Paul: Azi după-masă m-am hotărît. Prea ne facem probleme. Totul depinde de ea.

– Vrei să o caut?

– Nu. Vocea devine autoritară: Emma! Din nou se adresează lui Paul: Credeam că vrei să mai lucrezi cu Peter.

– Da, era o intenţie.

– Nu ştiu ce vrea să demonstreze.

– Cred că nici ea nu ştie. Apoi o întreabă pe Emma: Eşti sigură că mătuşa Kate nu ţi-a spus că se duce direct spre casă atunci cînd ai lăsat-o?

– Iar nu o găsiţi?

Bel întinde braţul spre fetiţă.

– Nu, dragă. Nu este nimic. Hai, vino! Şi tu, Tom.

– Eu pot să merg, spune Paul.

– Nu. Bel îl priveşte dintr-o parte.

Îi ia de mînă pe Emma şi pe micul Tom şi se îndreaptă spre fag. Sally vine spre ei şi îl ia pe Tom. Paul vine şi el frecîndu-şi barba.

Ajunşi sub copac, Candida declară că nu se poate să plece fără Catherine. Bel spune că a plecat acasă, probabil ca să pregătească ceaiul. Peter întreabă încotro a plecat.

În genunchi Sally îl şterge pe Tom pe picioare cu un prosop verde. Candida presupune că a muşcat-o o viperă. Bel surîde.

– Nu sînt ucigătoare. Am fi auzit-o ţipînd. Probabil că a mers mai departe.

Jucîndu-l pe Hamlet în faţa unei vipere.

Sally îi dă prosopul lui Bel.

– Este ud, miorlăie Emma, răsucindu-se.

– Bebeleşul! comentează Candida.

Paul se întoarce zîmbind ironic spre Peter.

– Numai cu un sergent-major de modă veche se poate numi reuşit un picnic.

Peter zîmbeşte.

– Minunată zi! Un loc de milioane. Fii bun şi dă-i cumva o întrebuinţare.

– Îmi pare rău numai de Kate. Nu este prea amuzantă în ultima vreme.

– Sper că nu din cauza noastră.

– Doamne fereşte! Nici gînd... Bel îşi face probleme.

Se aude vocea severă a lui Bel.

– Emma, dacă nu taci, te pocnesc!

Cei doi se întorc şi o văd pe Emma strîngînd din buze ca să nu ţipe, în timp ce mama ei o şterge pe picioare cu mişcări rapide. Candida face roata pentru a demonstra că nu este obosită, că este mare. Bel îi pune pantalonii roz-cărămiziu, îi încheie şi o sărută pe creştetul capului.

– Ei, şi acum, spune Paul, batalion, înainte marş?

El şi Candida iau conducerea pe poteca pe care au venit. Urmează Peter, de mînă cu fiul lui.

– A fost o zi grozavă, Tom, nu?

Apoi Bel şi Sally, cu Emma între ele două, care le pune întrebări despre raci.

Încă un minut, vocile se estompează, locul de picnic este pustiu; bătrînul fag, iarba, umbrele alungite, pietrele, susurul apei. O pupăză, brun-deschis, negru şi alb, plonjează în direcţia apei şi se instalează pe o cracă mai joasă din fag.

După o clipă de odihnă, din cîteva mişcări scurte ale aripilor se aşază în iarba unde fuseseră ei, îşi scutură evantaiul din creştet, apoi se repede cu ciocul înainte şi o furnică moare.

Emmei i s-a desfăcut o sanda şi Bel se aşază în genunchi. Sally continuă să meargă şi îi ajunge din urmă pe Peter şi pe Tom. Pornind în urma lor, Emma începe să-i spună mamei ei povestea mătuşii Kate, nu înainte de a o face să jure că nu i-o va spune lui Candy, drept pedeapsă că a distrus cu piciorul casa din beţişoare de lîngă baraj, casa pe care animalele pădurii o ajutaseră pe prinţesa Emma să o construiască.

Povestirea Emmei este o versiune revizuită şi se va termina fără ambiguitate.

Sally îl ajunge din urmă pe Peter care-şi ţine şi acum băiatul de mînă. Absent, el o apucă pe după spate. Ea îl miroase în dreptul umărului.

– A cui este crema de soare cu care te-ai dat?

Peter face acelaşi gest.

– Dumnezeu ştie, era pe aici pe jos. Face cu ochiul şi se strîmbă. Ştii că Tom ar vrea să locuiască aici.

Ea se aplecă spre copil.

– Chiar aşa? Îţi place aici?

Băieţelul dă din cap afirmativ. Acum ei înaintează în şir indian, deoarece poteca se îngustează acolo unde vegetaţia pădurii este prea abundentă. Peter îl împinge pe Tom în faţă, Sally vine ultima cu privirea fixată pe spatele lui Peter. Poteca se lărgeşte din nou. Tom întreabă dacă şi mîine vor ieşi la pădure.

– Ştiu şi eu? Poate. Oricum o să ne distrăm. Sally merge puţin în spatele lui Peter, fără să-l atingă, privindu-l dintr-o parte.

– Eşti chiar sigur că nu ai întîlnit-o?

El îi aruncă o privire scurtă. Ea lasă privirile înspre mijlocul potecii.

– Aşa mirosea şi ea azi-dimineaţă.

El este amuzat şi neîncrezător.

– Draga mea! Pentru numele lui Dumnezeu! Nu fi caraghioasă! Probabil că era crema ei. Am luat-o după dejun.

Ea nu-şi ia privirea de la potecă.

– Nu am găsit-o cînd am împachetat.

– Asta înseamnă că a luat-o cu ea cînd a plecat. Şi, în definitiv, nu mai fi aşa de...

El se uită în altă parte.

– Mulţumesc foarte mult.

– Nu ai pentru ce.

– Acum ştiu că sînt o pisăloagă.

Peter îl trage pe Tom de braţ.

– Haide, Tom. Hai, o întrecere. Pînă la copac. Fii gata, start!

El fuge cîţiva paşi şi încetineşte pentru a-l lăsa pe cel de patru ani să-l prindă din urmă şi să-l întreacă.

– Ai cîştigat. Îl ia din nou pe băieţel de mînă şi se întoarce la Sally.

– Tom a cîştigat.

Zîmbetul ei mic este o recompensă. Peter întinde mîna şi prinde coşul pe care ea i-l duce, o trage uşor spre el cu celălalt braţ şi îi şopteşte.

– Ea îmi place la nebunie, dar îmi rezerv necrofilia pentru anii de bătrîneţe.

Îl respinge doar pe jumătate convinsă.

– Îmi dai un sentiment de nesiguranţă.

– Haide, Tom, ia-o pe Sally de mînă.

Băieţelul merge între ei. El şopteşte pe deasupra capului băieţelului.

– Va trebui să găseşti un motiv mai bun.

– Tu ai spus unul.

– Remiză.

– Nu ţii seama de celălalt.

– Cine vorbeşte!

– Mă tratezi ca pe o pijama. Cînd o laşi pe marginea patului uiţi şi de mine. În timpul zilei eu nu mai exist.

El respiră adînc, dar nu este obligat să răspundă. În faţa lor, în locul unde copacii dau într-o pajişte, Paul şi Can-

dida apar în luminiş cu ochii la cer. Candida îi vede şi întinde mîna spre ei foarte agitată. Din cauza frunzişului nu-şi dau seama ce vrea. Îşi dau seama doar cînd ajung în cîmp.

Un nor, un nor misterios, un nor imposibil de uitat fiind atît de anormal, fără nici o legătură cu noţiunile despre vreme, pe care şi cei mai neatenţi îl observă. Se iveşte dinspre sud, din spatele stîncilor pe care fusese Peter; dar din locul de picnic nu-l văzuseră, deşi era foarte aproape, aşa cum din cîmp probabil că de mult ar fi putut fi observat. Parcă se tîrîse în sus, ameninţător, metalic, un talaz imens cu margini albe înălţîndu-se pe deasupra zidului stîncos, prevestitor neîndoielnic de furtună. Deşi previzibil datorită încremenirii şi zăpuşelii din cursul zilei, tot sînt luaţi prin surprindere. Soarele calm fără boare de vînt din jur le pare brusc o vrajă, un artificiu, o ameninţare, o capcană minunat disimulată.

– Doamne! Ăsta de unde mai vine? exclamă Peter.

Paul stă cu braţele încrucişate şi privirea înspre nor.

– Se întîmplă. Prea multă căldură bruscă urmată de un val de aer rece din Pirinei.

Candy se adresează lui Sally:

– Toată noaptea o să tune şi o să fulgere. Ne îngrijorează Kate.

Paul zîmbeşte şi o ciufuleşte.

– O să vadă şi ea că vine furtuna. Oricum, cred că a ajuns acasă şi se gîndeşte ce facem noi.

– Pun pariu că nu. Candy, care nu vrea să fie privită ca un copil, ridică privirea spre tatăl ei şi adaugă: Pun pariu pe doi franci.

Se face că nu aude, îşi ia coşul şi se apropie de Peter şi Sally.

– Ia uitaţi-vă ce vine! Voi mergeţi mai departe. Eu o aştept pe Bel. Caută în buzunar. Peter, ia tu cheia. Se întoarce spre Candy. Mergi tu cu ei... şi...

Candida ridică un deget.

– Uite-i! Se lălăie ca de obicei.

Toţi se întorc într-acolo. Bel şi Emma vin agale prin pădure. Emma merge cu spatele pentru a vorbi cu mama ei faţă în faţă. Cînd aceasta are atenţia îndreptată pe deasupra capului ei, se întoarce şi se repede în fugă să-i ajungă pe cei din cîmp. Paul face cîţiva paşi spre Bel.

Evitînd să-l privească drept în ochi, Sally îi spune lui Peter:

– Nu ar trebui să te duci şi tu să o cauţi?

El se strîmbă şi apoi se adresează lui Tom:

– Nu vrei călare?

Sally îl urmăreşte cum îl ridică pe copil sus pe umeri şi aleargă în paşi săltăreţi şi nervoşi făcînd un cerc în iarbă. Tom se ţine strîns şi tace de frică.

– Vin şi eu cu voi, spune Candida. Voi vă rătăciţi fără mine.

Emma ajunge lîngă ei.

– Peter, pot şi eu călare? Te rog!

Candida întinde o mînă autoritară punîndu-i stavilă.

– Nu ai voie. Mergem acasă.

– Vreau călare.

Peter aleargă în ţrap de-a lungul cîmpiei, îl saltă pe Tom. Sally se uită înspre locul unde Paul şi Bel stau şi vorbesc.

Paul stă cu mîinile în şold, cu faţa spre rîu.

– Încearcă numai, îi spune Candida.

Brusc se repede şi o prinde pe Emma, tocmai cînd aceasta încearcă să se adăpostească lîngă părinţi.

– Candy! Potoleşte-te!

– Emma nu-i cuminte.

– Nu-i adevărat.

– Las-o în pace! Du-te acasă cu Peter şi Sally.

Sally o cheamă.

– Hai, Candy, să mergem.

Candida ezită, apoi o ciupeşte pe sora ei de braţ, îi dă drumul chiar în acel moment şi pleacă. Se mai aude un scîncet.

– Bestie!

Candida se uită la Sally, dă din umeri.

– Face pe bebeluşul.

Emma se repede prin spatele ei, o îmbrînceşte sălbatic şi fuge spre Peter şi Tom care continuă să alerge pe cîmp.

Candida o fugăreşte din urmă. Emma începe să ţipe. Cade. Sora ei vine peste ea. Ţipetele continuă, dar nu de durere. Lasă-mă, lasă-mă, lasă-mă! Sally se uită în spate spre pădure. Parcă nici nu-i interesează copiii, s-au întors cu spatele aşteptînd-o, ai spune, pe Kate să apară din pădure. Sally ridică coşul de unde l-a lăsat Peter şi se îndreaptă spre locul unde Candida stă călare peste Emma, acum mai potolită, în fond este un joc, mai mult o gîdilă decît o ciupeşte. Promit, spune Emma, zău, promit! Dincolo de ele Peter şi Tom dispar în pîlcul de plopi de la marginea îndepărtată a cîmpului. Sally îşi întoarce privirea spre nor.

Persoanele astea pe care pînă ieri nu le cunoştea, această ţară curioasă, acest peisaj straniu, rolul pe care trebuie să-l joace, nici o persoană de sex feminin de care să se apropie, senzaţia de a fi oarecum exploatată, dispreţuită, nedorită, obosită, arsă de soare, departe de casă, înainte de ciclu, nu se poate, îi vine să plîngă, dar nu are curaj. Trece pe lîngă cele două fetiţe, le ignoră, deşi ele şi-au ridicat ochii spre ea, triumfătoare şi năstruşnice, aşteptînd să fie admirate. Mergînd, răscoleşte în coş printre hainele copiilor, faţa de masă, obiectele de la fundul coşului – ca şi cum ar fi pierdut ceva.

S-a întîmplat? Se întîmplă?

S-a întîmplat. Renunţă la scormonit cînd apare-n fugă Candida şi porneşte alături de ea. Fetiţa nu vorbea, doar arunca cîte o privire în spate. Sally se uită şi ea. Emma se afla în mijlocul ierbii, răsturnată pe spate, i se vedeau doar pantalonii roz, se prefăcea că este moartă.

– Doar se face, spuse Candida.

Se întîmplă.

După cîţiva paşi o întreabă:

– De ce nu eşti soţia lui Peter?

Din locul unei păsări ascunse între frunze, de pe celălalt mal al rîului, ele s-ar fi văzut dispărînd; apoi Paul şi Bel apar din celălalt capăt al cîmpiei, păşind grăbit spre Emma care acum îi aşteaptă ridicată pe jumătate.

Paul înalţă o mînă spre nor, iar Bel se mai întoarce o dată fără a se opri. Ajung la fetiţa care-şi ridică braţele spre ei. O iau fiecare de un braţ şi o saltă în sus. Merg mai departe; imediat fetiţa începe să sară, să alerge, ţinută în aer de cei doi. La fiecare săritură părul lung al copilului se ridică şi apoi cade p spate. Săriturile îi sînt susţinute de strigătele de hei-rup ale celor doi, la care se adaugă şi vocea ei. Se opresc. Paul o ridică la piept, iar ea îşi aşază braţul fragil în jurul gîtului lui.

Cei trei merg acum mai puţin grăbit, dar nu încet, parcă ar fugi după ceva sau de ceva.

Dispar printre plopi. Cîmpul este pustiu. Rîul, cîmpul, stînca şi norul.

Prinţesa cheamă, dar acum nimeni n-o mai aude.

CUPRINS

TURNUL DE ABANOS 7
ELIDUC
O intervenție personală 115
Eliduc 121
SĂRMANUL KOKO 139
ENIGMA 187
NORUL 253